

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์
เพื่อเสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จังหวัดพิษณุโลก

ชลธิชา ศรีอินทร์

การค้นคว้าอิสระเสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาสังคมศึกษา

ปีการศึกษา 2567

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์
เพื่อเสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จังหวัดพิษณุโลก

การค้นคว้าอิสระเสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาสังคมศึกษา
ปีการศึกษา 2567
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

การค้นคว้าอิสระ เรื่อง "การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน
เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ เพื่อเสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล
ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จังหวัดพิษณุโลก"
ของ ชลธิชา ศรีอินทร์
ได้รับการพิจารณาให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา

ชื่อเรื่อง	การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ เพื่อเสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จังหวัดพิษณุโลก
ผู้วิจัย	ชลธิชา ศรีอินทร์
ประธานที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา ศรีพันธ์
ประเภทสารนิพนธ์	การค้นคว้าอิสระ กศ.ม. สังคมศึกษา, มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2567
คำสำคัญ	การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน, สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์, ความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จังหวัดพิษณุโลก 2) เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จังหวัดพิษณุโลก โดยมีกลุ่มผู้ให้ข้อมูล รวมทั้งสิ้นจำนวน 44 คน ซึ่งประกอบด้วย 1) ตัวแทนครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 4 คน 2) นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 40 คน ดำเนินการวิจัยโดยการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ การสังเกต ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลแบบสามเส้าและวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุป

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันและปัญหา พบว่า ด้านครูผู้สอนขาดความถนัดในการใช้สื่อเทคโนโลยี ด้านผู้เรียนไม่ตระหนักถึงการแสดงความคิดเห็นบนโลกออนไลน์ ด้านเนื้อหายังไม่ครอบคลุมสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ด้านสื่อการเรียนรู้ล้าสมัยไม่ตอบสนองความสนใจของผู้เรียน ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนแบบบรรยายไม่ส่งเสริมคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา ด้านการวัดและประเมินผลด้วยแบบทดสอบเพียงอย่างเดียวไม่สามารถวัดความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลได้ ด้านสภาพแวดล้อมอุปกรณ์เทคโนโลยีไม่เอื้อต่อการเรียนรู้

2. การพัฒนาการจัดการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล พบว่า ครูผู้สอนเคารพความแตกต่างและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นอย่างเสรี ผู้เรียนตระหนักถึงสิทธิมนุษยชนและใช้สื่อออนไลน์อย่างมีจริยธรรม เนื้อหาการเรียนรู้ครอบคลุมหลักสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ สื่อจากเหตุการณ์จริงเสริมสร้างความเข้าใจ

ในมุมมองและอารมณ์ของผู้อื่น กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมการคิดและการแลกเปลี่ยนความรู้ การวัดและประเมินผลมีความหลากหลายสามารถสะท้อนการปฏิบัติบนโลกออนไลน์ได้ สภาพแวดล้อมเอื้อต่อการเรียนรู้ไปสู่การเสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ 1) การเข้าถึงมุมมองผู้อื่น ผู้เรียนเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง สนับสนุนเสรีภาพในการแสดงออกอย่างเท่าเทียม 2) การเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น ตระหนักถึงผลกระทบของการกลั่นแกล้งทางออนไลน์และมีความเห็นใจต่อผู้ถูกรกระทำ 3) การแสดงออกถึงความเอื้อเฟื้อ ผู้เรียนส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อช่วยเหลือสังคมปฏิบัติตัวบนโลกออนไลน์ด้วยความรับผิดชอบ

Title	Problem-Based Learning Management about Online Human Rights for Enhancing Digital Empathy Skills of Secondary School Year 3 Students in Special Large-Sized Schools in Phitsanulok Province
Author	Chonticha Sri-in
Advisor	Assistant Professor Atchara Sriphan, Ph.D.
Academic Paper	M.Ed. Independent Study in Social Studies - (Plan B), Naresuan University, 2024
Keywords	Problem-Based Learning, Online Human Rights, Digital Empathy

Abstract

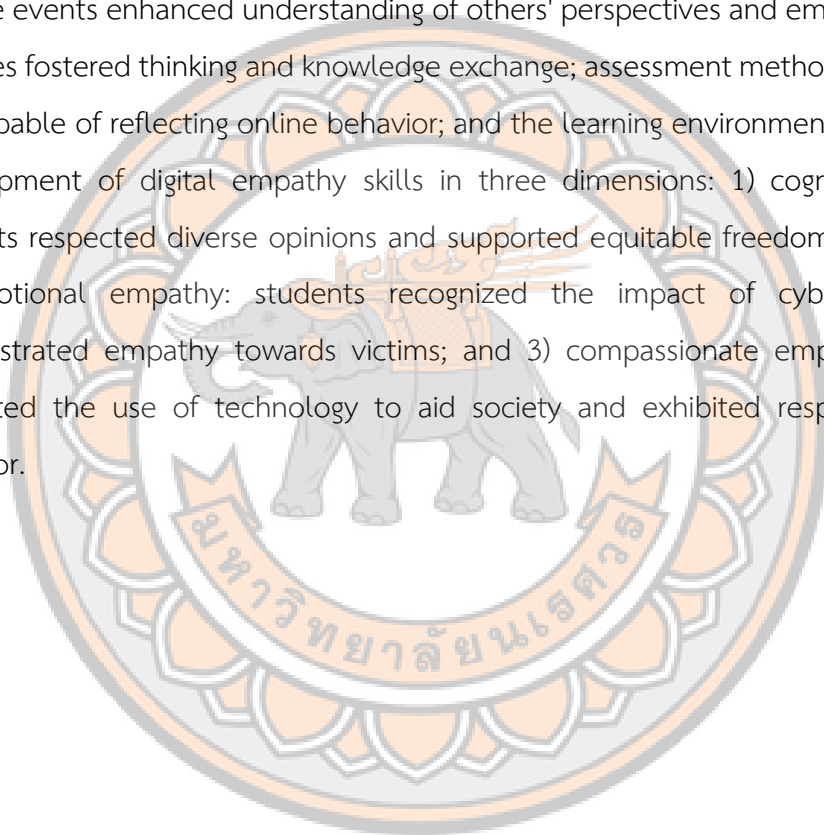
This qualitative research aimed to: 1) investigate the current conditions and problems of learning management using problem-based learning (PBL) on online human rights to enhance digital empathy skills of secondary school year 3 students in special large-sized schools in Phitsanulok Province; and 2) develop learning management using PBL on online human rights to foster digital empathy skills among the same student group in special large-sized schools in Phitsanulok Province. The participants comprised 44 individuals, including 4 teachers from the Social Studies, Religion and Culture learning area, and 40 secondary school year 3 students. Data were collected through document analysis, interviews, and observation. The credibility of the data was ensured through triangulation, and data analysis was performed using inductive reasoning.

The research findings revealed that:

1. Regarding the current conditions and problems, it was found that: teachers lacked proficiency in using technological media; students demonstrated insufficient awareness of online expression; the content did not comprehensively cover online human rights; learning materials were outdated and failed to engage students; learning activities, such as lectures, did not promote critical thinking and problem-solving skills;

assessment, relying solely on tests, proved inadequate for measuring digital empathy; and the technological environment was not conducive to learning.

2. The development of learning management on online human rights to enhance digital empathy skills revealed that: teachers respected individual differences and provided students with opportunities for free expression; students became aware of human rights and practiced ethical online behavior; the learning content comprehensively covered the principles of online human rights; media derived from real-life events enhanced understanding of others' perspectives and emotions; learning activities fostered thinking and knowledge exchange; assessment methods were diverse and capable of reflecting online behavior; and the learning environment facilitated the development of digital empathy skills in three dimensions: 1) cognitive empathy: students respected diverse opinions and supported equitable freedom of expression; 2) emotional empathy: students recognized the impact of cyberbullying and demonstrated empathy towards victims; and 3) compassionate empathy: students promoted the use of technology to aid society and exhibited responsible online behavior.

ประกาศคุณูปการ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ทั้งนี้ก็เพราะความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจากคณาจารย์และเจ้าหน้าที่ประจำสาขาวิชาสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ที่ยังได้รับความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา ศรีพันธ์ อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ที่ช่วยให้คำแนะนำและตรวจสอบแก้ไขด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างยิ่ง ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ประยงค์ จันทรแดง ประธานกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐเชษฐ์ พูลเจริญ และ ดร.ปริญญญา สร้อยทอง กรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ ที่ได้สละเวลาอันมีค่า ให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะในการแก้ไขที่เป็นประโยชน์ต่อการค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี โรงเรียนจ่านกร้อง โรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคม และโรงเรียนพุทธชินราชพิทยา อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ที่อนุเคราะห์ให้ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ในการเก็บ รวบรวมข้อมูล ทั้งคณะผู้บริหาร คณะครู และนักเรียนที่ให้ความร่วมมือในการทำการวิจัย จนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบคุณ คณะครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และคณะครู โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี ที่ให้ความดูแล เอาใจใส่ และสนับสนุนการศึกษาในครั้งนี้ ขอขอบคุณนิสิต สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร ทั้งแผน 1 แผน 2 และรุ่นพี่ทุกคน ที่ได้เรียนไปด้วยกัน ให้ความช่วยเหลือ คำแนะนำและกำลังใจตลอดปีการศึกษา

ขอขอบใจนักเรียนทุกคนที่เป็นแรงผลักดันให้ผู้วิจัยพัฒนาตนเองอย่างไม่หยุดยั้ง และเป็นจุดหมายสำคัญที่ผู้วิจัยตั้งใจจะนำความรู้ความสามารถทั้งหมดที่มีไปส่งเสริมและยกระดับการเรียนรู้ของนักเรียนให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป

เหนือสิ่งอื่นใดขอขอบพระคุณ บิดา มารดาและครอบครัวของผู้วิจัยที่ให้การสนับสนุนในทุก ๆ ด้านอย่างดีที่สุดเสมอมา ทั้งกำลังใจ กำลังทรัพย์ และคำปลอบโยนที่เติมพลังให้ผู้วิจัยมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเอง นอกจากนั้นทุกท่านที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จ จนทำให้การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ คุณค่าและคุณประโยชน์ใด ๆ อันพึงมีจากการศึกษา ค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่ท่าน ครอบครัว คณาจารย์ สถาบันการศึกษา และผู้มีพระคุณสืบไป

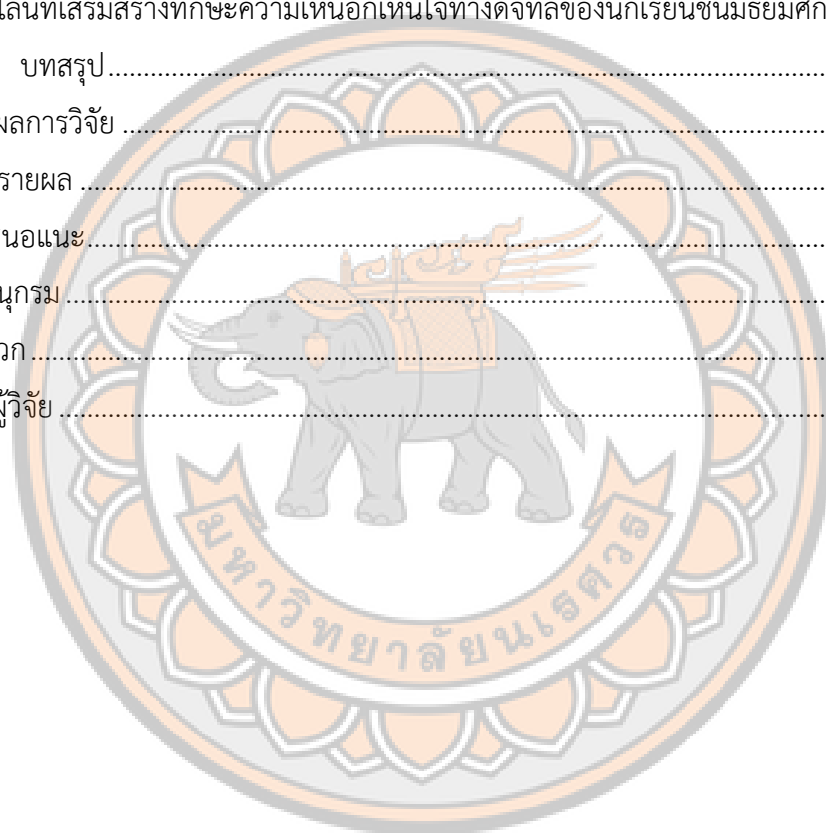
ชลธิชา ศรีอินทร์

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
ประกาศศุภณูปการ	ช
สารบัญ	ซ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามการวิจัย	5
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
ประโยชน์ที่ของงานวิจัย	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
การจัดการเรียนรู้	10
การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน	19
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551: กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	28
แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน	30
ทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล	49
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	52
กรอบแนวคิดการวิจัย	59
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	60
ผู้ให้ข้อมูลหลัก	60
เกณฑ์การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก	61
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	61
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	62
การเก็บรวบรวมข้อมูล	66

การวิเคราะห์ข้อมูล	69
การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล	70
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	74
ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สติธิมนุชยชนบนโลกออนไลน์ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จังหวัดพิษณุโลก	74
ตอนที่ 2 ผลการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยการใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สติธิมนุชยชนบนโลกออนไลน์ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	89
บทที่ 5 บทสรุป.....	124
สรุปผลการวิจัย	124
อภิปรายผล	128
ข้อเสนอแนะ	130
บรรณานุกรม	132
ภาคผนวก	138
ประวัติผู้วิจัย	186

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 แสดงการสรุปวิธีการดำเนินการวิจัย	71
ตาราง 2 แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนรู้	74
ตาราง 3 แสดงการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล	90
ตาราง 4 แสดงผลของแบบวัดทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	105

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	59
ภาพ 2 แผนผังสรุปขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย	73
ภาพ 3 แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์	92
ภาพ 4 ผู้เรียนรับชมสื่อวิดีโอ Hormones วัยวัยรุ่น Season 2.....	93
ภาพ 5 ตัวอย่างผลงานผู้เรียน เรื่อง สิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานในโลกดิจิทัล	94
ภาพ 6 ผู้เรียนนำเสนอประเด็นปัญหาจากกรณีศึกษา.....	95
ภาพ 7 ผู้เรียนรับชมสื่อวิดีโอ Cyberbullying เป็นเรื่องปกติหรือ ?	96
ภาพ 8 ตัวอย่างผลงานการนำเสนอ การละเมิดสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์	97
ภาพ 9 ผู้เรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการกระทำใดบ้างที่ถือว่าละเมิดสิทธิมนุษยชน.....	98
ภาพ 10 ผู้เรียนรับชมวิดีโอ ชีวิตที่ไม่เท่าเทียม ความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัลในสังคมไทย	99
ภาพ 11 ผลงานนักเรียนการส่งเสริมความเท่าเทียมและความหลากหลายทางดิจิทัล.....	100
ภาพ 12 ข้อความต่างๆของนักเรียนที่แสดงออกถึงความเห็นอกเห็นใจ	102
ภาพ 13 นำเสนอข้อความที่แสดงความถึงความเห็นอกเห็นใจ.....	103
ภาพ 14 ตัวอย่างผลการประเมินแบบวัดความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล.....	103

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โลกยุคปัจจุบันเป็นยุคดิจิทัลที่อินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์มีบทบาทสำคัญในการดำเนินชีวิต ทำให้ผู้คนได้พบประสบการณ์ใหม่ๆ ในโลกไซเบอร์ โลกที่ไร้พรมแดนของมนุษย์นำไปสู่การหลั่งไหลของเรื่องราวจากทั่วทุกมุมโลกสามารถเข้าถึงแม้ว่าจะอยู่คนละทวีปกัน ก็สามารถติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความรู้ซึ่งกันและกันอย่างสะดวกสบาย กิจกรรมของมนุษย์ที่เกิดขึ้นบนโลกแห่งความเป็นจริงก็ได้ถูกเผยแพร่ไปสู่โลกไซเบอร์ ด้วยความใกล้ชิดกันผ่านความสัมพันธ์ทางโลกออนไลน์สามารถสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อมนุษย์ได้อย่างสวยงาม แต่หนึ่งในสิ่งที่เกิดขึ้นในโลกออนไลน์และกลายมาเป็นปัญหาใหญ่ของยุคดิจิทัลก็คือการกลั่นแกล้ง ระบายกันบนสื่อสังคมออนไลน์อาจไม่ใช่ว่าจะสามารถที่จะก่อให้เกิดผลกระทบในวงกว้างทั้งด้านความคิด อารมณ์ความรู้สึกของสมาชิกหรือผู้รับสื่อสังคมออนไลน์ ผลกระทบที่เกิดขึ้นอาจมีทั้งข้อดีและข้อเสียและไม่สามารถควบคุมได้ กรณีที่เผยแพร่ข้อมูลผ่านเว็บไซต์ผู้สร้างข้อมูล สามารถเปลี่ยนแปลง แก้ไข กำหนดเงื่อนไขความรับผิดชอบ การควบคุมเนื้อหาสาระได้ ขณะที่การเผยแพร่ข้อมูลผ่านสื่อสังคมออนไลน์ผู้เผยแพร่ไม่สามารถเป็นผู้กำหนดขอบเขตความรับผิดชอบได้เอง แต่ผู้ให้บริการสื่อสังคมออนไลน์จะเป็นผู้กำหนดขอบเขตจะเป็นผู้กำหนดขอบเขตความรับผิดชอบ ผู้ใช้ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงข้อมูลได้ซึ่งมีทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ สื่อสังคมออนไลน์มีความเป็นทางการ และควบคุมการทำงานได้น้อย ขาดความยืดหยุ่น แต่เปิดกว้าง ทำให้ขาดความน่าเชื่อถือ ขาดการเคารพกฎเกณฑ์ของสังคม การสื่อสาร และการแลกเปลี่ยนข้อมูลมีการเคลื่อนไหวรวดเร็วกว่าสื่อในรูปแบบเดิมทำให้สามารถสร้างกระแสต่อสังคมในด้านต่าง ๆ ทั้งกระแสที่ดีและไม่ดี การละเมิดลิขสิทธิ์และสิทธิส่วนบุคคล อาชญากรรมคอมพิวเตอร์ รวมทั้งอาจเป็นภัยคุกคามทางความมั่นคง (มนัสชนนท์ เอกโกวัฒน์, 2565)

ข้อมูลนำเสนอรายงานว่า ในปี 2562 บริษัทออนไลน์อย่าง We Are Social และ Hootsuite ได้เปิดเผยสถิติว่าทั่วโลกมีผู้ใช้โซเชียลมีเดียถึง 3,484 ล้านคน จากประชากรทั้งหมด 7,876 ล้านคน และยังพบว่าคนไทยใช้โซเชียลมีเดียติดอันดับต้นๆ ของโลก ในบรรดาผู้ใช้โซเชียลมีเดียของประเทศไทยที่มีมากถึง 51 ล้านคน พบข้อมูลที่น่าเป็นห่วงว่าวัยรุ่นไทยมีพฤติกรรมแสดงความคิดเห็นเชิงลบสูงเป็นอันดับ 1 ของโลก ซึ่งจากข้อมูลนี้แสดงให้เห็นว่าคนไทยยังขาดทักษะการใช้เทคโนโลยีอย่างมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญสำหรับคนในยุคดิจิทัลอย่างมาก การแสดง

ความคิดเห็นเชิงลบ ถ้อยคำหยาบคาย ล้อเลียน และทำให้เกิดความเสียหายทางด้านจิตใจต่อบุคคลอื่นนั้นถือได้ว่าเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน เพราะนั่นคือการบั่นทอนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น แม้ว่าอาจจะเกิดขึ้นด้วยเจตนาหรือไม่เจตนา และไม่ตระหนักถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นกับผู้ถูกกระทำก็ตาม ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนของผู้อื่นนั้นเกิดขึ้นอยู่ทุกวัน เพราะสามารถกระทำได้อย่างง่ายดายเพียงแค่มือถือทางออนไลน์ (Thai PBS, 2020)

การกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ (Cyberbullying) เป็นการกระทำรูปแบบหนึ่งที่เกิดขึ้นบนพื้นที่ออนไลน์ เกิดการละเมิดสิทธิต่าง ๆ จนทำให้ผู้อื่นหวาดกลัว ตกใจ รู้สึกแย่ ไร้ค่าและกลายเป็นตัวตลกของสังคม ซึ่งจะเห็นได้ชัดในยุคปัจจุบันที่ทุกคนมีโซเชียลมีเดียเป็นของตัวเอง สิ่งนี้เปรียบเสมือนอาวุธที่คอยทิ่มแทงใจคนที่ตกเป็นเป้าหมายของสังคม ตัวอย่างเช่น การรุมด่าทอ การใช้คำพูดที่สร้าง Hate Speech (ทำร้ายด้วยวาจา) ซึ่งการกระทำเหล่านี้ผู้กระทำอาจจะไม่ได้คิด แต่ผู้ที่ถูกกระทำอาจจะนำไปคิดจนวิตกกังวล กระทั่งต่อการใช้ชีวิตประจำวัน การกระทำกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์จนบางครั้งก็อาจเป็นการกระทำที่เลยเถิดไปถึงขั้นผิดต่อกฎหมาย และจริยธรรม สาเหตุสำคัญของการกลั่นแกล้งรังแกในโลกออนไลน์คือการขาดความเห็นอกเห็นใจ (Empathy) ต่อกัน เพราะการพัฒนาทางเทคโนโลยีแม้จะเชื่อมต่อผู้คนเข้าหากันแต่ก็ไม่สามารถทำให้คนเหล่านั้นรับรู้ถึงความเจ็บปวดของผู้ถูกกระทำได้ การรู้สึกว่าตนเองอยู่ห่างไกลจากความทุกข์และสถานการณ์เหล่านั้นหรือการที่ไม่สามารถจินตนาการถึงความรู้สึกของผู้ถูกกระทำได้นั้นส่งผลให้ฝ่ายกระทำไม่ได้รับรู้ถึงทุกข์ร้อนกับสิ่งที่ได้ทำลงไป เพราะไม่เห็นจึงไม่รับรู้ และเพราะไม่เข้าใจจึงไม่รู้สึก โดยปกติแล้วในชีวิตจริงการเอาใจเขามาใส่ใจเราเกิดจากความเข้าใจในความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่น (บุญยาพร อนุมาน, 2564) รับรู้อารมณ์และความต้องการของผู้อื่นที่กำลังเผชิญกับเหตุการณ์ต่าง ๆ โดยคาดเดาความรู้สึกและอารมณ์ของคนผู้นั้นจากการสังเกตภาษากาย แววตา น้ำเสียง และลักษณะการพูด แต่ในโลกออนไลน์อวัจนภาษาในการสนทนาและการสื่อสารผ่านเทคโนโลยีถูกลดทอนลง บางครั้งการสื่อสารกันมีเพียงตัวอักษรที่พิมพ์บนหน้าจอ โดยไม่เห็นหน้าตาของอีกฝ่าย ผ่านถ้อยคำที่ปราศจากน้ำเสียง สีหน้า และแววตา ทำให้การรับรู้และคาดเดาความรู้สึกของอีกฝ่ายหนึ่งเป็นไปได้ยาก และอาจเกิดความเข้าใจผิดได้ ยิ่งไปกว่านั้น บางครั้งการพูดคุยกับคนที่ไม่รู้จักในโลกโซเชียลที่เห็นเพียงชื่อผู้ใช้งานและรูปโปรไฟล์อาจทำให้เราหลงลืมไปว่ากำลังติดต่อกับคนที่มีตัวตนจริง ดังนั้นมารยาททางอินเทอร์เน็ตและการเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลจึงถูกละเลยไปในการสื่อสารทางออนไลน์

การแสดงความคิดเห็นที่อาจนำไปสู่การกลั่นแกล้งทางออนไลน์เป็นหนึ่งในปัญหาที่เกิดจากการขาดความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล (Digital Empathy) การใช้คำพูดที่ทำร้ายจิตใจ การเผยแพร่ข้อมูลที่เป็นเท็จ หรือการโจมตีบุคคลอื่นในสื่อสังคมออนไลน์ ส่งผลให้ผู้ถูกกลั่นแกล้งนั้นมีสุขภาพจิตที่ย่ำแย่และอาจจะส่งผลต่อสุขภาพร่างกายให้เสื่อมโทรมลงไปด้วย การใช้คำหยาบคายหรือคำพูดที่ไม่สุภาพในการแสดงความคิดเห็นบนโซเชียลมีเดียสามารถทำให้เกิดความขัดแย้งและ

ทำลายบรรยากาศการสนทนาที่สร้างสรรค์ การขาดความเห็นอกเห็นใจสามารถนำไปสู่การสร้างความเกลียดชังและความไม่เป็นมิตรในสังคมออนไลน์ การโพสต์ข้อความที่แสดงความเกลียดชังหรือการส่งเสริมความรุนแรงทำให้สังคมออนไลน์กลายเป็นสถานที่ที่ไม่ปลอดภัยต่อผู้ใช้งานซึ่งก็คือมนุษย์ผู้มีชีวิตจิตใจอย่างแท้จริง หากมองแบบผิวเผินอาจจะเห็นว่าการแสดงความคิดเห็นบนโลกดิจิทัลที่ปราศจากความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น การแสดงความคิดเห็นด้วยถ้อยคำหยาบคายสร้างความเกลียดชัง รวมไปถึงการสร้างความเข้าใจผิดนั้นไม่ได้เกี่ยวข้องกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน เพราะผู้ใช้งานบนโลกออนไลน์นั้นก็ได้มาพบปะประจักษ์หน้ากันจริง ๆ แท้จริงนั้นการกระทำดังกล่าวคือการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างชัดเจน เพราะตามหลักสิทธิมนุษยชนนั้นเราทุกคนเกิดมามีสิทธิ ศักดิ์ศรี เท่าเทียมกัน มีอิสระและมีความเสมอภาคกัน จริงอยู่ที่เราทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นแต่ความเห็นเหล่านั้นต้องไม่ทำให้เกิดความเสียหาย ความเกลียดชังต่อผู้อื่น เพราะเราต่างก็มีหน้าที่ต่อส่วนรวมและเคารพในสิทธิของกันและกันในฐานะมนุษย์คนหนึ่งในสังคม ดังนั้นปัญหาการแสดงความคิดเห็นบนโลกออนไลน์โดยส่งผลกระทบต่อผู้อื่นไม่ใช่ปัญหาเพียงเล็กน้อย เพราะสำหรับผู้ถูกกระทำนั้นอาจจะเกิดความรู้สึกเศร้า เสียใจ มีภาวะเครียดสะสมและสภาพจิตใจที่ย่ำแย่ ทำให้เกิดการแยกตัวออกจากสังคมเพราะหวาดระแวงและไม่ไว้วางใจผู้อื่น ซึ่งผลที่เกิดขึ้นกับผู้ถูกกระทำนั้นอาจจะรุนแรงถึงขนาดตัดสินใจจบชีวิตของตนเองลงเพื่อให้หลุดพ้นจากความเจ็บปวด

รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเป็นวิชาที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และสร้างพลเมืองที่ให้การเคารพซึ่งกันและกันตามหลักสิทธิมนุษยชน บนความหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรม พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม โดยมีความรับผิดชอบตระหนักในหน้าที่ สิทธิ และเสรีภาพ สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและมีความสุข โดยสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต มีความสำคัญอย่างมากในการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน ซึ่งในปัจจุบันปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่น่ากังวลเป็นอย่างยิ่งคือการละเมิดสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์

ดังนั้นรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต จึงมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้ผู้เรียนพร้อมเผชิญกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในยุคดิจิทัลที่การสื่อสารและการมีปฏิสัมพันธ์ของคนส่วนใหญ่เกิดขึ้นบนโลกออนไลน์ การแสดงความคิดเห็นต่อผู้อื่นบนโลกออนไลน์นั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชน รวมถึงการมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์สังคมดิจิทัลที่ปราศจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนอีกด้วย ตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่ ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงามและธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข ตัวชี้วัด ม.3/2 มีส่วนร่วมในการปกป้องคุ้มครองผู้อื่นตามหลักสิทธิมนุษยชน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ผู้วิจัยเห็นว่าเนื้อหาในส่วนนี้มีความสำคัญที่จะสะท้อนให้ผู้เรียนได้เห็น

ถึงสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ที่ให้ความสำคัญกับความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นทางดิจิทัล ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมากในการช่วยไม่ให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ขึ้น

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากแนวคิดตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์นิยม (Constructivism) โดยให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่ จากการใช้ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในโลกเป็นบริบทของการเรียนรู้ (Learning Context) เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการคิดวิเคราะห์และคิดแก้ปัญหา รวมทั้งได้ความรู้ตามศาสตร์ในสาขาวิชาที่ตนศึกษาไปพร้อมกัน Allen, Duch, และ Groh (1996) กล่าวว่า การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน การเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นเครื่องกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความต้องการที่จะศึกษาค้นคว้าหาความรู้ โดยใช้กระบวนการ การเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนมีการตัดสินใจที่ดีมีความคิดอย่างมีวิจารณญาณ สามารถเรียนรู้การทำงาน มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ก้าวทันกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของโลกวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การเรียนรู้โดยการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐานนั้นสนับสนุนให้มีการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างลุ่มลึก โจทย์ปัญหาที่ใช้ในการเรียนรู้จะส่งผลให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของสิ่งที่เรียนกับการปฏิบัติงานในอนาคต ทำให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้สามารถจดจำได้ดีขึ้น ทั้งครูและผู้เรียนสนุกกับการเรียน ส่งเสริมสนับสนุนการทำงานเป็นทีมและเปิดโอกาสให้มีการฝึกทักษะการสื่อสาร การแก้ปัญหา การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการหาข้อสรุป เมื่อมีความขัดแย้ง

ผู้วิจัยเห็นว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้วิธีหนึ่งที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองผ่านการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาควรให้ความสำคัญและมีความสอดคล้องกับปัญหาการขาดความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นทางดิจิทัลที่นำไปสู่การละเมิดสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ทำให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดแก้ปัญหา และคิดอย่างสร้างสรรค์ที่นำไปสู่การมีทักษะความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นทางดิจิทัลในสังคมโลกออนไลน์ที่เข้ามามีบทบาทในสังคมปัจจุบัน ช่วงวัยของผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาชั้นเดบโตมาในยุคที่เทคโนโลยีการสื่อสารโดยเฉพาะการสื่อสารทางออนไลน์เข้ามามีอิทธิพลในการดำเนินชีวิตประจำวัน ดังนั้นควรให้ความสำคัญในการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงปัญหาที่เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ซึ่งต้นตอของปัญหานั้นมาจากการขาดทักษะในการเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดพิษณุโลกภายใต้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ แบบขนาดใหญ่พิเศษ มีอยู่จำนวน 4 โรงเรียน ซึ่งมีจำนวนนักเรียนและบริบทของโรงเรียนนั้นคล้ายคลึงกัน แต่ด้วยลักษณะการทำงานที่เน้นการจัดการเรียนรู้ภายในโรงเรียนเป็นหลัก จึงทำให้ไม่ได้มีกิจกรรมในการแลกเปลี่ยนความรู้และปัญหาในการจัดการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงให้ความสนใจศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ เพื่อเสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลของนักเรียน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จังหวัดพิษณุโลก ผ่านการเรียนรู้จากปัญหาจริงที่เกิดขึ้นในสังคมออนไลน์ นักเรียนจะได้ฝึกฝนกระบวนการคิดวิเคราะห์ แก้ไขปัญหา และเชื่อมโยงองค์ความรู้ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ ซึ่งจะนำไปสู่การเกิดความรู้ ความเข้าใจ และพัฒนาทักษะความเห็นอกเห็นใจ ในโลกดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม

คำถามการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จังหวัดพิษณุโลก เป็นอย่างไร

2. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ สามารถเสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จังหวัดพิษณุโลกได้อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จังหวัดพิษณุโลก

2. เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จังหวัดพิษณุโลก

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

1. ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จังหวัดพิษณุโลก โดยครอบคลุมเนื้อหา 7 ด้าน ได้แก่

- 1.1) ผู้สอน
- 1.2) ผู้เรียน
- 1.3) เนื้อหาสาระ
- 1.4) สื่อการเรียนรู้
- 1.5) กิจกรรมการเรียนรู้

1.6) การวัดและประเมินผล

1.7) สภาพแวดล้อมการเรียนรู้

2. พัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จังหวัดพิษณุโลก โดยครอบคลุมเนื้อหา ดังนี้

2.1 การจัดการเรียนรู้ 7 ด้าน ได้แก่ ด้านผู้สอน ด้านผู้เรียน ด้านเนื้อหาสาระ ด้านสื่อการเรียนรู้ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้

2.2 ทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเข้าถึงมุมมองผู้อื่น ด้านการเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น ด้านการแสดงออกถึงความเอื้อเฟื้อ

ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูล

1. ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษของจังหวัดพิษณุโลก 4 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนจ่านกร้อง โรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคม โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี โรงเรียนพุทธชินราช จำนวนโรงเรียนละ 1 คน รวมเป็น 4 คน

2. นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ปีการศึกษา 2567 จำนวน 40 คน

ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้วิจัยได้ทำการระบุขอบเขตด้านพื้นที่ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนรู้เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 4 โรงเรียน ประกอบด้วย โรงเรียนจ่านกร้อง โรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคม โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี และโรงเรียนพุทธชินราช

2. พัฒนาการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี จังหวัดพิษณุโลก

ขอบเขตด้านเวลา

การทำวิจัยครั้งนี้ ผู้ทำวิจัยทำการศึกษาในเดือนตุลาคม 2567 ถึง เมษายน 2568

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) หมายถึง การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงหรือสถานการณ์ปัญหาที่เกี่ยวข้องมาเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้

หรือเกิดความสนใจต่อความต้องการของผู้เรียน โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา ขั้นที่ 2 ทำความเข้าใจกับปัญหา ขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้ ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ ขั้นที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน

2. ทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล (Digital Empathy) หมายถึง การใช้สื่อสังคมออนไลน์โดยนึกถึงผู้อื่น ไม่ใช่ถ้อยคำหยาบคายในการว่าร้าย ใส่ความ หรือใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือในการคุกคามหรือกลั่นแกล้งผู้อื่น ประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้

1) การเข้าถึงมุมมองความคิด (Cognitive Empathy) คือ ความสามารถในการเข้าใจความรู้สึกและความคิดของผู้อื่น เช่น เข้าใจว่าเขากำลังเศร้าและสับสน

2) การเข้าถึงอารมณ์ความรู้สึก (Emotional Empathy) คือ ความสามารถในการเข้าถึงและแบ่งปันอารมณ์ความรู้สึกของผู้อื่นมาไว้ที่ตนเอง

3) การแสดงออกถึงการเอื้อเฟื้อ (Compassionate Empathy) เป็นทักษะที่สูงกว่าทักษะสองประเภทข้างต้น โดยมีความรู้สึกเห็นอกเห็นใจผู้อื่นแล้วปรารถนาให้เขาพ้นจากความยากลำบากนั้น ด้วยการกระทำหรือการเข้าไปช่วยเหลือเท่าที่จะทำได้

3. สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ หมายถึง สิทธิที่มนุษย์ทุกคนมีความเท่าเทียมกันมีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลที่ได้รับการรับรอง ทั้งความคิดและการกระทำที่ไม่มีการล่วงละเมิดได้ ทั้งในโลกแห่งความเป็นจริงและโลกไซเบอร์ โดยได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และสนธิสัญญาระหว่างประเทศ

4. โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จังหวัดพิษณุโลก หมายถึง โรงเรียนจ่านกร้อง โรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคม โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี โรงเรียนพุทธชินราช

ประโยชน์ที่ของงานวิจัย

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิทธิมนุษยชน เพื่อเสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จังหวัดพิษณุโลก จะทำให้เกิดประโยชน์ ดังนี้

1. ครูผู้สอน ได้แนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ทุกรายวิชา

2. ผู้เรียน ได้รับการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ซึ่งเกิดขึ้นจริงในสังคมปัจจุบันและได้เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันในการเรียนรู้ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

3. สถานศึกษา สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมสร้างบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สามารถนำแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิทธิมนุษยชน ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลไปประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับการส่งเสริมการศึกษาแต่ละบริบทของโรงเรียนต่าง ๆ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ เพื่อเสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. การจัดการเรียนรู้

- 1.1 ความหมายของการจัดการเรียนรู้
- 1.2 ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้
- 1.3 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้
- 1.4 องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้
- 1.5 ลักษณะของการจัดการเรียนรู้ที่ดี

2. การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

- 2.1 ความเป็นมาของการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน
- 2.2 ความหมายของการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน
- 2.3 ทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน
- 2.4 ลักษณะสำคัญของการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน
- 2.5 ลักษณะปัญหาที่ใช้ในการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน
- 2.6 แนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน
- 2.7 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน
- 2.8 บทบาทของผู้เรียนและผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

3. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551: กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

- 3.1 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551
- 3.2 สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

4. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน

- 4.1 ความเป็นมาและพัฒนาการสิทธิมนุษยชน
- 4.2 ปฎิญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน
- 4.3 ลักษณะเฉพาะของสิทธิมนุษยชน
- 4.4 สิทธิมนุษยชนตามรัฐธรรมนูญ

4.5 พระราชบัญญัติ การรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์

4.6 สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์

5. ทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล

5.1 ความหมายการเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล

5.2 ความสำคัญของการเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล

5.3 สาเหตุของการขาดความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล

5.4 ทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

7. กรอบแนวคิดการวิจัย

การจัดการเรียนรู้

1.1 ความหมายของการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ (Learning Management) เป็นกระบวนการหรือวิธีการใด ๆ ที่ตาม
ที่ผู้สอนนำมาใช้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเกิดการพัฒนาตนในทุก ๆ ด้านอย่างเต็มศักยภาพ
ดังนั้นจึงมีผู้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

Hough and Duncan (1970) อธิบายความหมายของการจัดการเรียนรู้ว่า หมายถึง
กิจกรรมที่บุคคลได้ใช้ความรู้ของตนเองอย่างสร้างสรรค์เพื่อสนับสนุนให้ผู้อื่นเกิดการเรียนรู้และมีความ
ผาสุก ดังนั้นการจัดการเรียนรู้จึงเป็นกิจกรรมในแง่มุมต่าง ๆ 4 ด้าน ดังนี้

1) ด้านหลักสูตร (Curriculum) หมายถึง การศึกษาจุดมุ่งหมายของการศึกษา
ความเข้าใจในจุดประสงค์รายวิชา และการตั้งจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ที่ชัดเจน ตลอดจนเลือก
เนื้อหาได้เหมาะสมสอดคล้องกับท้องถิ่น

2) ด้านการจัดการเรียนรู้ (Instruction) หมายถึง การเลือกวิธีสอนและเทคนิคการ
จัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม เพื่อช่วยให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่วางไว้

3) ด้านการวัดผล (Measuring) หมายถึง การเลือกวิธีการวัดผลที่เหมาะสมและ
สามารถวิเคราะห์ผลได้

4) ด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ (Evaluation) หมายถึง ความสามารถในการ
ประเมินผลของการจัดการเรียนรู้ทั้งหมดได้

Hills (1982) ให้คำจำกัดความของการจัดการเรียนรู้ไว้ว่าการจัดการเรียนรู้ คือ
กระบวนการให้การศึกษาแก่ผู้เรียน ซึ่งต้องอาศัยปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน

วิจัย ประสิทธิ์ฐิติเวชช์ (2542) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่มีระบบ
ระเบียบครอบคลุมการดำเนินการตั้งแต่การวางแผนการจัดการเรียนรู้จนถึงการประเมินผล

พัชร ศรีสังข์ (2551) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการจัดการใช้ทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้มาจัดเป็นกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ หรือได้ฝึกหัด หรือได้กระทำโดยได้รับการเสริมแรงอย่างมีประสิทธิภาพสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่องและประสานงานกัน เพื่อให้เกิดประสิทธิผลมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเกิดขึ้นอย่างค่อนข้างถาวรกับผู้เรียน ตามขีดความสามารถที่มีได้บรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ (2557) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้ คือ กระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน เพื่อที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของผู้สอน

กุลิสรา จิตรขณาวณิช (2562) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า การจัดการเรียนรู้หมายถึง กระบวนการต่าง ๆ ในการดำเนินงานของผู้สอนตั้งแต่การวางแผนการจัดการเรียนรู้ จนสิ้นสุดการประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรมและเกิดทักษะหรือสมรรถนะต่าง ๆ ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

จากความหมายข้างต้นสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ คือ กระบวนการในการดำเนินการของครูผู้สอนในการสร้างสรรค์ประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียน โดยมีการจัดบรรยากาศ เนื้อหาสาระ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรมและเกิดทักษะหรือสมรรถนะต่าง ๆ

1.2 ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาการที่เจริญงอกงามทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์สังคม และสติปัญญา โดยภาพรวมการจัดการเรียนรู้มีความสำคัญหลายประการดังนี้ (กุลิสรา จิตรขณาวณิช, 2562, น.11)

1) การจัดการเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีงามในการจัดการเรียนรู้แต่ละครั้งโดยทั่วไป ผู้สอนจะกำหนดจุดประสงค์ในการเรียนรู้เอาไว้ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ที่ดีขึ้น หรือต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่พึงประสงค์ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์สังคม และสติปัญญา

2) การจัดการเรียนรู้ช่วยให้จุดมุ่งหมายการจัดการศึกษาบรรลุผลตามเป้าหมาย ทั้งนี้การกำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาไว้ในหลักสูตรแต่ละระดับการศึกษาของสังคมไทยอาจจะมีทั้งความเหมือนกันและต่างกัน แต่ไม่ว่าจุดมุ่งหมายของการศึกษาในแต่ละระดับจะกำหนดไว้อย่างไรสิ่งสำคัญที่จะทำให้จุดมุ่งหมายของการศึกษาบรรลุผลก็คือ การจัดการเรียนรู้ซึ่งการจัดการเรียนรู้ที่ดีมีประสิทธิภาพจะส่งผลทำให้การศึกษามีคุณภาพ

3) การจัดการเรียนรู้ช่วยเสริมสร้างทักษะต่าง ๆ ให้ผู้เรียนสามารถที่จะนำไปใช้ในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ซึ่งทักษะที่สำคัญและจำเป็นสำหรับผู้เรียนที่สถานศึกษาควรจัดให้กับ

ผู้เรียนมีหลายทักษะด้วยกัน เช่น ทักษะในด้านกระบวนการคิด การแก้ปัญหา สังคม การสื่อสาร วิทยาศาสตร์ และการใช้เทคโนโลยี เป็นต้น

4) การจัดการเรียนรู้ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม ทำให้ผู้เรียนเป็นคนที่สามารถแยกดีชั่วถูกผิดออกอย่างมีเหตุผล มีหลักยึดปฏิบัติในการใช้ชีวิตอยู่บนพื้นฐานของความถูกต้องดีงาม และทำให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์

5) การจัดการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนรู้จักเอาตัวรอด เนื่องจากการเรียนรู้เป็นปัจจัยที่สำคัญในการสร้างองค์ความรู้พัฒนาให้ผู้เรียนมีสติปัญญาที่ชาญฉลาด รวมทั้งพัฒนาทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน และยังสามารถช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ต่าง ๆ ที่หลากหลายให้ผู้เรียนนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงในการดำรงชีวิตให้มีความสุขในสังคม ดังนั้น เมื่อผู้เรียนได้รับทั้งความรู้ประสบการณ์ และทักษะต่าง ๆ จากการศึกษาและการจัดการเรียนรู้จะทำให้ผู้เรียนสามารถนำสิ่งดังกล่าวมาใช้ให้เป็นประโยชน์และรู้จักที่จะเอาตัวรอดอยู่ในสังคมได้อย่างรู้เท่าทัน

6) การจัดการเรียนรู้ช่วยสร้างเสริมประสบการณ์ต่าง ๆ ให้กับผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน

7) การจัดการเรียนรู้สามารถนำไปสู่การสร้างเสริมอาชีพหรือรายได้ให้กับผู้เรียน

8) การจัดการเรียนรู้สามารถพัฒนาผู้เรียนให้น้องค์ความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ ไปใช้พัฒนาตนเอง สังคม และประเทศชาติให้มีความก้าวหน้าได้

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่สำคัญอย่างยิ่งในระบบการศึกษา เนื่องจากช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความรู้ ทักษะ และความคิดวิเคราะห์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถสร้างความรู้จากประสบการณ์จริงและเนื้อหาที่เรียนกระตุ้นให้ผู้เรียนคิด วิเคราะห์และเชื่อมโยงความรู้เพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ เกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมายและยั่งยืน การจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและพัฒนาศักยภาพได้สูงสุด

1.3 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้

กระทรวงศึกษาธิการ (2551) ได้อธิบายถึง การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ไว้คือ การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการสำคัญในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหลักสูตรที่มีมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นเป้าหมายสำคัญสำหรับพัฒนาเด็ก และเยาวชน

ผู้สอนต้องพยายามคัดสรรกระบวนการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งปลูกฝังเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์พัฒนาทักษะต่าง ๆ อันเป็นสมรรถนะสำคัญที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน

1) หลักการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยยึดหลักว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด เชื่อว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ยึดประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง เน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรม

2) กระบวนการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนจะต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เป็นเครื่องมือที่จะนำพาตนเองไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน อาทิ กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการสร้างความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการทางสังคม กระบวนการเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหา กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง กระบวนการปฏิบัติลงมือทำจริง กระบวนการจัดการ กระบวนการวิจัย กระบวนการเรียนรู้ของตนเอง กระบวนการพัฒนาลักษณะนิสัย กระบวนการเหล่านี้ เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนควรได้รับการฝึกฝนพัฒนาเพราะจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร ดังนั้นผู้สอนจึงจำเป็นต้องศึกษาทำความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อให้สามารถเลือกใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) การออกแบบการจัดการเรียนรู้

ผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาให้เข้าใจถึงมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน แล้วจึงพิจารณาออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยเลือกใช้วิธีสอนและเทคนิคการสอน สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ และบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด

4) บทบาทของผู้สอนและผู้เรียน

การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามเป้าหมายของหลักสูตร ทั้งผู้สอนและผู้เรียนควรมีบทบาท ดังนี้

4.1 บทบาทของผู้สอน

1) ศึกษาวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล แล้วนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่ท้าทายความสามารถของผู้เรียน

2) กำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ด้านความรู้ และทักษะ กระบวนการที่เป็นความคิดรวบยอด หลักการ และความสัมพันธ์ รวมทั้งคุณลักษณะอันพึงประสงค์

3) ออกแบบการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล และพัฒนาการทางสมอง เพื่อนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมาย

4) จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้

5) จัดเตรียมและเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรม นำภูมิปัญญาท้องถิ่นเทคโนโลยี ที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

6) ประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เหมาะสมกับธรรมชาติ ของวิชา และระดับพัฒนาการของผู้เรียน

7) วิเคราะห์ผลการประเมินมาใช้ในการซ่อมเสริมและพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งปรับปรุง การจัดการเรียนการสอนของตนเอง

4.2 บทบาทของผู้เรียน

1) กำหนดเป้าหมาย วางแผน และรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง

2) แสวงหาความรู้ เข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อความรู้ ตั้งคำถาม คิดหาคำตอบหรือหาแนวทางแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ

3) ลงมือปฏิบัติจริง สรุปสิ่งที่เรียนรู้ด้วยตนเอง และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ ในสถานการณ์ต่าง ๆ

4) มีปฏิสัมพันธ์ ทำงาน ทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มและครู

5) ประเมินและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 เป็นกระบวนการที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยยึดหลัก ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เชื่อว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาได้ ผู้สอนมีหน้าที่ออกแบบและ จัดการเรียนรู้ให้หลากหลายเหมาะสมกับผู้เรียน รวมถึงสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมพัฒนาการ อย่างรอบด้าน ขณะเดียวกันผู้เรียนต้องมีบทบาทในการเรียนรู้ โดยรับผิดชอบและพัฒนาตนเอง ผ่านกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

1.4 องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้

สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรม ราชูปถัมภ์ (2557) ผู้สอนจำเป็นต้องศึกษาจากข้อมูลหลายประการเพื่อนำมาช่วยเสริมสร้างการจัดการ เรียนรู้ของตนและการเรียนรู้ของผู้เรียน การจัดการเรียนรู้ไม่ว่าระดับใดก็ตามขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ 3 ประการ ได้แก่

1) ผู้เรียน ธรรมชาติของผู้เรียนเป็นสิ่งที่ผู้สอนจะต้องคำนึงถึงเป็นอันดับแรก เกี่ยวกับ ความสามารถทางสมอง ความถนัด ความสนใจ พัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์และจิตใจ ความต้องการพื้นฐานเป็นสิ่งที่ผู้สอนจะต้องคำนึง และจะละเลยไม่ได้

2) บรรยายภาพทางจิตวิทยาที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ ผู้สอนเป็นส่วนสำคัญ และส่วนหนึ่งที่จะกำหนดบรรยากาศในชั้นเรียนให้เป็นไปในรูปแบบที่ต้องการ ความเป็นประชาธิปไตย ความเคร่งเครียด ความขี้นบนของนักเรียน สิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้โดยผู้สอนเป็นผู้กำหนด แต่ถึงกระนั้นก็ตามบรรยากาศในชั้นเรียนยังมีองค์ประกอบอื่น ๆ อีกนอกเหนือไปจาก ตัวผู้สอน คือ ผู้เรียนที่เข้าชั้นเรียนโดยไม่ได้รับประทานอาหารเช้า หรืออาหารกลางวัน ผู้เรียนเริ่มเรียนในชั่วโมงแรกด้วยความรู้สึกหิวหรือบางครั้งผู้เรียนได้รับสิ่งกระทบกระเทือนใจติดตามมาเนื่องจากความไม่พร้อมดวงในครอบครัว เป็นต้น ส่วนทางด้านตัวผู้สอนนั้นอาจจะมีคามกดดันจากฝ่ายบริหารหรือจากครอบครัว เศรษฐกิจ สิ่งที่น่ามาก่อนเหล่านี้เกิดขึ้นก่อนที่ผู้สอนและผู้เรียนจะมาพบกัน ซึ่งเป็นสิ่งที่จะบ่งบอกได้ว่าบรรยากาศทางจิตวิทยาในชั้นเรียนที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้จะปรากฏออกมาในรูปแบบใด

3) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับบรรยากาศทางจิตวิทยาในชั้นเรียน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน จะเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงเงื่อนไขหรือสถานการณ์ว่าผู้เรียนจะประสบความสำเร็จ หรือความล้มเหลวต่อการเรียนรู้ ผู้สอนควรคิดถึงผู้เรียนในฐานะเป็นบุคคลหนึ่ง ผู้เรียนมีสิทธิที่จะได้รับความต้องการพื้นฐาน และผู้สอนควรจะฝึกให้มีความไวต่อความรู้สึกนึกคิดของผู้เรียน เพื่อความสำเร็จแห่งการเรียนรู้และการเจริญเติบโตเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ต่อไป

กุลิสรา จิตรชญาวนิช (2562, น.6-7) ได้อธิบายถึงองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า การจัดการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ ต้องอาศัยองค์ประกอบหลายอย่างด้วยกัน จึงจะสามารถทำให้การจัดการเรียนรู้ประสบผลสำเร็จหรือมีประสิทธิภาพ บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ สำหรับองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ที่สำคัญซึ่งสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. หลักสูตร คือ มวลประสบการณ์ต่าง ๆ ที่จัดไว้อย่างเป็นระบบเพื่อนำไปใช้พัฒนาผู้เรียน ดังนั้นในการจัดการเรียนรู้ผู้สอนจำเป็นต้องศึกษารายละเอียดทั้งหมดในหลักสูตรเพื่อทำความเข้าใจและสามารถนำสิ่งต่าง ๆ ที่บรรจุไว้ในหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ และบรรลุจุดมุ่งหมายตามที่หลักสูตรกำหนด ที่สำคัญถ้าผู้สอนไม่ได้มีการศึกษาเรียนรู้รายละเอียดต่าง ๆ ในหลักสูตรก็ไม่สามารถที่จะรู้ได้ว่าจะสอนเนื้อหาอะไร เพื่ออะไร และวัดผลประเมินผลอย่างไร

2. จุดประสงค์ การจัดการเรียนรู้เริ่มต้นจะต้องมีการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ทุกครั้งเพราะจะทำให้เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีเป้าหมาย สามารถทราบว่าคุณเรียนจะเกิดพฤติกรรมใดบ้าง รวมทั้งสามารถวางแผนเตรียมเนื้อหา วิธีการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ทำให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ

3. การจัดการเรียนรู้ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญเช่นเดียวกัน เพราะจะทำให้ผู้สอนทราบว่าจัดการเรียนรู้อย่างไร ใช้วิธีการใดบ้าง โดยการจัดการเรียนรู้จะต้องเลือกวิธีการที่น่าสนใจ มีความเหมาะสมกับเนื้อหาและสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

4. สื่อการเรียนรู้ การนำสื่อการเรียนรู้มาใช้ในการจัดการเรียนรู้จะช่วยให้ผู้สอนทราบว่าจัดการเรียนรู้อย่างไร ใช้วิธีการใดบ้าง โดยการจัดการเรียนรู้จะต้องเลือกวิธีการที่น่าสนใจ มีความเหมาะสมกับเนื้อหาสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

5. การวัดผลและประเมินผล จะทำให้ทราบว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้บรรลุผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้หรือไม่ นอกจากนี้ยังสามารถช่วยทำให้ผู้สอนนำข้อมูลที่ได้จากการวัดผลและประเมินผลไปใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไปให้ดียิ่งขึ้น รวมทั้งสามารถนำปัญหาที่ค้นพบมาใช้ในการทบทวนในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ

6. ผู้สอน หรือครูเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้การจัดการเรียนรู้เกิดขึ้นและเป็นผู้นำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติในการพัฒนาผู้เรียน ดังนั้น ผู้สอนจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการที่จะถ่ายทอดองค์ความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ ไปสู่ผู้เรียน

7. ผู้เรียน หรือนักเรียน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญเท่ากับผู้สอน เพราะถ้าไม่มีผู้เรียน หรือผู้รับความรู้ และประสบการณ์ การจัดการเรียนรู้ก็ไม่สามารถที่จะเกิดขึ้นได้เพราะไม่มีผู้รับ

สรุปได้ว่าองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ต้องประกอบไปด้วย ผู้สอน ผู้เรียน เนื้อหาสาระ สื่อการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้ล้วนมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้เป็นอย่างยิ่ง หากขาดองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งไป ก็จะส่งผลให้การจัดการเรียนรู้ไม่มีประสิทธิภาพ

1.5 ลักษณะของการจัดการเรียนรู้ที่ดี

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2553) การจัดการเรียนรู้ที่ดีหรือการสอนที่ดีที่ผู้สอนสามารถนำไปปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ ได้ดังนี้

1) เป็นการสอนที่มีการเตรียมการสอนเป็นอย่างดี ครอบคลุมองค์ประกอบของการสอน อันได้แก่ การตั้งจุดประสงค์การสอน การจัดเนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน และการวัดผลประเมินผล

2) เป็นการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนา ทั้งด้านความรู้ความคิด ด้านเจตคติและด้านทักษะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้แจ้ง คิดชอบ และปฏิบัติดี เกิดการเจริญเติบโตทุกด้านอย่างขึ้นบานและแจ่มใส

3) เป็นการสอนที่ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้สอดคล้องกับจุดประสงค์กับเนื้อหาและกับผู้เรียน โดยใช้กิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ที่เหมาะสม

4) เป็นการสอนที่ผู้เรียนได้ลงมือกระทำกิจกรรมด้วยตนเอง หรือได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี และเกิดความกระตือรือร้นในการเรียน

5) เป็นการสอนที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตร เช่น หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข

และมีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ ผู้สอนก็ต้องจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะดังที่หลักสูตรกำหนดไว้

6) เป็นการสอนที่คำนึงถึงประโยชน์ที่ผู้เรียนจะนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและตลอดไป เช่น การสอนโดยให้ผู้เรียนได้คิด วิเคราะห์ วิจัย ได้รู้จักวิธีแสวงหาความรู้ได้ฝึกคิดแก้ปัญหา ย่อมดีกว่าวิธีสอนโดยบอกความรู้หรือกระทำให้ดูแต่เพียงอย่างเดียว การให้ผู้เรียนได้นำประสบการณ์ทั้งความรู้ ความคิดไปใช้ในชีวิตประจำวันปัจจุบันและอนาคตได้ ย่อมเป็นการสอนที่มีคุณค่าแก่ผู้เรียน

7) เป็นการสอนที่เร้าความสนใจผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนสนใจเรียนตลอดจนจบกระบวนการสอนเช่น ผู้สอนใช้สื่อการสอนที่น่าสนใจ ใช้คำถามกระตุ้นให้คิด ใช้วิธีการสอนหลายรูปแบบที่เหมาะสม ให้ผู้เรียนได้ลงมือกระทำ (Learning by doing) ได้ทดลอง ได้คิดค้นคว้า เป็นต้น ย่อมทำให้ผู้เรียนเรียนด้วยความสนใจ

8) เป็นการสอนที่มีบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู้ ทั้งบรรยากาศด้านวัตถุและด้านจิตใจ บรรยากาศด้านวัตถุ หมายถึง การมีสภาพห้องเรียน อุปกรณ์การเรียน และสิ่งแวดล้อมที่ดี เอื้ออำนวยให้เกิดความสบายตาสบายใจในการเรียน ส่วนด้านจิตใจ หมายถึง การที่ครูมีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนด้วยดี ให้ความเป็นกันเอง ให้ความเมตตา ความรัก ความอบอุ่นแก่นักเรียน ทำให้นักเรียนเรียนด้วยความสุข มีชีวิตชีวา และไม่ตึงเครียด

9) เป็นการสอนที่ผู้สอนรู้จักใช้จิตวิทยาการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม เช่น การให้รางวัล และการลงโทษที่พอดี การให้คำชม การจูงใจ เร้าใจให้ผู้เรียนเกิดแรงกระตุ้นภายใน การให้ผู้เรียนได้รับทราบผลงานของตนโดยทันที การทำให้นักเรียนเกิดความภูมิใจในความสำเร็จของตน การคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล การให้เรียนจากสิ่งที่ย่ายไปยาก ฯลฯ เหล่านี้เป็นปัจจัยช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ได้ดี

10) เป็นการสอนที่ส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย เช่น ให้ผู้เรียนมีอิสระในการแสดงความคิดเห็น ผู้เรียนได้ฝึกการทำงานกลุ่มร่วมกัน ได้ฝึกการเป็นผู้นำผู้ตาม ฝึกการทำตามข้อกำหนดกลุ่ม และฝึกระเบียบวินัยในตนเอง สิ่งเหล่านี้จะเป็นการปูพื้นฐานการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม และการเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติต่อไป

11) เป็นการสอนที่มีกระบวนการ หมายถึง มีลำดับขั้นตอนการสอนที่ไม่สับสน ในการสอนจำเป็นต้องมีการเตรียมการสอน เตรียมจัดลำดับการสอนให้สอดคล้องต่อเนื่องกันเหมาะสม ตั้งแต่ขั้นนำ ขั้นสอน และขั้นสรุป กระบวนการสอนจะมีขั้นตอนแตกต่างกันไปตามลักษณะของวิธีสอนที่นำมาใช้เช่น วิธีสอนแบบสาธิต ย่อมมีขั้นตอนการสอนแตกต่างจากวิธีสอนแบบทดลอง ผู้สอนต้องวางแผนจัดลำดับขั้นตอนการสอนให้ถูกต้อง

12) เป็นการสอนที่มีการวัดผลประเมินผลทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังการเรียน โดยอาจใช้วิธีต่าง ๆ เช่น การสังเกต การซักถาม การทดสอบ การให้ค้นคว้ารายงาน การทำ

แบบฝึกหัด ฯลฯ การวัดผลประเมินผลจะช่วยวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน และวัดผลสำเร็จของผู้สอน ผู้สอนจะนำผลการประเมินมาเป็นข้อมูลย้อนกลับพิจารณาการสอนของตนว่า มีข้อบกพร่อง ที่องค์ประกอบการสอนข้อใด ทำให้แก้ไขได้ตรงจุด เพื่อความสมบูรณ์ของการสอนครั้งต่อไป

13) เป็นการสอนที่ผู้สอนสอนด้วยวิญญานความเป็นครู สอนด้วยความกระตือรือร้น สอนด้วยความตั้งใจ ความเต็มใจ และความมั่นใจ บุคลิกภาพท่าทางการแสดงออกของผู้สอนจะสะท้อน ให้ผู้เรียนเข้าใจความรู้สึกของผู้สอนได้ดี ถ้าผู้สอนมีความรู้สึกที่ดีทั้งต่อผู้เรียนและต่ออาชีพ ผู้เรียน ส่วนใหญ่จะเรียนด้วยความศรัทธา ด้วยความสุขด้วยความตั้งใจ และด้วยความเต็มใจเช่นกัน

นอกจากนี้ กุณิศรา จิตระณวณิช (2562, น.10) ได้สรุปการจัดการเรียนรู้ที่ดีใน สถานศึกษาทุกระดับได้ดังนี้

1) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มองเห็นได้ (Visible Learning) โดยผู้สอนอาจใช้วิธีการหรือ มาตรการต่าง ๆ มาช่วยในการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพที่สูง เช่น การให้ผู้เรียนบอก ความคาดหวังและให้เกรดตนเอง การจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัย การอภิปรายในชั้นเรียน การมี ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน การให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียน การฝึกคิดเกี่ยวกับการใช้ ความคิดของตนเอง (Think about Thinking) การจัดการห้องเรียนและการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ผู้ปกครอง

2) ใช้หลักจิตวิทยาในการจัดการเรียนรู้ กล่าวคือ การจัดการเรียนรู้ที่ดีต้องคำนึงถึงหลัก จิตวิทยาและปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลให้ผู้เรียนและผู้สอนบรรลุตามวัตถุประสงค์ได้ เช่น วิทยุฒิ ภาวะของ ผู้เรียน ความยากง่ายของเนื้อหาที่เรียน การใช้แรงเสริม การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน

3) จัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนรู้ที่ดีจะต้องเปิดโอกาสให้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือฝึกปฏิบัติค้นพบความรู้ด้วยตนเอง และ จะต้องส่งเสริมพัฒนาการผู้เรียนทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

4) ใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายทันสมัย การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และทำให้ผู้เรียนมีความสุขสนุกในการเรียนรู้ ผู้สอนจะต้องพยายามใช้เทคนิค วิธีการจัดการเรียนรู้ นวัตกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายมีความน่าสนใจและทันสมัยมาใช้พัฒนาผู้เรียนเพื่อให้บรรลุ จุดประสงค์ตามที่กำหนดไว้

5) มีการวัดผลและประเมินผล การจัดการเรียนรู้ที่ดีจะต้องสามารถบรรลุผลตาม จุดประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งปัจจุบันการวัดผลประเมินผลสามารถใช้วิธีการได้หลายรูปแบบ เช่น การวัดผลตาม สภาพจริง ทั้งนี้การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนจะต้องอยู่บนจุดมุ่งหมายพื้นฐาน สองประการ คือ การวัดผลและประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียน การวัดผลและประเมินผลเพื่อตัดสินผล การเรียน

สรุปได้ว่า ลักษณะการจัดการเรียนรู้ที่ดีควรมีการวางแผนการสอนอย่างเป็นระบบ ครบถ้วนทั้งจุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ และการประเมินผล อีกทั้งต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน พัฒนาในทุกด้าน ทั้งความรู้ ทักษะ และเจตคติ โดยเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ลงมือปฏิบัติ และสามารถ นำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริง การจัดการเรียนรู้ควรสอดคล้องกับหลักสูตร มีบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ และใช้จิตวิทยาการสอนอย่างเหมาะสม ใช้เทคนิคและนวัตกรรมที่หลากหลาย ทันสมัย และมีการวัดผลประเมินผลอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

2.1 ความเป็นมาของการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning : PBL) มีการพัฒนาขึ้น ครั้งแรกโดยคณะวิทยาศาสตร์สุขภาพ (Faculty of Health Sciences) ของมหาวิทยาลัย McMaster ที่ประเทศแคนาดา ได้ถูกนำมาใช้ในกระบวนการติว (tutorial process) ให้กับนักศึกษา แพทย์ฝึกหัดวิธีการดังกล่าว ต่อมาได้กลายเป็นรูปแบบการเรียนรู้ (Learning model) ที่ทำให้ มหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกาไปเป็นแบบอย่างในการจัดการเรียนรู้ โดยเริ่มจากปลายปี ค.ศ. 1950 มหาวิทยาลัย Case Western Reserve ได้นำมาใช้เป็นแห่งแรกและได้จัดตั้งห้องทดลอง พหุวิทยาการ (Multi-disciplinary Laboratory) เพื่อทำเป็นห้องปฏิบัติการสำหรับทดลองรูปแบบการสอนใหม่ ๆ รูปแบบการสอนที่มหาวิทยาลัย Case Western Reserve พัฒนาขึ้นมานั้นได้กลายมาเป็นพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียนหลายแห่งในสหรัฐอเมริกา ทั้งในระดับมัธยมศึกษา ระดับอุดมศึกษา และบัณฑิตวิทยาลัย (ไพศาล สุวรรณน้อย, 2559)

2.2 ความหมายของการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning) นักการศึกษาและ นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานไว้ ดังนี้

Duch (1995 อ้างอิงใน ศิริพันธ์ ศิริพันธ์ และ ยุพาวรรณ ศรีสวัสดิ์, 2554, น. 105) ให้ความหมายของ PBL หมายถึง วิธีการสอนที่ใช้ปัญหาจากชีวิตจริงเป็นบริบทให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ เกิดการคิดอย่างมีวิจารณญาณมีทักษะในการแก้ปัญหาและแสวงหาความรู้ที่จำเป็นตามหลักสูตร

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ (2550) ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานว่า เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เริ่มต้นจากปัญหาที่เกิดขึ้นโดยสร้างความรู้จากกระบวนการทำงานกลุ่ม เพื่อแก้ปัญหาหรือสถานการณ์เกี่ยวกับชีวิตประจำวันและมีความสำคัญต่อผู้เรียน

จากความหมายข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน คือ กระบวนการที่ผู้สอนกำหนดสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงอยู่ในสังคม เพื่อใช้กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นได้

2.3 ทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

ศิริพันธุ์ ศิริพันธุ์ และยุพาวรรณ ศรีสวัสดิ์ (2554, น. 106) ได้เสนอแนวคิดเรื่อง การเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักไว้ดังนี้

ทฤษฎีการเรียนรู้เชิงพฤติกรรมนิยม (Behaviorist learning Theory) ซึ่งเชื่อว่า โลกของเรามีความรู้อยู่มากมาย แต่ความรู้ที่สามารถถ่ายทอดไปยังผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรมมีเพียงจำนวนเล็กน้อยเท่านั้น การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง นักจิตวิทยาในกลุ่มที่ได้รับการยอมรับมากที่สุด ได้แก่ สกินเนอร์ (Skinner)

ทฤษฎีการเรียนรู้เชิงพุทธินิยม (Cognitive learning Theory) ซึ่งเชื่อว่า ความรู้เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างที่มีลักษณะเฉพาะ (Particular structure) กับสิ่งแวดล้อมทางจิตวิทยา (psychological environment) ของผู้เรียนแต่ละคน การเรียนรู้เกิดขึ้นก็ต่อเมื่อผู้เรียนได้ปรับเปลี่ยนโลกภายในของตนโดยอาศัยกระบวนการปฏิสัมพันธ์ที่เกิดจากการรับความรู้ใหม่เข้าไปในสมอง หรือจากการปรับเปลี่ยนความรู้เก่าให้เข้ากับความรู้ใหม่ นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้ที่ได้รับการยอมรับมากที่สุดได้แก่ เพียเจต์ (Piaget)

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา (Intellectual Development Theory) ของนักจิตวิทยา คือ บรุนเนอร์ (Bruner) สอดคล้องกับการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก เพราะบรุนเนอร์มีความคิดว่าการเรียนรู้ที่ดีควรมีทั้งการเรียนรู้แบบให้สังเคราะห์ และเรียนรู้แบบหยั่งเห็น เช่น ในการแก้ปัญหาที่มีการตั้งสมมติฐาน หรือเดาคะเนสาเหตุของเหตุการณ์ และทดลองสาเหตุทั้งหมดที่อาจเป็นไปได้ โดยทำอย่างมีระบบตามระเบียบวิธีวิทยาศาสตร์ (เป็นแบบสังเคราะห์)

จากทฤษฎีและแนวคิดข้างต้นสรุปได้ว่า การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน คือ การเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญผู้เรียนคือศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ โดยมีผู้สอนเป็นผู้ออกแบบสร้างสถานการณ์ปัญหาเพื่อให้ผู้เรียนนั้นได้สืบค้นหาความรู้นั้นด้วยตนเอง

2.4 ลักษณะสำคัญของการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

จากการศึกษาค้นคว้าลักษณะการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานได้มีผู้กล่าวไว้ดังนี้

Gijselears (1996, p.13-14) ได้กล่าวถึงลักษณะการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานไว้ 3 ประการ คือ

1) การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นกระบวนการสร้างไม่ใช่กระบวนการรับ การเรียนรู้เกิดขึ้นจากการสร้างความรู้ เชื่อมโยงกับเครือข่ายมโนทัศน์ที่มีความหมาย การเกิดการ เรียนรู้ และข้อมูลใหม่มีอยู่แล้วในเครือข่าย ขึ้นอยู่กับว่าผู้เรียนจะอย่างไรกับข้อมูลเหล่านั้นข้อมูล

ใหม่เกิดขึ้นได้จากการระลึกถึงความรู้เดิมที่มีอยู่ และเคยใช้ความรู้นั้นๆ ในการแก้ปัญหา นั่นคือ ความรู้เดิมจะเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้สิ่งใหม่

2) การรู้เกี่ยวกับสิ่งที่รู้ซึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้ (Knowing About Knowing Affects Learning) การเรียนรู้จะแกร่งกล้าเมื่อนักเรียนมีทักษะในการกำกับตนเอง ซึ่งเป็นองค์ประกอบของทักษะที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ นั่นคือ มีการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ว่าจะทำอะไร สามารถเลือกยุทธวิธีว่าจะทำอย่างไร และมีการประเมินผลว่าบรรลุจุดมุ่งหมายหรือไม่ ซึ่งเป็นการตรวจสอบการเรียนรู้ของตนเอง การที่จะประสบผลสำเร็จในการแก้ปัญหานั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับความรู้ที่อยู่ในตัวเพียงอย่างเดียวแต่จะขึ้นอยู่กับทางเลือกใช้วิธีการในการแก้ปัญหาเพื่อให้ได้มาซึ่งความสำเร็จบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้

3) ปัจจัยทางสังคมและองค์ประกอบแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้เป็นปัจจัยที่เป็นตัวนำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในความรู้ และสามารถนำไปใช้เป็นกระบวนการแก้ปัญหาซึ่งจะทำให้ประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการในการศึกษาระดับสูงขึ้น รูปแบบการเรียนรู้ที่เป็นไปตามสภาพแวดล้อมที่ทำให้ผู้เรียนได้ประสบกับปัญหาจริง หรือการได้ปฏิบัติเกี่ยวกับอาชีพทำให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้เกี่ยวกับการรู้คิดไปใช้ในการแก้ปัญหา และปัจจัยทางสังคมนั้นก็ยังมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล นั่นคือการทำงานเป็นกลุ่มทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน อันจะก่อให้เกิดทางเลือกหลากหลายที่จะนำไปใช้ในการตัดสินใจแก้ปัญหา

Torp & Sage (1998, p.14) ได้กล่าวถึงลักษณะการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ดังนี้

ดึงดูดความสนใจของนักเรียน เหมือนพวกเขาได้เข้าไปอยู่ในสถานการณ์ของปัญหาที่เกิดขึ้นจริง

รวบรวมหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นจริง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายจากการเรียนรู้ของนักเรียนในทิศทางที่เกี่ยวกับการเชื่อมโยงกัน

สร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้โดยครูรวบรวมความคิดของนักเรียน และแนะนำให้นักเรียนตั้งคำถาม เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ลึกซึ้ง

สถาบันคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์แห่งอิลลินอยส์ (Illinois Mathematics and Science and Academy. 2001: online) ได้กล่าวถึงลักษณะการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานไว้ ดังนี้

1) ในการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นฐานนั้น ปัญหาที่มีแนวทางในการหาคำตอบหลากหลาย (ill-structured problem) จะถูกนำเสนอเป็นอันดับแรกและจัดเป็นศูนย์กลางของเนื้อหาสาระ และบริบทของการเรียนรู้

2) ปัญหาที่เป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ มีลักษณะดังนี้

2.1 โครงสร้างที่มีลักษณะที่สามารถหาแนวทางในการหาคำตอบได้หลากหลาย (ill-structured) เป็นลักษณะปัญหาตามแบบธรรมชาติทั่วไป

- 2.2 สถานการณ์จะมีลักษณะที่ยุ่งยากซับซ้อน ไม่ตายตัว (messy)
- 2.3 มีการเปลี่ยนแปลงได้เสมอเมื่อมีข้อมูลใหม่ๆเพิ่มเข้ามา
- 2.4 ไม่สามารถแก้ปัญหาได้ง่ายๆ หรือรูปแบบการแก้ปัญหาไม่แน่นอน
- 2.5 ไม่มีคำตอบที่ถูกต้องเสมอไป

3) การเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นฐานในชั้นเรียนนั้น นักเรียนจะถูกจัดให้มีบทบาทเป็นนักแก้ปัญหา ครูถูกจัดให้มีบทบาทเป็นผู้ให้คำแนะนำและช่วยเหลือ (tutors and coaches)

4) ในกระบวนการสอนและการเรียน จะมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อมูลต่าง ๆ แต่ความรู้ที่นักเรียนแต่ละคนจะต้องสร้างขึ้นด้วยตนเอง การคิดต้องเต็มไปด้วยความชัดเจน มีความหมาย

5) การประเมินการเรียนรู้จะประเมินตามสภาพจริงโดยดูที่ปัญหา และกระบวนการแก้ปัญหา

มณฑรา ธรรมบุศย์ (2545) ได้กล่าวถึงลักษณะการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ดังนี้

ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้อย่างแท้จริง (Student-centered learning) การเรียนรู้เกิดขึ้นในกลุ่มผู้เรียนที่มีขนาดเล็ก ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) หรือผู้ให้คำแนะนำ (Guide) ใช้ปัญหาเป็นตัวตั้งกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ ปัญหาที่นำมาใช้มีลักษณะคลุมเครือ ไม่ชัดเจน ปัญหาหนึ่งปัญหาอาจมีคำตอบได้หลายคำตอบหรือแก้ไขปัญหาก็ได้หลายทาง (Ill-structured Problem) ผู้เรียนเป็นคนแก้ปัญหาโดยการแสวงหาข้อมูลใหม่ๆด้วยตนเอง (Self-directed learning) ประเมินผลจากสถานการณ์จริง โดยดูจากความสามารถในการปฏิบัติ (Authentic assessment)

สรุปได้ว่า ลักษณะสำคัญของการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เน้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเองผ่านการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน โดยผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม มีบทบาทเป็นผู้แก้ปัญหา ส่วนครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก การเรียนรู้จะเกิดขึ้นจากการตั้งคำถาม วิเคราะห์ข้อมูล และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะการคิด การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการประเมินผลตามสภาพจริง

2.5 ลักษณะปัญหาที่ใช้ในการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน สิ่งสำคัญที่สุดคือปัญหาหรือสถานการณ์ที่เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ (2550, น.3- 4) ได้เสนอลักษณะของปัญหาที่ใช้ในการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ไว้ดังนี้

1) เกิดขึ้นในชีวิตจริงและเกิดจากประสบการณ์ของผู้เรียนหรือผู้เรียนอาจมีโอกาสนเผชิญกับปัญหานั้น

2) เป็นปัญหาที่พบบ่อย มีความสำคัญ มีข้อมูลประกอบเพียงพอสำหรับการ ค้นคว้า

3) เป็นปัญหาที่ยังไม่มีคำตอบชัดเจนตายตัว เป็นปัญหาที่มีความซับซ้อน คลุมเครือ หรือ ผู้เรียนเกิดความสงสัย

4) ปัญหาที่เป็นประเด็นขัดแย้ง ข้อถกเถียงในสังคมไม่มีข้อยุติ

5) เป็นปัญหาที่อยู่ในความสนใจ เป็นสิ่งที่อยากรู้แต่ไม่รู้

6) ปัญหาที่สร้างความเดือดร้อน เสียหายเกิดโทษภัยและเป็นสิ่งไม่ดี หากใช้ ข้อมูลโดยลำพังคนเดียวอาจทำให้ตอบปัญหาผิดพลาด

7) เป็นปัญหาที่มีการยอมรับว่าจริง ถูกต้องแต่ผู้เรียนไม่เชื่อว่าจริง ไม่สอดคล้อง กับความคิดของผู้เรียน

8) ปัญหาที่อาจมีคำตอบหรือมีแนวทางในการแสวงหาคำตอบได้หลายทาง ครอบคลุมการเรียนรู้ที่กว้างขวางหลากหลายเนื้อหา

9) เป็นปัญหาที่มีความยากความง่าย เหมาะสมกับพื้นฐานของผู้เรียน

10) เป็นปัญหาที่ไม่สามารถหาคำตอบได้ทันที ต้องการการสำรวจค้นคว้าและการรวบรวมข้อมูลข้อมูลหรือทดลองดูก่อน จึงจะได้คำตอบไม่สามารถที่จะคาดเดาหรือทำนายได้ง่าย ๆ ว่าต้องใช้ความรู้อะไร ยุทธวิธีในการสืบเสาะความรู้จะเป็นอย่างไรหรือคำตอบหรือผลของความรู้ เป็นอย่างไร

11) เป็นปัญหาส่งเสริมความรู้ด้านเนื้อหาทักษะ สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษา

สรุปได้ว่า ลักษณะของปัญหาที่ใช้ในการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ควรมีความเกี่ยวข้องกับชีวิตจริงและกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสงสัยหรือสนใจใคร่รู้ ไม่มีคำตอบตายตัว ต้องการการสืบค้นเพื่อหาคำตอบ ปัญหาควรส่งเสริมทักษะและเนื้อหาตามหลักสูตร มีความเหมาะสมกับพื้นฐานของผู้เรียน และสามารถเชื่อมโยงกับบริบททางสังคมได้อย่างหลากหลาย

2.6 แนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

การสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based learning) ไม่เป็นการสอนแบบแก้ปัญห (Problem solving method) เพราะการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานนั้น ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์โดยตรงของผู้เรียนต้องมาก่อน โดยปัญหาจะเป็นตัวกระตุ้นหรือนำทางให้ผู้เรียนต้องไปแสวงหาความรู้ความเข้าใจด้วยตนเอง เพื่อจะได้ค้นพบคำตอบของปัญหานั้น กระบวนการหาความรู้ด้วยตนเองนี้จะทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการแก้ปัญหา

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2548) ได้กล่าวถึงลักษณะการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานว่า ลักษณะเฉพาะตัวของการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการดังนี้

1) ประเด็นปัญหาสำหรับการเรียนรู้ ปัญหาคือหัวใจสำคัญของการสอนโดยให้ผู้เรียนเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ลักษณะของปัญหาที่นำมาเรียนจะเป็นปัญหาที่พบบ่อยมีกระบวนการ

เข้าถึงปัญหาที่ซับซ้อน สามารถกระตุ้นให้เกิดคำถามได้ครอบคลุมกรอบแนวคิดและสาระที่ต้องเรียนตามหลักสูตรที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ประเด็นปัญหาสำหรับการเรียนรู้มีหลากหลาย ต้องอาศัยการค้นคว้าหาคำตอบในแง่มุมต่าง ๆ ต้องใช้พื้นฐานความรู้อย่างกว้างขวางสามารถสร้างมโนทัศน์ (Concept) ที่สำคัญๆได้ ข้อประเด็นปัญหาสำหรับผู้เรียนรู้คือ ต้องเป็นปัญหาที่ตรงตามจุดประสงค์ของหลักสูตร และระดับชั้นปีของผู้เรียน วิธีการนำเสนอประเด็นปัญหาอาจเป็นกรณีศึกษา การเล่าเรื่อง หรือการสร้างสถานการณ์จำลองอย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้ปัญหาเรียนรู้สิ่งที่เรายังไม่รู้ นำความรู้ไปใช้สิ่งที่เรายังไม่รู้คืออะไร

2) สื่อการเรียนรู้ ในการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ผู้เรียนต้องศึกษาค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเองให้มากที่สุดและถูกต้องที่สุด จึงจำเป็นที่ผู้เรียนจะต้องมีสื่อที่สมบูรณ์ที่สุด นอกจากนี้ผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) เป็นผู้ชี้แนะ (Guide) หรือจัดทำเอกสารที่ผู้เรียนสามารถสืบค้น มีแหล่งเรียนรู้ เช่น บุคคล สถานที่ ถ้าแหล่งเรียนรู้เป็นชุมชน หรือสถานที่ต้องมีคำชี้แนะบรรยากาศและวิธีการเข้าถึงด้วย

3) ความรับผิดชอบของผู้เรียน ผู้เรียนต้องรับผิดชอบด้วยตนเอง และพึงความตั้งใจของตนเองในการศึกษาค้นคว้าเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบและข้อความรู้ที่ต้องการ ผู้เรียนต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการอภิปรายเพื่อค้นประเด็นความรู้และคำตอบในการแก้ปัญหา ผู้เรียนต้องมุ่งมั่นและซื่อสัตย์ในการค้นคว้าด้วยตนเองอย่างเคร่งครัด การเรียนจึงจะมีประสิทธิภาพ

4) บทบาทของผู้สอน ผู้สอนทำหน้าที่สนับสนุนการเรียนรู้ให้เป็นไปตามจุดประสงค์โดยทำหน้าที่ 3 ประการ คือ

4.1) อำนวยความสะดวกด้านวัสดุอุปกรณ์และสิ่งจำเป็นต่าง ๆ ในการศึกษาค้นคว้าที่ผู้เรียนต้องการใช้เพื่อศึกษาหาคำตอบ

4.2) ให้คำแนะนำเมื่อจำเป็นเท่านั้น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง อาจต้องให้ความรู้แก่ผู้เรียนบ้างในกรณีที่ผู้เรียนไม่สามารถสืบค้นได้เอง

4.3) เป็นผู้ประเมินสมรรถนะของผู้เรียนขณะเรียนเป็นระยะ ๆ จูงใจให้ผู้เรียนเกิดแนวทางในการศึกษาและคิดค้นโดยการอภิปราย ซักถาม แลกเปลี่ยนความคิดเห็นช่วยเสริมและสรุปประเด็นในการเรียนแต่ละครั้ง

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2550, น.2-3) ได้กล่าวถึงลักษณะการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน สรุปได้ดังนี้

1) ต้องมีสถานการณ์ที่เป็นปัญหา และเริ่มต้นการจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยการใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้

2) ปัญหาที่นำมาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ควรเป็นปัญหาที่พบเห็นได้ในชีวิตจริงของผู้เรียนหรือมีโอกาสดังเกิดขึ้นจริง

3) ผู้เรียนเรียนรู้โดยการนำตนเอง (Self-Directed Learning) ค้นหาและแสวงหาความรู้คำตอบด้วยตนเอง ดังนั้นผู้เรียนจึงต้องวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง บริหารเวลาเองคัดเลือกวิธีการเรียนรู้และประสบการณ์การเรียนรู้ รวมทั้งประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตัวเอง

4) ผู้เรียนเรียนรู้เป็นกลุ่มย่อย เพื่อประโยชน์ในการค้นหาความรู้ ข้อมูลร่วมกันเป็นการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาด้วยเหตุและผล ฝึกให้ผู้เรียนมีทักษะในการรับส่งข้อมูล เรียนรู้เกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างบุคคล และฝึกการจัดระบบตนเองเพื่อพัฒนาความสามารถในการทำงานร่วมกันเป็นทีม ความรู้จากคำตอบที่ได้มีหลากหลายองค์ความรู้จะผ่านการวิเคราะห์โดยผู้เรียนมีการสังเคราะห์และตัดสินใจร่วมกัน การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานนั้นนอกจากจัดการเรียนรู้เป็นกลุ่มแล้วยังสามารถจัดการเรียนรู้เป็นรายบุคคลได้ แต่อาจทำให้ผู้เรียนขาดการทำงานร่วมกับผู้อื่น

5) การเรียนรู้มีลักษณะบูรณาการความรู้ และบูรณาการทักษะกระบวนการต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้และคำตอบที่กระจ่างชัด

6) ความรู้ที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้จะได้มาภายหลังจากการผ่านกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานแล้วเท่านั้น

7) การประเมินผลเป็นการประเมินผลจากสภาพจริง โดยพิจารณาจากการปฏิบัติงานและความก้าวหน้าของผู้เรียนจากการค้นคว้าเอกสารข้างต้น

สรุปได้ว่า แนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มุ่งเน้นการใช้ปัญหาจริงเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเองและพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหาการทำงานเป็นทีม ผู้เรียนมีบทบาทเป็นศูนย์กลางของกระบวนการเรียนรู้ โดยครูทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก ให้คำแนะนำ และประเมินผลตามสภาพจริง การเรียนรู้ลักษณะนี้ต้องอาศัยความรับผิดชอบ ความร่วมมือ และการบูรณาการองค์ความรู้ที่หลากหลายเพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างลึกซึ้งและยั่งยืน

2.7 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

สำนักวิจัยมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย (2553) ได้กำหนดขั้นตอนในการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานซึ่งมีทั้งหมด 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา ผู้สอนสร้างสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นผู้เรียน โดยอาจเป็นการแนะนำแนวทาง ยกตัวอย่างสถานการณ์ หรือถามคำถามที่ให้คิดต่อ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและมองเห็นปัญหา มีโอกาสเลือกเฟ้นและเสนอปัญหาที่หลากหลาย และสามารถแบ่งกลุ่มตามความสนใจ ซึ่งก่อนที่จะกำหนดปัญหานั้น ครูผู้สอนควรทดสอบความรู้พื้นฐานของผู้เรียนเสียก่อน เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดปัญหา ซึ่งต้องเหมาะสมกับความรู้พื้นฐานที่ผู้เรียนมี

ขั้นที่ 2 ทำความเข้าใจกับปัญหา ผู้สอนจะกระตุ้นผู้เรียนด้วยคำถามหรือการเสริมแรง เพื่อให้ผู้เรียนทำความเข้าใจกับปัญหาที่อยากรู้ โดยเน้นให้เกิดการระดมสมอง เพื่อหาแนวทางและวิธีการในการหาคำตอบ โดยมีครูผู้สอนคอยดูแลตรวจสอบเพื่อให้เกิดความถูกต้อง

ขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า ผู้เรียนจะต้องดำเนินการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบ ร่วมกัน โดยมีการกำหนดกติกา วางเป้าหมาย และดำเนินกิจกรรมตามระยะเวลาที่กำหนด โดยมีครูผู้สอนคอยให้คำชี้แนะและอำนวยความสะดวก

ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้ ผู้เรียนแต่ละคนสังเคราะห์ความรู้ที่ได้จากการค้นคว้า โดยมีการนำเสนอภายในกลุ่ม เพื่อหาข้อสรุป ทบทวนและตรวจสอบความถูกต้อง โดยมีครูผู้สอนถามคำถามโดยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเกิดความคิดรวบยอด

ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำข้อสรุปที่ได้มาสร้างเป็นองค์ความรู้ใหม่ และเลือกวิธีที่จะนำเสนอสู่ภายนอก โดยผ่านความเห็นชอบจากครูผู้สอนในการตรวจสอบความถูกต้อง และความเหมาะสมในการนำเสนอ

ขั้นที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำองค์ความรู้ที่ได้ไปนำเสนอตามวิธีการที่ได้กำหนดไว้ เพื่อเผยแพร่ออกสู่สาธารณะ โดยครูผู้สอนประเมินผลการเรียนรู้จากการดำเนินงานของผู้เรียนตามสภาพจริง

สำหรับข้อจำกัดของการจัดการเรียนรู้รูปแบบนี้ คือ จะต้องมียุทธศาสตร์ที่เพียงพอให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติการแบบกลุ่มย่อย มีแหล่งศึกษาค้นคว้าที่เหมาะสมและเข้าถึงง่าย และสำคัญที่สุด คือครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องจะต้องมีความเข้าใจและมีทัศนคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน จึงจะสามารถดำเนินการตามแนวการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานได้อย่างเหมาะสม

สรุปได้ว่า ขั้นตอนในการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานซึ่งมีทั้งหมด 6 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา ขั้นที่ 2 ทำความเข้าใจกับปัญหา ขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้ ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ ขั้นที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน

2.8 บทบาทของผู้เรียนและครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

2.8.1 บทบาทของผู้เรียน

ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2556, น.339-340) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้เรียนในการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานไว้ดังนี้

1) ผู้เรียนต้องมีความรู้เดิมที่เหมาะสมและเพียงพอกับปัญหาที่กำหนดหากผู้เรียนมีความรู้ เดิมน้อยเกินไป ไม่เหมาะสมกับปัญหาก็จะทำให้ผู้เรียนเกิดความยากลำบากและเสียเวลามากในการค้นพบคำตอบ

2) เนื่องจากเป็นการเรียนกลุ่มย่อย ผู้เรียนจะต้องมีทักษะการทำงานกลุ่มและความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับคนอื่นในกลุ่ม จะทำให้การเรียนรู้ร่วมกันของสมาชิกในกลุ่มประสบความสำเร็จได้ดียิ่งขึ้น เช่น บทบาทการเป็นผู้นำผู้ตาม เป็นต้น

3) เนื่องจากเป็นการเรียนเป็นกลุ่มย่อยผู้เรียนต้องตระหนักถึงความสำคัญของการทำงาน เป็นทีม ผู้เรียนจะต้องมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายและดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย และร่วมมือกับเพื่อนในกลุ่มในการทำงาน

4) ผู้เรียนจะต้องมีทักษะความสามารถที่เป็นพื้นฐานในการทำงาน อาทิ ทักษะในการค้นหาเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เช่น การใช้คอมพิวเตอร์ การใช้อินเทอร์เน็ต ทักษะการสัมภาษณ์ การค้นหาเอกสารต่าง ๆ

2.8.2 บทบาทของผู้สอน

1) เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียน ผู้สอนจะต้องมีวิธีการที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถที่จะเรียนรู้ได้ โดยการกระตุ้นยั่วให้เกิดความอยากรู้และอยากแสวงหาความรู้เป็นผู้จัดประสบการณ์ให้ผู้เรียน ผู้สอนจึงต้องเป็นผู้เตรียมสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ให้คำแนะนำและอำนวยความสะดวก เสนอปัญหาที่น่าสนใจให้แก่ผู้เรียนตลอดจนจัดเตรียมประสบการณ์ สื่อ เครื่องมือต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียนในการค้นหาคำตอบได้เองอย่างไม่น่าเบื่อ

2) เป็นผู้เชี่ยวชาญในการป้อนความรู้ที่ตนเองเชี่ยวชาญให้แก่ผู้เรียน พึงควรระมัดระวังการบอกคำตอบหรือข้อมูลแก่นักเรียนควรกระตุ้นให้นักเรียนไปค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งอื่น

3) กระตุ้น แนะนำให้ผู้เรียนไปค้นคว้าข้อมูลข่าวสารอย่างลึกซึ้ง โดยใช้คำถามที่ดีกระตุ้นให้รู้จักคิดและไตร่ตรองได้เอง

4) แนะนำผู้เรียนให้เรียนรู้ผ่านขั้นตอนการเรียนรู้ที่ละขั้นและให้กำลังใจในการค้นคว้า

5) ผู้สอนอาจไม่จำเป็นต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญสาขาใด ๆ แต่ต้องถ่ายทอดทักษะกระบวนการค้นหาความรู้แก่ผู้เรียน ตลอดจนจัดเตรียมสื่อ เอกสาร ทัศนูปกรณ์ แหล่งเรียนรู้ ต่าง ๆ โดยผู้สอนอาจมีการเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กับผู้เรียน

สรุปได้ว่า บทบาทของผู้เรียนต้องมีความรู้พื้นฐานที่เพียงพอ มีทักษะการทำงานเป็นทีม การสื่อสาร และสามารถค้นคว้าหาข้อมูลด้วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนบทบาทของผู้สอนคือเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ โดยจัดสถานการณ์ กระตุ้นความสนใจ และสนับสนุนการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน พร้อมทั้งให้คำแนะนำอย่างเหมาะสม และถ่ายทอดทักษะการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการค้นหาคำตอบด้วยตนเอง

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551: กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

3.1 วิสัยทัศน์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

วิสัยทัศน์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐานรวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อการประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ 2552, น. 4)

3.2 จุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีจุดเน้นสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ ซึ่งกำหนดเป็นจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ 2552, น. 5) ดังนี้

3.2.1 มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3.2.2 มีความรู้ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและมีทักษะชีวิต

3.2.3 มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัยและรักการออกกำลังกาย

3.2.4 มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

3.2.5 มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมภูมิปัญญาไทยและสิ่งแวดล้อม มีจิตสำนึกสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคมและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

3.3 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

3.3.1 ความสำคัญของรายวิชากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตลอดเวลา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจว่ามนุษย์ดำรงชีวิตอย่างไร ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัยกาลเวลาตามเหตุปัจจัยต่าง ๆ ทำให้เกิดความเข้าใจตนเองและผู้อื่น มีความอดทนอดกลั้น มีคุณธรรมและสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต รวมทั้งเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติและสังคมโลก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552)

3.3.2 เนื้อหาสาระของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมว่าด้วยการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย เพื่อช่วยให้สามารถปรับตนเองเข้ากับบริบทแวดล้อม เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ มีความรู้ ทักษะคุณธรรมและค่านิยมที่เหมาะสมโดยได้กำหนดสาระต่าง ๆ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552)

3.3.3 สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ระบบการเมือง การปกครองในสังคมปัจจุบันการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ลักษณะและความสำคัญ การเป็นพลเมืองดี ความแตกต่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ปณิธานค่านิยมด้านประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สิทธิ หน้าที่ เสรีภาพการดำเนินชีวิตอย่างสันติสุขในสังคมไทยและสังคมโลก

3.3.4 มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และ สังคมโลก อย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ตัวชี้วัด สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3

ส 2.1 ม.3/1 อธิบายความแตกต่างของการกระทำความผิดระหว่างคดีอาญาและคดีแพ่ง

ส 2.1 ม.3/2 มีส่วนร่วมในการปกป้องคุ้มครองผู้อื่นตามหลักสิทธิมนุษยชน

ส 2.1 ม.3/3 อนุรักษ์วัฒนธรรมไทยและเลือกรับวัฒนธรรมสากลที่เหมาะสม

ส 2.1 ม.3/4 วิเคราะห์ปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งในประเทศ และเสนอแนวคิดในการลดความขัดแย้ง

ส 2.1 ม.3/5 เสนอแนวคิดในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขในประเทศและสังคมโลก

ส 2.2 ม.3/1 อธิบายระบอบการปกครองแบบต่าง ๆ ที่ใช้ในยุคปัจจุบัน

ส 2.2 ม.3/2 วิเคราะห์ เปรียบเทียบระบอบการปกครองของไทยกับประเทศอื่น ๆ ที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตย

ส 2.2 ม.3/3 วิเคราะห์รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันในมาตราต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง การมีส่วนร่วม และการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

ส 2.2 ม.3/4 วิเคราะห์ประเด็น ปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประชาธิปไตยของประเทศไทยและเสนอแนวทางแก้ไข

3.3.5 คุณภาพผู้เรียนของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ได้เรียนรู้และศึกษาเกี่ยวกับความเป็นไปของโลก โดยการศึกษาประเทศไทยเปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคต่าง ๆ ในโลก เพื่อพัฒนาแนวคิด เรื่องการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขได้เรียนรู้และพัฒนาให้มีทักษะที่จำเป็นต่อการเป็นนักคิดอย่างมีวิจารณญาณ ได้รับการพัฒนาแนวคิด และขยายประสบการณ์ เปรียบเทียบระหว่างประเทศไทยกับประเทศในภูมิภาคต่าง ๆ ในโลก ได้แก่ เอเชีย โอเชียเนีย แอฟริกา ยุโรป อเมริกาเหนือ อเมริกาใต้ ในด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม การเมืองการปกครอง ประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์ ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ และสังคมศาสตร์

ได้รับการพัฒนาแนวคิดและวิเคราะห์เหตุการณ์ในอนาคต สามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ ในการดำเนินชีวิตและวางแผนการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม

สรุปได้ว่า หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สาระการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการพัฒนาผู้เรียนให้เรียนรู้และเข้าใจในเรื่องของสิทธิมนุษยชน ด้วยมาตรฐานตัวชี้วัดที่ว่า การมีส่วนร่วมในการปกป้องคุ้มครองผู้อื่นตามหลักสิทธิมนุษยชน จึงนำไปสู่ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่องสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน

4.1 ความเป็นมาและพัฒนาการสิทธิมนุษยชน

พระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้นิยามความหมายสิทธิมนุษยชนไว้ว่า คือ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาคของบุคคลที่ได้รับการรับรอง หรือคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หรือตามกฎหมายไทย หรือตามสนธิสัญญาที่ประเทศไทย มีพันธกรณีที่ต้องปฏิบัติตามสิทธิมนุษยชนที่ได้รับการรับรองทั่วโลก ว่าเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของการปฏิบัติต่อมนุษย์นั้น (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, 2560)

ความหมายของสิทธิมนุษยชน หรือ Human Rights คือ สิทธิความเป็นมนุษย์หรือสิทธิในความเป็นคนเป็นของทุกคนไม่ว่าจะมีเชื้อชาติ แหล่งกำเนิด เพศ อายุ สีผิว ความคิดเห็นที่แตกต่างกันหรือจะยากดีมีจน ซึ่งเป็นสิทธิตามธรรมชาติของมนุษย์ทุกคนที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิด สิทธิมนุษยชนจึงเป็นสิ่งที่ไม่สามารถถ่ายโอนให้แก่กันได้ และไร้ซึ่งพรมแดน ดังนั้น จึงไม่มีบุคคล องค์กร หรือแม้แต่รัฐที่จะมาล่วงละเมิดความเป็นมนุษย์ได้ นอกจากนี้ ยังมีสิ่งจำเป็นที่ทำให้เรามีชีวิตอยู่รอดนอกจากปัจจัยที่สี่ ได้แก่ อาหาร เสื้อผ้า ยารักษาโรค และที่อยู่อาศัยแล้ว คือ การศึกษา การมีงานทำ การไม่

ถูกทรมาน และได้รับความเป็นธรรม เมื่อถูกกล่าวหาว่าทำผิดกฎหมาย เราเรียกว่า สิ่งจำเป็นสำหรับมนุษย์ทุกคนที่ต้องได้รับในฐานะที่เป็นมนุษย์ ซึ่งจะทำให้มนุษย์ อยู่รอดและสามารถพัฒนาตนเองได้ว่าเป็น "สิทธิมนุษยชน" ซึ่งเป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด และอยู่เหนือกฎหมาย และอำนาจใด ๆ ของรัฐ ทุกรัฐสิทธิเหล่านี้ ได้แก่ สิทธิในชีวิต ห้ามฆ่าหรือทำร้ายต่อชีวิต ห้ามการค้ามนุษย์ ห้ามทรมานอย่างโหดร้ายคนทุกคนมีสิทธิในความเชื่อ มโนธรรมหรือลัทธิทางศาสนา มีเสรีภาพ ในการแสดงความคิดเห็นและแสดงออก สิทธิมนุษยชนเหล่านี้ไม่ต้องมีกฎหมายมารองรับ สิทธิเหล่านี้ก็ดำรงอยู่ เช่น แม้ไม่มีกฎหมายบัญญัติว่าการฆ่าคนเป็นความผิดตามกฎหมาย แต่คนทุกคนสำนึกรู้ได้เองว่าการฆ่าคนนั้นเป็นสิ่งต้องห้าม เป็นบาปในทางศาสนา หรือการที่คนในชาติไม่ได้รับอาหารที่เพียงพอแก่การยังชีพซึ่งไม่ถือว่าใครทำผิดกฎหมายแต่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่รัฐบาลมีหน้าที่ต้องจัดการให้คนในชาติได้รับอาหารอย่างเพียงพอแก่การมีชีวิตรอด นอกจากนี้ สิทธิมนุษยชนต้องได้รับรองในรูปแบบของกฎหมาย หรือต้องได้รับการคุ้มครองโดยรัฐบาล ได้แก่ ได้รับสัญชาติ การมีงานทำ การได้รับความคุ้มครองแรงงาน ความเสมอภาคของหญิงชาย สิทธิของเด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ คนพิการ การได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การประกันการว่างงาน การได้รับบริการสาธารณสุข การสามารถแสดงออกทางด้านวัฒนธรรมอย่างอิสระ สามารถได้รับความเพลิดเพลินจากศิลปวัฒนธรรมในกลุ่มของตน เป็นต้น สิทธิมนุษยชนเหล่านี้ต้องเขียนรับรองไว้ในกฎหมายหรือรัฐธรรมนูญหรือแนวนโยบายพื้นฐานของรัฐของแต่ละประเทศ เพื่อเป็นหลักประกัน ว่าคนทุกคนที่อยู่ในรัฐนั้นจะได้รับความคุ้มครองชีวิตความเป็นอยู่ ให้มีความเหมาะสมแก่ความเป็นมนุษย์

ขอบเขตของสิทธิมนุษยชน มีที่มาจาก ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ (Universal Declaration of Human Rights) ในที่นี้ขออธิบายที่มาของการก่อเกิดปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนในฐานะที่เป็นเอกสารหลักของสหประชาชาติ ที่ถือเป็นต้นแบบของการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน เมื่อสงครามโลกครั้งที่สองได้ยุติลงเมื่อปี พ.ศ. 2488 (ค.ศ. 1945) โดยชัยชนะของฝ่ายสัมพันธมิตรที่มีสหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส รัสเซีย เป็นผู้นำนั้น สงครามโลกครั้งที่สองได้นำความหายนะมาสู่ชีวิตและทรัพย์สินของหลายประเทศทั่วโลก ชาวโลกได้ประจักษ์ถึงความทารุณโหดร้ายของพรรคนาซีเยอรมันที่ได้ฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ชาวยิวหลายล้านคน และกระทำการย่ำยีประชาชนทุกประเทศที่เยอรมันเข้ายึดครอง ดังนั้นการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ การย่ำยีสิทธิสตรี เด็ก ถือเป็นการทำลายศักดิ์ศรีของมนุษย์อย่างชัดแจ้ง หัวหน้ารัฐบาลประเทศสัมพันธมิตรต่างเห็นพ้องต้องกันว่าจะต้องแสวงหามาตรการที่เป็นรูปธรรมป้องกันมิให้มีการทำลายศักดิ์ศรีของมนุษย์เกิดขึ้นอีก

ภายหลังการก่อตั้งองค์การสหประชาชาติแล้วในวันที่ 15 เมษายน 2488 ได้มีการรับรองกฎบัตรสหประชาชาติ (UN Charter) โดยมีมติที่ประชุมใหญ่ ในกฎบัตรนี้มีข้อความหลายตอนที่แสดงถึง

ความมุ่งมั่นของสหประชาชาติในการทำหน้าที่ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน เดือนตุลาคม พ.ศ. 2489 สหประชาชาติได้ตั้งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน (The Commission on Human Rights) ให้อยู่ภายใต้คณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคม (Economic and Social Council หรือ ECOSOC)

เดือนมกราคม พ.ศ. 2490 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนได้เรียกประชุมเป็นครั้งแรก และได้แต่งตั้งคณะกรรมการยกร่างเอกสารสหประชาชาติเพื่อการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน โดยแบ่งออกเป็น 3 ชุด ชุดแรก จัดทำร่างปฏิญญา (Declaration) ชุดที่สองจัดทำอนุสัญญา (Convention) และ ชุดที่สาม ศึกษาปัญหาทางการเมืองระหว่างประเทศ คณะกรรมการยกร่างปฏิญญา ได้มีการประชุมหลายครั้งและได้นำเสนอร่างปฏิญญาให้สมัชชาใหญ่สหประชาชาติลงมติยอมรับและประกาศ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2491 ด้วยคะแนนเสียง 48 เสียงไม่มีเสียงคัดค้าน และประเทศกลุ่มคอมมิวนิสต์ทั้งหมด ชาอูติอาระเบีย และแอฟริกาใต้ ดออกเสียง สำหรับประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศที่ให้การรับรอง (กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน, 2564)

สรุปได้ว่า พัฒนาการของสิทธิมนุษยชนเริ่มจากการตระหนักถึงศักดิ์ศรี ความเสมอภาค และเสรีภาพของมนุษย์ซึ่งได้รับการรับรองโดยรัฐธรรมนูญและกฎหมายระหว่างประเทศ โดยสิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิพื้นฐานที่ติดตัวมนุษย์มาตั้งแต่เกิด ไม่ขึ้นอยู่กับเชื้อชาติ เพศ หรือสถานะทางสังคม ภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง องค์การสหประชาชาติได้จัดทำ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน เพื่อป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างเป็นรูปธรรม โดยประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศที่ให้การรับรองปฏิญญาดังนี้ เพื่อคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนอย่างครอบคลุม

4.2 ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนถือเป็นเอกสารทางประวัติศาสตร์ในการวางรากฐานด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศฉบับแรกของโลก เพื่อประกันสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของมนุษย์ทุกคน มีทั้งหมด 30 ข้อ ครอบคลุมทั้งสิทธิทางการเมือง สิทธิพลเมือง สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยกฎหมาย ระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนทุกฉบับในปัจจุบันล้วนมีพื้นฐานและได้รับการพัฒนาจากปฏิญญาสากล ฉบับดังกล่าวทั้งสิ้น รวมถึงรัฐธรรมนูญของประเทศต่าง ๆ ที่มีการประกันสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตาม แนวปฏิญญาสากลฉบับนี้ จึงกลายเป็นแนวคิดพื้นฐานสำหรับการพัฒนากฎหมายภายในประเทศเพื่อส่งเสริม และคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประชาชนในประเทศตน เพราะตระหนักถึงความสำคัญของปฏิญญาสากลว่า ด้วยสิทธิมนุษยชนในฐานะแผนแม่บทด้านสิทธิมนุษยชน อีกทั้งปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนได้รับการ แปลเป็นภาษาต่าง ๆ มากที่สุดในโลกถึง 335 ภาษา (กระทรวงการต่างประเทศ, 2551)

ข้อ 1 มนุษย์ทั้งปวงเกิดมามีอิสระและเสมอภาคกันในศักดิ์ศรีและสิทธิ ต่างในตนมีเหตุผลและมโนธรรม และควรปฏิบัติต่อกันด้วยจิตวิญญาณแห่งภราดรภาพ

ข้อ 2 ทุกคนย่อมมีสิทธิและอิสรภาพทั้งปวงตามที่กำหนดไว้ในปฏิญญานี้ โดยปราศจากการแบ่งแยกไม่ว่าชนิดใด อาทิ เชื้อชาติ ผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมืองหรือทางอื่น พื้นเพทางชาติหรือสังคม ทรัพย์สิน การเกิด หรือสถานะอื่น นอกเหนือจากนี้ จะไม่มีการแบ่งแยกใดบนพื้นฐานของสถานะทางการเมือง ทางกฎหมาย หรือทางการเมืองระหว่างประเทศของประเทศ หรือดินแดนที่บุคคลสังกัด ไม่ว่าดินแดนนี้จะเป็นเอกราช อยู่ในความพิทักษ์ มิได้ปกครองตนเอง หรืออยู่ภายใต้การจำกัดอธิปไตยอื่นใด

ข้อ 3 ทุกคนมีสิทธิในการมีชีวิต เสรีภาพ และความมั่นคงแห่งบุคคล

ข้อ 4 บุคคลใดจะตกอยู่ในความเป็นทาส หรือสภาวะจำยอมไม่ได้ ทั้งนี้ ห้ามความเป็นทาส และการค้าทาสทุกรูปแบบ

ข้อ 5 บุคคลใดจะถูกกระทำทารุณหรือการปฏิบัติหรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือย่ำยีศักดิ์ศรีไม่ได้

ข้อ 6 ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการยอมรับทุกแห่งหนว่าเป็นบุคคลตามกฎหมาย

ข้อ 7 ทุกคนเสมอภาคกันตามกฎหมายและมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองของกฎหมายเท่าเทียมกัน โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติใด ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองเท่าเทียมกันจากการเลือกปฏิบัติใด อันเป็นการล่วงละเมิดปฏิญญานี้ และจากการยุยงให้มีการเลือกปฏิบัติดังกล่าว

ข้อ 8 ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาอันมีประสิทธิผลจากศาลที่มีอำนาจแห่งรัฐต่อการกระทำอันล่วงละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐาน ซึ่งตนได้รับตามรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย

ข้อ 9 บุคคลใดจะถูกจับกุม กักขัง หรือเนรเทศตามอำเภอใจไม่ได้

ข้อ 10 ทุกคนย่อมมีสิทธิในความเสมอภาคอย่างเต็มที่ในการได้รับการพิจารณาคดีที่เป็นธรรมและเปิดเผยจากศาลที่อิสระและไม่ลำเอียงในการพิจารณากำหนดสิทธิและหน้าที่ของตนและข้อกล่าวหาอาญาใดต่อตน

ข้อ 11 (1) ทุกคนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดทางอาญา มีสิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์จนกว่าจะพิสูจน์ได้ว่ามีความผิดตามกฎหมายในการพิจารณาคดีที่เปิดเผย ซึ่งตนได้รับหลักประกันที่จำเป็นทั้งปวงสำหรับการต่อสู้คดี

ข้อ 11 (2) บุคคลใดจะถูกตัดสินว่ามีความผิดทางอาญาใด อันเนื่องจากการกระทำหรือละเว้นใด อันมิได้ถือว่าเป็นความผิดทางอาญาตามกฎหมายแห่งชาติหรือกฎหมายระหว่างประเทศ ในขณะที่ได้กระทำการนั้นไม่ได้ และจะกำหนดโทษที่หนักกว่าที่บังคับใช้ในขณะที่ได้กระทำความผิดทางอาญานั้นไม่ได้

ข้อ 12 บุคคลใดจะถูกแทรกแซงตามอำเภอใจในความเป็นส่วนตัว ครอบครัวยุอาศัย หรือการสื่อสาร หรือจะถูกกลบเกลี่ยเกียรติยศและชื่อเสียงไม่ได้ ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองของกฎหมายต่อการแทรกแซงสิทธิหรือการกลบเกลี่ยดังกล่าว

ข้อ 13 (1) ทุกคนมีสิทธิในอิสรภาพแห่งการเคลื่อนย้ายและการอยู่อาศัยภายในพรมแดนของแต่ละรัฐ

ข้อ 13 (2) ทุกคนมีสิทธิที่จะออกนอกประเทศใด รวมทั้งประเทศของตนเอง และสิทธิที่จะกลับสู่ประเทศตน

ข้อ 14 (1) ทุกคนมีสิทธิที่จะแสวงหา และที่จะได้ที่ลี้ภัยในประเทศอื่นจากการประหัตประหาร

ข้อ 14 (2) สิทธินี้จะยกขึ้นกล่าวอ้างกับกรณีที่เกิดขึ้นโดยแท้ จากความผิดที่มีใช้ทางการเมืองหรือจากการกระทำอันขัดต่อวัตถุประสงค์และหลักการของสหประชาชาติไม่ได้

ข้อ 15 (1) ทุกคนมีสิทธิในสัญชาติหนึ่ง

ข้อ 15 (2) บุคคลใดจะถูกเพิกถอนสัญชาติของตนตามอำเภอใจ หรือถูกปฏิเสธสิทธิที่จะเปลี่ยนสัญชาติของตนไม่ได้

ข้อ 16 (1) บรรดาชายและหญิงที่มีอายุครบบริบูรณ์แล้ว มีสิทธิที่จะสมรสและก่อร่างสร้างครอบครัวโดยปราศจากการจำกัดใด อันเนื่องมาจากเชื้อชาติ สัญชาติ หรือศาสนา ต่างย่อมมีสิทธิเท่าเทียมกันในการสมรส ระหว่างการสมรส และในการขาดจากการสมรส

ข้อ 16 (2) การสมรสจะกระทำโดยความยินยอมอย่างอิสระและเต็มใจของผู้ที่จะเป็นคู่สมรสเท่านั้น

ข้อ 16 (3) ครอบครัวเป็นหน่วยธรรมชาติและพื้นฐานของสังคม และย่อมมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองจากสังคมและรัฐ

ข้อ 17 (1) ทุกคนมีสิทธิที่จะเป็นเจ้าของทรัพย์สินโดยตนเอง และโดยร่วมกับผู้อื่น

ข้อ 17 (2) บุคคลใดจะถูกเอาทรัพย์สินไปจากตนตามอำเภอใจไม่ได้

ข้อ 18 ทุกคนมีสิทธิในอิสรภาพแห่งความคิด มโนธรรม และศาสนา ทั้งนี้ สิทธินี้รวมถึงอิสรภาพในการเปลี่ยนศาสนาหรือความเชื่อ และอิสรภาพในการแสดงออกทางศาสนาหรือความเชื่อถือของตนในการสอน การปฏิบัติ การสักการบูชา และการประกอบพิธีกรรม ไม่ว่าจะโดยลำพังหรือในชุมชนร่วมกับผู้อื่น และในที่สาธารณะหรือส่วนบุคคล

ข้อ 19 ทุกคนมีสิทธิในอิสรภาพแห่งความเห็นและการแสดงออก ทั้งนี้ สิทธินี้รวมถึงอิสรภาพที่จะถือเอาความเห็นโดยปราศจากการแทรกแซง และที่จะแสวงหา รับ และส่งข้อมูลข่าวสาร และข้อคิดผ่านสื่อใด และโดยไม่คำนึงถึงพรมแดน

ข้อ 20 (1) ทุกคนมีสิทธิในอิสรภาพแห่งการชุมนุมและการสมาคมโดยสันติ

ข้อ 20 (2) บุคคลใดไม่อาจถูกบังคับให้สังกัดสมาคมหนึ่งได้

ข้อ 21 (1) ทุกคนมีสิทธิที่จะมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศตนโดยตรง หรือผ่านผู้แทนซึ่งได้รับเลือกตั้งโดยอิสระ

ข้อ 21 (2) ทุกคนมีสิทธิที่จะเข้าถึงบริการสาธารณะในประเทศตนโดยเสมอภาค

ข้อ 21 (3) เจตจำนงของประชาชนจะต้องเป็นพื้นฐานแห่งอำนาจการปกครอง ทั้งนี้เจตจำนงนี้จะต้องแสดงออกทางการเลือกตั้งตามกำหนดเวลาและอย่างแท้จริง ซึ่งต้องเป็นการออกเสียงอย่างทั่วถึงและเสมอภาค และต้องเป็นการลงคะแนนลับ หรือวิธีการลงคะแนนโดยอิสระในทำนองเดียวกัน

ข้อ 22 ทุกคนในฐานะสมาชิกของสังคม มีสิทธิในหลักประกันทางสังคม และย่อมมีสิทธิในการบรรลุสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม อันจำเป็นยิ่งสำหรับศักดิ์ศรีของตน และการพัฒนาบุคลิกภาพของตนอย่างอิสระ ผ่านความพยายามของรัฐและความร่วมมือระหว่างประเทศ และตามการจัดการและทรัพยากรของแต่ละรัฐ

ข้อ 23 (1) ทุกคนมีสิทธิในการทำงาน ในการเลือกงานโดยอิสระ ในเงื่อนไขที่ยุติธรรม และเอื้ออำนวยต่อการทำงาน และในการคุ้มครองต่อการว่างงาน

ข้อ 23 (2) ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับค่าจ้างที่เท่าเทียมกัน สำหรับงานที่เท่าเทียมกัน โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติใด

ข้อ 23 (3) ทุกคนที่ทำงานมีสิทธิที่จะได้รับค่าตอบแทนที่ยุติธรรมและเอื้ออำนวยต่อการประกันความเป็นอยู่อันควรค่าแก่ศักดิ์ศรีของมนุษย์สำหรับตนเองและครอบครัว และหากจำเป็นก็จะได้รับการคุ้มครองทางสังคมในรูปแบบอื่นเพิ่มเติมด้วย

ข้อ 23 (4) ทุกคนมีสิทธิที่จะจัดตั้งและที่จะเข้าร่วมสหภาพแรงงานเพื่อความคุ้มครองผลประโยชน์ของตน

ข้อ 24 ทุกคนมีสิทธิในการพักผ่อนและการผ่อนคลายยามว่าง รวมทั้งจำกัดเวลาทำงานตามสมควร และวันหยุดเป็นครั้งคราวโดยได้รับค่าจ้าง

ข้อ 25 (1) ทุกคนมีสิทธิในมาตรฐานการครองชีพอันเพียงพอสำหรับสุขภาพและ ความเป็นอยู่ดีของตนและของครอบครัว รวมทั้งอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และการดูแลสุขภาพทางการแพทย์ และบริการสังคมที่จำเป็น และมีสิทธิในหลักประกันยามว่างงาน เจ็บป่วย พิกัด ภัยพิบัติ ภัยธรรมชาติ หรือปราศจากการดำรงชีพอื่นในสภาวะแวดล้อมนอกเหนือการควบคุมของตน

ข้อ 25 (2) มารดาและเด็กย่อมมีสิทธิที่จะรับการดูแลสุขภาพและการช่วยเหลือเป็นพิเศษ เด็กทั้งปวงไม่ว่าจะเกิดในหรือนอกสมรส จะต้องได้รับการคุ้มครองทางสังคมเช่นเดียวกัน

ข้อ 26 (1) ทุกคนมีสิทธิในการศึกษา การศึกษาจะต้องให้เปล่าอย่างน้อยในชั้น ประถมศึกษาและขั้นพื้นฐาน การศึกษาระดับประถมจะต้องเป็นภาคบังคับ การศึกษาด้านวิชาการและ วิชาชีพจะต้องเปิดเป็นการทั่วไป และการศึกษาระดับสูงขึ้นไปจะต้องเข้าถึงได้อย่างเสมอภาคสำหรับ ทุกคนบนพื้นฐานของคุณสมบัติความเหมาะสม

ข้อ 26 (2) การศึกษาจะต้องมุ่งไปสู่การพัฒนาบุคลิกภาพของมนุษย์อย่างเต็มที่ และการ เสริมสร้างความเคารพต่อสิทธิมนุษยชนและอิสรภาพขั้นพื้นฐาน การศึกษาจะต้องส่งเสริม ความเข้าใจ ขันติธรรม และมิตรภาพระหว่างประชาชาติ กลุ่มเชื้อชาติ หรือศาสนาทั้งมวล และจะต้องส่งเสริม กิจกรรมของสหประชาชาติ เพื่อการดำรงไว้ซึ่งสันติภาพ

ข้อ 26 (3) ผู้ปกครองมีสิทธิเบื้องต้นที่จะเลือกประเภทการศึกษาที่จะให้แก่บุตรของตน

ข้อ 27 (1) ทุกคนมีสิทธิที่จะเข้าร่วมโดยอิสระในชีวิตทางวัฒนธรรมของชุมชนที่จะ เพลิดเพลินกับศิลปะ และมีส่วนร่วมในความรุดหน้า และคุณประโยชน์ทางวิทยาศาสตร์

ข้อ 27 (2) ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองผลประโยชน์ทางจิตใจและทางวัตถุ อันเป็นผลจากประดิษฐ์กรรมใดทางวิทยาศาสตร์ วรรณกรรม และศิลปกรรมซึ่งตนเป็นผู้สร้าง

ข้อ 28 ทุกคนย่อมมีสิทธิในระเบียบทางสังคมและระหว่างประเทศ ซึ่งจะเป็นกรอบให้ บรรลุสิทธิและอิสรภาพที่กำหนดไว้ในปฏิญานี้อย่างเต็มที่

ข้อ 29 (1) ทุกคนมีหน้าที่ต่อชุมชน ซึ่งการพัฒนาบุคลิกภาพของตนโดยอิสระและเต็มที่ จะกระทำได้ดีก็แต่ในชุมชนเท่านั้น

ข้อ 29 (2) ในการใช้สิทธิและอิสรภาพของตน ทุกคนจะต้องอยู่ภายใต้ข้อจำกัด เพียงเท่าที่มีกำหนดไว้ตามกฎหมายเท่านั้น เพื่อวัตถุประสงค์ของการได้มาซึ่งการยอมรับและ การเคารพสิทธิและอิสรภาพอันควรของผู้อื่น และเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการอันสมควรทาง ด้านศีลธรรม ความสงบเรียบร้อยของประชาชน และสวัสดิการทั่วไปในสังคมประชาธิปไตย

ข้อ 29 (3) สิทธิและอิสรภาพเหล่านี้ไม่อาจใช้ขัดต่อวัตถุประสงค์ และหลักการของ สหประชาชาติไม่ว่าในกรณีใด

ข้อ 30 ไม่มีบทใดในปฏิญานี้นี้ ที่อาจตีความได้ว่า เป็นการให้สิทธิใดแก่รัฐ กลุ่มคน หรือบุคคลใด ในการดำเนินกิจกรรมใด หรือกระทำการใด อันมุ่งต่อการทำลายสิทธิและอิสรภาพใด ที่กำหนดไว้ ณ ที่นี้

สรุปได้ว่า ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนเป็นเอกสารสำคัญทางประวัติศาสตร์ที่ วางรากฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ และรับรองสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ทุกคนอย่าง ครอบคลุม 30 ข้อ ทั้งด้านพลเมือง การเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งมุ่งเน้นการเคารพ คัดค้านการละเมิดความเป็นมนุษย์ ความเสมอภาค ความเป็นธรรม และการไม่เลือกปฏิบัติในทุกมิติปฏิญญาฉบับ

นี้กลายเป็นแนวทางหลักในการพัฒนากฎหมายระหว่างประเทศและรัฐธรรมนูญของหลายประเทศ เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนอย่างยั่งยืน

4.3 ลักษณะเฉพาะของสิทธิมนุษยชน

การมีความเห็นที่แตกต่างกันเรื่องรายละเอียด และประเภทของสิทธิที่ควรได้รับการคุ้มครองดังที่ปรากฏในการจัดทำปฏิญญาฯ ทำให้ต้องพิจารณาถึงลักษณะเฉพาะของสิทธิมนุษยชนที่มีความแตกต่างจากสิทธิโดยทั่วไป

Cranston (1973) ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า "สิทธิมนุษยชน" ว่าเป็นสิทธิด้านศีลธรรมระดับสากล ซึ่งมนุษย์ทุกคนไม่ว่าจะอยู่ที่ใดเวลาใด ก็ตาม ควรจะได้รับ โดยไม่ถูกกีดกันหรือโดยความยุติธรรม เป็นสิ่งที่มนุษย์พึงจะได้รับเพราะเขาเป็นมนุษย์ สิทธิมนุษยชนจึงเป็นสิทธิโดยธรรมชาติของประชาชนที่ถือเป็นสิทธิที่มาก่อนสิทธิอื่นใดใน การรับประกันศักดิ์ศรีความเป็นบุคคล หรือกล่าวได้ว่าประชาชนเป็นศูนย์กลางของสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน

สิทธิมนุษยชนมีรากฐานมาจากศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิมนุษยชนจึงเป็นสิทธิที่ใช้รับประกันศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ปรากฏขึ้นโดยธรรมชาติเป็นสิทธิที่ทุกคนควรจะได้รับสิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิในการนำชีวิตทางการเมือง สิทธิทางสังคม สิทธิที่จะแสวงหาความสุข สิทธิมนุษยชนจึงเป็นเรื่องทั่วไป เพราะเป็นสิ่งที่อยู่ในตัวมนุษย์ ซึ่งไม่ควรถูกละเมิดโดยรัฐ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นเรื่องสากล

เมื่อสิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิที่ได้มาโดยธรรมชาติ ซึ่งมาจากศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ทำให้สิทธิมนุษยชนมีลักษณะพิเศษ" คือ

1) ความเป็นนานาชาติ (Internationalism) การเคารพในคุณค่า และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิที่จะแสวงหาความสุข ได้มีการระบุไว้ในกฎบัตรสหประชาชาติ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อตกลงระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ปฏิญญาว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ณ กรุงเวียนนา เป็นต้น ซึ่งในแต่ละการประชุม มีการยอมรับโดยเสียงส่วนใหญ่ของรัฐที่เข้าร่วม ไม่ใช่แค่รัฐใดรัฐหนึ่ง การลงความเห็นร่วมกันของประชาคมโลกจึงแสดงให้เห็นว่าสิทธิมนุษยชนเป็นอุดมการณ์ร่วมกันของประชาคมโลกอยู่เหนือขอบเขตพรมแดนของรัฐ"

2) ความเป็นสากล (Universality) ศักดิ์ศรี คุณค่า และสิทธิที่จะได้รับความสุขจะต้องได้รับการยอมรับโดยไม่มีข้อยกเว้นใด ๆ ไม่ควรมีใครถูกเลือกปฏิบัติเพราะเหตุผลทางเชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมือง สัญชาติ ตำแหน่งทางสังคม การมีทรัพย์สิน แหล่งกำเนิด เป็นต้น และทุกคนควรได้รับสิทธิ และเสรีภาพทุกอย่าง ยิ่งกว่านั้น ไม่ควรมีการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุผลของสถานภาพ หรือตำแหน่งทางการเมือง ทุกคนสามารถที่จะเลือกที่อยู่อาศัยได้โดยเสรี

3) เป็นสิทธิดั้งเดิมที่ควรได้รับโดยพื้นฐาน (Inherent) เนื่องจากสิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิที่แสดงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และเป็นสิทธิที่ติดตัวมาแต่กำเนิด จึงไม่สามารถเป็นที่ยอมรับ

แค่รัฐใดรัฐหนึ่ง หรือกฎหมายฉบับใดฉบับหนึ่ง แต่ควรได้รับการยอมรับในฐานะที่เป็นสิทธิทางธรรมชาติที่ติดตัวมาโดยกำเนิด

4) เป็นสิทธิโดยสมบูรณ์ (Absoluteness) สิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิที่แบ่งแยกไม่ได้ เพราะเป็นสิทธิที่สากล จึงเป็นสิทธิที่สมบูรณ์ในความเป็นบุคคล ศักดิ์ศรี และคุณค่าความเป็นมนุษย์ ยืนยันว่าสิทธิมนุษยชนไม่สามารถละเมิดได้และนำไปสู่ความรับผิดชอบในการรับประกันว่าจะไม่ถูกละเมิด รัฐจึงต้องให้หลักประกันในศักดิ์ศรีการได้รับความสุข และคุณค่าของประชาชน โดยจัดทำเป็นกฎหมาย หรือวิธีอื่น ๆ

5) เป็นสิ่งที่ละเมิดไม่ได้ (Inviolability) สิทธิมนุษยชนควรมีผลใช้บังคับทั้งในระดับโลก โดยไม่ถูกละเมิด การให้หลักประกันสิทธิมนุษยชนควรเป็นหน้าที่ของรัฐ รัฐต้องไม่แบ่งแยก จำกัด หรือ ฝ่าฝืนสิทธิเหล่านี้

6) เป็นสิ่งที่คงทน ถาวร (Permanence) ศักดิ์ศรี และคุณค่าความเป็นมนุษย์ ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงไปตามเวลา หรือสถานการณ์ด้วยเหตุนี้ สิทธิมนุษยชนจะต้องได้รับการคุ้มครองไม่ว่าจะในสถานที่ใด ศตวรรษใด เพราะเป็นสิทธิอย่างสมบูรณ์ที่จะต้องได้รับการคุ้มครองตลอดเวลา อย่างถาวร ไม่ใช่แค่ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง

7) เป็นเรื่องส่วนบุคคล (Individuality) สิทธิมนุษยชนตั้งอยู่บนพื้นฐานของศักดิ์ศรี การได้รับความสุข และคุณค่าความเป็นมนุษย์แต่ละคนควรมีสหิทธิที่จะเป็นอิสระโดยไม่ถูกละเมิดจากบุคคลอื่น แต่ละคนมีสิทธิที่จะกำหนดชะตาชีวิตของตนเอง เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่แต่ละบุคคลพึงได้รับ

8) เป็นเรื่องของการกำหนดใจตนเอง (Self-determination) ประชาชนทุกคนมีสิทธิที่จะกำหนดใจตนเองบนพื้นฐานศักดิ์ศรีของมนุษย์ที่ติดตัวมา แต่กำเนิด บนพื้นฐานของสิทธิเหล่านี้ ประชาชนทุกคนจึงสามารถกำหนดตำแหน่งทางการเมืองของตนโดยเสรี และสามารถแสวงหาการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมของตนได้อย่างอิสระและเนื่องจากศักดิ์ศรี คุณค่าความเป็นมนุษย์ และการได้รับความสุขเป็นสิทธิของแต่ละบุคคล แต่ละคนจึงสามารถที่จะกำหนดชะตาชีวิตของตนเองได้

9) เป็นเรื่องที่เห็นได้ชัดแจ้ง (Self-evidence) ประชาชนทุกคนเกิดมาอย่างเท่าเทียมกันและได้รับสิทธิอย่างชัดแจ้ง รวมถึงสิทธิที่จะดำรงชีวิต สิทธิที่จะได้รับเสรีภาพ และความสุข

10) เป็นเรื่องพื้นฐาน (A fundamental) จึงเห็นได้ว่า สิทธิมนุษยชนเอาหลักการการรับประกันในศักดิ์ศรี คุณค่า การได้รับความสุขของการเป็นมนุษย์ ดังนั้น สิทธิมนุษยชนจึงได้สร้างหลักการพื้นฐานที่สามารถใช้เป็นมาตรฐานในการวิเคราะห์คุณค่าของกฎหมาย และธรรมเนียมปฏิบัติต่าง ๆ ได้ ศักดิ์ศรี และคุณค่าความเป็นมนุษย์ จึงควรถูกใช้เป็นมาตรฐานในการจัดทำกฎหมายต่าง ๆ และไม่ควรมองว่าสิทธิมนุษยชนเป็นเรื่องแนวความคิดของประเทศตะวันตกเท่านั้น เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับมนุษย์ทุกคน ไม่ขึ้นอยู่กับว่าจะอยู่ในสถานที่ใด เชื้อชาติใด ช่วงเวลาใด

สรุปได้ว่า ลักษณะเฉพาะของสิทธิมนุษยชน มีรากฐานจากศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ซึ่งติดตัวมนุษย์มาแต่กำเนิดโดยไม่จำกัดเชื้อชาติ เพศ หรือสถานภาพทางสังคม มีความเป็นสากล ละเมิดไม่ได้ คงทนถาวร เป็นสิทธิโดยธรรมชาติ จึงถือเป็นหลักการพื้นฐานที่ต้องได้รับการรับรองจากทั้งระดับชาติและนานาชาติ

4.4 สิทธิมนุษยชนตามรัฐธรรมนูญไทย

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย ได้บัญญัติไว้ ดังนี้

มาตรา 25 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย นอกจากที่บัญญัติคุ้มครองไว้เป็นการเฉพาะในรัฐธรรมนูญแล้ว การใดที่มีได้ห้ามหรือจำกัดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือในกฎหมายอื่น บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพที่จะทำการนั้นได้และได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ตราบเท่าที่การใช้สิทธิหรือเสรีภาพเช่นว่านั้นไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น

สิทธิหรือเสรีภาพใดที่รัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ หรือให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ แม้ยังไม่มีกฎหมายนั้นขึ้นใช้บังคับ บุคคลหรือชุมชนย่อมสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพนั้นได้ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่ได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้

บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพหรือจากการกระทำความผิดอาญาของบุคคลอื่น ย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 26 การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และจะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ รวมทั้งต้องระบุเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ด้วย

กฎหมายตามวรรคหนึ่ง ต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง

มาตรา 27 บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน

ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ

สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือเหตุอื่นใด จะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น หรือเพื่อคุ้มครองหรืออำนวยความสะดวกให้แก่เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ หรือผู้ด้อยโอกาส ย่อมไม่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม

บุคคลผู้เป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ และพนักงานหรือลูกจ้างขององค์กรของรัฐย่อมมีสิทธิและเสรีภาพเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป เว้นแต่ที่จำกัดไว้ในกฎหมายเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการเมือง สมรรถภาพ วินัย หรือจริยธรรม

มาตรา 28 บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย การจับและการคุมขังบุคคลจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

การค้นตัวบุคคลหรือการกระทำใดอันกระทบกระเทือนต่อสิทธิหรือเสรีภาพในชีวิตหรือร่างกายจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีเหตุตามที่กฎหมายบัญญัติ

การทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมจะกระทำมิได้

มาตรา 29 บุคคลไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่ได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลากระทำความผิดมิได้

ในคดีอาญา ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้

การควบคุมหรือคุมขังผู้ต้องหาหรือจำเลยให้กระทำได้เพียงเท่าที่จำเป็น เพื่อป้องกันมิให้มีการหลบหนี

ในคดีอาญา จะบังคับให้บุคคลให้การเป็นปฎิปักษ์ต่อตนเองมิได้

คำขอประกันผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาต้องได้รับการพิจารณาและจะเรียกหลักประกันจนเกินควรแก่กรณีมิได้ การไม่ให้ประกันต้องเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 30 การเกณฑ์แรงงานจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อป้องกันภัยพิบัติสาธารณะ หรือในขณะที่มีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือประกาศใช้กฎอัยการศึก หรือในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงครามหรือการรบ

มาตรา 31 บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการถือศาสนาและย่อมมีเสรีภาพในการปฏิบัติหรือประกอบพิธีกรรมตามหลักศาสนาของตน แต่ต้องไม่เป็นปฎิปักษ์ต่อหน้าที่ของปวงชน

ชาวไทย ไม่เป็นอันตรายต่อความปลอดภัยของรัฐ และไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

มาตรา 32 บุคคลย่อมมีสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว เกียรติยศ ชื่อเสียง และครอบครัว การกระทำอันเป็นการละเมิดหรือกระทบต่อสิทธิของบุคคลตามวรรคหนึ่ง หรือการนำข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้ประโยชน์ไม่ว่าในทางใด ๆ จะกระทำได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะ

มาตรา 33 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในเคหสถาน การเข้าไปในเคหสถานโดยปราศจากความยินยอมของผู้ครอบครอง หรือการค้นเคหสถานหรือที่รโหฐานจะกระทำได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 34 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันสุขภาพของประชาชน

เสรีภาพทางวิชาการย่อมได้รับความคุ้มครอง แต่การใช้เสรีภาพนั้นต้องไม่ขัดต่อหน้าที่ของปวงชนชาวไทยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ต้องเคารพและไม่ปิดกั้นความเห็นต่างของบุคคลอื่น

มาตรา 35 บุคคลซึ่งประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนย่อมมีเสรีภาพในการเสนอข่าวสารหรือการแสดงความคิดเห็นตามจริยธรรมแห่งวิชาชีพ

การสั่งปิดกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นเพื่อลิดรอนเสรีภาพตามวรรคหนึ่ง จะกระทำได้

การให้นำข่าวสารหรือข้อความใด ๆ ที่ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนจัดทำขึ้นไปให้เจ้าหน้าที่ตรวจก่อนนำไปโฆษณาในหนังสือพิมพ์หรือสื่อใด ๆ จะกระทำได้ เว้นแต่จะกระทำในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงคราม

เจ้าของกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นต้องเป็นบุคคลสัญชาติไทย

การให้เงินหรือทรัพย์สินอื่นเพื่ออุดหนุนกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นของเอกชน รัฐจะกระทำได้ หน่วยงานของรัฐที่ใช้จ่ายเงินหรือทรัพย์สินให้สื่อมวลชนไม่ว่าเพื่อประโยชน์ในการโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์ หรือเพื่อการอื่นใดในทำนองเดียวกันต้องเปิดเผยรายละเอียดให้คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินทราบตามระยะเวลาที่กำหนดและประกาศให้ประชาชนทราบด้วย

เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งปฏิบัติหน้าที่สื่อมวลชนย่อมมีเสรีภาพตามวรรคหนึ่ง แต่ให้คำนึงถึงวัตถุประสงค์และภารกิจของหน่วยงานที่ตนสังกัดอยู่ด้วย

มาตรา 36 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการติดต่อสื่อสารถึงกันไม่ว่าในทางใด ๆ

การตรวจ การกัก หรือการเปิดเผยข้อมูลที่บุคคลสื่อสารถึงกัน รวมทั้งการกระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อให้ล่วงรู้หรือได้มาซึ่งข้อมูลที่บุคคลสื่อสารถึงกันจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาล หรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 37 บุคคลย่อมมีสิทธิในทรัพย์สินและการสืบทอดก ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อการอันเป็นสาธารณูปโภค การป้องกันประเทศ หรือการได้มาซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น และต้องชดเชยค่าทดแทนที่เป็นธรรมภายในเวลาอันควรแก่เจ้าของ ตลอดจนผู้ทรงสิทธิบรรดาที่ได้รับความเสียหายจากการเวนคืน โดยคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะ ผลกระทบต่อผู้ถูกเวนคืน รวมทั้งประโยชน์ที่ผู้ถูกเวนคืนอาจได้รับจากการเวนคืนนั้น

การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ ให้กระทำเพียงเท่าที่จำเป็นต้องใช้เพื่อการที่บัญญัติไว้ในวรรคสาม เว้นแต่เป็นการเวนคืนเพื่อนำอสังหาริมทรัพย์ที่เวนคืนไปชดเชยให้เกิดความเป็นธรรมแก่เจ้าของอสังหาริมทรัพย์ที่ถูกเวนคืนตามที่กฎหมายบัญญัติ

กฎหมายเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ต้องระบุวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืนและกำหนดระยะเวลาการเข้าใช้อสังหาริมทรัพย์ให้ชัดแจ้ง ถ้ามิได้ใช้ประโยชน์เพื่อการนั้นภายในระยะเวลาที่กำหนด หรือมีอสังหาริมทรัพย์เหลือจากการใช้ประโยชน์ และเจ้าของเดิมหรือทายาทประสงค์จะได้คืน ให้คืนแก่เจ้าของเดิมหรือทายาท

ระยะเวลาการขอคืนและการคืนอสังหาริมทรัพย์ที่ถูกเวนคืนที่มีได้ใช้ประโยชน์ หรือที่เหลือจากการใช้ประโยชน์ให้แก่เจ้าของเดิมหรือทายาท และการเรียกคืนค่าทดแทนที่ชดเชยไป ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

การตรากฎหมายเวนคืนอสังหาริมทรัพย์โดยระบุเจาะจงอสังหาริมทรัพย์หรือเจ้าของอสังหาริมทรัพย์ที่ถูกเวนคืนตามความจำเป็น มิให้ถือว่าเป็นการขัดต่อมาตรา 26 วรรคสอง

มาตรา 38 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการเดินทางและการเลือกถิ่นที่อยู่

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชน หรือการผังเมือง หรือเพื่อรักษาสถานภาพของครอบครัว หรือเพื่อสวัสดิภาพของผู้เยาว์

มาตรา 39 การเนรเทศบุคคลสัญชาติไทยออกนอกราชอาณาจักร หรือห้ามมิให้ผู้มีสัญชาติไทยเข้ามาในราชอาณาจักร จะกระทำมิได้

การถอนสัญชาติของบุคคลซึ่งมีสัญชาติไทยโดยการเกิด จะกระทำมิได้

มาตรา 40 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบอาชีพ

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อรักษาความมั่นคงหรือเศรษฐกิจของประเทศ การแข่งขันอย่างเป็นธรรม การป้องกันหรือการจัดการกีดกันหรือการผูกขาด การคุ้มครองผู้บริโภค การจัดระเบียบการประกอบอาชีพเพียงเท่าที่จำเป็น หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น

การตรากฎหมายเพื่อจัดระเบียบการประกอบอาชีพตามวรรคสอง ต้องไม่มีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติหรือก้าวก่ายการจัดการศึกษาของสถาบันการศึกษา

มาตรา 41 บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิ

(1) ได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานของรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ

(2) เสนอเรื่องราวร้องทุกข์ต่อหน่วยงานของรัฐและได้รับแจ้งผลการพิจารณาโดยรวดเร็ว

(3) ฟ้องหน่วยงานของรัฐให้รับผิดชอบเนื่องจากการกระทำหรือการละเว้นการกระทำของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ

มาตรา 42 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันเป็นสมาคม สหกรณ์ สหภาพ องค์กรชุมชน หรือหมู่คณะอื่น

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อการป้องกันหรือการจัดการกีดกันหรือการผูกขาด

มาตรา 43 บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิ

(1) อนุรักษ์ พันธุ์ หรือส่งเสริมภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงามทั้งของท้องถิ่นและของชาติ

(2) จัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืนตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ

(3) เข้าชื้อกันเพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐให้ดำเนินการใดอันจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนหรือชุมชน หรืองดเว้นการดำเนินการใดอันจะกระทบต่อความเป็นอยู่อย่างสงบสุขของประชาชนหรือชุมชน และได้รับแจ้งผลการพิจารณาโดยรวดเร็ว ทั้งนี้ หน่วยงานของรัฐต้องพิจารณาข้อเสนอแนะนั้นโดยให้ประชาชนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพิจารณาด้วยตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ

(4) จัดให้มีระบบสวัสดิการของชุมชน สิทธิของบุคคลและชุมชนตามวรรคหนึ่ง หมายความว่ารวมถึงสิทธิที่จะร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือรัฐในการดำเนินการดังกล่าวด้วย

มาตรา 44 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยสาธารณะ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น

มาตรา 45 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งพรรคการเมืองตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามที่กฎหมายบัญญัติ

กฎหมายตามวรรคหนึ่งอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการบริหารพรรคการเมือง ซึ่งต้องกำหนดให้เป็นไปโดยเปิดเผยและตรวจสอบได้ เปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางในการกำหนดนโยบายและการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง และกำหนดมาตรการให้สามารถดำเนินการโดยอิสระไม่ถูกครอบงำหรือชี้นำโดยบุคคลซึ่งมิได้เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองนั้น รวมทั้งมาตรการกำกับดูแลมิให้สมาชิกของพรรคการเมืองกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง

มาตรา 46 สิทธิของผู้บริโภคมีย่อมได้รับความคุ้มครอง บุคคลย่อมมีสิทธิรวมกันจัดตั้งองค์กรของผู้บริโภคเพื่อคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของผู้บริโภค

องค์กรของผู้บริโภคตามวรรคสองมีสิทธิรวมกันจัดตั้งเป็นองค์กรที่มีความเป็นอิสระ เพื่อให้เกิดพลังในการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของผู้บริโภคโดยได้รับการสนับสนุนจากรัฐ ทั้งนี้ หลักเกณฑ์และวิธีการจัดตั้งอำนาจในการเป็นตัวแทนของผู้บริโภค และการสนับสนุนด้านการเงินจากรัฐ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 47 บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับบริการสาธารณสุขของรัฐ บุคคลผู้ยากไร้ย่อมมีสิทธิได้รับบริการสาธารณสุขของรัฐโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตามที่กฎหมายบัญญัติ

บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับการป้องกันและขจัดโรคติดต่ออันตรายจากรัฐโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

มาตรา 48 สิทธิของมารดาในช่วงระหว่างก่อนและหลังการคลอดบุตรย่อมได้รับความคุ้มครองและช่วยเหลือตามที่กฎหมายบัญญัติ

บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีและไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ และบุคคลผู้ยากไร้ย่อมมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 49 บุคคลจะใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมิได้

ผู้ใดทราบว่ามีกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง ย่อมมีสิทธิร้องต่ออัยการสูงสุดเพื่อร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำความผิดดังกล่าวได้

ในกรณีที่อัยการสูงสุดมีคำสั่งไม่รับดำเนินการตามที่ร้องขอ หรือไม่ดำเนินการภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับคำร้องขอ ผู้ร้องขอจะยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญก็ได้

การดำเนินการตามมาตรานี้ไม่กระทบต่อการดำเนินคดีอาญาต่อผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง

4.5 พระราชบัญญัติ การรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์

ปัจจุบันการให้บริการหรือการประยุกต์ใช้เครือข่ายคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต โครงข่ายโทรคมนาคม หรือการให้บริการโดยปกติของดาวเทียมมีความเสี่ยงจากภัยคุกคามทางไซเบอร์อันอาจกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ และความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ ดังนั้นเพื่อให้สามารถป้องกันหรือรับมือกับภัยคุกคามทางไซเบอร์ได้อย่างทันทั่วทั้งที่สมควรกำหนดลักษณะของภารกิจหรือบริการที่มีความสำคัญเป็นโครงสร้างพื้นฐานสำคัญทางสารสนเทศทั้งหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานเอกชนที่จะต้องมีการป้องกัน รับมือ และลดความเสี่ยงจากภัยคุกคามทางไซเบอร์ มิให้เกิดผลกระทบต่อนความมั่นคงในด้านต่าง ๆ รวมทั้งให้มีหน่วยงานเพื่อรับผิดชอบในการดำเนินการประสานการปฏิบัติงานร่วมกันทั้งภาครัฐและเอกชน ไม่ว่าในสถานการณ์ทั่วไปหรือสถานการณ์อันเป็นภัยต่อความมั่นคงอย่างร้ายแรงตลอดจนกำหนดให้มีแผนปฏิบัติการและมาตรการด้านการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์อย่างมีเอกภาพและต่อเนื่อง อันจะทำให้การป้องกันและการรับมือกับภัยคุกคามทางไซเบอร์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพจึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ (สำนักงานคณะกรรมการการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์แห่งชาติ, 2562)

มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้

"การรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์" หมายความว่า มาตรการหรือการดำเนินการที่กำหนดขึ้นเพื่อป้องกัน รับมือ และลดความเสี่ยงจากภัยคุกคามทางไซเบอร์ทั้งจากภายในและภายนอกประเทศอันกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ความมั่นคงทางทหาร และความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ

"ภัยคุกคามทางไซเบอร์" หมายความว่า การกระทำหรือการดำเนินการใด ๆ โดยมีขอบโดยใช้คอมพิวเตอร์หรือระบบคอมพิวเตอร์หรือโปรแกรมไม่พึงประสงค์โดยมุ่งหมายให้เกิดการประทุษร้ายต่อระบบคอมพิวเตอร์ ข้อมูลคอมพิวเตอร์ หรือข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้อง และเป็นภัยอันตรายที่ใกล้จะถึงที่จะก่อให้เกิดความเสียหายหรือส่งผลกระทบต่อการทำงานของคอมพิวเตอร์ ระบบคอมพิวเตอร์ หรือข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้อง

"ไซเบอร์" หมายความว่า ข้อมูลและการสื่อสารที่เกิดจากการให้บริการหรือการประยุกต์ใช้เครือข่ายคอมพิวเตอร์ ระบบอินเทอร์เน็ต หรือโครงข่ายโทรคมนาคม รวมทั้งการให้บริการโดยปกติของดาวเทียมและระบบเครือข่ายที่คล้ายคลึงกัน ที่เชื่อมต่อกันเป็นการทั่วไป

"หน่วยงานของรัฐ" หมายความว่า ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การฝ่ายนิติบัญญัติ องค์การฝ่ายตุลาการ องค์การอิสระ องค์การมหาชน และหน่วยงานอื่นของรัฐ

"ประมวลแนวทางปฏิบัติ" หมายความว่า ระเบียบหรือหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำกับดูแลด้านความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์กำหนด

"เหตุการณ์ที่เกี่ยวกับความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์" หมายความว่า เหตุการณ์ที่เกิดจากการกระทำหรือการดำเนินการใด ๆ ที่มีขอบซึ่งกระทำการผ่านทางคอมพิวเตอร์หรือระบบคอมพิวเตอร์ ซึ่งอาจเกิดความเสียหายหรือผลกระทบต่อการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ หรือความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ของคอมพิวเตอร์ ข้อมูลคอมพิวเตอร์ ระบบคอมพิวเตอร์ หรือข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้องกับระบบคอมพิวเตอร์

"มาตรการที่ใช้แก้ปัญหาเพื่อรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์" หมายความว่า การแก้ไขปัญหาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์โดยใช้บุคลากร กระบวนการ และเทคโนโลยี โดยผ่านคอมพิวเตอร์ ระบบคอมพิวเตอร์ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ หรือบริการที่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์ใด ๆ เพื่อสร้างความมั่นใจและเสริมสร้างความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ของคอมพิวเตอร์ ข้อมูลคอมพิวเตอร์ ระบบคอมพิวเตอร์หรือข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้องกับระบบคอมพิวเตอร์

"โครงสร้างพื้นฐานสำคัญทางสารสนเทศ" หมายความว่า คอมพิวเตอร์หรือระบบคอมพิวเตอร์หน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานเอกชนใช้ในกิจการของตนที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือโครงสร้างพื้นฐานอันเป็นประโยชน์สาธารณะ

"หน่วยงานโครงสร้างพื้นฐานสำคัญทางสารสนเทศ" หมายความว่า หน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานเอกชน ซึ่งมีการกิจหรือให้บริการโครงสร้างพื้นฐานสำคัญทางสารสนเทศ

"หน่วยงานควบคุมหรือกำกับดูแล" หมายความว่า หน่วยงานของรัฐ หน่วยงานเอกชน หรือบุคคลซึ่งมีกฎหมายกำหนดให้มีหน้าที่และอำนาจในการควบคุมหรือกำกับดูแลการดำเนินการของหน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานโครงสร้างพื้นฐานสำคัญทางสารสนเทศ

"คณะกรรมการ" หมายความว่า คณะกรรมการการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์แห่งชาติ

มาตรา 5 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์แห่งชาติ” เรียกโดยย่อว่า “กมช.” และให้ใช้ชื่อเป็นภาษาอังกฤษว่า “National Cyber Security Committee” เรียกโดยย่อว่า “NCSC”

มาตรา 58 ในกรณีที่เกิดหรือคาดว่าจะเกิดภัยคุกคามทางไซเบอร์ต่อระบบสารสนเทศซึ่งอยู่ในความดูแลรับผิดชอบของหน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานโครงสร้างพื้นฐานสำคัญทางสารสนเทศใด ให้หน่วยงานนั้นดำเนินการตรวจสอบข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลคอมพิวเตอร์ และระบบคอมพิวเตอร์ของหน่วยงานนั้น รวมถึงพฤติการณ์แวดล้อมของตน เพื่อประเมินว่ามีภัยคุกคามทางไซเบอร์เกิดขึ้นหรือไม่ หากผลการตรวจสอบปรากฏว่าเกิดหรือคาดว่าจะเกิดภัยคุกคามทางไซเบอร์ขึ้น ให้ดำเนินการป้องกัน รับมือ และลดความเสี่ยงจากภัยคุกคามทางไซเบอร์ ตามประมวลแนวทางปฏิบัติและกรอบมาตรฐาน ด้านการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ของหน่วยงานนั้น และแจ้งไปยังสำนักงานและ

หน่วยงานควบคุมหรือกำกับดูแลของตนโดยเร็ว ในกรณีที่หน่วยงานหรือบุคคลใดพบอุปสรรคหรือปัญหาในการป้องกัน รับมือ และลดความเสี่ยงจากภัยคุกคามทางไซเบอร์ของตน หน่วยงานหรือบุคคลนั้นอาจร้องขอความช่วยเหลือไปยังสำนักงาน

มาตรา 70 ห้ามมิให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้เปิดเผยหรือส่งมอบข้อมูลคอมพิวเตอร์ ข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ ข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้องกับระบบคอมพิวเตอร์ หรือข้อมูลของผู้ใช้บริการ ที่ได้มาตามพระราชบัญญัตินี้ให้แก่บุคคลใด ผู้ใดฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับกับการกระทำเพื่อประโยชน์ ในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้หรือผู้กระทำความผิดตามกฎหมายอื่นหรือ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดี กับพนักงานเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบ

มาตรา 72 ผู้ใดล่วงรู้ข้อมูลคอมพิวเตอร์ ข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ ข้อมูลของผู้ใช้บริการ หรือข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้องกับระบบคอมพิวเตอร์ ที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้มาตามพระราชบัญญัตินี้ และเปิดเผยข้อมูลนั้นต่อผู้หนึ่งผู้ใดโดยมิชอบ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

สรุปได้ว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบันรับรองสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทยอย่างครอบคลุม ทั้งในด้านชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ความเท่าเทียม และการเข้าถึงทรัพยากรต่าง ๆ โดยต้องไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่นหรือกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของสังคม และพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ พ.ศ. 2562 มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกัน รับมือ และลดความเสี่ยงจากภัยคุกคามทางไซเบอร์ที่อาจกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ โดยกำหนดให้มีคณะกรรมการกลางในการกำกับดูแล และวางแผนทางปฏิบัติร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

4.6 สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์

กลุ่มความร่วมมือด้านสิทธิและหลักการอินเทอร์เน็ต (Internet Rights and Principles Dynamic Coalition: IRP) ซึ่งเป็นกลุ่มพหุภาคีของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับอินเทอร์เน็ต ทั้งจากภาครัฐ ธุรกิจ และประชาสังคม ได้ร่วมกันประกาศ 10 สิทธิและหลักการอินเทอร์เน็ต เพื่อใช้เป็นหลักการพื้นฐานในการพัฒนาและจัดการดูแลอินเทอร์เน็ต หลักการดังกล่าวมีรากฐานมาจากหลักสิทธิมนุษยชนสากลซึ่งได้รับการยอมรับระหว่างประเทศ

คำประกาศ: 10 สิทธิและหลักการอินเทอร์เน็ต (2554) ระบุว่า สิทธิและหลักการสำคัญ 10 ประการ ที่จะต้องประกอบเป็นพื้นฐานของอินเทอร์เน็ตภิบาลสิทธิและหลักการเหล่านี้ถูกรวบรวมโดย กลุ่มความร่วมมือด้านสิทธิและหลักการอินเทอร์เน็ต (Internet Rights and Principles Dynamic Coalition: IRP) ซึ่งเป็นเครือข่ายที่เปิดกว้างของบุคคลและองค์กรที่ทำงานสนับสนุนสิทธิ

มนุษยชนในสิ่งแวดล้อมอินเทอร์เน็ต หลักการดังกล่าวมีรากฐานจากมาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ และสืบทอดมาจาก กฎบัตรสิทธิมนุษยชนและอินเทอร์เน็ต ที่ทางกลุ่มได้ร่วมมือกันพัฒนา

10 สิทธิและหลักการอินเทอร์เน็ต

เอกสารนี้นิยามสิทธิและหลักการสำคัญสิบประการ ที่จะต้องประกอบเป็นพื้นฐานของอินเทอร์เน็ตภิบาล สิทธิและหลักการเหล่านี้ถูกรวบรวมโดย กลุ่มความร่วมมือด้านสิทธิและหลักการอินเทอร์เน็ต (Internet Rights and Principles Dynamic Coalition: IRP) ซึ่งเป็นเครือข่ายที่เปิดกว้างของบุคคลและองค์กรที่ทำงานสนับสนุนสิทธิมนุษยชนในสิ่งแวดล้อมอินเทอร์เน็ต หลักการดังกล่าวมีรากฐานจากมาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ และสืบทอดมาจาก กฎบัตรสิทธิมนุษยชนและอินเทอร์เน็ต ที่ทางกลุ่มได้ร่วมมือกันพัฒนา

อินเทอร์เน็ตได้มอบโอกาสมากมายอย่างไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนในการจะทำให้สิทธิมนุษยชนเป็นความจริง และมีบทบาทสำคัญมากขึ้นเรื่อย ๆ ในชีวิตประจำวันของพวกเรา ดังนั้นจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้มีส่วนร่วมทั้งหมด ทั้งภาคสาธารณะและภาคเอกชน จะต้องเคารพและปกป้องสิทธิมนุษยชนบนอินเทอร์เน็ต เช่นเดียวกับที่ขั้นตอนต่าง ๆ จะต้องถูกนำไปปฏิบัติ เพื่อให้แน่ใจว่าอินเทอร์เน็ตนั้นทำงานและพัฒนาไปในทางที่ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนให้สมบูรณ์ ให้ได้มากที่สุดเท่าที่เป็นไปได้ เพื่อช่วยให้วิสัยทัศน์ในการที่จะทำให้สภาพแวดล้อมอินเทอร์เน็ตนั้นตั้งอยู่บนฐานของสิทธิได้เป็นความจริง 10 สิทธิและหลักการอินเทอร์เน็ต ดังกล่าว

1) ความเป็นสากล และ ความเสมอภาค มนุษย์ทุกคนต่างเกิดมามีอิสระและเสมอภาคในศักดิ์ศรีและสิทธิต่าง ๆ ซึ่งจะต้องได้รับความเคารพ ปกป้อง และส่งเสริมในสภาพแวดล้อมออนไลน์

2) สิทธิ และ ความยุติธรรมทางสังคม อินเทอร์เน็ตเป็นพื้นที่เพื่อการส่งเสริม ปกป้อง และบรรลุสิทธิมนุษยชนและพัฒนาความยุติธรรมทางสังคม เราทุกคนมีหน้าที่ผูกพันในการเคารพสิทธิมนุษยชนของคนอื่น ๆ ทั้งหมด ในสิ่งแวดล้อมออนไลน์

3) ความเข้าถึงได้ คนทุกคนมีสิทธิเสมอกันในการเข้าถึงและใช้อินเทอร์เน็ตที่ปลอดภัยและเปิดกว้าง

4) การแสดงออกและการสมาคม คนทุกคนมีสิทธิในการค้นหา ได้รับ และแจ้งข้อมูลข่าวสารอย่างเสรีบนอินเทอร์เน็ต โดยไม่ถูกปิดกั้นหรือรบกวนในทางอื่นใด คนทุกคนยังมีสิทธิในการคบค้าสมาคมกันผ่านอินเทอร์เน็ตและบนอินเทอร์เน็ต เพื่อวัตถุประสงค์ทางสังคม การเมือง วัฒนธรรม และวัตถุประสงค์อื่น ๆ

5) ความเป็นส่วนตัว และ การปกป้องข้อมูล คนทุกคนมีสิทธิในความเป็นส่วนตัวออนไลน์ ซึ่งสิทธิดังกล่าวนี้รวมถึงเสรีภาพในการที่จะพ้นจากการถูกสอดส่องตรวจตรา สิทธิในการใช้การเข้ารหัส และสิทธิที่จะไม่เปิดเผยตัวตนออนไลน์ คนทุกคนยังมีสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองข้อมูล ซึ่งรวมถึงการควบคุมการรวบรวม การเก็บ การประมวล การกำจัด และการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล

6) ชีวิต อิสรภาพ และ ความมั่นคงปลอดภัย สิทธิที่จะมีชีวิต มีอิสรภาพ และมีความมั่นคงปลอดภัย จะต้องได้รับการเคารพ ปกป้อง และส่งเสริมในสภาพแวดล้อมออนไลน์ สิทธิเหล่านี้จะต้องไม่ถูกละเมิด หรือใช้เพื่อละเมิดสิทธิอื่น ในสภาพแวดล้อมออนไลน์

7) ความหลากหลาย ความหลากหลายทางภาษาและวัฒนธรรมบนอินเทอร์เน็ต จะต้องได้รับการส่งเสริม นวัตกรรมทางเทคโนโลยีและทางนโยบายควรได้รับการสนับสนุนเพื่ออำนวยความสะดวก เป็นพหุลักษณะของการแสดงออก

8) ความเสมอภาคทางโครงข่าย คนทุกคนจะต้องมีช่องทางเข้าถึงเนื้อหาอินเทอร์เน็ตที่เปิดกว้างและไม่เลือกปฏิบัติ เป็นอิสระจากการถูกจำกัดลำดับ กรองและควบคุมการจราจรอย่างแบ่งแยก ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลทางการค้า การเมือง หรือเหตุผลอื่นใด

9) มาตรฐาน และการวางข้อกำหนด สถาปัตยกรรม ระบบสื่อสาร และรูปแบบเอกสารและข้อมูลของอินเทอร์เน็ต จะต้องอยู่บนฐานของมาตรฐานเปิด ที่จะทำให้แน่ใจได้ว่า คนทุกคนจะสามารถประสานงานระหว่างกันได้อย่างสมบูรณ์ ไม่ถูกกันออกไป และได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียมกัน

10) การจัดการดูแล สิทธิมนุษยชนและความยุติธรรมทางสังคม จะต้องเป็นสิ่งที่ประกอบขึ้นเป็นพื้นฐานทางกฎหมายและแบบแผนปฏิบัติ ซึ่งอินเทอร์เน็ตจะใช้ดำเนินการและถูกจัดการดูแล สิ่งนี้จะต้องเกิดขึ้นอย่างโปร่งใสและเป็นไปในลักษณะพหุภาคี บนหลักการของความเปิดกว้าง การมีส่วนร่วมอย่างครอบคลุม และการให้เหตุผลและรับผิดชอบได้

สรุปได้ว่า มุมมองด้านสิทธิมนุษยชนตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและองค์กรต่าง ๆ ด้านสิทธิมนุษยชนให้ความสำคัญการใช้สิทธิเสรีภาพที่ต้องอยู่ในกรอบของกฎหมายและปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น พฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ (Cyberbullying) ถือเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

ทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล

สรานนท์ อินทนนท์ (2563, น.9) ได้กล่าวถึงทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล ดังนี้

5.1 ความหมายการเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล (Digital Empathy)

การเห็นอกเห็นใจ (Empathy) คือ ความสามารถในการรับรู้และเข้าใจความรู้สึกและมุมมองของผู้อื่น เหมือนการไปยืนในจุดที่คนผู้นั้น กำลังเผชิญสถานการณ์บางอย่างอยู่ และเข้าใจว่าเขากำลังรู้สึกอย่างไร นักจิตวิทยาแดเนียล โกลแมน และพอล เอ็กแมนได้แบ่งรูปแบบของการเอาใจเขามาใส่ใจเรา ออกเป็น 3 อย่าง ได้แก่

1. การเข้าถึงมุมมองความคิด (Cognitive Empathy) คือ ความสามารถในการเข้าใจความรู้สึกและความคิดของผู้อื่น เช่น เข้าใจว่าเขากำลังเศร้าและสับสน

2. การเข้าถึงอารมณ์ความรู้สึก (Emotional Empathy) คือ ความสามารถในการเข้าถึง และแบ่งปันอารมณ์ความรู้สึกของผู้อื่นมาไว้ที่ตนเอง เช่น รู้สึกเจ็บปวดไปพร้อมกับคนผู้นั้น

3. การแสดงออกถึงการเอื้อเฟื้อ (Compassionate Empathy) เป็นทักษะที่สูงกว่าทักษะสองประเภทข้างต้น โดยมีความรู้สึกเห็นอกเห็นใจผู้อื่นแล้วปรารถนาให้เขาพ้นจากความยากลำบากนั้น ด้วยการกระทำหรือการเข้าไปช่วยเหลือเท่าที่จะทำได้

การเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล (Digital Empathy) คือ การที่พลเมืองดิจิทัลพัฒนาความสามารถในการคาดเดาความรู้สึกและมุมมองของบุคคลอื่นที่ได้ติดต่อสื่อสารทางออนไลน์ ซึ่งอาจเป็นบุคคลที่เราไม่รู้จักในชีวิตจริง ไม่เคยเห็นหน้า หรือรู้จักชื่อจริง เป็นที่อยู่ในชุมชนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม เพศ และเชื้อชาติต่างจากเรา พวกเขาต่างมีมุมมอง ทักษะคิด และการมองโลกที่แตกต่างกันแต่เราสามารถเข้าใจ เคารพมุมมอง ความคิดและความรู้สึกของเขาสถานการณ์ที่เขา กำลังเผชิญอยู่ด้วยความเห็นอกเห็นใจ เข้าใจความรู้สึกและมุมมองของพวกเขา และแสดงความเอื้อเฟื้อเมื่อพวกเขามีปัญหาหรือได้รับการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมจากผู้อื่นในโลกออนไลน์

ในชีวิตจริง การเอาใจเขามาใส่ใจเราเกิดจากความเข้าใจในความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่นรับรู้ อารมณ์ และความต้องการของเขาที่กำลังเผชิญกับเหตุการณ์ต่าง ๆ โดยคาดเดาความรู้สึกและอารมณ์ของผู้นั้น นั้นจากการสังเกตภาษากาย แววตา น้ำเสียง และลักษณะการพูด แต่ในโลกออนไลน์ อวัจนภาษาในการสนทนาและการสื่อสารผ่านเทคโนโลยีถูกลดทอนลง บางครั้งการสื่อสารกันมีเพียงตัวอักษรที่พิมพ์บนหน้าจอ โดยไม่เห็นหน้าตาของอีกฝ่าย ผ่านถ้อยคำที่ปราศจากน้ำเสียง สีหน้า และแววตา ทำให้การรับรู้และคาดเดาความรู้สึกของอีกฝ่ายหนึ่งเป็นไปได้ยาก และอาจเกิดความเข้าใจผิดได้ยิ่งไปกว่านั้น บางครั้งการพูดคุยกับคนที่เราไม่รู้จักในโลกโซเชียลที่เห็นเพียงชื่อผู้ใช้งานและรูปโปรไฟล์ อาจทำให้เราหลงลืมไปว่ากำลังติดต่อกับคนที่มีตัวตนจริง ดังนั้นมารยาททางอินเทอร์เน็ตและการเอาใจเขามาใส่ใจเราทางดิจิทัลจึงถูกละเลยไปในการสื่อสารทางออนไลน์

5.2 ความสำคัญของการเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล (Digital Empathy)

การสร้างทักษะการเอาใจเขามาใส่ใจเราทางดิจิทัล และการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรมให้กับพลเมืองดิจิทัลจึงเป็นความคาดหวังที่จะช่วยลดปัญหาเหล่านี้ เนื่องจากการเอาใจเขามาใส่ใจเราของพลเมืองดิจิทัลจะช่วยสร้างสายใยความรู้สึกระหว่างผู้ใช้งานร่วมกัน สร้างความรู้สึกห่วงใย มีเมตตา และเอื้ออาทรให้แม้แต่กับคนที่เราไม่รู้จัก และคนที่ถูกรังแกบนโลกโซเชียล คนที่ถูกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมโดยสมาชิกอื่นในสังคมออนไลน์ และยังมีส่วนทำให้ผู้มีพฤติกรรมกลั่นแกล้งผู้อื่นบนโลกโซเชียล หรือใช้วาจาแสดงความเกลียดชังผู้อื่นทางออนไลน์หันมารับรู้ความรู้สึกนึกคิดและรู้จักแบ่งปันความรู้สึกของผู้ถูกรังแกบ้าง ซึ่งจะทำให้เขาปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีในทางที่ผิด หันมาเอาใจเขามาใส่ใจเรา และรู้จักการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรมมากขึ้น

5.3 สาเหตุของการขาดความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล

ผศ.ดร.ชญัสรา อรนพ ณ อยุธยา อาจารย์ประจำคณะนิเทศศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ วิเคราะห์ให้เห็นถึงลักษณะเฉพาะหลายประการของสื่อดิจิทัลที่ส่งผลให้ผู้คนมีแนวโน้มแสดงความเห็นอกเห็นใจกันน้อยลงในโลกออนไลน์ ในจดหมายข่าวของคณะอนุกรรมการเกี่ยวกับการเฝ้าระวังสื่อที่ไม่ปลอดภัยและไม่สร้างสรรค์ (ชญัสรา, 2564)

1) **สถานะนิรนาม (Anonymity)** เราไม่เปิดเผยตัวตนในโลกออนไลน์ได้ ทำให้มีความเป็นอิสระมากขึ้นในการแสดงตัวตนที่ไม่ใช่ตัวเรา หรือแม้แต่สร้างตัวตนแบบแฟนตาซีขึ้น ถ้าไม่ได้ฝึกทักษะในการเห็นอกเห็นใจและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นบนโลกออนไลน์ก็อาจทำให้แสดงออกในทางที่ไม่เหมาะสมได้

2) **ข้อจำกัดเรื่องอวัจนภาษา** ในโลกออนไลน์เราสื่อสารกันด้วยตัวอักษรเป็นหลักไม่สามารถรับส่งอวัจนภาษา (การแสดงออกทางกาย) ได้ จึงไม่เห็นสีหน้า แววตา ท่าทาง น้ำเสียงของคู่สนทนา อวัจนภาษาที่หายไปในการสนทนา ก็หมายถึงขาดการเชื่อมโยงกับอารมณ์และความรู้สึกภายใน ทำให้ไม่อาจคาดเดาความรู้สึกของกันและกันได้ เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้มักเกิดความเข้าใจผิดและทะเลาะกันได้ง่ายกว่าการสื่อสารในโลกชีวิตจริง

3) **Echo Chamber หรือห้องแห่งเสียงสะท้อน** เป็นปรากฏการณ์ทางการสื่อสารที่ระบบอัลกอริทึมช่วยกรองและแสดงผลข้อมูลที่ตรงกับความสนใจ ส่วนผู้ใช้งานอย่างเราก็มักจะสร้างเงื่อนไข เพื่อเปิดรับเฉพาะข้อมูลที่ตอกย้ำความเชื่อของตัวเอง เช่น กดอันเฟรนด์เพื่อนที่เห็นต่าง สื่อสังคมออนไลน์จึงทำให้เราตกอยู่ในฟองสบู่ของข้อมูล (filter bubble) ที่จำกัดโอกาสเข้าถึงข้อมูลรอบด้านอื่นๆ ส่งผลกระทบในแง่การขาดความหลากหลายทางความคิดพร้อม ๆ การสร้างความสุดโต่งและไม่อดทนต่อความเห็นต่างในสังคม

5.4 การสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล

สรานนท์ อินทนนท์ (2563, น.12-14) การสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล (Digital Empathy) เป็นกระบวนการเรียนรู้ภายในจิตใจของแต่ละคน ต้องใช้ความเข้าใจในอารมณ์ความรู้สึกของผู้อื่นราวกับได้ไปยืนในจุดที่เขาเป็นอยู่จริง การฝึกฝนให้เด็กได้รู้จักการเอาใจเขามาใส่ใจเรานั้นจึงไม่ใช่เพียง “การท่องจำ” แต่เป็น “การสร้างประสบการณ์” ที่ต้องใช้ระยะเวลา The UK Safer Internet Center ได้แนะนำวิธีการสร้างทักษะการเอาใจ เขามาใส่ใจเราทางดิจิทัลให้แก่เด็ก 4 ข้อ ดังนี้

- 1) เล่นบทบาทสมมติ สร้างเรื่องราว หรือเรื่องเล่า
- 2) สอนเด็ก ให้รู้จักคำที่เกี่ยวกับความรู้สึก
- 3) เรียนรู้ที่จะแสดงความเห็นในแง่บวก
- 4) สร้างสังคมแห่งการยอมรับและเคารพความแตกต่าง

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่า ทักษะความเห็นอกเห็นใจ (Empathy) คือ ความสามารถในการรับรู้และเข้าใจความรู้สึกและมุมมองของผู้อื่น เหมือนการไปยืนในจุดที่คนผู้นั้น นั้นกำลังเผชิญสถานการณ์บางอย่างอยู่ และเข้าใจว่าเขากำลังรู้สึกอย่างไร แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ 1) การเข้าถึงมุมมองความคิด (Cognitive Empathy) 2) การเข้าถึงอารมณ์ความรู้สึก (Emotional Empathy) 3) การแสดงออกถึงการเอื้อเฟื้อ (Compassionate Empathy) เป็นทักษะที่สูงกว่าทักษะสองประเภทข้างต้น โดยมีความรู้สึกเห็นอกเห็นใจผู้อื่นแล้วปรารถนาให้เขาพ้นจากความยากลำบากนั้น ด้วยการกระทำหรือการเข้าไปช่วยเหลือเท่าที่จะทำได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 งานวิจัยในประเทศ

ด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

พระครูสังฆรักษ์สิริภพ ฐิตสีโล (2561) ศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาฐานของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนอู่หม่าประชาสรรค์จังหวัดนครพนม พบว่า 1. สภาพการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนอู่หม่าประชาสรรค์ จังหวัดนครพนม ในภาพรวมระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.73 2. ลักษณะปัญหาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนอู่หม่าประชาสรรค์ จังหวัดนครพนม ในภาพรวมอยู่ในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ย = 3.86 3. การพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนอู่หม่าประชาสรรค์ จังหวัดนครพนม ในภาพรวมอยู่ในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ย = 3.74 4. แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ 1) ควรจัดการเรียนรู้แบบผู้เรียนได้ฝึกคิดวิเคราะห์ ประเมินผลปัญหาด้านต่าง ๆ 2) ควรจัดการเรียนรู้การสร้างปัญหาให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น และเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหา 3) ควรจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนเข้าใจในปัญหาด้านต่าง ๆ ในการเรียนวิชาสังคมศึกษา 4) ควรนำประโยชน์ในการขอใบหาความรู้ของนักเรียนจาก สื่อต่าง ๆ เพื่อจัดทำแผนการเรียนการสอนให้สอดคล้องใฝ่ศึกษาของนักเรียนให้เกิดประโยชน์มากขึ้น 5) ควรจัดการเรียนรู้เป็นกลุ่ม เพื่อให้นักเรียนเกิดความสัมพันธ์ในการทำงานเป็นทีม และเป็นการแชร์ความรู้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ และ 6) ควรเสริมการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจในการสืบค้นข้อมูลของนักเรียน ให้เกิดการพัฒนาการเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษาต่อไป

วิฑูรย์ พันธวงศ์ (2565) ศึกษาการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ตามหลักอริยสัจ 4 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า 1. การจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ตามหลักอริยสัจ 4 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ผู้เรียนสามารถพัฒนาการเรียนเรียนรู้ด้านทักษะการคิดแก้ปัญหา

การแยกองค์ประกอบโครงสร้างของปัญหาจากเหตุผลหลัก เหตุผลรอง และข้อมูลส่วนย่อย มีการสร้างระบบการทำงานร่วมกัน การแบ่งภาระงาน การรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง ทักษะการสืบค้นข้อมูล การเรียบเรียงข้อมูล ความสามัคคี กล้าแสดงออก กล้าแสดงความคิดเห็นที่เป็นไปในทางที่เหมาะสม ผู้เรียนมีการตัดสินใจด้วยเหตุผลมากขึ้น ส่งผลต่อการเรียนรู้ในระดับการศึกษาขั้นสูงต่อไป

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ตามหลักอริยสัจ 4 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า คะแนนก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย $(\bar{X}) = 12.833$ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 2.844 คะแนนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย $(\bar{X}) = 21.214$ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 3.460 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สุติมากุล อุ่ณโใจ และคณะ (2563) สภาพการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนปกาเกอะญอ โรงเรียนบ้านหนองบัว จังหวัดตาก ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาแบบใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนปกาเกอะญอ พิจารณาเป็นรายด้าน เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านผู้สอน $(\bar{X} = 4.34)$ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ $(\bar{X} = 4.21)$ ด้านหลักสูตรและเนื้อหา $(\bar{X} = 4.03)$ ด้านบรรยากาศ $(\bar{X} = 3.72)$ ด้านการวัดผลและประเมินผล $(\bar{X} = 3.24)$ ด้านสื่อการเรียนรู้ $(\bar{X} = 3.07)$ ด้านระยะเวลา $(\bar{X} = 2.72)$ ตามลำดับและแนวทางการจัดสภาพการเรียนรู้สังคมศึกษา ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน จะต้องเอื้อต่อการแสดงออกทางความคิด การแลกเปลี่ยนประสบการณ์บูรณาการแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมีความยืดหยุ่นในด้านระยะเวลา 2) ทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนปกาเกอะญอ ในภาพรวม อยู่ในระดับดีมาก องค์ประกอบของทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ การคิดริเริ่มการคิดคล่องแคล่ว การคิดยืดหยุ่น การคิดละเอียดลออ ซึ่งเป็นข้อมูลสะท้อนกลับที่ครูต้องสนับสนุนและใช้คำถามเป็นตัวกระตุ้นความคิดของนักเรียน

อรมนัส วงศ์ไทย (2561) การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา เรื่อง ชีวิตกับสิ่งแวดล้อมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัย พบว่า 1) การจัดการเรียนรู้เริ่มต้นจากการใช้สถานการณ์ปัญหาซึ่งเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจริงเป็นตัวกระตุ้นให้นักเรียนอยากเรียนรู้ ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ที่จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นในขั้นที่ 3 รวบรวมและจัดการกับข้อมูล และขั้นที่ 5 การประเมินและตัดสินใจ โดยครูจะมีบทบาทอย่างมาก ในช่วงแรกในการใช้คำถามเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนร่วมแสดงความคิดเห็นและเกิดการโต้แย้ง และจะค่อยๆ ลดบทบาทลงเมื่อเห็นว่านักเรียนสามารถพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง 2) นักเรียนมีการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเพิ่มขึ้นตามลำดับจากวงจร

ปฏิบัติการที่ 1 ถึง 3 โดยมีการพัฒนาทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การให้เหตุผล การคิดอย่างเป็นระบบ การประเมินและตัดสินใจ และการแก้ปัญหา

ด้านทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล

ชินวัฒน์ วาสนาเรืองสุทธิ และ กอบสุข คงมนัส (2566) ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมตามแนวคิด Cyber Friendly School Program เพื่อเสริมสร้างความเห็นอกเห็นใจในโลกดิจิทัลสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการวิจัย พบว่า 1) หลักสูตรฝึกอบรม มี 7 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ จุดมุ่งหมาย ค อธิบายรายวิชา โครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรมและสาระการเรียนรู้ แนวการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ แนวทางการวัดและประเมินผล และสื่อการเรียนรู้ และมีความเหมาะสมอยู่ในระดับเหมาะสม มากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.42) ผลการทดลองนำร่องหลักสูตรฝึกอบรม พบว่า หลักสูตรฝึกอบรม มีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริง 2) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรฝึกอบรมมีความรู้ ตามแนวคิด Cyber Friendly School Program หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และนักเรียนมีความเห็นอกเห็นใจ ในโลกดิจิทัลอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$) 3) ความคิดเห็นต่อหลักสูตรฝึกอบรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$)

ประภาภรณ์ รัตโน และ สุธัญญา กฤตาคม (2567) ศึกษาการเอาใจเขามาใส่ใจเราทางดิจิทัลและการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับปริญญาตรีในจังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า ผลการศึกษาพบว่า การเอาใจเขามาใส่ใจเราทางดิจิทัลเมื่อจำแนกรายด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยด้าน Empathic Concern Scale มากที่สุด คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.65 รองลงมาคือ ด้าน Perspective-taking Scale คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.43 ตามมาด้วย ด้าน Fantasy Scale คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.36 และด้าน Personal Distress Scale คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.29 กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนการรู้เท่าทันสื่ออยู่ในระดับปานกลาง กลุ่มตัวอย่างการใช้สื่อสังคมออนไลน์โดย เฉลี่ยต่อวันต่างกันมีการรู้เท่าทันสื่อแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กลุ่มตัวอย่างการใช้สื่อ สังคมออนไลน์โดยเฉลี่ยต่อวันต่างกัน มีการเอาใจเขามาใส่ใจเราทางดิจิทัลไม่แตกต่างกัน การเอาใจเขามาใส่ใจเรา ทางดิจิทัลไม่มีความสัมพันธ์กับการรู้เท่าทันสื่อ ผลจากการวิจัยสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาตัวชี้วัดและ แนวทางในการพัฒนาการเอาใจเขามาใส่ใจเราทางดิจิทัลต่อไป

จุฑาภรณ์ มาสันเทียะ (2565) การพัฒนามาตรวัดการเอาใจเขามาใส่ใจเราทางดิจิทัลเพื่อ การวัดและประเมินผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในศตวรรษที่ 21 : การประยุกต์ใช้ ทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบ ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบของการเอาใจเขามาใส่ใจเราทางดิจิทัล ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การโพสต์ การแบ่งปัน การแสดงความคิดเห็น การแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบ และ การช่วยเหลือด้านอื่น ๆ อีกทั้งรูปแบบและลักษณะเฉพาะของมาตรวัดส่วนใหญ่เป็นแบบ เลือกตอบที่มีการตรวจให้คะแนนหลายค่า 2) ความต้องการจำเป็นของรูปแบบและลักษณะเฉพาะของ

มาตรวัดพบว่า (1) มาตรวัดแบบมาตรประมาณค่ามีความต้องการจำเป็นอยู่ในอันดับ 1 ($PNImodined = 0.154$) (2) มาตรวัดควรมีความยาวจำนวนไม่เกิน 20 ข้อ มีความ ต้องการจำเป็นอยู่ในอันดับ 1 ($PNImodined = 0.150$) และ (3) มาตรวัดแบบออนไลน์ มีความต้องการจำเป็นอยู่ในอันดับ 1 ($PNImodined = 0.144$) 3) คุณสมบัติทางจิตมิติของมาตรวัดการเอาใจเขามาใส่ใจเรา จำนวน 20 รายการคำถาม ในภาพรวมมีคุณภาพผ่าน เกณฑ์ โดยมีผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหาจากค่า IDC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ความเที่ยงทั้งฉบับ 0.922 ค่า สารสนเทศของข้อสอบมีค่าระหว่าง 0.196 ถึง 15.097 ณ ความสามารถ (θ) ตั้งแต่ -2.20 ถึง 1.40 ค่าสารสนเทศของแบบ สอบ 76.384 ณ ความสามารถ (θ) 0.40 ค่าความขึ้นร่วมของข้อคำถาม มีค่าระหว่าง 0.87 ถึง 7.72 และ ค่าเทรชโฮลต์ $\beta_1(SE)$ มีค่าระหว่าง -3.37 ถึง 0.77 และ $\beta_2(SE)$ มีค่าระหว่าง -0.41.64 ถึง 1.63

อมรา ไกยะฝ่าย และคณะ (2567) ศึกษาความต้องการจำเป็นการพัฒนาทักษะในการรับมือกับการคุกคามทางโลกออนไลน์สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ผลการศึกษา 1. ความต้องการจำเป็นของครูเกี่ยวกับความฉลาดทางดิจิทัล ด้านทักษะในการรับมือกับการคุกคามทางโลกออนไลน์พบว่า มีความต้องการสื่อออนไลน์เน้นให้นักเรียนเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากประสบการณ์สถานการณ์จริงและเครื่องมือวัด ประเมินการรับรู้และรับมือการคุกคามทางโลกออนไลน์ของนักเรียน 2. ประสบการณ์ของผู้ใช้เกี่ยวกับการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัล ด้านทักษะในการรับมือกับการคุกคามทางโลกออนไลน์ ทั้ง 5 มิติ พบว่า 1) มิติบทบาท ครูจัดการเรียนการสอนตามเนื้อหาในหนังสือและสอดแทรกข่าวเหตุการณ์ และออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ตามเนื้อหาในหนังสือเรียน 2) มิติอารมณ์ความรู้สึก ครูรู้สึกว่าตนเองขาดความรู้และทักษะในการให้คำปรึกษาแก่นักเรียนที่ถูกคุกคามทางโลกออนไลน์ที่ต้องและถูกวิธี 3) มิติการรับรู้ ครูมีความเห็นว่าการประเมินทักษะในการรับมือกับการคุกคามทางโลกออนไลน์ค่อนข้างมีความซับซ้อน ต้องการแบบประเมินทักษะที่วัดทักษะได้ง่าย 4) มิติเจตคติ ครูมีความคิดเห็นว่า การส่งเสริมทักษะในการรับมือกับการคุกคามทางโลก

6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

Ghani et al. (2011) ศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิผลในการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน: การทบทวนขอบเขต การเรียนรู้ตามปัญหา (PBL) เน้นพฤติกรรมการเรียนรู้ที่นำไปสู่การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การสื่อสาร และทักษะการทำงานร่วมกันในการเตรียมนักศึกษาให้พร้อมสำหรับอาชีพทางการแพทย์ อย่างไรก็ตาม พฤติกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะเหล่านี้ยังไม่ได้รับการอธิบายอย่างเป็นระบบ การทบทวนครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อชุดคีย์องค์ประกอบของพฤติกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในบริบทของ PBL โดยใช้โปรโตคอลของ Arksey และ O'Malley โปรโตคอลระบุคำถามการวิจัย เลือกการศึกษาที่เกี่ยวข้อง จัดทำแผนภูมิและรวบรวมข้อมูล และรวบรวม สรุป

และรายงานผลลัพธ์ พบว่าองค์ประกอบสามประเภท ได้แก่ การเสริมอำนาจภายใน การมอบหมาย และทักษะการทำงาน ซึ่งพิสูจน์แล้วว่ามีประสิทธิภาพในการบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ใน PBL

Permatasari et al. (2019) ศึกษาอิทธิพลของการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานต่อผลลัพธ์การเรียนรู้วิชาสังคมศาสตร์ โดยพิจารณาจากความสนใจในการเรียน การวิจัยนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experimental study) โดยใช้รูปแบบการวิจัยแบบกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมที่มีการทดสอบก่อนและหลังเรียน (Pre-test and Post-test Control Group Design) การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบกลุ่มแบ่งชั้น (Stratified Cluster Random Sampling) กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 109 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 50 คน และกลุ่มควบคุม 59 คน นักเรียนในกลุ่มทดลองได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ขณะที่นักเรียนในกลุ่มควบคุมได้รับการสอนแบบสั่งการโดยตรง (Direct Instruction) การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการโดยใช้แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และแบบสอบถามความสนใจในการเรียนวิชาสังคมศึกษา ความตรงของเครื่องมือวัดได้รับการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ ระดับความยาก-ง่าย อำนาจจำแนก และความเชื่อมั่นของแบบทดสอบได้รับการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรม ITEMAN ส่วนความสอดคล้องภายในและความเชื่อมั่นของแบบสอบถามได้รับการตรวจสอบโดยใช้โปรแกรม SPSS การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง (Two-way ANOVA) ผลการศึกษาพบว่า การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) และความสนใจในการเรียน มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อผลลัพธ์การเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา

Bayram (2023) ผลกระทบของการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานต่อระดับความเป็นผู้ประกอบการของนักเรียนในวิชาสังคมศึกษา การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบของการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning: PBL) ต่อระดับความเป็นผู้ประกอบการของนักเรียนในรายวิชาสังคมศึกษา การวิจัยนี้ใช้รูปแบบการวิจัยแบบฝังตัว (Embedded Design) ซึ่งเป็นหนึ่งในแนวทางการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed-Methods Research) กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐในเมืองอักรี ในช่วงภาคเรียนฤดูใบไม้ผลิ ปีการศึกษา 2020-2021 รวมถึงครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวัดความเป็นผู้ประกอบการสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง การสังเกตแบบไม่มีโครงสร้าง บันทึกเหตุการณ์ บันทึกการวิจัย และรายการตรวจสอบ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติ ใช้การทดสอบค่า t (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบผสม (Mixed Model ANOVA - Split Plot) สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระ ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้เทคนิคการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Inductive Analysis) ผลการวิจัยพบว่า การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) มีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อระดับความเป็น

ผู้ประกอบการของนักเรียน นอกจากนี้ ผู้เข้าร่วมวิจัยยังมองว่าการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นแนวทางที่ช่วยส่งเสริมระดับความเป็นผู้ประกอบการของตนเอง

ด้านทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล

Powell and Roberts (2016) ศึกษาความเห็นอกเห็นใจในการสื่อสารผ่านคอมพิวเตอร์ (CMC) : ปัจจัยเชิงสถานการณ์และผลกระทบต่อการรับรู้ตนเอง การศึกษานี้ใช้ วิธีการบันทึกประจำวัน (Diary Methodology) การศึกษานี้ดำเนินการโดยมีอาสาสมัคร 100 คน (เพศหญิง 50 คน, อายุเฉลี่ย 22.57 ปี) ที่ทำ “บันทึกปฏิสัมพันธ์ทางดิจิทัล” เป็นเวลา 3 วันติดต่อกัน ได้ข้อมูลรวม 1,939 รายการ ผลการศึกษาพบว่า ผู้เข้าร่วมรายงานว่ามี ความเข้าใจมุมมองของผู้อื่น (Cognitive Empathy) มากกว่าความเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น (Affective Empathy) อย่างมีนัยสำคัญ ความเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น (Affective Empathy) ยังสูงกว่าการแสดงออกถึงความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ (Compassionate Empathy) อย่างมีนัยสำคัญ ปัจจัยเชิงสถานการณ์บางอย่าง (เช่น จำนวนครั้งที่มีการสื่อสารและบุคคลที่เป็นผู้รับสาร) มีความสัมพันธ์กับระดับของความเห็นอกเห็นใจโดยรวม ปัจจัยอื่น ๆ (เช่น หัวข้อสนทนาและอารมณ์ของผู้ส่งสาร) มีผลต่อประเภทของความเห็นอกเห็นใจในสถานการณ์เฉพาะ ข้อค้นพบที่สำคัญ ความเห็นอกเห็นใจที่ได้รับการบันทึกในไดอารี่สามารถ คาดการณ์อัตราส่วนของการรับรู้ความเห็นอกเห็นใจในการสื่อสารผ่าน CMC เมื่อเทียบกับการสื่อสารแบบเผชิญหน้าได้ โดยเฉพาะในกลุ่มที่มี ระดับความเห็นอกเห็นใจตามบุคลิกภาพต่ำ (Low Trait Empathy)

Duarte et al. (2023) ศึกษาความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลในการศึกษาออนไลน์: การศึกษาเปรียบเทียบระหว่างโปรตุเกสและโรมาเนีย เพื่อแสดงให้เห็นถึงระดับที่การศึกษาออนไลน์มีอิทธิพลต่อความเห็นอกเห็นใจของนักศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย งานวิจัยนี้อาศัยแบบสำรวจประเมินตนเองที่ดำเนินการในสองประเทศยุโรป ได้แก่ โปรตุเกสและโรมาเนีย โดยมีผู้เข้าร่วมการวิจัยจำนวน 1,085 คน ซึ่งเป็นนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในสาขาการสื่อสารวัตถุประสงค์ของการศึกษานี้คือการค้นหาความเชื่อมโยงระหว่างเพศ การได้รับเทคโนโลยีดิจิทัล ระดับความเห็นอกเห็นใจ (ซึ่งวัดโดย Basic Empathy Scale ที่ใช้กับกลุ่มผู้ใหญ่ออนไลน์) และการรับรู้เกี่ยวกับการศึกษาออนไลน์ ซึ่งรวมถึงการใช้กล้องเว็บแคมความเห็นอกเห็นใจสามารถส่งผลเชิงบวกต่อความพึงพอใจของนักศึกษาและช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงจากสภาพแวดล้อมทางกายภาพไปสู่สภาพแวดล้อมดิจิทัลก่อให้เกิดความท้าทายอย่างมาก ซึ่งทั้งนักศึกษาและอาจารย์ส่วนใหญ่ยังไม่พร้อมรับมือ สภาพแวดล้อมดิจิทัลยังส่งผลต่อวิธีที่ความเห็นอกเห็นใจถูกแสดงออกงานวิจัยนี้พบหลักฐานเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับเทคโนโลยี ความสามารถในการรับรู้อารมณ์จากผู้อื่น และเพศของนักศึกษา ซึ่งบ่งชี้ว่าการเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่นอาจถูกยับยั้งระหว่างการเรียนการสอนแบบดิจิทัล นอกจากนี้ ปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุดต่อความเปลี่ยนแปลงของความเห็นอกเห็นใจในการศึกษาออนไลน์ คือ เพศ ผลการวิจัยนี้อาจเป็นประโยชน์ต่อการออกแบบกิจกรรมหรือโครงการที่ช่วยส่งเสริม

การแสดงออกถึงความเห็นอกเห็นใจในระหว่างการศึกษาออนไลน์สำหรับกลุ่มนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัย

Chen (2018) ศึกษาการพัฒนาความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลของนักเรียน EFL ผ่านกระบวนการผลิตวิดีโอ การศึกษาให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการผลิตวิดีโอ และตรวจสอบว่าประสบการณ์การเรียนรู้แบบพหุสื่อ (Multimodal Learning) นี้ช่วยให้นักเรียนตระหนักถึงความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลได้อย่างไร ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการผลิตวิดีโอช่วยให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการมีความเห็นอกเห็นใจต่อผู้อื่นมากขึ้นเมื่ออยู่ในโลกออนไลน์ นักเรียนรู้สึกว่าการสร้างวิดีโอเปิดโอกาสให้พวกเขาได้เรียนรู้และพิจารณาพฤติกรรมของตนเองในสังคมออนไลน์ ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า เนื่องจากนักเรียนเติบโตมาพร้อมกับเทคโนโลยีดิจิทัลและมีบทบาทอย่างแข็งขันในสังคมดิจิทัล ความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลจึงเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีในการสอนนักเรียนเกี่ยวกับประเด็นทางสังคมที่สำคัญ นอกจากนี้ ผลการศึกษา ยังสนับสนุนให้มีการนำโครงการผลิตวิดีโอมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการเรียนการสอนภาษา

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้นพบว่า ส่วนใหญ่มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะความรู้และทักษะการคิดวิเคราะห์ อย่างไรก็ตามการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีศักยภาพในการพัฒนาทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล (Digital Empathy) ได้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะในบริบทของปัญหาสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ผู้เรียนได้มีโอกาสวิเคราะห์ปัญหาจากสถานการณ์จริง ฝึกคิดในมุมมองของผู้อื่น และตระหนักถึงผลกระทบของการสื่อสารในสังคมดิจิทัล ซึ่งช่วยลดหลอหลอมทัศนคติที่เคารพสิทธิของผู้อื่น พร้อมทั้งพัฒนาความรับผิดชอบในการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ เพื่อเสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จังหวัดพิษณุโลก มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จังหวัดพิษณุโลก 2) เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จังหวัดพิษณุโลก ได้กำหนดขอบเขตในประเด็นเนื้อหาที่จะทำการศึกษาวิจัยตามวัตถุประสงค์ โดยดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลหลัก
2. เกณฑ์การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก
3. ขั้นตอนดำเนินการวิจัย
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล
7. การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

1. **ครูผู้สอน** กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ จำนวน 4 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนจ่านกร้อง โรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคม โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี โรงเรียนพุทธชินราช จำนวนโรงเรียนละ 1 คน รวมเป็น 4 คน
2. **นักเรียน** ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ปีการศึกษา 2567 จำนวน 40 คน

เกณฑ์การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก

1) **ครูผู้สอน** กลุ่มสาระวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนจ่านกร้อง โรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคม โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี โรงเรียนพุทธชินราช รวมทั้งสิ้น 4 โรงเรียน จำนวน 4 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ โดยเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในจังหวัดพิษณุโลก และใช้การเลือกแบบเจาะจง (Criterion Based Selection) เนื่องจากเป็นผู้มีข้อมูลการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาและมีประสบการณ์ทางด้านการศึกษา

2) **นักเรียน** ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ปีการศึกษา 2567 จำนวน 40 คน ที่เรียนรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยคัดเลือกด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้วิธีการจับสลากห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จังหวัดพิษณุโลก

1. ผู้วิจัยทำการศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้โดยการใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2. ผู้วิจัยทำการสร้างแนวคำถามการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งแนวคำถามที่จะทำการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลจะมีความแตกต่างกันออกไปตามความเหมาะสม ทั้งนี้ แนวคำถามการสัมภาษณ์จะประกอบด้วย 7 ด้าน ได้แก่

- 1) ผู้สอน
- 2) ผู้เรียน
- 3) เนื้อหาสาระ
- 4) สื่อการเรียนรู้
- 5) กิจกรรมการเรียนรู้
- 6) การวัดและประเมินผล
- 7) สภาพแวดล้อมการเรียนรู้

3. ผู้วิจัยลงพื้นที่ เพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) รายบุคคลกับครูผู้สอนรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

โรงเรียนจ่านกร้อง โรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคม โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี โรงเรียนพุทธชินราช รวมทั้งสิ้น 4 โรงเรียน จำนวน 4 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์

4. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลมาทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ร่วมกับข้อมูลที่ได้จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์ และสังเกต เพื่อให้ได้ข้อมูลสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สหิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล ของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จังหวัดพิษณุโลก

5. ข้อมูลสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนรู้เรื่อง สหิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล ของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จังหวัดพิษณุโลก ที่ได้จากการวิเคราะห์ตามขั้นตอนกระบวนการที่ได้กล่าวมาในข้างต้น จะนำไปใช้สร้างเป็น การจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยการใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สหิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จังหวัดพิษณุโลก ได้การดำเนินการ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อออกแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยการใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สหิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สหิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ขั้นตอนที่ 3 ผลการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยการใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สหิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยแบ่งเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สหิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยกำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1) แนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยการใช้แนวคำถามเป็นการสัมภาษณ์โดยตรงกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนจ่านกร้อง โรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคม โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี โรงเรียนพุทธชินราช รวมทั้งสิ้น 4 โรงเรียนจำนวน 4 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ โดยกำหนดเป็นแนวคำถามปลายเปิด ซึ่งได้มาจากการทบทวนเอกสารแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีขอบเขตที่ครอบคลุมทั้ง 7 ด้าน ได้แก่

- 1.1) ผู้สอน
- 1.2) ผู้เรียน
- 1.3) เนื้อหาสาระ
- 1.4) สื่อการเรียนรู้
- 1.5) กิจกรรมการเรียนรู้
- 1.6) การวัดและประเมินผล
- 1.7) สภาพแวดล้อมการเรียนรู้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยกำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1) การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ เป็นแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ เพื่อเสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล จำนวน 4 เรื่อง 5 ชั่วโมง ได้แก่

- 1) สิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานในโลกดิจิทัล
- 2) การละเมิดสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์
- 3) ส่งเสริมความเท่าเทียมและความหลากหลายทางดิจิทัล
- 4) ความเห็นอกเห็นใจในสังคมดิจิทัล

2) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) โดยผู้วิจัยเข้าไปมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลความรู้กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ตลอดจนสังเกตพฤติกรรมกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการเรียนรู้และสังเกตการณ์ โดยเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมด้วยกันกับบุคคลหรือกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ซึ่งการสังเกตการณ์ของผู้วิจัยจะดำเนินการเป็นไปตามขอบเขตในแต่ละด้านของสภาพการจัดการเรียนรู้ที่ตั้งไว้ ซึ่งประกอบด้วย 7 ด้าน ได้แก่

- 2.1) ผู้สอน

- 2.2) ผู้เรียน
- 2.3) เนื้อหาสาระ
- 2.4) สื่อการเรียนรู้
- 2.5) กิจกรรมการเรียนรู้
- 2.6) การวัดและประเมินผล
- 2.7) สภาพแวดล้อมการเรียนรู้

3) แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ใช้แนวคำถามในการสนทนากลุ่มแบบไม่มีโครงสร้างที่เป็นการสนทนาแบบไม่เคร่งครัด เพื่อให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี มีอิสระในการตอบคำถาม โดยผู้วิจัยจะมีการตั้งคำถามหลักเอาไว้ซึ่งมีขอบเขตที่ครอบคลุมทั้ง 7 ด้าน ได้แก่

- 3.1) ผู้สอน
- 3.2) ผู้เรียน
- 3.3) เนื้อหาสาระ
- 3.4) สื่อการเรียนรู้
- 3.5) กิจกรรมการเรียนรู้
- 3.6) การวัดและประเมินผล
- 3.7) สภาพแวดล้อมการเรียนรู้

การสนทนาจะไม่เรียงคำถามหรือในบางครั้งก็ถามนอกเหนือจากคำถามที่ได้ตั้งไว้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพการณ์ระหว่างสนทนา แต่ก็จะไม่เกินขอบเขตความต้องการในการศึกษาวิจัย ซึ่งแบบที่สร้างขึ้นจะมีความแตกต่างกันไปตามความเหมาะสมในแต่ละกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

4) แบบวัดทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล เป็นการวัดทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยการใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ โดยมีเนื้อหาครอบคลุม 3 ด้าน ได้แก่

- 1) ด้านการเข้าถึงมุมมองความคิด
- 2) ด้านการเข้าถึงอารมณ์ความรู้สึก
- 3) ด้านการแสดงออกถึงการเอื้อเฟื้อ

2. การดำเนินการสร้างเครื่องมือ

2.1 ขั้นตอนการสร้างแนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

2.1.1 ศึกษาข้อมูลแนวคิด ทฤษฎี หลักการด้านงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยการใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะ

ความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จังหวัด พิษณุโลก

2.1.2 กำหนดแนวคำถามหรือประเด็นการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้า เพื่อประกอบการ สัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์การวิจัย

2.2 ขั้นตอนการสร้างการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิทธิมนุษยชน บนโลกออนไลน์

2.2.1 ศึกษาข้อมูลแนวคิด ทฤษฎี หลักการด้านงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนา การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะ ความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต เน้นเรื่อง สิทธิมนุษยชน ขอบข่ายเนื้อหาสาระการเรียนรู้ เกณฑ์การตัดสิน บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้

2.2.2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ มาออกแบบพัฒนาการจัดการ เรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความ เห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2.2.3 นำคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงรูปแบบพัฒนาการ จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะ ความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2.3 ขั้นตอนการสร้างแนวคำถามในการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

2.3.1 ผู้วิจัยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการจัดการ เรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็น ออกเห็นใจทางดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2.3.2 กำหนดแนวการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ไว้ล่วงหน้า เพื่อใช้ประกอบการ สัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์การวิจัย

2.4 ขั้นตอนการสร้างแนวทางการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation)

2.4.1 กำหนดขอบเขตและวัตถุประสงค์ของแบบสังเกต แบบบันทึก ตามวัตถุประสงค์ การวิจัย

2.4.2 กำหนดรูปแบบของแบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม มีทั้งลักษณะแบบปลายเปิด

2.4.3 ร่างและจัดเรียงข้อความ ประเด็นเนื้อหาให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และความชัดเจนของภาษาในการสื่อความหมาย ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

2.4.6 ปรัชญาอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ เพื่อตรวจสอบคุณภาพในด้านความสอดคล้องของผลการสังเกต/บันทึก โดยผู้วิจัยสังเกตด้วยตนเอง

2.4.7 ปรับปรุงแบบสังเกต แบบบันทึก และจัดทำเป็นแบบบันทึกการสังเกตฉบับสมบูรณ์

2.5 ขั้นตอนการสร้างแบบวัดทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล

2.5.1 ผู้วิจัยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล

2.5.2 กำหนดรายการประเมินที่สอดคล้องกับทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการเข้าถึงมุมมองความคิด 2) ด้านการเข้าถึงอารมณ์ความรู้สึก 3) ด้านการแสดงออกถึงการเอื้อเฟื้อ

3. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบเครื่องมือโดยไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ และอาจารย์สาขาสังคมศึกษา ตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมของเครื่องมือการวิจัย สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี องค์ประกอบ ความตรงของเนื้อหา ความชัดเจนของภาษาที่ใช้และทำการปรับปรุงตามคำแนะนำ จากนั้นจึงนำไปใช้กับผู้ให้ข้อมูล จนสำเร็จตามวัตถุประสงค์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเพื่อให้การเก็บข้อมูลได้ เพื่อให้บรรลุตามคำถามการวิจัยและวัตถุประสงค์ ตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ดังนี้

1. การรวบรวมข้อมูลจากเอกสารหรือหลักฐานที่มีอยู่แล้ว

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จังหวัดพิษณุโลก

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ โดยการใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 และ 2 ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร หลักฐาน ที่มีอยู่แล้วทั้ง 2 วัตถุประสงค์

การรวบรวมข้อมูลจากเอกสารหรือหลักฐานที่มีอยู่แล้ว เกี่ยวกับงานวิจัยเรื่องนี้ ได้แก่ เอกสาร งานวิจัย บทสัมภาษณ์ วารสารรายงาน บันทึกและหนังสือที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้เก็บข้อมูลด้วยตนเอง

กระบวนการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารหลักฐาน มีขั้นตอนที่ดำเนินการ ดังนี้

1. กำหนดขอบข่ายของข้อมูลที่ต้องการทั้งหมด เพื่อตอบคำถามและวัตถุประสงค์วิจัย
2. สืบค้น และรวบรวมเอกสารหลักฐานจากแหล่งรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ได้แก่ ห้องสมุดและห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ (e-libraries) และระบบสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต
3. การประเมินวิพากษ์ และคัดเลือกเอกสารหลักฐาน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง น่าเชื่อถือ จึงคัดเลือกเอกสารหลักฐานที่มีคุณภาพไปใช้ในการวิจัยต่อไป
4. บันทึกข้อมูล ผู้วิจัยบันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย โดยใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีช่วยในการบันทึก ได้แก่ คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ เครื่องถ่ายเอกสาร

2. การรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์

ตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 และ 2 ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ทั้ง 2 วัตถุประสงค์ การสัมภาษณ์เป็นปฏิสัมพันธ์หรือสถานการณ์ของการสนทนา ซักถาม ได้ตอบแบบเผชิญหน้า (face to face) อย่างมีจุดมุ่งหมายระหว่างบุคคลสองฝ่าย คือผู้วิจัยและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล โดยใช้แนวคำถามที่ได้ออกแบบไว้เพื่อรวบรวมข้อมูลสำหรับตอบปัญหาวิจัยและศึกษาข้อมูลในเชิงลึก ที่มีมาหรือเหตุผลต่าง ๆ ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จังหวัดพิษณุโลก โดยมีการรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ คือ

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1.1 แนะนำตัวอย่างเป็นทางการกับผู้อำนวยการโรงเรียน โดยทำการชี้แจงถึงเรื่องที่ศึกษาวัตถุประสงค์การวิจัย กระบวนการดำเนินการวิจัย และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย โดยแนบหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 1 ฉบับ ทั้งนี้ผู้อำนวยการได้แนะนำให้รู้จักกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

1.2 แนะนำตัวอย่างไม่เป็นทางการกับผู้ให้ข้อมูล เพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ และเพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลไว้วางใจ เต็มใจในการเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการวิจัยดังกล่าว ก่อนทำการชี้แจงรายละเอียดเบื้องต้นเกี่ยวกับการวิจัย ได้แก่ ชื่อเรื่อง วัตถุประสงค์การวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.3 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูล (Key Informant) เป็นรายบุคคลกับครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง ตามวันเวลาและสถานที่ที่ได้นัดหมาย ในประเด็นคำถามที่เตรียมไว้ล่วงหน้า ครอบคลุม 7 ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ได้แก่

- 1) ผู้สอน
- 2) ผู้เรียน
- 3) เนื้อหาสาระ
- 4) สื่อการเรียนรู้
- 5) กิจกรรมการเรียนรู้
- 6) การวัดและประเมินผล
- 7) สภาพแวดล้อมการเรียนรู้

ทั้งนี้ ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยทำการขออนุญาตบันทึกเสียงของผู้ให้ข้อมูล เมื่อได้รับการยินยอมจึงเริ่มการสัมภาษณ์

1.4 นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จังหวัดพิษณุโลก เพื่อใช้พัฒนาการจัดการเรียนรู้ ในงานวิจัยนี้ต่อไป

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ โดยการใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จังหวัดพิษณุโลก โดยมีการรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ ได้แก่

การสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสนทนากลุ่มกับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น จำนวน 40 คน ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง ตามวันเวลาและสถานที่ที่ได้นัดหมาย ในประเด็นคำถามที่เตรียมไว้ล่วงหน้าครอบคลุม 7 ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ได้แก่

- 1) ผู้สอน
- 2) ผู้เรียน
- 3) เนื้อหาสาระ
- 4) สื่อการเรียนรู้
- 5) กิจกรรมการเรียนรู้
- 6) การวัดและประเมินผล
- 7) สภาพแวดล้อมการเรียนรู้

ทั้งนี้ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะทำการขออนุญาตบันทึกเสียงของผู้ให้ข้อมูล เมื่อได้รับการยินยอมจึงเริ่มการสัมภาษณ์และในระหว่างการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะใช้การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมอยู่ด้วย

2.2 นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยการใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อใช้พัฒนาการจัดการเรียนรู้ในงานวิจัยต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกต (Observation)

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ โดยการใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จังหวัดพิษณุโลก ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 ดังนี้

การสังเกตเป็นวิธีการรวบรวมข้อมูล ซึ่งประกอบด้วยผู้วิจัยและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล โดยที่ผู้วิจัยใช้ประสาทสัมผัส และเครื่องมือช่วยในการรับรู้เหตุการณ์และพฤติกรรมของกลุ่ม ผู้ให้ข้อมูล แล้วบันทึกข้อมูลไว้ ทั้งการกระทำ กิริยาอาการและพฤติกรรมของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก เพื่อหาความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นกับปัจจัยอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบวัดทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ โดยการใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จังหวัดพิษณุโลก ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบวัดทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 ดังนี้

แบบวัดทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลผู้วิจัยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล ซึ่งแบบวัดหลังการจัดการเรียนรู้โดยการใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ โดยกำหนดรายการประเมินที่สอดคล้องกับทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการเข้าถึงมุมมองความคิด 2) ด้านการเข้าถึงอารมณ์ความรู้สึก 3) ด้านการแสดงออกถึงการเอื้อเฟื้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

งานวิจัยในครั้งนี้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุป ซึ่งข้อมูลส่วนใหญ่ที่นำมาวิเคราะห์จะเป็นข้อความบรรยาย (Descriptive) ซึ่งได้จาก สัมภาษณ์ สทนากลุ่ม การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และจดบันทึก โดยสามารถวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอนได้ ดังนี้

1. การถอดเครื่องบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์อย่างละเอียด
2. การจัดเตรียมข้อมูล (Data Management) การจดบันทึกข้อมูลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการต่าง ๆ และนำข้อมูลเหล่านี้มาช่วยในการวิเคราะห์ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการ

สัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม ของผู้ให้ข้อมูล การสังเกตแบบมีส่วนร่วมมาจัดระบบ ถอดเครื่องบันทึกเสียง และจัดกระทำพิมพ์ข้อมูล

3. การให้รหัส (Coding) โดยการใช้คำหลักซึ่งอาจมีลักษณะเป็นวลีหรือข้อความหนึ่งมาแทนข้อมูลที่บันทึกไว้ในบันทึกภาคสนามที่ผู้วิจัยทำการอ่านข้อมูลการสัมภาษณ์ มาจัดหมวดหมู่ข้อมูล (Categorizing) หรือการทำดัชนีข้อมูล (Indexing) โดยการเลือกคำบางคำมาใช้ในการจัดหมวดหมู่ข้อมูล โดยดัชนีข้อมูลนี้อาจเป็นคำ (Words) เป็นประโยค (Sentences) เป็นแนวคิด (Concept)

4. การทำข้อสรุปชั่วคราวและการตัดทอนข้อมูล (Memoing Data Reduction) การลงเขียนข้อสรุปแต่ละเรื่อง เพื่อลดขนาดข้อมูลและช่วยกำจัดข้อมูลที่ไม่ต้องการออกไปได้ ทำให้ข้อมูลในส่วนที่เป็นบันทึกละเอียดที่มีอยู่มากนั้นถูกลดทอนหรือตัดทิ้งไปจนเหลือเฉพาะประเด็นหลัก ๆ ทำให้ข้อมูลมีความกระชับชัดเจนมากขึ้น

5. การเสนอข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์และการนำเสนอ (Displaying Data for Analysis) เป็นการนำข้อสรุปย่อย ๆ มาเชื่อมโยงกัน เพื่อหาข้อสรุปซึ่งจะตอบปัญหาการวิจัย

6. สรุปข้อเท็จจริงและการนำเสนอ (Verifying Conclusions and Presentation) ได้แก่ การเชื่อมโยงแนวคิด ทฤษฎีกับสิ่งที่ค้นพบความสำเร็จของการสร้างบทสรุปและทำเป็นรายงานเผยแพร่ต่อไป

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบคุณภาพของข้อมูลโดยใช้วิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า ด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) จากระเบียบวิธีวิจัย (research method triangulations) ทฤษฎี (theoretical triangulation) ผู้วิจัย (researcher triangulation) และข้อมูล (data triangulation) เพื่อตรวจสอบข้อมูลเรื่องเดียวกันจากการดำเนินการวิจัยในวิธีต่าง ๆ และการตรวจสอบดำเนินการวิจัยจากผู้เชี่ยวชาญ (Peer Debriefing) โดยให้อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระและอาจารย์ประจำสาขาวิชาสังคมศึกษา ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม ของงานวิจัย นำข้อมูล ผลการวิเคราะห์ และข้อสรุปที่ได้จากการศึกษาแลกเปลี่ยนประเด็นและ อภิปรายผลเพื่อตอบคำถามการวิจัยและวัตถุประสงค์งานวิจัย

ทั้งนี้ การตรวจสอบความสอดคล้องในการให้ข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลที่มีความสอดคล้องกันหรือไม่นั้น ผู้วิจัยเห็นว่าการได้สัมภาษณ์ครูผู้สอนและนักเรียนด้วยคำถามที่คล้ายคลึงกัน มีคำตอบเป็นไปในทิศทางเดียวกัน นอกจากนี้การตีความข้อมูล นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ให้อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระวิเคราะห์ร่วมกับผู้วิจัย เพื่อแลกเปลี่ยนการสร้างประเด็นเพื่อตอบคำถามการวิจัย ในส่วนของการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมจะทำการตรวจสอบโดยพิจารณาวิธีการสังเกตที่ใช้ว่าได้ข้อมูลที่ถูกต้อง และมีความครบถ้วนมากน้อยเพียงใด มีความสอดคล้องของข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการณ์กับวัตถุประสงค์ของการวิจัย และสามารถนำไปสู่การตอบคำถามการวิจัย

ตาราง 1 แสดงการสรุปวิธีการดำเนินการวิจัย

วัตถุประสงค์	ผู้ให้ข้อมูลหลัก	เครื่องมือ	การเก็บรวบรวมข้อมูล	การวิเคราะห์ข้อมูล	การตรวจสอบข้อมูล	ผลลัพธ์
1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนรู้เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จังหวัดพิษณุโลก	ครูผู้สอน วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในจังหวัดพิษณุโลก ได้แก่ โรงเรียนจ่านกร้อง โรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคม โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี โรงเรียนพุทธชินราช รวมทั้งสิ้น 4 โรงเรียน จำนวน 4 คน	แนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)	1. การรวบรวมข้อมูลจากเอกสารหลักฐานที่มีอยู่แล้ว 2. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)	การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุป ซึ่งข้อมูลส่วนใหญ่ที่นำมาวิเคราะห์จะเป็นข้อความบรรยาย (Descriptive) ซึ่งได้จากสัมภาษณ์	1. การตรวจสอบแบบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) 2. ดำเนินการวิจัยจากผู้เชี่ยวชาญ (Peer Debriefing)	ผลการศึกษาของสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จังหวัดพิษณุโลก

วัตถุประสงค์	ผู้ให้ข้อมูลหลัก	เครื่องมือ	การเก็บรวบรวมข้อมูล	การวิเคราะห์ข้อมูล	การตรวจสอบข้อมูล	ผลลัพธ์
2. เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยการใช้ปัญหาเป็นฐาน	นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	1) การจัดการเรียนรู้โดยการใช้ปัญหาเป็นฐานรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์	1. การรวบรวมข้อมูลจากเอกสารหลักฐานที่มีอยู่แล้ว	การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุปซึ่งข้อมูลส่วนใหญ่ที่นำมาวิเคราะห์จะเป็นข้อความบรรยาย (Descriptive) ซึ่งได้จากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation)	1. การตรวจสอบแบบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation)	การจัดการเรียนรู้โดยการใช้ปัญหาเป็นฐานเรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จังหวัดพิษณุโลก	โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์	2) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation)	2) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation)	ซึ่งได้จากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation)	2. ดำเนินการวิจัยจากผู้เชี่ยวชาญ (Peer Debriefing)	โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จังหวัดพิษณุโลก
		3) แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม (Focus Group)	3) การสนทนากลุ่ม (Focus Group)	แนวคำถามในการสนทนากลุ่มและแบบวัดทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล		
		4. แบบวัดทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล	4. วัดทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล			

ภาพ 2 แผนผังสรุปขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ เพื่อเสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จังหวัดพิษณุโลกเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จังหวัดพิษณุโลก และเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งผู้วิจัยจะรายงานผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จังหวัดพิษณุโลก

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ครูผู้สอน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนจ่านกร้อง โรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคม โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี โรงเรียนพุทธชินราช รวมทั้งสิ้น 4 โรงเรียนจำนวน 4 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์

ตาราง 2 แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนรู้

ที่	นามสมมติ	ตำแหน่ง	วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์
1	ครูผู้สอนคนที่ 1	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ครู คศ.3	29 มกราคม 2568
2	ครูผู้สอนคนที่ 2	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ครู คศ.3	27 มกราคม 2568

ที่	นามสมมติ	ตำแหน่ง	วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์
3	ครูผู้สอนคนที่ 3	รองหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ครู คศ.2	3 กุมภาพันธ์ 2568
4	ครูผู้สอนคนที่ 4	ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ครู คศ.1	30 มกราคม 2568

ผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน บนโลกออนไลน์ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จังหวัดพิษณุโลก ออกเป็น 7 ด้าน ได้แก่

1. ด้านครูผู้สอน

พบว่าปัจจุบันครูผู้สอนมีบทบาทเป็นโค้ชและเพื่อนร่วมทางมากกว่าผู้สอนแบบดั้งเดิม เป็นผู้ชี้แนะแนวทางและช่วยให้นักเรียนเข้าใจแนวคิดด้านสิทธิมนุษยชน ต้องพัฒนารูปแบบการสอนออนไลน์ให้ทันกับสังคมที่เปลี่ยนแปลง และมีบทบาทในการประเมินและแก้ไขพฤติกรรมของนักเรียน โดยเฉพาะพฤติกรรมออนไลน์ เช่น การกลั่นแกล้งกันทางออนไลน์หรือวิพากษ์วิจารณ์ผู้อื่น การสอน ควรผสมผสานวัฒนธรรมไทยเข้ากับหลักสิทธิมนุษยชนสากล โดยใช้กรณีศึกษาและข่าวสารเป็น ตัวอย่าง เพื่อให้นักเรียนเข้าใจบริบทของโลกออนไลน์มากขึ้น ครูที่มีอายุเยอะมักไม่คุ้นเคยกับ เทคโนโลยี จึงต้องปรับตัวให้ทันสมัย สิทธิมนุษยชนเป็นเรื่องที่กว้างและซับซ้อน นักเรียนบางส่วน อาจไม่ให้ความสนใจมากพอ การแสดงทัศนคติส่วนตัวของครูอาจจะทำให้นักเรียนสับสนได้ ดังนั้น ควรแจ้งอย่างชัดเจนควรว่าเป็นมุมมองของครูเพื่อไม่ให้เกิดความสับสน เนื้อหาด้านสิทธิบางข้อมูล ยังไม่ถูกบรรจุในตำราเรียน ในบริบทของโรงเรียนชายล้วนและหญิงล้วน อาจมีแนวทางสอนที่ แตกต่างกัน ดังรายละเอียดจากการสัมภาษณ์เชิงลึกครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม พบข้อสรุปที่สอดคล้องกัน ดังนี้

...ครูทำหน้าที่เป็นผู้ชี้แนะแนวทางและช่วยให้นักเรียนเข้าใจแนวคิดด้าน สิทธิมนุษยชน ต้องพัฒนารูปแบบการสอนออนไลน์ให้ทันกับสังคมที่เปลี่ยนแปลง สังคม ออนไลน์เป็นดาบสองคม หากไม่มีการชี้แนะที่ดี นักเรียนอาจรับข้อมูลผิดพลาดและตัดสินใจ โดยไม่รอบคอบ ครูควรช่วยนักเรียนพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ แยกแยะข้อมูลที่ต้องการ และตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณ การมีครูคอยกำกับดูแลและให้คำอธิบายเพิ่มเติมจะช่วยให้ นักเรียนได้รับประโยชน์จากการเรียนรู้มากขึ้น

(ครูผู้สอน 1 (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 29 มกราคม 2568)

....ครูต้องคำนึงถึงบริบทของโรงเรียนและสังคมเมื่อนำข้อมูลไปใช้สอน เพื่อให้เข้ากับสถานการณ์จริง ปรับเนื้อหาให้เข้ากับบริบทของโรงเรียน เช่น โรงเรียนชายล้วนและหญิงล้วน อาจมีแนวทางสอนที่แตกต่างกัน ครูมีบทบาทเป็นผู้ชี้แนะแนวทาง ไม่ใช่เพียงแค่ถ่ายทอดข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต

...ครูที่มีอายุเยอะมักไม่คุ้นเคยกับเทคโนโลยี จึงต้องปรับตัวให้ทันสมัย สិทธิมนุษยชนเป็นเรื่องที่กว้างและซับซ้อน นักเรียนบางส่วนอาจไม่ให้ความสนใจมากพอ เนื้อหาด้านสิทธิมนุษยชนมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาและบางข้อมูลยังไม่ถูกบรรจุในตำราเรียน (ครูผู้สอน 2 (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 27 มกราคม 2568)

...ครูมีบทบาทในการประเมินและแก้ไขพฤติกรรมของนักเรียน โดยเฉพาะพฤติกรรมออนไลน์ เช่น การกลั่นแกล้งกันทางออนไลน์หรือวิพากษ์วิจารณ์ผู้อื่น การสอนควรผสมผสานวัฒนธรรมไทยเข้ากับหลักสิทธิมนุษยชนสากล โดยใช้กรณีศึกษาและข่าวสารเป็นตัวอย่างเพื่อให้ นักเรียนเข้าใจบริบทของโลกออนไลน์มากขึ้น

...ควรสอนเรื่องสิทธิมนุษยชนในลักษณะที่เป็นกลางและอิงหลักสากล หากต้องการแทรกความคิดเห็นส่วนตัว ควรบอกนักเรียนให้ชัดเจนว่าเป็นมุมมองของครูเพื่อไม่ให้เกิดความสับสน (ครูผู้สอน 3 (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2568)

...ครูต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นอย่างเสรีและเคารพสิทธิของนักเรียนฟังความคิดเห็นของนักเรียนอย่างเต็มที่ ก่อนจะให้คำแนะนำหรือปรับแนวคิดของพวกเขาภายหลัง ครูทำหน้าที่เป็นโค้ชและเพื่อนร่วมทาง มากกว่าผู้สอนแบบดั้งเดิมต้องพัฒนาตนเองให้ทันกับนักเรียน

....เด็กในยุคนี้เข้าถึงข้อมูลได้เร็วกว่าครูบางคน ควรศึกษาแหล่งข้อมูลและสื่อการเรียนรู้ให้ชัดเจนก่อนสอน (ครูผู้สอน 4 (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 30 มกราคม 2568)

จากข้อมูลข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า

1. **สภาพปัจจุบันด้านครูผู้สอน** ครูผู้สอนมีบทบาทเป็นโค้ชและเพื่อนร่วมทางของนักเรียนที่ช่วยชี้แนะแนวทางให้นักเรียนเข้าใจแนวคิดด้านสิทธิมนุษยชน และมีบทบาทในการประเมินและแก้ไขพฤติกรรมทางออนไลน์ของนักเรียน และต้องสอนแบบผสมผสานวัฒนธรรมไทยเข้ากับหลัก

สิทธิมนุษยชนสากล โดยการใช้กรณีศึกษาและข่าวสารเป็นตัวอย่าง เพื่อให้นักเรียนเข้าใจบริบทของโลกออนไลน์มากขึ้น

2. สภาพปัญหาด้านครูผู้สอน ครูที่มีที่มีช่วงอายุต่างจากนักเรียนมากๆ มักไม่คุ้นเคยกับเทคโนโลยี จึงต้องปรับตัวให้ทันสมัย รวมถึงเนื้อหาด้านสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์บางข้อมูลยังไม่ถูกรรจนาในรูปแบบเรียน และเรื่องที่กว้างและซับซ้อน จึงทำให้นักเรียนบางส่วนอาจไม่ให้ความสนใจมากพอ

2. ด้านนักเรียน

พบว่าในปัจจุบันนักเรียนรู้และเข้าใจว่าการกระทำบางอย่างบนโลกออนไลน์เป็นการละเมิดและผิดกฎหมายจากการเห็นตัวอย่างต่างๆในโลกออนไลน์ ซึ่งนักเรียนก็สามารถเสนอแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในกรอบของหลักสากลสามารถนำเหตุการณ์ในสังคมมาวิเคราะห์และเชื่อมโยงกับหลักสิทธิมนุษยชนได้ ความสนใจของนักเรียนเปลี่ยนไปตามวัยในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นอาจสนใจเรื่องเพศและเพื่อน ต่างจากมัธยมศึกษาตอนปลายที่สนใจเรื่องสถานักเรียนหรือสิทธิภายในโรงเรียน นักเรียนได้รับการสอนให้รู้จักการปฏิบัติตนอย่างมีมารยาทบนโลกออนไลน์ และรู้จักวิธีการปฏิบัติที่เหมาะสมและรักษาความปลอดภัยของตัวเองในโลกออนไลน์ ส่วนปัญหาที่พบบนนักเรียนบางคนใช้สื่อออนไลน์ในทางที่ไม่เหมาะสม เช่น การใช้คำหยาบในการแสดงความคิดเห็นผู้อื่นส่วนใหญ่ไม่ได้ไตร่ตรองก่อนจะแสดงความคิดเห็นคนรับข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตโดยไม่ตรวจสอบข้อเท็จจริง นักเรียนส่วนใหญ่รู้ว่าอะไรควรทำหรือไม่ควรทำ แต่ไม่ได้เข้าใจถึงแหล่งที่มาหรือหลักการของสิทธิมนุษยชนอย่างลึกซึ้ง บางคนสนใจเฉพาะปัญหาที่เกี่ยวข้องกับตนเองและละเลยเรื่องของผู้อื่น อีกทั้งยังพบว่านักเรียนเรียนรู้ในการจดจำเพื่อการทำข้อสอบ แต่ไม่ได้นำไปใช้จริง แม้จะรู้ว่าอะไรถูกหรือผิด แต่นักเรียนยังขาดวุฒิภาวะในการยับยั้งชั่งใจ และแสดงความคิดเห็นในเชิงยั่วยุซึ่งก่อให้เกิดการโต้เถียงกันบนโลกออนไลน์ ดังรายละเอียดจากการสัมภาษณ์เชิงลึกครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม พบข้อสรุปที่สอดคล้องกัน ดังนี้

...นักเรียนเข้าใจว่าการกระทำบางอย่างบนโลกออนไลน์เป็นการละเมิดและผิดกฎหมาย นักเรียนได้ตระหนักมากขึ้น เมื่อนักเรียนได้เห็นตัวอย่างการละเมิดสิทธิและผลกระทบที่เกิดขึ้น เช่น การเสียสิทธิและเสรีภาพ นักเรียนจะเริ่มเกิดความเห็นอกเห็นใจบางคนอาจแสดงออกผ่านการให้กำลังใจหรือแสดงความคิดเห็นเชิงบวกบนโลกออนไลน์

...นักเรียนบางคนใช้สื่อออนไลน์ในทางที่ไม่เหมาะสม เช่น การใช้คำหยาบในการแสดงความคิดเห็นผู้อื่น และ Cyberbullying หลังจากที่ได้เรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนก็เข้าใจว่าพฤติกรรมเหล่านี้ไม่ดี

(ครูผู้สอน 1 (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 29 มกราคม 2568)

...นักเรียนสามารถเสนอแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในกรอบของหลักสูตร สามารถนำเหตุการณ์ในสังคมมาวิเคราะห์และเชื่อมโยงกับหลักสิทธิมนุษยชนได้ นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระตามหลักของสิทธิมนุษยชน

...ความตระหนักของนักเรียนเกี่ยวกับการเคารพสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ยังมีไม่มากพอ ส่วนใหญ่ไม่ได้ไตร่ตรองก่อนจะแสดงความคิดเห็นคนรับข้อมูลจาก อินเทอร์เน็ตโดยไม่ตรวจสอบข้อเท็จจริง กลุ่มนักเรียนชายมักมีพฤติกรรมละเมิดสิทธิผู้อื่น จำเป็นต้องให้ความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ. คอมพิวเตอร์ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ นักเรียนเข้าใจผลกระทบของการละเมิดสิทธิทางออนไลน์ นักเรียนมีความรู้ทางทฤษฎีเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน แต่ไม่ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการปฏิบัติ ส่วนใหญ่เรียนรู้เพื่อทำข้อสอบ แต่ไม่ได้นำไปใช้จริงรู้ว่าจะอะไรถูกหรือผิด ขาดวุฒิภาวะในการยับยั้งชั่งใจ บางคนแสดงความคิดเห็นในเชิงยั่วเย้าก่อให้เกิดการโต้เถียง ทั้งที่รู้ว่าเป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสม

(ครูผู้สอน 2 (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 27 มกราคม 2568)

...นักเรียนมีบทบาทสำคัญผ่านปฏิกิริยา Reaction ที่แสดงออกต่อเนื้อหาการสอน ทำให้ครูสามารถปรับปรุงเนื้อหาและวิธีสอนได้ ความสนใจของนักเรียนเปลี่ยนไปตามวัย ในระดับ ม.ต้นอาจสนใจเรื่องเพศและเพื่อน ต่างจากมัธยมปลายที่สนใจเรื่องสถานักเรียน หรือสิทธิภายในโรงเรียน

...ความตระหนักของนักเรียนเกี่ยวกับการเคารพสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์นั้น นักเรียนส่วนใหญ่รู้ว่าอะไรควรทำหรือไม่ควรทำ แต่ไม่ได้เข้าใจถึงแหล่งที่มาหรือหลักการของสิทธิอย่างลึกซึ้ง บางคนสนใจเฉพาะปัญหาที่เกี่ยวข้องกับตนเอง และละเลยเรื่องของผู้อื่น นักเรียนมักกล่าวการกระทำผิดกฎหมาย เช่น พ.ร.บ. คอมพิวเตอร์ มากกว่าการตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดกับผู้อื่น นักเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนในระดับผิวเผินและไม่ได้นำไปปฏิบัติจริง สื่อที่พวกเขาเสพ เช่น โซเชียลมีเดีย และความบันเทิง มีผลต่อการให้ความสนใจในเรื่องนี้

(ครูผู้สอน 3 (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2568)

...นักเรียนคือรู้ถึงข้อดีและข้อเสียของการใช้โลกออนไลน์ และทำความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายไซเบอร์ เช่น พ.ร.บ. คอมพิวเตอร์ และผลกระทบจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนออนไลน์

...นักเรียนในปัจจุบันมีความตระหนักถึงโทษของการละเมิดกฎหมายไซเบอร์ และรู้ถึงผลกระทบจากการกระทำเช่น การแสดงความคิดเห็นในทางที่ไม่เหมาะสมบนอินเทอร์เน็ต นักเรียนได้รับการสอนให้รู้จักการปฏิบัติตนอย่างมีมารยาทบนโลกออนไลน์ และรู้จักวิธีการปฏิบัติที่เหมาะสมและรักษาความปลอดภัยของตัวเองในโลกออนไลน์

(ครูผู้สอน 4 (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 30 มกราคม 2568)

จากข้อมูลข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า

1. **สภาพปัจจุบันด้านนักเรียน** นักเรียนมีความรู้เข้าใจเกี่ยวกับ สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ สามารถวิเคราะห์เหตุการณ์ทางสังคมและเชื่อมโยงกับหลักสิทธิมนุษยชน แต่ไม่ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการปฏิบัติตนอย่างถูกต้องเหมาะสม

2. **สภาพปัญหาด้านนักเรียน** นักเรียนบางคนใช้สื่อออนไลน์ในทางที่ไม่เหมาะสม เช่น การใช้คำหยาบและการแสดงความคิดเห็นโดยไม่ไตร่ตรอง พวกเขาได้รับข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตโดยไม่ตรวจสอบข้อเท็จจริง และแม้จะรู้ว่าอะไรควรทำหรือไม่ควรทำ แต่ขาดความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น เพราะอาจจะไม่ใช่เรื่องของตนเอง

3. **ด้านเนื้อหาสาระ**

พบว่าในปัจจุบันเนื้อหาสาระในแต่ละระดับชั้นของระดับมัธยมศึกษาตอนต้นนั้นจะเน้นเรื่องสิทธิมนุษยชนแตกต่างกันไป ในหลักสูตรสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเน้นไปที่สิทธิมนุษยชนตามรัฐธรรมนูญ การที่จะเลือกนำสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์มาสอนสามารถสอดคล้องจากตัวชี้วัดที่กำหนดโดย สพฐ. และปรับให้เข้ากับสถานการณ์จริงที่เกิดขึ้นในสังคม โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับหลักการประชาธิปไตย สิทธิและหน้าที่ของคนไทย รวมถึงการไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่นในสังคมออนไลน์ การเปรียบเทียบสถานการณ์ในประเทศกับต่างประเทศ และสาระหน้าที่พลเมืองควรเพิ่มเนื้อหาในเรื่องการเสพสื่อและการใช้สื่อออนไลน์ กฎหมายที่มีผลต่อการใช้สื่อออนไลน์ ปัจจุบันหลักสูตรอาจยังไม่ได้ครอบคลุมประเด็นสิทธิมนุษยชนทางออนไลน์อย่างชัดเจน จึงต้องมีการพัฒนาหรือปรับปรุงให้เหมาะสม ควรมีการเพิ่มเนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์อย่างเป็นทางการในหลักสูตร โดยให้ความสำคัญกับการศึกษาและป้องกันการละเมิดสิทธิในโลกออนไลน์ เนื้อหาควรเป็นเรื่องใกล้ตัวและเหมาะสมกับวัยของนักเรียนก็จะทำให้นักเรียนเข้าใจมากยิ่งขึ้น ดังรายละเอียดจากการสัมภาษณ์เชิงลึกครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม พบข้อสรุปที่สอดคล้องกันดังนี้

...การเลือกเนื้อหาจากตัวชี้วัดที่กำหนดโดย สพฐ. และปรับให้เข้ากับสถานการณ์จริงที่เกิดขึ้นในสังคม โดยเลือกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงบนโลกออนไลน์มาใช้เป็นกรณีศึกษาสำหรับนักเรียน เพื่อให้พวกเขาได้คิดวิเคราะห์และประมวลผลว่าเรื่องราวนั้นถูกต้องหรือผิด

...หลักสูตรควรเน้นการสอนเรื่องสิทธิมนุษยชนที่ใกล้ตัวและเหมาะสมกับวัยของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนเข้าใจสิทธิและหน้าที่ของตนเองในโลกออนไลน์ รวมถึงการใช้สื่อออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณ และอยู่ภายใต้กรอบกฎหมาย

(ครูผู้สอน 1 (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 29 มกราคม 2568)

...เนื้อหาการสอนเกี่ยวกับหลักการประชาธิปไตย สิทธิและหน้าที่ของคนไทย รวมถึงการไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่นในสังคมออนไลน์ การเปรียบเทียบสถานการณ์ในประเทศกับต่างประเทศช่วยให้นักเรียนเห็นความแตกต่างและมองเห็นแนวทางในการเรียนรู้จากเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโลก

...เนื้อหาที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในรัฐธรรมนูญอาจจะใกล้ตัวนักเรียนและไม่สามารถเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันของพวกเขาได้ ดังนั้นจึงควรใช้เหตุการณ์ปัจจุบันหรือข่าวที่เกิดขึ้นจริงมาเป็นตัวอย่างในการสอน เพื่อให้เด็กๆ เห็นความสำคัญและเข้าใจสิทธิที่พวกเขามี ครูเน้นการสอนให้นักเรียนรู้จักสิทธิและหน้าที่ของตัวเองและผู้อื่น รวมถึงเสรีภาพในการไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น

(ครูผู้สอน 2 (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 27 มกราคม 2568)

...เนื้อหาในแต่ละระดับชั้นของระดับมัธยมศึกษาตอนต้นนั้นจะเน้นเรื่องสิทธิมนุษยชนแตกต่างกันไป การที่จะเลือกนำมาสอนสามารถสอดคล้องจากเหตุการณ์ในสังคมปัจจุบันในหลักสูตรสังคมศึกษาเน้นไปที่สิทธิมนุษยชนตามรัฐธรรมนูญ เช่น สิทธิในร่างกาย สิทธิในการเลือกตั้ง และเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น

...ควรมีการเพิ่มเนื้อหาที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์อย่างเป็นทางการในหลักสูตร โดยให้ความสำคัญกับการศึกษาและป้องกันการละเมิดสิทธิในโลกออนไลน์ เพื่อให้เด็ก ๆ เข้าใจถึงความสำคัญและวิธีการปกป้องตนเองในโลกออนไลน์ และด้วยเนื้อหาสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ยังไม่เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรที่เป็นทางการ ครูต้องทำการสอดคล้องเนื้อหาเหล่านี้ในระหว่างการสอนเอง โดยสามารถใช้ข่าวสารหรือเหตุการณ์ในสังคมมาเป็นตัวอย่างในการสอน

(ครูผู้สอน 3 (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2568)

...เห็นว่าควรจะต้องมีเนื้อหาที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนและเทคโนโลยี ในสาระหน้าที่พลเมือง โดยเฉพาะในเรื่องการเสพสื่อและการใช้สื่อออนไลน์ เพิ่มบทเรียนที่เกี่ยวกับ

กฎหมายที่มีผลต่อการใช้สื่อออนไลน์ เช่น กฎหมายเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิในโลกออนไลน์ เช่น การหมิ่นประมาท หรือการเผยแพร่ข้อมูลเท็จ

...ปัจจุบันหลักสูตรอาจยังไม่ได้ครอบคลุมประเด็นเหล่านี้อย่างชัดเจนและต้องมีการพัฒนาหรือปรับปรุงให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในโลกออนไลน์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว
(ครูผู้สอน 4 (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 30 มกราคม 2568)

จากข้อมูลข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า

1. สภาพปัจจุบันด้านเนื้อหาสาระ เนื้อหาการเรียนการสอนสิทธิมนุษยชนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีการเน้นประเด็นที่แตกต่างกัน โดยปัจจุบันหลักสูตรสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มุ่งเน้นเรื่องสิทธิและหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ หลักประชาธิปไตย ยังไม่มีการเพิ่มเติมเนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์

2. สภาพปัญหาด้านเนื้อหาสาระ หลักสูตรยังไม่ได้ครอบคลุมสิทธิมนุษยชนทางออนไลน์อย่างชัดเจน จำเป็นต้องมีการปรับปรุงหรือพัฒนาให้เหมาะสม ควรเพิ่มเนื้อหาเกี่ยวกับการใช้สื่อออนไลน์อย่างปลอดภัย การป้องกันการละเมิดสิทธิ เป็นเรื่องใกล้ตัว เหมาะสมกับวัยของนักเรียน เพื่อให้เกิดความเข้าใจและสามารถนำไปใช้ในชีวิตรจริง

3. ด้านสื่อการเรียนรู้

พบว่าในปัจจุบันสื่อที่สะท้อนสถานการณ์จริงในโลกออนไลน์ข่าวสารต่างๆ เช่น ใช้กรณีตัวอย่างจากเหตุการณ์จริงที่เกิดขึ้นในสังคมสามารถกระตุ้นให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหาได้ รวมถึงสื่อควมมีความกระชับและเข้าใจง่าย สามารถเข้าถึงได้ทันที สื่อที่สร้างความเห็นอกเห็นใจต้องเป็นสื่อที่สามารถกระตุ้นอารมณ์ของนักเรียนได้ เช่น ประสพการณ์จริงที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนเอง คลิปเหตุการณ์ที่ทำร้ายผู้อื่นผ่านโลกออนไลน์ นักเรียนก็จะสามารถเรียนรู้และเกิดทักษะความเห็นอกเห็นใจได้ มากกว่าแค่ตัวหนังสือหรือสไลด์ซึ่งอาจจะไม่สามารถกระตุ้นการเรียนรู้ของนักเรียนได้มากพอ การเลือกสื่อที่นำมาใช้นั้น ควรมีการระบุระดับความเหมาะสมของเนื้อหาต่อกับกลุ่มอายุของนักเรียน เพราะเนื้อหาในสื่ออาจจะรุนแรงหรือไม่เหมาะสมกับช่วงวัยของนักเรียนและสร้างความเข้าใจผิดได้ ดังรายละเอียดจากการสัมภาษณ์เชิงลึกครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม พบข้อสรุปที่สอดคล้องกัน ดังนี้

...สื่อที่สะท้อนสถานการณ์จริงในโลกออนไลน์ เช่น ใช้กรณีตัวอย่างจากเหตุการณ์จริงที่เกิดขึ้นในสังคม ภาพยนตร์หรือข่าวที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมออนไลน์ โดยเน้นการสร้างการวิเคราะห์และการแก้ปัญหาจากเหตุการณ์เหล่านั้น หรือสถานการณ์ที่สะท้อนถึงพฤติกรรมของวัยรุ่นในโลกออนไลน์ เพื่อดึงดูดความสนใจของเด็กๆ การใช้สถานการณ์ที่

กำลังเป็นที่ถกเถียงจะช่วยให้เด็ก ๆ สนใจและมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์และแสดงความคิดเห็น หากสถานการณ์เป็นกระแสที่เด็ก ๆ รู้จักกันดี จะช่วยให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

...การคัดเลือกสื่อให้เหมาะสมกับช่วงวัยของนักเรียน โดยมีการจัดอันดับหรือเรตติ้งสำหรับข่าวหรือสถานการณ์ที่ใช้ในการสอน เพื่อให้เหมาะสมกับระดับการรับรู้ของเด็ก ควรมีการระบุระดับของเนื้อหาที่เหมาะสมกับกลุ่มอายุของผู้เรียน เช่นเดียวกับการให้เรตติ้งแก่ภาพยนตร์ เพื่อป้องกันเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมและรุนแรงที่อาจจะสร้างความเข้าใจผิด

(ครูผู้สอน 1 (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 29 มกราคม 2568)

...สื่อจากเหตุการณ์จริงโดยการใช้ข่าวสารจากโทรทัศน์หรือเหตุการณ์จริงในสังคมเป็นตัวอย่างในการศึกษา เช่น เหตุการณ์ในต่างประเทศที่สามารถนำมาวิเคราะห์และเรียนรู้เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นในประเทศเรา สื่อที่เป็นภาพและเคลื่อนไหว เพื่อสร้างความเข้าใจและช่วยในการเรียนรู้ให้เข้าใจได้ง่ายและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เด็กเข้าใจและตระหนักถึงผลกระทบจากการละเมิดสิทธิมนุษยชน

...การใช้ภาพและวิดีโอแสดงการละเมิดสิทธิหรือการถูกกลั่นแกล้งทางออนไลน์เพื่อกระตุ้นให้เด็กตระหนักถึงผลกระทบจากการกระทำที่ไม่เหมาะสม ควรใช้สื่อหลากหลายประเภท เช่น วิดีโอสั้นๆ หรือเกมจำลองสถานการณ์ เพื่อดึงดูดความสนใจและให้เด็กเรียนรู้ได้ดีขึ้น

(ครูผู้สอน 2 (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 27 มกราคม 2568)

...ใช้สื่อหลากหลายทั้งออนไลน์และออฟไลน์ ซึ่งสามารถใช้ได้ทั้งเรื่องจริงและเรื่องสมมุติ การใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ เช่น AI ที่สามารถสร้างแอนิเมชันหรือสื่อใหม่ๆ ที่ช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาได้ดีขึ้น การใช้สื่อที่มีความชัดเจนและตรงประเด็น เช่น คดีความที่เผยแพร่ผ่านข่าว สื่อที่สร้างความเห็นอกเห็นใจต้องเป็นสื่อที่สามารถกระตุ้นอารมณ์ของนักเรียนได้ เช่น การใช้ประสบการณ์จริงที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนเอง หรือการเล่าเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน ความไว้นื้อเชื่อใจระหว่าง

...ครูและนักเรียนเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างความเห็นอกเห็นใจ นักเรียนควรมีโอกาสเล่าเรื่องของตนเองและได้รับการรับฟัง กระบวนการเรียนรู้ที่ไม่ใช่แค่การสอนจากสื่อ แต่รวมถึงการใช้กิจกรรมและการสะท้อนประสบการณ์ของนักเรียน การใช้แอปพลิเคชันที่นักเรียนคุ้นเคย เช่น Facebook, Instagram, TikTok ที่สามารถสร้างเนื้อหาที่ดึงดูด

ความสนใจของนักเรียน สื่อควรมีความกระชับและเข้าใจง่าย เช่น การใช้เรื่องราวสั้น ๆ หรือเนื้อหาที่สามารถเข้าถึงได้ทันที การพัฒนาสื่อที่สร้างความสนุกและน่าสนใจ ที่สามารถทำให้เรื่องราวเข้าใจง่ายและสนุก

(ครูผู้สอน 3 (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2568)

...สื่อที่ใช้ในการสอนควรเป็นสื่อที่เข้าใจง่ายและน่าสนใจ เช่น การใช้สื่อจากยูทูบ แสดงเหตุการณ์จริงผ่านคลิปข่าวหรือคลิปที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์

...การใช้สื่อที่เป็นคลิปที่เกี่ยวข้องกับปัญหาจริง เช่น เหตุการณ์ที่มีการทะเลาะวิวาทในโลกออนไลน์ หรือเหตุการณ์ที่ทำร้ายผู้อื่นผ่านโลกออนไลน์ ที่สามารถทำให้เด็ก ๆ เข้าใจปัญหาจริงๆ มากกว่าแค่ตัวหนังสือหรือสไลด์ สื่อที่ใช้ควรมีความสอดคล้องกับความสนใจและความต้องการของเด็กในยุคปัจจุบัน เช่น การใช้เทคโนโลยีและสื่อดิจิทัลที่เด็ก ๆ ค้นเคย เช่น คลิปสั้นหรือคลิปที่เป็นเหตุการณ์จริงที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย

(ครูผู้สอน 4 (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 30 มกราคม 2568)

จากข้อมูลข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า

1. **สภาพปัจจุบันด้านสื่อการเรียนรู้** ปัจจุบันสื่อที่สะท้อนสถานการณ์จริงในโลกออนไลน์ เช่น ข่าวสาร หรือกรณีตัวอย่างจากเหตุการณ์จริง สามารถกระตุ้นให้นักเรียนคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาได้ดี สื่อที่เข้าใจง่าย เข้าถึงได้ทันที และสามารถกระตุ้นอารมณ์ เช่น คลิปเหตุการณ์จริง หรือประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนเอง

2. **สภาพปัญหาด้านสื่อการเรียนรู้** สื่อที่เป็นหนังสือหรือสไลด์ประกอบการบรรยายที่อาจไม่น่าสนใจพอ การเลือกใช้สื่อยังต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกับช่วงวัยของนักเรียน เนื่องจากบางเนื้อหาอาจรุนแรงหรือสร้างความเข้าใจผิดได้ อาจทำให้นักเรียนได้รับข้อมูลที่ไม่สอดคล้องกับวัย ส่งผลต่อความเข้าใจและทัศนคติต่อประเด็นสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์

3. ด้านกิจกรรมการเรียนรู้

พบว่ากิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มผู้เรียนมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการเรียนรู้ เช่น การบรรยาย การแสดงตัวอย่าง การนำเสนอ การเรียนรู้จากคลิปวิดีโอเป็นกิจกรรมเริ่มต้นเพื่อให้ผู้เรียนเห็นภาพของสิทธิมนุษยชนในโลกออนไลน์ การทำงานกลุ่มเพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่นและสร้างสื่อการนำเสนอที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน ในระหว่างทำกิจกรรมกลุ่มนั้นครูสามารถช่วยวิเคราะห์ชี้แนะผลงานของแต่ละกลุ่ม ซึ่งจะทำให้นักเรียนสามารถเข้าใจสถานการณ์เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิในโลกออนไลน์ผ่านการทำกิจกรรมและการฝึกปฏิบัติได้ กิจกรรมการเรียนรู้เหล่านี้ทำอย่างสม่ำเสมอมีการนำไปใช้ในชีวิตจริง จะทำให้นักเรียนจดจำและสามารถเปลี่ยนแปลง

พฤติกรรมได้อย่างถาวร ปัจจุบันการสอนแบบบรรยายมีความจำกัดในการพัฒนาทักษะการคิดและการแก้ปัญหาของนักเรียน สื่อเก่าหรือวิธีการที่ไม่ทันสมัยควรปรับปรุงให้เหมาะสมกับยุคสมัยและความสนใจของนักเรียน ดังรายละเอียดจากการสัมภาษณ์เชิงลึกครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม พบข้อสรุปที่สอดคล้องกัน ดังนี้

...การจัดการเรียนรู้ควรเป็นกิจกรรมเชิงประสบการณ์ จากปัญหาที่เกิดขึ้นจริง เพื่อให้นักเรียนเห็นภาพจริงของปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมออนไลน์ และเข้าใจที่มาของปัญหานั้นๆ การใช้ กรณีศึกษา (Case Study) เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้และคิดวิเคราะห์การแก้ปัญหาจริงในชีวิตได้

...ปัจจุบันการสอนแบบบรรยายมีความจำกัดในการพัฒนาทักษะการคิดและการแก้ปัญหาของนักเรียน ครูต้องสามารถออกแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันได้ แต่เวลาที่จำกัดและภาระงานอื่นๆ เช่น งานเอกสารทำให้ไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างเต็มที่

(ครูผู้สอน 1 (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 29 มกราคม 2568)

...กิจกรรมการเรียนรู้กิจกรรมกลุ่ม เช่น การทำงานกลุ่มที่มี การแสดงบทบาทสมมติหรือการทำละครสั้นที่นักเรียนสามารถแสดงบทบาทของตนเอง การให้กรอบหัวข้อ เช่น สิทธิมนุษยชน แล้วให้นักเรียนออกแบบกิจกรรมหรือโครงการของตนเอง โดยครูจะทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาในการดำเนินกิจกรรม การให้เสรีภาพในการสร้างสรรค์นี้จะทำให้กิจกรรมมีความน่าสนใจและมีความหลากหลาย

...สื่อเก่าหรือวิธีการที่ไม่ทันสมัยควรปรับปรุงให้เหมาะสมกับยุคสมัยและความสนใจของนักเรียนในปัจจุบัน การออกแบบกิจกรรมควรให้มีความยืดหยุ่น เพื่อสามารถตอบสนองต่อความแตกต่างของเยาวชนในแต่ละพื้นที่ และช่วงวัย โดยอาจจะต้องพิจารณาบริบทของนักเรียนแต่ละกลุ่ม

(ครูผู้สอน 2 (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 27 มกราคม 2568)

...การจัดการเรียนรู้ควรมีการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการเรียนรู้ เช่น การบรรยาย การแสดงตัวอย่าง หรือการแสดงบทบาทสมมติ เพื่อให้ครอบคลุมการเรียนรู้แบบต่างๆ ของนักเรียนนอกจากกิจกรรมในห้องเรียน ยังสามารถเชื่อมโยงกับกิจกรรมในกิจกรรมภายนอกห้องเรียน เช่น การพูดในหน้าเสาธงหรือการจัดกิจกรรมในช่วงโมฆะวิชาการอื่น ๆ เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนตระหนักถึงสิทธิมนุษยชน

...ควรทำให้กิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน เด่นและชัดเจน เช่น การทำกิจกรรมให้เป็นที่พูดถึงในโรงเรียนเพื่อสร้างการรับรู้และการเรียนรู้ที่มีความหมาย กิจกรรมการเรียนรู้เหล่านี้ถูกพูดถึงบ่อยครั้งและมีการนำไปใช้ในชีวิตจริง จะทำให้นักเรียนจดจำและสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้อย่างถาวร

(ครูผู้สอน 3 (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2568)

...การเปิดคลิป เป็นกิจกรรมเริ่มต้นเพื่อให้ผู้เรียนเห็นภาพของสิทธิมนุษยชนในโลกออนไลน์ การทำงานกลุ่มเพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่นและสร้างสื่อที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน เพื่อให้เด็กสามารถเข้าใจสถานการณ์ที่เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิในโลกออนไลน์ผ่านการทำกิจกรรมและการฝึกปฏิบัติ

...ในระหว่างการทำงานกลุ่ม ครูจะช่วยวิเคราะห์ผลงานของแต่ละกลุ่ม เช่น การวิเคราะห์ข้อดีข้อเสียของแต่ละกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการทำงานร่วมกัน

(ครูผู้สอน 4 (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 30 มกราคม 2568)

จากข้อมูลข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า

1. **สภาพปัจจุบันด้านกิจกรรมการเรียนรู้** กิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่ม การแสดงบทบาทสมมติหรือการทำละครสั้นที่นักเรียนสามารถแสดงบทบาทของตนได้ โดยเฉพาะการใช้คลิปวิดีโอเป็นกิจกรรมเริ่มต้นที่ช่วยให้เห็นภาพของสิทธิมนุษยชนในโลกออนไลน์ ช่วยให้นักเรียนเข้าใจปัญหาการละเมิดสิทธิผ่านการฝึกปฏิบัติจริง

2. **สภาพปัญหาด้านกิจกรรมการเรียนรู้** การสอนแบบบรรยายเพียงอย่างเดียวมีข้อจำกัดในการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาของนักเรียน อีกทั้งสื่อหรือวิธีการเรียนการสอนที่ล้าสมัยอาจไม่ดึงดูดความสนใจของผู้เรียน จำเป็นต้องปรับปรุงให้ทันสมัยและสอดคล้องกับพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนในยุคปัจจุบัน

3. **ด้านการวัดและประเมินผล**

พบว่า การวัดและประเมินผลการสังเกตเพื่อประเมินการเปลี่ยนแปลงในความคิดและการกระทำของนักเรียน ซึ่งจะช่วยให้เห็นพัฒนาการได้ชัดเจน การสัมภาษณ์นักเรียนเพื่อสอบถามเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตจริง การวิพากษ์วิจารณ์งานในกลุ่มและการเสนอความคิดเห็นระหว่างกลุ่มอื่นๆ การบอกเล่าประสบการณ์, การสะท้อนคิด, หรือการสอบถามความคิดเห็น ซึ่งช่วยให้ครูสามารถประเมินทักษะต่างๆ ของนักเรียนได้ การวัดด้วยข้อสอบและแบบฝึกหัด การประเมินจะออกมาไม่ดีเท่าที่ควร นักเรียนอาจลอกเพื่อนหรือไม่เข้าใจเนื้อหาจริงๆ ต้องมีการมองดูหลายมุมมอง แบบทดสอบ

ปรนัย อาจไม่สามารถวัดผลได้ครบถ้วนหรือไม่ตรงกับโจทย์ ดังรายละเอียดจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม พบข้อสรุปที่สอดคล้องกัน ดังนี้

...ครูใช้การสังเกตเพื่อประเมินการเปลี่ยนแปลงในความคิดและการกระทำของนักเรียน ซึ่งจะช่วยให้เห็นพัฒนาการได้ชัดเจน การสัมภาษณ์นักเรียนเพื่อสอบถามเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตจริง และดูการตอบสนองของนักเรียน เพื่อประเมินความเข้าใจและความรู้สึกเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ การประเมินจากการตอบคำถามในคลาสเรียนและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้

...ปัญหาจากการวัดด้วยข้อสอบและแบบฝึกหัดนักเรียนอาจลอกเพื่อนหรือไม่เข้าใจเนื้อหาจริงๆ เนื่องจากทักษะด้านความเห็นอกเห็นใจและการเข้าใจสิทธิมนุษยชนมีความลึกซึ้ง ไม่สามารถวัดได้โดยการสอบเพียงอย่างเดียว

(ครูผู้สอน 1 (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 29 มกราคม 2568)

...ใช้เครื่องมือหลากหลายในการวัด เช่น การประเมินงานกลุ่ม โดยให้มีการวิพากษ์วิจารณ์งานในกลุ่มและการเสนอความคิดเห็นระหว่างกลุ่มอื่นๆ สังเกตพฤติกรรมส่วนบุคคลและพฤติกรรมในห้องเรียน โดยครูต้องเป็นโค้ชที่ใกล้ชิดกับนักเรียน

...แม้ว่าข้อสอบจะเป็นเครื่องมือที่ใช้บ่อย แต่ผลการประเมินจะออกมาไม่ดีเท่าที่ควร ต้องมีการมองดูหลายมุมมอง เช่น การดูพฤติกรรมของนักเรียนในรถตู้หรือนอกโรงเรียน เนื่องจากปัญหาสิทธิมนุษยชนมักจะละเอียดอ่อนและเกิดขึ้นในหลายสถานการณ์ การสร้างเครือข่ายการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพระหว่างครู ผู้ปกครอง และนักเรียนเป็นกุญแจสำคัญในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนในยุคดิจิทัล.

(ครูผู้สอน 2 (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 27 มกราคม 2568)

...ครูใช้เครื่องมือหลายรูปแบบในการวัดและประเมินผล เช่น แบบทดสอบ, การสังเกตพฤติกรรม, การสัมภาษณ์, การทำกิจกรรมต่างๆ ซึ่งทั้งหมดนี้ถูกเลือกตามประเด็นที่ครูต้องการประเมิน เช่น ความรู้, ทักษะคิด, ทักษะการปฏิบัติ หรือพฤติกรรมของนักเรียน การประเมินอาจจะใช้เครื่องมือที่หลากหลาย เช่น การบอกเล่าประสบการณ์, การสะท้อนคิด, หรือการสอบถาม ซึ่งช่วยให้ครูสามารถประเมินทักษะต่างๆ ของนักเรียนได้

...ปัญหาที่ครูพบคือจำนวนนักเรียนที่เยอะ ซึ่งทำให้ไม่สามารถให้เวลาและความสนใจได้อย่างทั่วถึงกับทุกคน

(ครูผู้สอน 3 (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2568)

...การสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน เช่น การให้พิจารณาพฤติกรรมหรือเหตุการณ์ และประเมินว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย โดยใช้เกณฑ์ที่ถูกต้องหรือความเหมาะสม การสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน แม้จะไม่สามารถทำได้ทุกครั้งในทุกรายละเอียด คำถามปลายเปิดที่ให้ความยืดหยุ่นในการแสดงความคิดเห็น และสามารถนำมาใช้ในการวัดความรู้และทักษะได้ ครูใช้คลิปวิดีโอเป็นเครื่องมือในการกระตุ้นความเห็นอกเห็นใจ โดยให้นักเรียนดูคลิปและเขียนความคิดเห็นในรูปแบบอวัจน

...เครื่องมือที่ใช้ในปัจจุบัน เช่น แบบทดสอบปรนัย อาจไม่สามารถวัดผลได้ครบถ้วนหรือไม่ตอบกับโจทย์บางประการ

(ครูผู้สอน 4 (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 30 มกราคม 2568)

จากข้อมูลข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า

1. สภาพปัจจุบันด้านการวัดและประเมินผล การสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนเพื่อประเมินการเปลี่ยนแปลงในความคิดและการกระทำ การสะท้อนคิด และการวิพากษ์วิจารณ์ในกลุ่มช่วยให้เห็นพัฒนาการด้านความเข้าใจในการเรียนรู้ของนักเรียน

2. สภาพปัญหาด้านการวัดและประเมินผล การวัดผลด้วยข้อสอบหรือแบบฝึกหัดเพียงอย่างเดียวอาจไม่สะท้อนความเข้าใจที่แท้จริงของนักเรียน เนื่องจากอาจเกิดการลอกคำตอบหรือขาดการคิดวิเคราะห์เชิงลึก แบบทดสอบปรนัยมักไม่สามารถวัดทักษะเชิงปฏิบัติหรือการนำความรู้ไปใช้จริงได้ ทำให้การประเมินผลอาจไม่ครอบคลุมทุกมิติของการเรียนรู้

3. ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้

พบว่าสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ที่สร้างความเท่าเทียมกันในห้องเรียน โดยไม่แบ่งแยกตามเพศหรือความสามารถของนักเรียน นักเรียนจะกระตือรือร้นและให้ความสนใจในการเรียนรู้ มีความเป็นกันเองระหว่างครูกับนักเรียน พวกเขาจะกล้าที่จะพูดคุยกับครูและเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ โดยไม่รู้สึกลัวหรือเกลียดครู ดึงดูดการเรียนรู้ด้วยสื่อที่น่าสนใจ อาจจะเป็นวิดีโอในช่วงของการเริ่มต้นการเรียนรู้ ปัญหาสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้คือการสื่อสารที่ไม่เข้าใจพฤติกรรมและความสามารถของเด็กในแต่ละช่วงวัย นักเรียนไม่ให้ความสนใจหรือไม่เป้าหมายในการเรียน ระบบการคัดเลือกห้องเรียนที่ทำให้เด็กที่ไม่มีความตั้งใจหรือไม่พื้นฐานเข้ามาเรียนในห้องเดียวกันอาจทำให้บรรยากาศการเรียนรู้เสียไป เวลาเป็นอุปสรรคหลัก เนื่องจากเวลาเรียนในห้องเรียนจำกัดไม่เพียงพอสำหรับการสอนที่ลึกซึ้งและการฝึกฝนทักษะต่างๆ และการขาดแคลนอุปกรณ์เทคโนโลยี ดังรายละเอียดจากการสัมภาษณ์เชิงลึกครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม พบข้อสรุปที่สอดคล้องกันดังนี้

...สร้างความเท่าเทียมกันในห้องเรียน โดยไม่แบ่งแยกตามเพศหรือความสามารถของนักเรียน เช่น การจัดกลุ่มที่ไม่แบ่งแยกเพื่อให้เด็กทุกคนรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ เมื่อเด็กรู้สึกถึงความเท่าเทียมกัน ก็จะกระตือรือร้นในการเรียนรู้และรู้สึกสะดวกสบายในการแสดงความเห็นและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้

...ปัญหาหลักคือการสื่อสารที่ไม่เข้าใจพฤติกรรมและความสามารถของเด็กในแต่ละช่วงวัย ทำให้เด็กอาจจะไม่เข้าใจเนื้อหาได้ การใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมกับพฤติกรรมและความสนใจของเด็ก เช่น การผสมผสานการเล่นและการเรียนรู้ หรือการใช้บทบาทสมมติในการสอน หากครูรีบร้อนในการสอน อาจทำให้เด็กไม่กล้าที่จะแสดงออกหรือแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่

(ครูผู้สอน 1 (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 29 มกราคม 2568)

...ครูต้องสร้างบรรยากาศที่ดีในห้องเรียนและส่งเสริมความเป็นกันเองระหว่างนักเรียนและครู รวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนทั้งในด้านความรักและความกลัว การทำให้เด็กเติบโตในทิศทางที่ดีในสังคมการเป็นทั้งเพื่อนและแม่แก่เด็ก ๆ ช่วยให้เด็กกล้าที่จะพูดคุยกับครูและเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ โดยไม่รู้สึกกลัวหรือเกลียดครู

...บรรยากาศในห้องเรียนที่ไม่เหมาะสมอาจส่งผลต่อการเรียนรู้ โดยเฉพาะห้องเรียนที่นักเรียนไม่ให้ความสนใจหรือไม่มีความหมายในการเรียน ระบบการคัดเลือกห้องเรียนที่ทำให้เด็กที่ไม่มีความตั้งใจหรือไม่มีความรู้พื้นฐานเข้ามาเรียนในห้องเดียวกันอาจทำให้บรรยากาศการเรียนรู้เสียไป ปัญหาการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยี

(ครูผู้สอน 2 (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 27 มกราคม 2568)

...การสร้างบรรยากาศที่เปิดกว้างและสร้างสรรค์ให้กับนักเรียน เน้นให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและนำเสนอความคิดใหม่ๆ การใช้สื่อออนไลน์ช่วยสร้างสรรค์เนื้อหาให้หลากหลายและสามารถพัฒนาได้ตลอดเวลา การสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการคิดสร้างสรรค์และการตอบสนองต่อข้อมูลใหม่ๆ ซึ่งเป็นเสน่ห์ของโลกออนไลน์

...เวลาเป็นอุปสรรคหลัก เนื่องจากเวลาเรียนในห้องเรียนจำกัด (เพียง 1-2 ชั่วโมง) ไม่เพียงพอสำหรับการสอนที่ลึกซึ้งและการฝึกฝนทักษะต่างๆ เช่น การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมหรือการพัฒนาทักษะการคิดวิจารณ์ ขาดโอกาสในการสะท้อนผลการเรียนรู้หรือการจัดกิจกรรมที่นักเรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ การสร้างบรรยากาศที่เชื่อมโยงกับการคิดในเชิงบวกและเสริมสร้างความเห็นอกเห็นใจผ่านกิจกรรมในห้องเรียน เช่น การให้โอกาสนักเรียนในการพูดคุยและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างต่อเนื่อง

(ครูผู้สอน 3 (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2568)

...สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการสอนเรื่องสิทธิมนุษยชนออนไลน์ด้วยการกระตุ้นความสนใจของเด็กด้วยการเปิดคลิปเพื่อดึงดูดความสนใจ การจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อให้เด็กพัฒนาความคิดและแสดงความคิดเห็น การให้คำแนะนำในการค้นหาสื่อที่เหมาะสมสำหรับการทำงานกลุ่ม เช่น ชี้แนะแหล่งข้อมูลที่ดี

...อุปสรรคที่มีผลต่อการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนออนไลน์ คือ ความแตกต่างของความพร้อมของนักเรียนในการเรียนรู้ นักเรียนบางคนไม่สนใจการเรียนรู้หรือหมกมุ่นอยู่กับการเล่นเกม และการขาดแคลนอุปกรณ์เทคโนโลยี เช่น อินเทอร์เน็ต หรือสมาร์ทโฟน

(ครูผู้สอน 4 (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 30 มกราคม 2568)

จากข้อมูลข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า

1. **สภาพปัจจุบันด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้** สภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ส่งเสริมความเท่าเทียมกันในห้องเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนเป็นกันเอง ส่งผลให้นักเรียนกล้าพูดคุ้ยและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นโดยไม่รู้สีกกลัวหรือกดดัน นอกจากนี้ การใช้สื่อที่น่าสนใจ เช่น วิดีโอ เป็นตัวช่วยดึงดูดความสนใจของนักเรียนในช่วงเริ่มต้นของการเรียน

2. **สภาพปัญหาด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้** การสื่อสารที่ไม่สอดคล้องกับพฤติกรรมและความสามารถของเด็กในแต่ละช่วงวัยทำให้เกิดช่องว่างในการเรียนรู้ บางครั้งนักเรียนขาดความสนใจหรือไม่มีเป้าหมายในการเรียน นอกจากนี้ เวลาที่จำกัดในห้องเรียนทำให้การสอนเชิงลึกและการฝึกฝนทักษะไม่เพียงพอ อีกทั้งยังมีปัญหาการขาดแคลนอุปกรณ์เทคโนโลยี ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ที่ทันสมัย

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนากิจการการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกถึงสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรู้ครบถ้วนแล้ว จึงนำผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลมากำหนดแนวทางในการพัฒนากิจการการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยได้ดำเนินการ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนากิจการการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ขั้นตอนที่ 2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่มีความสอดคล้องกับความต้องการและปัญหาในการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่องสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล จึงนำผลการศึกษาเอกสารเหล่านั้นมาวิเคราะห์ สังเคราะห์และปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ถึงแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ผู้วิจัยได้จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งมีจำนวน 1 หน่วยการเรียนรู้ และแบ่งออกเป็น 4 เรื่อง โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตาราง 3 แสดงการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล

เรื่อง	สาระสำคัญ	ระยะเวลา
1. สิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานในโลกดิจิทัล	สิทธิความเป็นส่วนตัว เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น และสิทธิในการไม่ถูกเลือกปฏิบัติ การปกป้องข้อมูลส่วนตัวและการแสดงออกอย่างเสรีในโลกออนไลน์ต้องอยู่บนพื้นฐานของความเคารพต่อสิทธิของผู้อื่น ทุกคนควรมีสิทธิในการเข้าถึงเทคโนโลยีและข้อมูลอย่างเท่าเทียม และควรรู้เท่าทันสื่อเพื่อป้องกันการละเมิดสิทธิในโลกดิจิทัล	2 ชั่วโมง
2. การละเมิดสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์	การละเมิดสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์เกิดขึ้นเมื่อมีการละเมิดความเป็นส่วนตัว เสรีภาพในการแสดงออก การกลั่นแกล้งทางออนไลน์ การเผยแพร่ข้อมูลส่วนตัวโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือการใช้ถ้อยคำ	1 ชั่วโมง

เรื่อง	สาระสำคัญ	ระยะเวลา
	สร้างความเกลียดชัง ปัญหาที่ส่งผลต่อศักดิ์ศรีและความปลอดภัยของบุคคลในสังคมออนไลน์ และจำเป็นต้องได้รับการแก้ไข	
3. ส่งเสริมความเท่าเทียมและความหลากหลายทางดิจิทัล	การส่งเสริมความเท่าเทียมและความหลากหลายทางดิจิทัลเป็นการสร้างสังคมออนไลน์ที่เปิดกว้างและเป็นธรรมสำหรับทุกคน ไม่ว่าจะเป็นเพศ เชื้อชาติ ศาสนา หรือสถานะทางเศรษฐกิจใดก็ตาม การเข้าถึงเทคโนโลยีและข้อมูลอย่างเสมอภาคช่วยลดช่องว่างทางดิจิทัลและส่งเสริมโอกาสในการพัฒนาการออกแบบสื่อและแพลตฟอร์มดิจิทัลควรคำนึงถึงความหลากหลายของผู้ใช้ และลดอคติทางเทคโนโลยี	1 ชั่วโมง
4. ความเห็นอกเห็นใจในสังคมดิจิทัล	ความเห็นอกเห็นใจในสังคมดิจิทัลเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างสังคมออนไลน์ที่ปลอดภัยและเป็นมิตร การเข้าใจและเคารพความรู้สึกของผู้อื่นช่วยลดปัญหาการกลั่นแกล้งทางไซเบอร์และการใช้ถ้อยคำสร้างความเกลียดชัง การสื่อสารอย่างมีน้ำใจและรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างเป็นรากฐานของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ รวมถึงการใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนและช่วยเหลือผู้อื่นยังช่วยสร้างการใช้สังคมดิจิทัลที่มีความรับผิดชอบและยั่งยืน	1 ชั่วโมง

ภาพ 3 แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์

ขั้นตอนที่ 2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

เมื่อผู้วิจัยได้ทำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามขั้นตอนที่ 1 แล้วนั้น ได้นำไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 40 คน ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 เรื่อง 5 ชั่วโมง โดยมีผลการจัดการเรียนรู้ ตามรายละเอียด ดังนี้

เรื่องที่ 1 สิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานในโลกดิจิทัล จำนวน 2 ชั่วโมง

ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา

1. ผู้เรียนดูสื่อวิดีโอ Hormones วัยว้าวุ่น Season 2 EP.10 | ออย [Full EP] จากนั้นผู้เรียนแบ่งกลุ่ม 7-8 คน ร่วมกันทำกิจกรรมกลุ่ม

ภาพ 4 ผู้เรียนรับชมสื่อวิดีโอ Hormones วัยว้าวุ่น Season 2

ขั้นที่ 2 ทำความเข้าใจกับปัญหา

2. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์และอภิปรายประเด็นปัญหาจากการได้รับชมวิดีโอ Hormones วัยว้าวุ่น Season 2 EP.10 | ออย [Full EP] ว่ามีประเด็นอะไรบ้างที่น่าสนใจ และจะหาคำตอบได้อย่างไร

- 1) การกระทำของออยละเมิดต่อสิทธิมนุษยชนอย่างไร
- 2) ปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลทำให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์
- 3) การกระทำของออยส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่นอย่างไร

- 4) หากนักเรียนเป็นสไปรท์จะแก้ปัญหาที่ต้องเผชิญอย่างไร
 - 5) วิธีการป้องกันการถูกแอบอ้างปลอมแปลงข้อมูลบนโลกออนไลน์
 - 6) สิทธิมนุษยชนพื้นฐานที่ทุกคนควรเคารพและระมัดระวังในการละเมิดมีอะไรบ้าง
3. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวางแผนการดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามประเด็นที่กำหนด

ขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า

4. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มดำเนินการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในการอธิบายประเด็นต่างๆที่กำหนดขึ้น

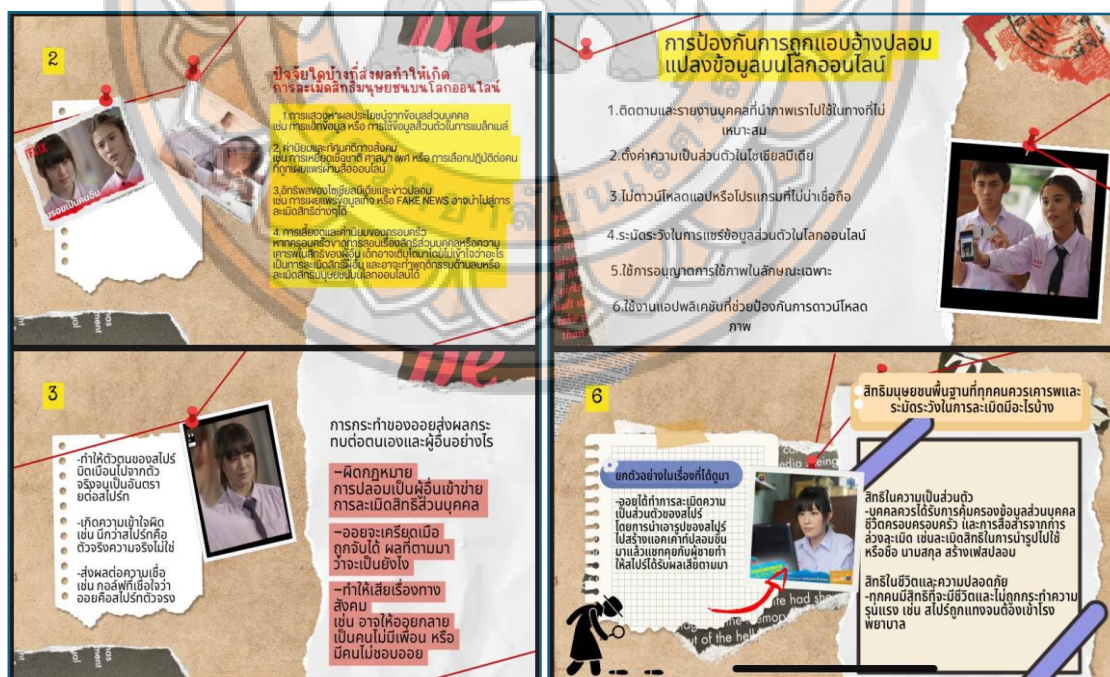
5. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มบันทึกข้อมูลและผลการดำเนินการศึกษาค้นคว้าลงในโปรแกรม Canva

ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้

6. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันคิดพิจารณาข้อมูลที่ค้นคว้าและรวบรวมมาได้ ว่ามีความถูกต้องเหมาะสมครบถ้วนตามประเด็นที่ต้องการศึกษาแล้วหรือไม่ หากยังไม่เพียงพอให้ร่วมกันหาอภิปรายและค้นคว้าเพิ่มเติม

ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ

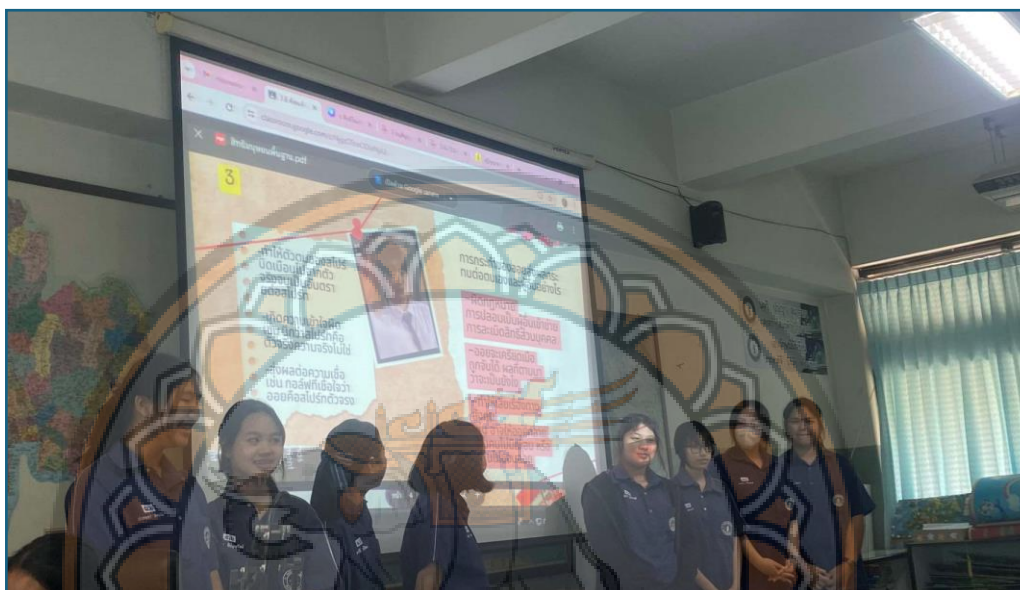
7. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำข้อสรุปที่ได้มาจัดทำเนื้อหาในการนำเสนอให้ครบถ้วนตามประเด็นที่กำหนด

ภาพ 5 ตัวอย่างผลงานผู้เรียน เรื่อง สิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานในโลกดิจิทัล

ขั้นที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน

8. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลการดำเนินการศึกษาค้นคว้าหน้าชั้นเรียน
9. ผู้เรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นปัญหาที่ทำการนำเสนอ โดยมีครูอธิบายและแนะนำเพิ่มเติม

ภาพ 6 ผู้เรียนนำเสนอประเด็นปัญหาจากกรณีศึกษา

ข้อค้นพบเพิ่มเติมกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องที่1 สิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานในโลกดิจิทัล นักเรียนให้ความสนใจและมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน นักเรียนให้ความเคารพและรับฟังครูผู้สอน รวมถึงแสดงความร่วมมือในการทำงานกลุ่ม โดยมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ และเคารพความคิดเห็นที่แตกต่างกันภายในกลุ่ม สื่อวิดีโอเรื่อง Hormones วัยว้าวุ่น Season 2 ช่วยกระตุ้นความสนใจของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นักเรียนสามารถวิเคราะห์พฤติกรรมของตัวละครที่ละเมิดสิทธิ เช่น การปลอมแปลงบัญชีผู้ใช้งานออนไลน์ และเชื่อมโยงเหตุการณ์ในสื่อกับหลักสิทธิมนุษยชนได้อย่างเหมาะสม นักเรียนสามารถอธิบายแนวทางการป้องกันการละเมิดสิทธิ เช่น การปกป้องข้อมูลส่วนบุคคล และการใช้สื่อออนไลน์อย่างมีความรับผิดชอบได้อย่างชัดเจน อีกทั้งยังแสดงความเข้าใจในปัจจัยที่นำไปสู่การละเมิดสิทธิ เช่น ความต้องการเป็นที่ยอมรับ หรือการขาดความเข้าใจในสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น บรรยากาศการเรียนรู้เป็นไปอย่างเปิดกว้างและเอื้อต่อการแสดงความคิดเห็น นักเรียนแสดงออกถึงความเห็นอกเห็นใจและ

เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นผ่านการอภิปราย แสดงความคิดเห็น และการสรุปทบทวนร่วมกัน ซึ่งสะท้อนถึงการพัฒนาทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลได้อย่างชัดเจน

เรื่องที่ 2 การละเมิดสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ จำนวน 1 ชั่วโมง

ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา

1. ผู้เรียนดูสื่อวิดีโอ Cyberbullying เป็นเรื่องปกติหรือไม่ ? จากนั้นผู้เรียนแบ่งกลุ่ม 7-8 คน ร่วมกันทำกิจกรรมกลุ่ม

ภาพ 7 ผู้เรียนรับชมสื่อวิดีโอ Cyberbullying เป็นเรื่องปกติหรือไม่ ?

ขั้นที่ 2 ทำความเข้าใจกับปัญหา

2. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์และอภิปรายประเด็นปัญหาจากการได้รับชมวิดีโอ Cyberbullying เป็นเรื่องปกติหรือไม่ ? ว่ามีประเด็นอะไรบ้างที่น่าสนใจ และจะหาคำตอบได้อย่างไร

3. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวางแผนการดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามประเด็นที่กำหนด

- 1) ทำไมคนถึงกลั่นแกล้งกันทางออนไลน์
- 2) แพลตฟอร์มออนไลน์ควรมีวิธีจัดการกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างไร
- 3) แนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาละเมิดสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์
- 4) ข้อกฎหมายหรือแนวทางที่ช่วยป้องกันปัญหาละเมิดสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์

ขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า

6. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มดำเนินการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในการอธิบายประเด็นต่างๆที่กำหนดขึ้น

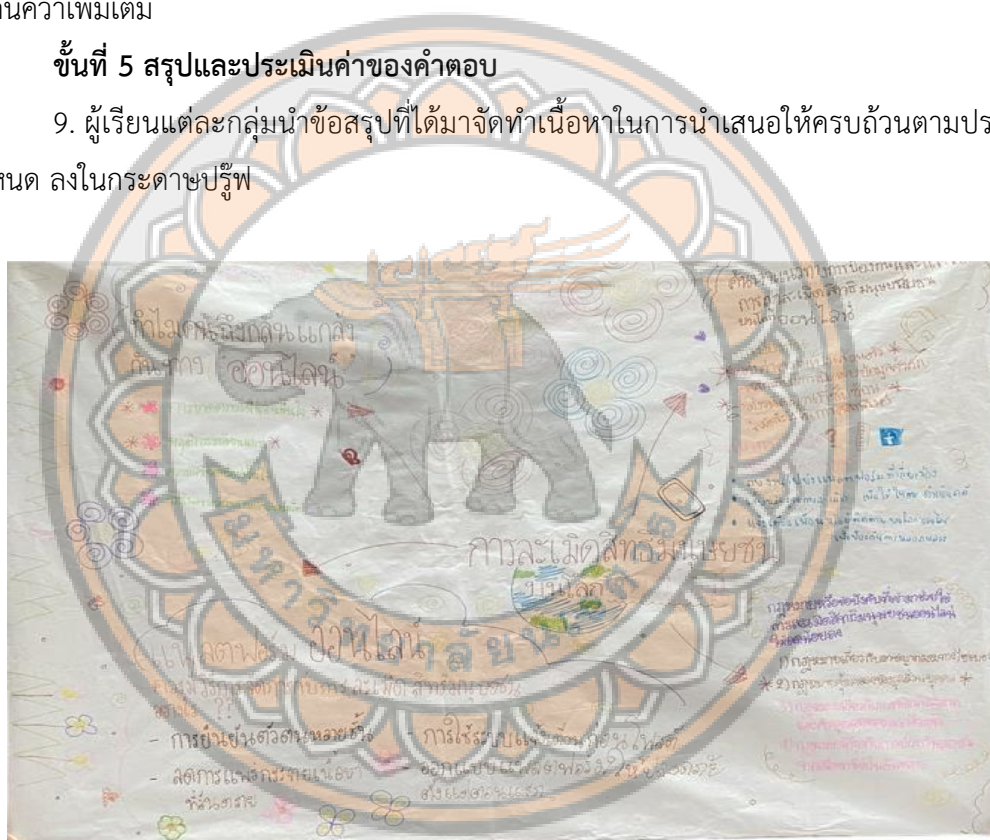
7. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและบันทึกข้อมูลการค้นคว้าร่วมกัน

ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้

8. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันคิดพิจารณาข้อมูลที่ค้นคว้าและรวบรวมมาได้ ว่ามีความถูกต้องเหมาะสมครบถ้วนตามประเด็นที่ต้องการศึกษาแล้วหรือไม่ หากยังไม่เพียงพอให้ร่วมกันหาอภิปรายและค้นคว้าเพิ่มเติม

ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ

9. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำข้อสรุปที่ได้มาจัดทำเนื้อหาในการนำเสนอให้ครบถ้วนตามประเด็นที่กำหนด ลงในกระดาษปรีฟ

ภาพ 8 ตัวอย่างผลงานการนำเสนอ การละเมิดสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์

ขั้นที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน

10. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลการดำเนินการศึกษาค้นคว้าหน้าชั้นเรียน

11. ผู้เรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นปัญหา “การกระทำใดบ้างที่ถือว่าเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์” ที่ทำการนำเสนอผ่าน Word Cloud ใน www.mentimeter.com โดยมีครูอธิบายและแนะนำเพิ่มเติม

9 ผู้เรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการกระทำใดบ้างที่ถือว่าละเมิดสิทธิ

ข้อค้นพบเพิ่มเติมกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องที่ 2 การละเมิดสิทธิมนุษยชน

ให้ความสนใจและมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นตลอดกระบวนการ โดยเร

Cyberbullying เป็นเรื่องปกติหรือไม่? ซึ่งช่วยกระตุ้นให้เกิดการตั้งคำถามแล

ที่เป็นการละเมิดสิทธิ เช่น การเผยแพร่ภาพส่วนตัวของผู้อื่นโดยไม่ได้รับบ

ดูหมิ่นบนสื่อสังคมออนไลน์ นักเรียนมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทั้งในกลุ่ม

กว้าง สว.วร.กวิ.ดระ.หะ.สว.หต.ของ.พก.ดิ.กร.บ.การ.กลั.บ.แ.ก.ลั.ง.อ.อ.ง.ไป.กั.บ. (

ข้อค้นพบเพิ่มเติมกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องที่ 2 การละเมิดสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ นักเรียนให้ความสนใจและมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นตลอดกระบวนการ โดยเริ่มจากการรับชมสื่อวิดีโอ Cyberbullying เป็นเรื่องปกติหรือไม่? ซึ่งช่วยกระตุ้นให้เกิดการตั้งคำถามและวิพากษ์วิจารณ์พฤติกรรมที่เป็นการละเมิดสิทธิ เช่น การเผยแพร่ภาพส่วนตัวของผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือการใช้ถ้อยคำที่ดูหมิ่นบนสื่อสังคมออนไลน์ นักเรียนมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทั้งในกลุ่มและระหว่างกลุ่มอย่างเปิดเผย สามารถวิเคราะห์สาเหตุของพฤติกรรมกรกลั่นแกล้งออนไลน์ เช่น ความขัดแย้งส่วนตัว หรือความไม่เข้าใจในสิทธิของผู้อื่น พร้อมทั้งเสนอแนวทางการป้องกันและแก้ไข เช่น การรายงานเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม การเตือนผู้กระทำ หรือการปกป้องข้อมูลส่วนตัวของตนเอง ผลงานการนำเสนอของแต่ละกลุ่มสะท้อนให้เห็นถึงการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างมีเหตุผล และสามารถเชื่อมโยงเหตุการณ์จริงกับหลักสิทธิมนุษยชนได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ นักเรียนยังสามารถแสดงความเห็นอกเห็นใจต่อผู้ถูกละเมิดสิทธิ ผ่านการแสดงความคิดเห็น และการเสนอแนวทางช่วยเหลืออย่างเหมาะสม บรรยากาศการเรียนรู้เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนความคิด นักเรียนให้การยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง สนับสนุนกันและกันทั้งภายในและระหว่างกลุ่ม โดยมีการสรุปสาระสำคัญร่วมกัน ทำให้เกิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและส่งเสริมการพัฒนาทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เรื่องที่ 3 ส่งเสริมความเท่าเทียมและความหลากหลายทางดิจิทัล จำนวน 1 ชั่วโมง

ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา

1. ผู้เรียนดูสื่อวิดีโอ ชีวิตที่ไม่เท่าเทียม ความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัลในสังคมไทย | NEWSGEN | WorkPoint TODAY จากนั้นผู้เรียนแบ่งกลุ่ม 7-8 คน ร่วมกันทำกิจกรรมกลุ่ม

ภาพ 10 ผู้เรียนรับชมวิดีโอ ชีวิตที่ไม่เท่าเทียม ความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัลในสังคมไทย

ขั้นที่ 2 ทำความเข้าใจกับปัญหา

2. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์และอภิปรายประเด็นปัญหาจากการได้รับชมวิดีโอ ชีวิตที่ไม่เท่าเทียม ความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัลในสังคมไทย | NEWSGEN | workpointTODAY ว่ามีประเด็นอะไรบ้างที่น่าสนใจ และจะหาคำตอบได้อย่างไร

3. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวางแผนการดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามประเด็นที่กำหนด

- 1) ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความไม่เท่าเทียมทางดิจิทัล
- 2) ความไม่เท่าเทียมทางดิจิทัลนำไปสู่การละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างไร
- 3) ออกแบบนโยบายในการส่งเสริมความเท่าเทียมทางดิจิทัล
- 4) แนวทางการส่งเสริมความหลากหลายทางดิจิทัล

ขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า

4. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มดำเนินการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในการอธิบายประเด็นต่างๆที่กำหนดขึ้น

5. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มบันทึกข้อมูลและผลการดำเนินการศึกษาค้นคว้าลงในกระดาษ A4 ในรูปแบบ mind mapping

ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้

6. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันคิดพิจารณาข้อมูลที่ค้นคว้าและรวบรวมมาได้ ว่ามีความถูกต้องเหมาะสมครบถ้วนตามประเด็นที่ต้องการศึกษาแล้วหรือไม่ หากยังไม่เพียงพอให้ร่วมกันหาอภิปรายและค้นคว้าเพิ่มเติม

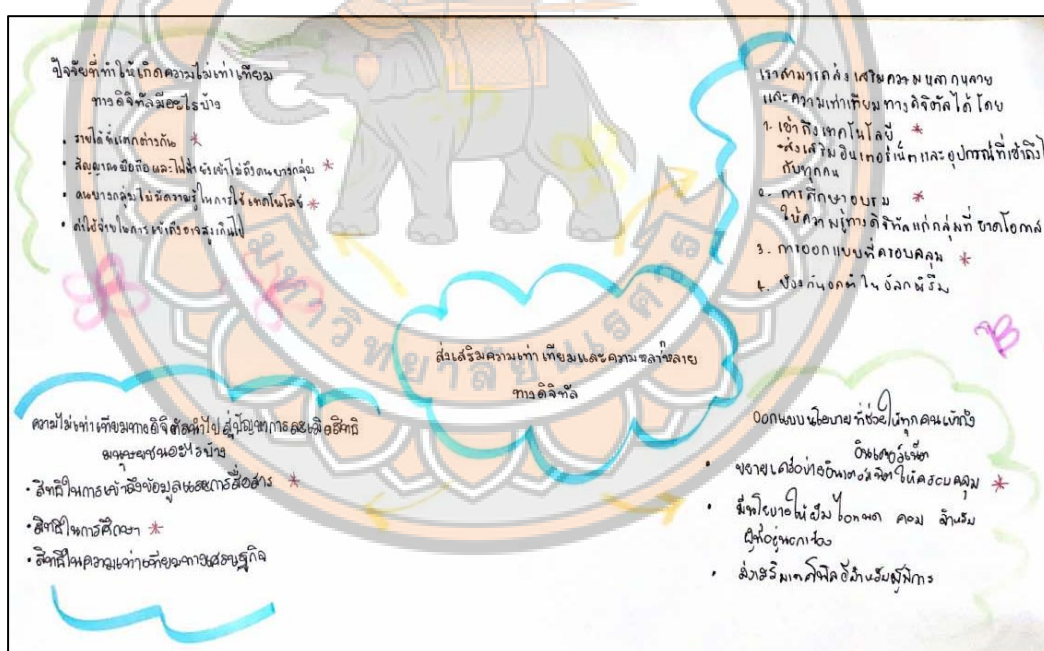
ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ

7. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำข้อสรุปที่ได้จัดทำแล้วอภิปรายร่วมกันอีกครั้ง ก่อนนำเสนอ

ขั้นที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน

8. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลการดำเนินการศึกษาค้นคว้าหน้าชั้นเรียน

9. ผู้เรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นปัญหาที่ทำการนำเสนอ โดยมีครูอธิบายและแนะนำเพิ่มเติม

ภาพ 11 ผลงานนักเรียนการส่งเสริมความเท่าเทียมและความหลากหลายทางดิจิทัล

ข้อค้นพบเพิ่มเติมกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องที่ 3 ส่งเสริมความเท่าเทียมและความหลากหลายทางดิจิทัล นักเรียนให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีเข้าเรียนตรงต่อเวลาและพร้อมต่อการเรียนรู้ นักเรียนสื่อสารกับครูผู้สอนและเพื่อนๆ ด้วยกันเองอยู่ตลอดการเรียนรู้ โดยเฉพาะตอนรับชมสื่อและตอนดำเนิน

กิจกรรมกลุ่ม สื่อการเรียนรู้วิดีโอ ชีวิตที่ไม่เท่าเทียม ความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัลในสังคมไทย สร้างความสนใจให้กับนักเรียนเป็นอย่างมากเพราะเป็นเนื้อหาที่นักเรียนไม่เคยได้รับชมที่ไหนมาก่อน รวมถึงเป็นเรื่องที่ถ่ายทอดผ่านการสัมภาษณ์ของประชาชนที่เข้าไม่ถึงเทคโนโลยีขั้นพื้นฐานของประเทศไทย สื่อนี้กระตุ้นความคิดของนักเรียนได้ดี เห็นได้จากการแสดงความคิดเห็น สื่อนำอารมณ์ที่มีความรู้สึกไปกับเรื่องราวที่ได้รับชม เช่น รู้สึกหดหู่มากเลยที่ชาวบ้านเขาเหมือนไม่ได้มีอะไรพร้อมสำหรับสังคมที่ต้องใช้เทคโนโลยีเลยอะ กิจกรรมการเรียนรู้ในการนำเสนอข้อมูลประเด็นการค้นคว้านักเรียนทุกกลุ่มสามารถนำเสนอข้อมูลได้อย่างครบถ้วน เช่น ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความไม่เท่าเทียมทางดิจิทัลคือรายได้และความเจริญของพื้นที่ ความไม่เท่าเทียมทางดิจิทัลนำไปสู่การขาดโอกาสในการเข้าถึงการศึกษา ขาดการเข้าถึงเศรษฐกิจและสวัสดิการของรัฐ การวัดผลจากการนำเสนอประเด็นที่น่าสนใจในการนำเสนอของนักเรียน คือ การออกแบบนโยบายที่ให้ทุกพื้นที่สามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ฟรี แนวทางในการส่งเสริมความเท่าเทียมทางดิจิทัล เช่น ให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีกับคนในชุมชน ส่งเสริมให้มีเทคโนโลยีสำหรับผู้พิการ บรรยายภาคเรียนเพื่อการเรียนรู้ทั้งสื่อในการเรียนการสอน แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ และทำกิจกรรมกลุ่มที่สามารถปรึกษาทำงานร่วมกันแลกเปลี่ยนข้อมูลกันอย่างสะดวก

เรื่องที่ 4 ความเห็นอกเห็นใจในสังคมดิจิทัล จำนวน 1 ชั่วโมง

ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา

1. ผู้เรียนส่งตัวแทน กลุ่มละ 2 คน แบบสมัครใจออกมาเล่าประสบการณ์ในหัวข้อ “ฉันเคยกระทำและถูกกระทำมาก่อน” ซึ่งเป็นการบอกเล่าเรื่องราวของตนเองที่อาจจะเคยเป็นผู้กระทำและเป็นผู้ถูกกระทำการละเมิดสิทธิมนุษยชน ผู้เรียนแบ่งกลุ่ม 7-8 คน ร่วมกันทำกิจกรรมกลุ่ม

ขั้นที่ 2 ทำความเข้าใจกับปัญหา

2. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์และอภิปรายประเด็นปัญหาจากการรับฟังการเล่าประสบการณ์ของเพื่อนในหัวข้อ “ฉันเคยกระทำและถูกกระทำมาก่อน” ว่ามีประเด็นอะไรบ้างที่น่าสนใจและจะหาคำตอบได้อย่างไร

3. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวางแผนการดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามประเด็นที่กำหนด

ขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า

4. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์จริงที่ตนเองได้พบเจอ และค้นคว้าหาเหตุการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชนต่างๆทางออนไลน์

ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้

6. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันคิดพิจารณาข้อมูลที่ค้นคว้าและรวบรวมมาได้ ว่ามีความถูกต้องเหมาะสมครบถ้วนตามประเด็นที่ต้องการศึกษาแล้วหรือไม่ หากยังไม่เพียงพอให้ร่วมกันหาอภิปรายและค้นคว้าเพิ่มเติม

ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ

7. ผู้เรียนแต่ละคนสรุปข้อมูลที่ตนเองได้จากการค้นคว้า และบันทึกข้อความที่แสดงถึงความเห็นอกเห็นใจลงในกระดาษ A4

ภาพ 12 ข้อความต่างๆของนักเรียนที่แสดงออกถึงความเห็นอกเห็นใจ

ขั้นที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน

8. ผู้เรียนแต่ละคนนำเสนอข้อความที่แสดงถึงความเห็นอกเห็นใจลงในกระดาษ A4 ของตนเองให้กับตัวแทนที่ออกมาเล่าประสบการณ์

ภาพ 13 นำเสนอข้อความที่แสดงความถึงความเห็นอกเห็นใจ

9. ผู้เรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล โดยมีครูอธิบายและแนะนำเพิ่มเติม

10. ผู้เรียนทุกคนทำแบบวัดทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล

แบบวัดทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลของนักเรียน						
ชื่อ-นามสกุล.....	เลขที่.....	ชั้น.....				
คำชี้แจง : โปรดให้คะแนนแต่ละข้อโดยพิจารณาจากพฤติกรรมของตนเองในสถานการณ์ออนไลน์ โดยใช้ระดับคะแนนดังนี้ 5 = เห็นด้วยอย่างยิ่ง 4 = เห็นด้วย 3 = ปานกลาง 2 = ไม่เห็นด้วย 1 = ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง						
ข้อที่	รายการประเมิน	5	4	3	2	1
ด้านการเข้าถึงมุมมองความคิด						
1	ฉันไม่มีความเคารพและยอมรับความเห็นที่แตกต่างจากฉัน					
2	ฉันสนับสนุนเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นบนโซเชียลมีเดีย					
3	ฉันเชื่อว่าทุกคนควรได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียมในการแสดงออกทางดิจิทัลโดยไม่ถูกกีดกัน					
4	ฉันสามารถอธิบายให้ผู้อื่นหรือครอบครัวเข้าใจถึงผลกระทบของการละเมิดสิทธิบนโซเชียลมีเดีย					
5	ฉันสนับสนุนการแสดงออกของทุกคนที่มีความหลากหลายทางเพศ เชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรมในโลกดิจิทัล					
ด้านการเข้าถึงอารมณ์ความรู้สึก						
6	ฉันสามารถระบุได้ว่าฉันหาประโยชน์ในการละเมิดสิทธิผู้อื่นทางออนไลน์					
7	ฉันตระหนักถึงความสำคัญของการปกป้องสิทธิของผู้อื่นและเคารพบนโลกดิจิทัล					
8	ฉันเชื่อว่าทักกติกบนโลกออนไลน์ (Cyberbullying) เป็นปัญหาสำคัญที่ควรได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง					
9	ฉันพยายามทำความเข้าใจและรับฟังปัญหาของผู้อื่นที่ถูกละเมิดทางออนไลน์					
10	ฉันให้ความสำคัญและสนับสนุนเพื่อนที่เผชิญกับปัญหาหรือถูกกลั่นแกล้งทางดิจิทัล					
ด้านการแสดงออกถึงการเอื้อเฟื้อ						
11	ฉันไม่เลือกปฏิบัติต่อผู้อื่นบนโลกออนไลน์เพียงเพราะความแตกต่างทางเชื้อชาติ เพศ หรือสถานะทางสังคม					

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน				
		5	4	3	2	1
12	ฉันมีความเคารพและยอมรับความเห็นที่แตกต่างจากฉัน					
13	ฉันสนับสนุนเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นบนโซเชียลมีเดีย					
14	ฉันเชื่อว่าทุกคนควรได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียมในการแสดงออกทางดิจิทัลโดยไม่ถูกกีดกัน					
15	ฉันสามารถอธิบายให้ผู้อื่นหรือครอบครัวเข้าใจถึงผลกระทบของการละเมิดสิทธิบนโซเชียลมีเดีย					
รวมคะแนน						
รวมคะแนนทั้งหมด						

ช่วงคะแนน	ระดับทักษะ	คำอธิบาย
65 - 75	ดีมาก	มีความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลสูง สนับสนุนสิทธิผู้อื่น และช่วยเหลือผู้อื่นบนโลกออนไลน์
50 - 64	ดี	เข้าใจและเห็นอกเห็นใจผู้อื่นในระดับดี แต่ยังมีบางกรณีที่ควรพัฒนา
35 - 49	ปานกลาง	มีความเข้าใจสิทธิและความเห็นอกเห็นใจบ้าง แต่ยังมีจุดที่ต้องปรับปรุง
20 - 34	ต่ำ	ขาดความตระหนักและเอาใจใส่ในการไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่นบนโลกดิจิทัล
15 - 19	ต่ำมาก	ขาดความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล และอาจมีพฤติกรรมที่ละเมิดสิทธิผู้อื่น

ภาพ 14 ตัวอย่างผลการประเมินแบบวัดความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล

ข้อค้นพบเพิ่มเติมกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องที่ 4 ความเห็นอกเห็นใจในสังคมดิจิทัล นักเรียนแสดงความไว้วางใจต่อครูผู้สอนและเพื่อนร่วมชั้น โดยกล้าที่จะแบ่งปันประสบการณ์ของตนเอง ในฐานะที่เคยเป็นทั้งผู้กระทำและผู้ถูกกระทำบนโลกออนไลน์ ซึ่งก่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันที่ลึกซึ้ง สื่อการเรียนรู้ในหัวข้อนี้แตกต่างจากเรื่องที่ผ่านมา เพราะเน้นการใช้ “ประสบการณ์จริงของนักเรียน” แทนการใช้วิดีโอหรือสื่อภายนอก ทำให้นักเรียนเกิดอารมณ์ร่วม เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น และแสดงออกถึงความเห็นอกเห็นใจอย่างชัดเจน เช่น การให้กำลังใจเพื่อนที่เผชิญกับประสบการณ์ลำบาก การหลีกเลี่ยงการตัดสิน หรือการสะท้อนความรู้สึกด้วยภาษาที่สร้างสรรค์ เช่น ข้อความว่า “มีหลายคนที่รักแก อย่าสนใจคำลบๆ ที่มาบั่นทอนชีวิตเลยนะ” นักเรียนยังได้ร่วมกันวิเคราะห์ พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นในสังคมดิจิทัล และเชื่อมโยงกับแนวทางการรับมือ เช่น การให้คำอธิบายต่อเพื่อนเกี่ยวกับผลกระทบจากการละเมิดสิทธิ การเตือนหรือรายงานเมื่อพบเห็นความไม่เหมาะสมในโลกออนไลน์ และการเลือกใช้ภาษาที่ไม่สร้างความเกลียดชัง การประเมินผลแสดงให้ เห็นว่านักเรียนสามารถเข้าถึงมุมมอง ความคิด และอารมณ์ของผู้อื่นได้อย่างลึกซึ้ง รวมทั้งสามารถแสดงออกถึงความเอื้อเฟื้อ เห็นใจ และสนับสนุนซึ่งกันและกันได้อย่างเหมาะสมในบริบทดิจิทัล บรรยากาศของการเรียนรู้เป็นไปอย่างอบอุ่น เปิดกว้าง และปลอดภัย ส่งผลให้นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็น มีอิสระในการเรียนรู้ และเกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งจากการสะท้อนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน

ขั้นตอนที่ 3 ผลการประเมินการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยการใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จังหวัดพิษณุโลก

หลังจากจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการการเรียนรู้ได้อย่างครบถ้วนตาม ขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ที่เสริมสร้าง ทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยประเมินการจัดการเรียนรู้ ด้วยแบบวัดทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล กับนักเรียน จำนวน 40 คน และได้ทำการสนทนากลุ่ม (Focus group) กับตัวแทนของนักเรียน 5 กลุ่ม กลุ่มละ 1 คน ที่มาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามขั้นตอนที่ 2 ผ่านโปรแกรม Google meet พร้อมกับการสังเกตแบบมีส่วนร่วม เพื่อ ประเมินผลการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยการใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ดังนี้

ผลของการประเมินแบบวัดทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 40 คน

ตาราง 4 แสดงผลของแบบวัดทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับทักษะ	ผลการวิเคราะห์
ด้านการเข้าถึงมุมมองความคิด			
1	ฉันให้ความเคารพและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น แม้ว่าจะมีมุมมองที่แตกต่างจากฉัน	สูงมาก	มีความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลสูง สนับสนุนสิทธิของผู้อื่น และช่วยสร้างสังคมออนไลน์ที่ดี
2	ฉันสนับสนุนเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของทุกคนบนโลกออนไลน์ ตราบใดที่ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น	สูงมาก	มีความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลสูง สนับสนุนสิทธิของผู้อื่น และช่วยสร้างสังคมออนไลน์ที่ดี
3	ฉันเชื่อว่าทุกคนควรได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียมกันในการแสดงออกทางดิจิทัลโดยไม่ถูกกีดกัน	สูงมาก	มีความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลสูง สนับสนุนสิทธิของผู้อื่น และช่วยสร้างสังคมออนไลน์ที่ดี
4	ฉันสามารถอธิบายให้เพื่อนหรือคนรอบข้างเข้าใจถึงผลกระทบของการละเมิดสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์	สูงมาก	มีความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลสูง สนับสนุนสิทธิของผู้อื่น และช่วยสร้างสังคมออนไลน์ที่ดี
5	ฉันสนับสนุนการแสดงออกของกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ เชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรมในโลกดิจิทัล	สูงมาก	มีความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลสูง สนับสนุนสิทธิของผู้อื่น และช่วยสร้างสังคมออนไลน์ที่ดี
ด้านการเข้าถึงอารมณ์ความรู้สึก			
6	ฉันสามารถระบุได้ว่าเนื้อหาประเภทใดเป็นการละเมิดสิทธิของผู้อื่นทางออนไลน์	สูงมาก	มีความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลสูง สนับสนุนสิทธิของผู้อื่น และช่วยสร้างสังคมออนไลน์ที่ดี
7	ฉันตระหนักถึงความสำคัญของการปกป้องสิทธิของเด็กและเยาวชนบนโลกดิจิทัล	สูงมาก	มีความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลสูง สนับสนุนสิทธิของผู้อื่น และช่วยสร้างสังคมออนไลน์ที่ดี
8	ฉันเชื่อว่าการกลั่นแกล้งทางออนไลน์ (Cyberbullying) เป็นปัญหาสำคัญที่ควรได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง	สูงมาก	มีความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลสูง สนับสนุนสิทธิของผู้อื่น และช่วยสร้างสังคมออนไลน์ที่ดี
9	ฉันพยายามทำความเข้าใจและรับฟังปัญหาของผู้อื่นที่ถูกกระทำอย่างไม่เป็นธรรมบนโลกออนไลน์	สูงมาก	มีความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลสูง สนับสนุนสิทธิของผู้อื่น และช่วยสร้างสังคมออนไลน์ที่ดี

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับทักษะ	ผลการวิเคราะห์
10	ฉันให้กำลังใจและสนับสนุนเพื่อนที่เผชิญกับปัญหาหรือถูกกลั่นแกล้งทางดิจิทัล	สูงมาก	มีความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลสูง สนับสนุนสิทธิของผู้อื่น และช่วยสร้างสังคมออนไลน์ที่ดี
ด้านการแสดงออกถึงการเอื้อเฟื้อ			
11	ฉันไม่เลือกปฏิบัติต่อผู้อื่นบนโลกออนไลน์เพียงเพราะความแตกต่างทางเชื้อชาติ เพศ หรือสถานะทางสังคม	สูงมาก	มีความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลสูง สนับสนุนสิทธิของผู้อื่น และช่วยสร้างสังคมออนไลน์ที่ดี
12	ฉันไม่สนับสนุนการแชร์ข้อมูลเท็จหรือข่าวปลอมที่อาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิดหรือความเกลียดชังในสังคม	สูงมาก	มีความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลสูง สนับสนุนสิทธิของผู้อื่น และช่วยสร้างสังคมออนไลน์ที่ดี
13	ฉันหลีกเลี่ยงการใช้ถ้อยคำรุนแรงหรือล้อเลียนผู้อื่น แม้ในสถานการณ์ที่มีความคิดเห็นแตกต่างกัน	สูงมาก	มีความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลสูง สนับสนุนสิทธิของผู้อื่น และช่วยสร้างสังคมออนไลน์ที่ดี
14	ฉันพยายามสร้างสังคมออนไลน์ที่เปิดกว้างและเป็นมิตรต่อทุกคนโดยไม่ใช้คำพูดที่แบ่งแยกหรือสร้างความเกลียดชัง	สูงมาก	มีความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลสูง สนับสนุนสิทธิของผู้อื่น และช่วยสร้างสังคมออนไลน์ที่ดี
15	ฉันพยายามส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อช่วยเหลือและสนับสนุนคนที่ต้องการความช่วยเหลือในสังคม	สูงมาก	มีความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลสูง สนับสนุนสิทธิของผู้อื่น และช่วยสร้างสังคมออนไลน์ที่ดี

จากข้อมูลการวัดทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 40 คน หลังได้รับการจัดการเรียนรู้พัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล นักเรียนมีทักษะความเห็นอกเห็นใจอยู่ในระดับสูงทั้ง 3 ด้าน ซึ่งสามารถวิเคราะห์ผลได้ ดังนี้

1. ด้านการเข้าถึงมุมมองความคิด ระดับทักษะสูงมาก โดยผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีความสามารถในการเข้าใจและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น แม้ว่าจะมีความแตกต่างทางมุมมอง และสนับสนุนเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นที่ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น ซึ่งสิ่งนี้บ่งบอกถึงการเคารพความหลากหลายทางความคิดในสังคมดิจิทัล นักเรียนยังตระหนักถึงความเสมอภาคในการเข้าถึงสิทธิทางดิจิทัล และสามารถอธิบายผลกระทบของการละเมิดสิทธิได้ อีกทั้งยังสนับสนุนการแสดงออกของกลุ่มคนที่หลากหลาย ซึ่งสะท้อนถึงความตระหนักรู้ด้านสิทธิมนุษยชนในโลกออนไลน์

2. ด้านการเข้าถึงอารมณ์ความรู้สึก ระดับทักษะสูงมาก โดยผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่านักเรียนสามารถระบุเนื้อหาที่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น และตระหนักถึงความสำคัญของการปกป้องสิทธิของเด็กและเยาวชนในโลกดิจิทัล ซึ่งแสดงถึงความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับประเด็นสิทธิมนุษยชน นอกจากนี้ นักเรียนยังมองว่าการกลั่นแกล้งทางออนไลน์เป็นปัญหาสำคัญที่ต้องแก้ไข และให้ความสำคัญกับการรับฟังและให้กำลังใจผู้ที่ได้รับผลกระทบ ซึ่งแสดงถึงความสามารถในการเข้าใจและตอบสนองต่ออารมณ์ของผู้อื่น

3. ด้านการแสดงออกถึงการเอื้อเฟื้อ ระดับทักษะสูงมาก โดยผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่า นักเรียนไม่เลือกปฏิบัติบนโลกออนไลน์ และไม่สนับสนุนการเผยแพร่ข่าวปลอมที่อาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิดหรือความเกลียดชัง นอกจากนี้ยังหลีกเลี่ยงการใช้ถ้อยคำรุนแรง และพยายามสร้างสังคมออนไลน์ที่เปิดกว้างและเป็นมิตร สิ่งนี้สะท้อนถึงการมีจิตสำนึกที่ดีในการอยู่ร่วมกันบนโลกดิจิทัล อีกทั้งยังส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น ซึ่งบ่งบอกถึงความมุ่งมั่นในการทำให้สังคมดีขึ้น

ผลการสนทนากลุ่ม (Focus group) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 40 คน และได้ทำการสนทนากลุ่ม (Focus group) กับตัวแทนของนักเรียน 5 กลุ่ม กลุ่มละ 1 คน ที่มาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามขั้นตอนที่ 2 ผ่านโปรแกรม Google meet

1. ด้านครูผู้สอน

พบว่าครูมีบทบาทสำคัญในการสอนเรื่องสิทธิมนุษยชน โดยเคารพสิทธิของนักเรียนและสอนอย่างเป็นธรรมชาติ ไม่ใช่ข้อคิดส่วนตัว ครูช่วยให้เข้าใจประเด็นสิทธิมนุษยชนออนไลน์ผ่านการยกตัวอย่างที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม รวมถึงการใช้สื่อการสอน เช่น คลิปวิดีโอ เพื่อให้เห็นภาพและเข้าใจเนื้อหาง่ายขึ้น นอกจากนี้ ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและนำเสนอแนวคิดของตนเอง ส่งเสริมการเรียนรู้แบบคิดวิเคราะห์ และช่วยให้สามารถรับมือกับปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในสังคมได้

...บทบาทของครูในการสอน ครูเคารพในสิทธิของนักเรียน ยุติธรรมไม่ลำเอียง ไม่ตัดสินความคิดของนักเรียนด้วยความของตนเอง ครูยังสอนให้เห็นถึงมุมการเรียนรู้ในแง่มุมมองของเขาและของเรา แบบใจเขาใจเรา ไม่ตัดสินคนอื่นด้วยอคติของตนเอง ครูยกตัวอย่างให้เราเข้าใจได้ง่ายมากกว่าการอ่านตัวหนังสือแบบๆ ที่เข้าใจได้ยาก

(นักเรียนตัวแทนกลุ่มที่ 1, สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2568)

...ครูผู้สอนเข้าใจในโลกของความจริงมากๆ เพราะการละเมิดสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์นั้นเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจริง การที่ครูนำมาเป็นเนื้อหาในการเรียนการสอนทำให้เราเข้าใจมากยิ่งขึ้น ในบางเรื่องที่เราเคยสงสัยเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์

เห็นได้ว่าเป็นสิ่งเกิดขึ้นจริงในสังคม ทำให้เราทราบถึงความเป็นจริงและเราจะรับมืออย่างไร
ถ้าเกิดเรื่องแบบนี้ขึ้นมา

(นักเรียนตัวแทนกลุ่มที่ 2, สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2568)

...ครูผู้สอนมีความสำคัญอย่างมาก การที่ครูนำเปิดคลิปวิดีโอเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน
ทำให้เราได้คิดว่าอะไรควรทำไม่ควรทำค่ะ และการที่ครูให้เราได้ออกไปนำเสนอความคิด
ต่าง ๆ เป็นสิ่งที่ดีมากค่ะ

(นักเรียนตัวแทนกลุ่มที่ 3, สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2568)

...คิดว่าครูผู้สอนสำคัญมาก ด้วยความที่ครูจะนำเรื่องราวที่เราอาจจะยังไม่รู้มาให้ดู
มาเล่าให้ฟังทำให้เราได้เรียนรู้ตรงนี้

(นักเรียนตัวแทนกลุ่มที่ 4, สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2568)

...ครูสำคัญมาก ๆ ที่ช่วยยกตัวอย่างให้เห็นภาพมากขึ้น และทำให้ได้ดูสื่อต่างๆ ที่ทำ
ให้เราเข้าใจเรื่องสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์มากขึ้นมากทีเดียว

(นักเรียนตัวแทนกลุ่มที่ 5, สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2568)

จากข้อมูลข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า

ครูให้ความรู้และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน มีความยุติธรรม และเข้าใจมุมมอง
ที่แตกต่าง ครูใช้วิธีการสอนที่ทำให้เนื้อหาเข้าถึงง่าย และกระตุ้นให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น
นักเรียนให้ความสนใจและให้ความร่วมมือต่อการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอน โดยให้ความ
ร่วมมืออย่างดีในทุกๆ ขั้นตอน

2. ด้านนักเรียน

พบว่านักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการใช้สื่อออนไลน์อย่างถูกต้องหลังจากได้รับการ
การเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน เข้าใจว่าการเคารพกันและกันช่วยลดปัญหาการกลั่นแกล้งทางออนไลน์
และความขัดแย้ง นักเรียนบางคนเคยแสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสมในอดีต แต่เมื่อเรียนรู้แล้วก็
ปรับเปลี่ยนให้ดีขึ้น พวกเขาเข้าใจผลกระทบของคำพูดและการกระทำบนโลกออนไลน์ รวมถึงมุมมอง
ของเหยื่อที่ได้รับผลกระทบ สิ่งที่ได้จากการเรียนรู้คือการคิดก่อนทำและการใช้สิทธิอย่างรับผิดชอบ
เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมออนไลน์ได้อย่างเคารพซึ่งกันและกัน

...เราสามารถนำความรู้ที่เราได้เรียนรู้ไปใช้อย่างถูกต้อง เราจะไม่ไปทำกับคนอื่น ๆ แบบผิดๆ เพราะตัวเราได้เรียนรู้มาแล้ว เราได้ตระหนักรู้ถึงความสำคัญในการเรียนในเรื่องนี้ ในอดีตตอนประถมเข้าโลกออนไลน์ใหม่ๆ พิมพ์คำหยาบคายเยอะมากพอมองย้อนไป ทำไมตอนนั้นถึงทำอย่างนั้นนะ พอโตขึ้นและได้เรียนรู้การใช้สังคมออนไลน์ที่ถูกต้องก็ทำให้เราอยู่ร่วมกับคนอื่นได้ ถ้าเราเคารพเขา เขาก็จะเคารพเราเช่นกัน ไม่ใช่ว่าสังคมออนไลน์เราจะทำอะไรก็ได้

(นักเรียนตัวแทนกลุ่มที่ 1, สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2568)

...ทุกคนจำเป็นที่จะต้องเข้าใจในเรื่องนี้จริงๆ พอเราเรียนเสร็จแล้วเราจะต้องเข้าใจในด้านนี้จริงๆ สิ่งหนึ่งที่เราได้คือการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น เพราะอย่างที่เราทราบกันว่า ทั้งคนที่รู้จักและคนที่ไม่ได้รู้จักกันก็มาละเมิดกันทางโลกออนไลน์ได้ ตระหนักถึงการเคารพซึ่งกันและกัน คิดว่าเมื่อก่อนเราอาจจะเคยเป็นนักเลงคีย์บอร์ด แต่ตอนนี้เราได้เรียนรู้ตระหนักแล้ว การที่เราเคารพกันก็จะไม่เกิดความเกลียดชัง ตอนนี้เรามีความรู้ความเข้าใจว่า การเคารพซึ่งกันและกันคือเรื่องพื้นฐานที่เราควรทำ

(นักเรียนตัวแทนกลุ่มที่ 2, สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2568)

...เมื่อเราได้เรียนเรื่องนี้แล้วก็ควรจะตระหนักรู้ในเรื่องนี้มากๆ เพราะคือสิ่งสำคัญมากที่จะใช้ชีวิตร่วมโลกกับคนอื่น มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติตนจากการเรียนเรื่องสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ได้ เข้าใจในมุมมองของเหยื่อจากวิดีโอที่ครูได้เปิดให้ดูว่า เขาเป็นยังไง เราไม่ควรเป็นนักเลงคีย์บอร์ดอะไรอีกแล้ว

(นักเรียนตัวแทนกลุ่มที่ 3, สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2568)

...นักเรียนสำคัญในการเรียนรู้ เพราะว่าตัวเราเองก็จะได้นำความรู้ต่างๆ ไปรับมือกับเรื่องแบบนี้ได้อย่างถูกต้อง เรารู้และเข้าใจและเราไม่ควรวิจารณ์คนอื่นนั้นคนนี้ด้วยถ้อยคำที่ไม่ดี ตระหนักถึงความสำคัญว่าเราไม่ควรไปว่าใครเพราะเราอาจจะไปสร้างปมบั่นทอนจิตใจของเขา

(นักเรียนตัวแทนกลุ่มที่ 4, สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2568)

...บทบาทของนักเรียนสำคัญมาก เพราะเราจะได้เรียนรู้ว่าอันไหนคือสิ่งที่เราไม่ควรไปละเมิดสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ของคนอื่นเราจะได้คิดก่อนทำ ตอนเด็ก

เราอาจจะยังไม่รู้เรื่องสิทธิมนุษยชน เราก็อาจจะไปแสดงความคิดเห็นทำสิ่งที่ไปละเมิดคนอื่น แต่ตอนนี้เราเข้าใจแล้วเราควรรักษาสิทธิมนุษยชนของตนเองและผู้อื่น

(นักเรียนตัวแทนกลุ่มที่ 5, สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2568)

จากข้อมูลข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า

นักเรียนให้ความสำคัญกับเรื่องสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ และการศึกษาทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ลดการเป็น "นักเลงคีย์บอร์ด" และให้ความสำคัญกับการคิดก่อนพิมพ์ ทั้งยังตระหนักว่าการเคารพกันและกันเป็นพื้นฐานของการอยู่ร่วมกันในสังคม ผู้เรียนรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง ร่วมกันดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างดี มีการสื่อสารแบ่งหน้าที่และรับผิดชอบในการทำงาน

3. ด้านเนื้อหาสาระ

พบว่านักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ โดยเฉพาะเรื่องความเป็นส่วนตัวและความเท่าเทียม พวกเขาเรียนรู้จากตัวอย่าง เช่น กรณีออยและสไปรท์ ที่แสดงให้เห็นถึงผลกระทบของการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล นักเรียนยังเข้าใจว่าการเข้าถึงเทคโนโลยีไม่เท่าเทียมกันเป็นปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไข เพื่อให้ทุกคนมีสิทธิพื้นฐานที่เท่าเทียม พวกเขาปรับตัวโดยป้องกันข้อมูลส่วนตัว ตั้งค่าความปลอดภัยในโซเชียล และช่วยกันแจ้งเตือนหรือรายงานการละเมิด นอกจากนี้ นักเรียนตระหนักถึงผลกระทบของคำพูดในโลกออนไลน์ และเลือกใช้โซเชียลมีเดียอย่างรับผิดชอบ ลดพฤติกรรมที่อาจทำร้ายผู้อื่น ทั้งหมดนี้ช่วยให้พวกเขามีความเห็นอกเห็นใจและระมัดระวังในการใช้อินเทอร์เน็ตมากขึ้น

...เนื้อหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์สามารถสร้างความเห็นอกเห็นใจได้ค่ะ แล้วเป็นเรื่องใกล้ตัวเรามากๆ คลิปที่ครูให้ดูฮอว์โมนวัยว้าวุ่นของออยกับสไปรท์ การที่ออยเอารูปของสไปรท์ไปใช้ก็ทำให้ตัวสไปรท์เองก็เดือดร้อนมาก เป็นการละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวบนโลกออนไลน์ด้วยค่ะ

...สามารถป้องกันข้อมูลส่วนตัวของตนเองได้ด้วยการตั้งรหัสที่รัดกุมโปรไฟล์แบบส่วนตัว ถ้าพบเจอการละเมิดบนโลกออนไลน์ก็จะช่วยกดยกขานบัญชีผู้ใช้นั้นหรืออาจจะทักไปตักเตือน

(นักเรียนตัวแทนกลุ่มที่ 1, สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2568)

...เนื้อหาความเท่าเทียมทางดิจิทัล ในปัจจุบันเรามีปัจจัยหลายอย่างมากที่ทำให้เราเข้าถึงเทคโนโลยีไม่เท่าเทียมกัน อย่างคลิปที่ครูเบลล์เปิดให้ดูก็จะเห็นได้ว่าในเรื่องของอินเทอร์เน็ตเขาก็เข้าไม่ถึงการเรียนต่างๆ เราควรจะเห็นอกเห็นใจตรงนี้ด้วยว่าควรจะให้ทุกคนเข้าถึงในสิทธิขั้นพื้นฐานอย่างเท่าเทียมกัน

...ป้องกันตัวเองในโซเชียลอย่างใน Facebook IG ก็จะล๊อคโปรไฟล์รับเฉพาะเพื่อนที่รู้จัก ตั้งรหัสที่เดายากไม่น่ามีใครเดาได้ หากเราพบเห็นการนำรูปคนอื่นไปใช้ถ้าเป็นเพื่อนกันก็ควรจะทักไปเตือนว่าไม่ใช่สิ่งที่ควรทำเพื่อให้เขาตระหนักได้ว่าไม่ใช่สิ่งที่ควรทำ

(นักเรียนตัวแทนกลุ่มที่ 2, สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2568)

...เนื้อหาการละเมิดเหมือนกันค่ะ โลกโซเชียลมาเปิดกว้างมากใครๆก็เข้าถึงเราแตกต่างกัน มีคนเยอะมาก เราควรจะเรียนรู้การละเมิดทางออนไลน์ เราจะได้รู้ว่าคือการละเมิด แล้วเรารู้สึกสงสารรู้สึกเห็นใจเขาด้วยค่ะเวลาที่เขาถูกคนอื่นมาละเมิดเขาและจะได้ไม่ทำกับคนอื่นค่ะ

...แชร์เรื่องราวในโลกออนไลน์ให้เห็นเฉพาะเพื่อนที่สนิทเท่านั้น ถ้าเห็นการเอาข้อมูลของคนอื่นไปใช้ในโซเชียลก็จะช่วยแชร์การแจ้งรายงานความไม่เหมาะสมด้วยค่ะ

(นักเรียนตัวแทนกลุ่มที่ 3, สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2568)

...สนใจเนื้อหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ สนุกจากการที่ครูให้ดูคลิปทำกิจกรรมและครูก็มีการอธิบายเพิ่มเติมทำให้พวกเราเข้าใจมากขึ้นแล้วก็เกิดความเห็นอกเห็นใจค่ะ

...ไม่โพสต์ข้อมูลที่เป็นส่วนตัวบนโลกออนไลน์ ถ้าเห็นการละเมิดกันในโลกออนไลน์เป็นเพื่อนกันก็จะทักไปบอกตักเตือน แต่ถ้าเขาไม่ยอมเราก็แจ้งความใช้กฎหมายเลยก็ได้ค่ะ

(นักเรียนตัวแทนกลุ่มที่ 4, สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2568)

...เรื่องความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นบนโลกออนไลน์ เราควรเห็นใจผู้อื่นไม่ควรไปแสดงความคิดเห็นให้คนอื่นเสียใจ เราต้องคิดถึงใจเขาใจเราค่ะ

...ระมัดระวังด้วยการไม่กดลิงก์มั่วๆป้องกันมิจฉาชีพ และรู้ให้เท่าทันพวกมิจฉาชีพ

(นักเรียนตัวแทนกลุ่มที่ 5, สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2568)

จากข้อมูลข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า

เนื้อหาสาระสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์มีความครอบคลุม ทั้งการปกป้องข้อมูลส่วนตัว และการใช้โซเชียลมีเดียอย่างปลอดภัย ความเสมอภาคในสภาพแวดล้อมทางออนไลน์ ความยุติธรรมทางสังคมออนไลน์ ความมั่นคงปลอดภัยและการได้รับการเคารพสิทธิเสรีภาพบนโลกออนไลน์ เป็นเรื่องใกล้ตัว โดยทำให้ตระหนักถึงผลกระทบของการนำข้อมูลส่วนตัวของผู้อื่นไปใช้โดยไม่ได้รับอนุญาต และเห็นความสำคัญของการปกป้องข้อมูลส่วนตัวของตนเอง พร้อมทั้งเข้าใจความสำคัญของความเห็นอกเห็นใจในโลกออนไลน์ รวมถึงแนวทางป้องกันและแก้ไขเมื่อพบเห็นการละเมิดสิทธิของผู้อื่น นักเรียนให้ความสนใจต่อเนื้อหาในกิจกรรมการเรียนรู้ทุกชั่วโมงการสอน เนื่องจากเป็นเนื้อหาที่ใกล้ตัวและเข้าใจง่าย

4. ด้านสื่อการเรียนรู้

พบว่าสื่อการเรียนรู้ เช่น ข่าว คลิปวิดีโอ และเรื่องเล่าจากประสบการณ์จริง สามารถช่วยสร้างความเห็นอกเห็นใจและทำให้เข้าใจมุมมองของทั้งผู้กระทำและผู้ถูกกระทำ นักเรียนได้เรียนรู้จากกรณีศึกษา เช่น ฮอว์โมนวัยวัยรุ่นตอนออยกับสไปรท์ ที่สะท้อนถึงผลกระทบของการละเมิดสิทธิและสาเหตุที่อยู่เบื้องหลังพฤติกรรมของผู้กระทำ พวกเขาตระหนักถึงปัญหาความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัลที่ทำให้บางคนไม่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีได้อย่างเท่าเทียม นอกจากนี้ คลิปเรื่องเสียดาวยังช่วยให้เข้าใจความรุนแรงของการละเมิดและผลกระทบที่เกิดขึ้นกับเหยื่อ รวมถึงการถูกเข้าใจผิดและล้อเลียน นักเรียนรับรู้ว่ามีสื่อสามารถเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความตระหนักรู้และกระตุ้นให้เกิดความรับผิดชอบต่อการใช้สื่อออนไลน์อย่างเหมาะสม

...สื่อจากข่าวที่เราได้ดูหรือคลิปที่เราได้เรียนรู้จากประสบการณ์เรื่องราวของเขาที่เราอาจจะไม่ได้พบเจอก็ช่วยให้เราเรียนรู้และสามารถสร้างความเห็นอกเห็นใจให้กับเราได้ ทุกสื่อที่ครูให้ได้ดูได้ฟังสามารถสร้างการเรียนรู้และความเห็นอกเห็นใจได้

(นักเรียนตัวแทนกลุ่มที่ 1, สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2568)

...เรื่องฮอว์โมนตอนออยกับสไปรท์ เราได้เห็นในมุมมองของออยที่เขาเป็นผู้กระทำความผิดสไปรท์ว่า ตัวออยเองก็อยากจะเป็นคนที่ได้รับความสนใจจากคนอื่นได้รับความรักเยอะๆ หรือเขาอาจจะขาดความรักจากพ่อแม่ สไปรท์เองก็ต้องมาเจ็บตัวเพราะการแอบอ้างนี้ สื่อที่รู้สึกต่อความคิดและจิตใจคือเรื่องชีวิตที่ไม่เท่าเทียม ความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัลในสังคมไทยที่เขาจะไปสัมภาษณ์ชาวบ้านจริง รู้สึกว่าคนเราควรจะทำเท่าเทียมกันในสิทธิขั้นพื้นฐานนี้เท่ากัน

(นักเรียนตัวแทนกลุ่มที่ 2, สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2568)

...สื่อเรื่องเสือดาวและฮอร์โมนที่ครูเปิดให้ดู ทำให้ได้เห็นมุมมองของผู้ถูกระทำและผู้กระทำ ทำให้เราได้เรียนรู้ สื่อเรื่องเสือดาวทำให้รู้สึกเข้าใจผู้ที่ถูกละเมิดอย่างมาก เพราะเห็นผลที่ตามมาจากการที่เขาถูกละเมิดนั้นรุนแรงมากและคนละเมิดนั้นก็คือเพื่อนของเขาเองด้วย เลยยังรู้สึกตามไปด้วยมากๆ

(นักเรียนตัวแทนกลุ่มที่ 3, สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2568)

...สื่อที่ครูเปิดให้ดูสามารถสร้างความเห็นอกเห็นใจได้ค่ะ เช่น ฮอร์โมนวัยวัยรุ่น ตอนออกกับสไปรท์ ทำให้เราได้เห็นทั้งมุมมองออยซึ่งเป็นผู้กระทำและสไปรท์ที่เป็นผู้ถูกระทำว่าเขารู้สึกยังไงได้รับผลอะไรบ้าง สื่อที่มาจากเรื่องเล่าจากเพื่อนๆหรือคนอื่นที่เป็นผู้กระทำหรือผู้ถูกระทำ สามารถทำให้เราได้เรียนรู้และสร้างความตระหนักในความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นได้ รู้สึกสงสารเพื่อนที่ต้องเจอกับเหตุการณ์แบบนั้น

(นักเรียนตัวแทนกลุ่มที่ 4, สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2568)

...คลิปวิดีโอเป็นสื่อที่ทำให้เรียนรู้ได้อย่างชัดเจน ทำให้เห็นว่าการละเมิดสิทธิมนุษยชนคนอื่นเกิดความทุกข์ต่อผู้ถูกระทำอย่างไร ทำให้คนที่ถูกเข้าใจผิดและถูกล้อเลียน สื่อที่คิดว่าสร้างความตระหนักในเรื่องนี้ได้ก็เป็นเหตุการณ์ข่าวที่เกิดขึ้นจริง บางที่เราไม่รู้เลยว่าใครบางคนไหนบ้างที่เข้าไปถึงเทคโนโลยีต่างๆ

(นักเรียนตัวแทนกลุ่มที่ 5, สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2568)

จากข้อมูลข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า

สื่อการเรียนรู้จากเหตุการณ์จริง สื่อ เช่น ข่าว คลิปวิดีโอ ประสบการณ์จริง สะท้อนสังคมในปัจจุบัน ช่วยให้นักเรียนเข้าถึงมุมมองความคิด สามารถเข้าใจความรู้สึกและความคิดของผู้อื่น เห็นถึงผลกระทบของการละเมิดสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ และสามารถสร้างความเห็นอกเห็นใจต่อผู้ที่ได้รับผลกระทบได้ นักเรียนให้ความสนใจในการรับชมและรับฟังสื่อการเรียนรู้ มีปฏิริยาและสื่อนำร่วมกับการรับชมสื่อ รวมถึงแสดงความคิดเห็นที่หลากหลาย

5. ด้านกิจกรรมการเรียนรู้

พบว่ากิจกรรมการเรียนรู้ที่นักเรียนได้เห็นถึงปัญหาของสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ที่เกิดขึ้นจริง ทำให้นักเรียนได้เห็นถึงมุมมองของเหตุการณ์และผู้คนต่างๆที่เป็นผู้กระทำและถูกระทำ การละเมิดสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ การทำกิจกรรมกลุ่มเป็นขั้นตอนที่สำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ซึ่งนักเรียนได้ค้นคว้า คัดวิเคราะห์ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็น

ปัญหาที่เกิดขึ้น ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน ได้ปฏิบัติจริงเรียนรู้ด้วยตนเองดีกว่าการเรียนรู้เพียงทฤษฎี และการเรียนรู้จากปัญหาที่อยู่ใกล้ตัวอย่างประสบการณ์ของเพื่อนๆในห้อง สามารถกระตุ้นความรู้สึกสร้างความเห็นอกเห็นใจให้เกิดขึ้นได้ อีกทั้งการเรียนรู้แบบนี้ก็ช่วยให้นักเรียนสามารถที่จะปกป้องตนเองและปฏิบัติกับผู้อื่นอย่างเหมาะสมในโลกออนไลน์ได้

...การเรียนรู้ที่ได้เห็นปัญหา การทำกิจกรรมกลุ่ม การศึกษาตุลิจจากสื่อต่าง ๆ ทำให้เราได้ประเด็นต่าง ๆ มาคิด แสดงความคิดเห็นในมุมมองของเราและเข้าใจมุมมองของตัวละครที่มีทั้งผู้กระทำและผู้ถูกกระทำค่ะ ทำให้เราสามารถคิดวิเคราะห์แยกแยะแล้วรู้ว่าถ้าเจอสถานการณ์แบบนี้เราต้องทำอะไรแก้ไขปัญหายังไง ทำให้เราได้เรียนรู้มากขึ้นค่ะ

...การมีส่วนร่วมของนักเรียนพวกเราได้ทำกิจกรรมได้ทำงานกลุ่ม แสดงความคิดเห็น ออกไปนำเสนอผลงาน ตอบคำถามต่างๆ รวมถึงการแชร์ประสบการณ์ของตัวเองด้วยค่ะ แบบว่าเราได้แชร์กันยอมรับฟังกันด้วยค่ะ

...วิชาครูอาจจะไม่ใช่วิชาแรกค่ะ แต่แบบเป็นการจัดการเรียนการสอนที่แบบหาได้น้อย ชอบที่ได้ทำจริงมากกว่าเรียนทฤษฎี ซึ่งครูทำดีแล้วค่ะทำต่อไปนะครู

(นักเรียนตัวแทนกลุ่มที่ 1, สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2568)

...ตั้งแต่เริ่มการเรียนรู้ มีการดูสื่อต่างๆที่ครูเปิดให้ดู มีการทำกิจกรรมกลุ่ม มองว่าเป็นกิจกรรมที่ดีมากๆอย่างหนึ่งเลยคะ สื่อต่างๆที่ครูเปิดให้ดู ทำให้เราได้ทราบถึงการแก้ไขปัญหายังไง เราสามารถเห็นอกเห็นใจผู้อื่นได้ยังไง สามารถสะท้อนสังคมออกมาได้ว่าในปัจจุบันนี้การไซเบอร์บูลลี่ยังคงมีค่อนข้างเยอะมากๆ ซึ่งก็ทำให้เราก็สามารถปกป้องตนเองได้ค่ะ และเราก็สามารถช่วยคนอื่นได้ด้วยค่ะ

...การมีส่วนในกิจกรรมที่เพื่อนๆได้ออกไปแชร์ประสบการณ์ ทำให้รู้สึกเห็นอกเห็นใจเพื่อนๆ เราไม่เคยรู้เลยว่าในอดีตนั้นเพื่อผ่านอะไรมาบ้าง รู้สึกสงสารเพื่อนมาก ๆ เลยคะ และก็ไม่อยากให้เกิดขึ้นกับเพื่อนๆอีกคะ และก็ในการทำกิจกรรมกลุ่มต่างๆ ทำให้เราได้แสดงความคิดเห็นอย่างไรกับเรื่องนี้

...ไม่ได้มีข้อเสนอแนะคะ เพราะว่าในทุกๆคาบเรียนครูจะมีการเล่าเรื่องการเปิดสื่อ การทำกิจกรรมร่วมกันทำให้ไม่น่าเบื่อทำให้รู้สึกอยากเรียนคะ

(นักเรียนตัวแทนกลุ่มที่ 2, สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2568)

... เราสามารถเรียนรู้ถึงปัญหาของการละเมิดสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ได้จริงๆคะ อย่างที่ครูเปิดคลิปให้ดู ดีกว่าการที่ได้ไปเรียนในหนังสือ เพราะว่าเราได้เห็น

อย่างแท้จริงทั้งความรู้สึกของผู้คน รวมถึงการทำกิจกรรมกลุ่ม ซึ่งเป็นสิ่งที่เราได้แสดงความคิดเห็นลงไปด้วยค่ะ และก็ได้ทำงานกับเพื่อนๆด้วยค่ะ

...เรามีส่วนเราด้วยการอย่างตอนที่เพื่อนออกมาเล่าประสบการณ์ การได้ทำกิจกรรมกลุ่ม คือครูจะมีโจทย์มาให้ซึ่งโจทย์ของครูก็จะเป็นการถามความคิดเห็นของเรา แล้วเราก็ได้ออกไปนำเสนอให้เพื่อนๆฟังค่ะ

...ข้อเสนอแนะนะคะ ครูเริ่มกิจกรรมการเรียนรู้ได้ดีตั้งแต่คาบแรกจนคาบสุดท้ายเลยคะ การที่ครูมีสื่อให้ดูหรือว่าการได้ทำกิจกรรมกลุ่ม คือ การแสดงความคิดเห็นร่วมกันภายในกลุ่ม และการที่เพื่อนออกไปเล่าประสบการณ์ก็ได้รู้ความเห็นของเพื่อนๆด้วยค่ะ

(นักเรียนตัวแทนกลุ่มที่ 3, สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2568)

...จากการเรียนรู้มาทั้งหมดแล้วก็เนื้อหาที่ครูสอน เปิดคลิปให้ดูช่วยให้ได้เห็นปัญหาที่เกิดขึ้นจริงๆ ทำให้คิดได้มากขึ้นว่าเราต้องมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ไม่ทำให้ผู้อื่นเสียความรู้สึกหรือว่าเกิดความเสียหาย เราจะไม่ไปต่อว่าวิจารณ์คนอื่น รวมถึงเราจะให้กำลังใจคนอื่นที่เขาถูกว่าทางโลกออนไลน์ค่ะ

...การมีส่วนร่วมนะคะ ก็การที่ได้ออกไปนำเสนอการแสดงความคิดเห็น มีการได้ฟังเพื่อนๆที่ออกมาเล่าประสบการณ์การถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์นะคะ ว่าเขาเคยทำอะไรมาบ้างเขาเคยทำอะไรมาบ้าง และตอนนี้เขาก็คิดได้แล้วว่าไม่ควรทำ

...กิจกรรมการเรียนการสอนที่ครูทำดีเหมาะสมแล้วค่ะ เพราะว่าครูก็ไม่ได้มีแค่เนื้อหาจำๆอย่างเดียว เพราะครูจะมีการเล่าเรื่องให้ดูคลิปและยกตัวอย่างให้เราได้เข้าใจมากขึ้นค่ะ

(นักเรียนตัวแทนกลุ่มที่ 4, สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2568)

...การเรียนรู้จากคลิปวิดีโอที่เห็นถึงปัญหาของสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ที่ครูเปิดให้ดู และก็ตอนช่วงกิจกรรมที่เพื่อนๆได้ออกมาเล่าเหตุการณ์ที่เคยถูกละเมิดและเคยละเมิดสิทธิของผู้อื่นบนโลกออนไลน์ว่าเพื่อนมีความรู้สึกอย่างไรทำให้เราได้คิดได้ว่าเราไม่ควรไปละเมิดผู้อื่น และควรมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นค่ะ

...การมีส่วนร่วมคือการได้เขียนให้กำลังใจเพื่อที่ออกมาเล่าประสบการณ์และการได้นำเสนอทำให้เราได้พูดได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องต่างๆค่ะ

...ไม่มีเรื่องที่จะเสนอแนะแล้วค่ะ เพราะว่าในแต่ละคาบก็มีกิจกรรมให้ทำหลากหลายเลยคะ แบบดูคลิป นำเสนออะไรแบบนี้ทำให้ไม่น่าเบื่อคะแล้วก็สนุกในการเรียนคะ

(นักเรียนตัวแทนกลุ่มที่ 5, สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2568)

จากข้อมูลข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า กิจกรรมการเรียนรู้แบบที่นักเรียนได้เห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจริง ผ่านการสืบค้นข้อมูล การทำกิจกรรมกลุ่ม การอภิปรายและการนำเสนอผลงาน ส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา นำไปสู่การพัฒนาทักษะความเห็นอกเห็นใจที่ช่วยให้เข้าถึงอารมณ์ความรู้สึกของผู้อื่นที่กำลังเผชิญปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ได้

6. ด้านการวัดและการประเมินผล

พบว่านักเรียนได้แสดงความคิดเห็นภายในห้องเรียนผ่านการนำเสนอ โปรแกรมที่ถ้าข้อความซ้ำกันตัวอักษรจะใหญ่ขึ้นมา ทำให้นักเรียนได้รู้และเข้าใจ อีกทั้งยังได้แลกเปลี่ยนข้อมูลต่างๆกับเพื่อนๆภายในห้อง การประเมินตนเองด้วยแบบวัดทักษะความเห็นอกเห็นใจดีกว่าการทำข้อสอบ เพราะคือความคิดการกระทำของนักเรียนจริงๆไม่ใช่การท่องจำข้อมูลเพื่อนำไปสอบ ทั้งยังสามารถตรวจสอบตนเองได้ว่าหลังจากการที่ได้เรียนรู้เรื่องนี้แล้วนั้น นักเรียนสามารถที่จะปกป้องตนเองและไม่ละเมิดสิทธิมนุษยชนของผู้อื่นบนโลกออนไลน์ได้

...สำหรับคิดว่าที่รู้สึกเหมาะสมที่สุดเลยนะค่ะ คือ การที่เราได้เห็นว่าคุณในออนไลน์ปฏิบัติตัวกันอย่างไร คิดว่าดีกว่าทำข้อสอบ ซึ่งไม่ได้ผลค่ะ เราได้สำรวจตัวเองด้วยแบบวัดทำให้เราได้วัดตัวเองในการใช้สื่อบนโลกออนไลน์เพราะคือความจริงและตรวจสอบได้ด้วยตนเองค่ะ

...การวัดและประเมินผลเหมาะสมแล้วค่ะ เพราะทำให้เราได้คิด แสดงความคิดเห็นร่วมกันผ่านแอปที่ทำให้เห็นข้อความตัวใหญ่ ก็ไม่ได้เห็นตัวใหญ่สุดอย่างเดียวยังทำให้เราได้เห็นข้อความอื่นๆด้วย การประเมินตนเองก็ทำให้เราได้รู้ในตัวตนของเราค่ะ

...ข้อเสนอแนะนะค่ะ อยากให้มีการ google from แล้วสอบถามความคิดเห็น เพราะไม่มีความผิดถูก ทำให้เราได้แสดงความคิดเห็นจริงๆค่ะ

(นักเรียนตัวแทนกลุ่มที่ 1, สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2568)

...การประเมินความเข้าใจหลังจากที่เราได้เรียนได้ทราบแล้ว เราก็ควรจะประเมินตัวเราเองได้แล้วค่ะว่าเราเข้าใจแล้วจริงๆ โดยที่เราจะไม่ไปทำกับคนอื่นและคนอื่นก็ต้องไม่ทำกับเราด้วยค่ะ หรืออาจจะเป็นอีกวิธีหนึ่งด้วยการแสดงความคิดเห็นในห้องเรียนอย่างเช่นการดูคลิปและแสดงความคิดเห็นอย่างนี้ค่ะ

...การวัดแบบที่ครูแบบให้แสดงความคิดเห็นแบบว่าถ้าความคิดเห็นไหนมากที่สุดก็จะตัวใหญ่ขึ้นมา มองว่าคำถามที่ครูถามและเพื่อนส่วนใหญ่ตอบไปในแนวทางเดียวกันเราและเพื่อนๆเข้าใจในเรื่องสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ค่ะ แล้วเราก็มีวิธีการรับมือที่เหมาะสมค่ะ

...เห็นด้วยกับเพื่อนจากตัวแทนกลุ่มที่ 1 ค่ะ การที่เราได้แสดงความคิดเห็นคุณครูก็จะได้เห็นความเห็นของเราคนเดียว มองว่าเป็นเรื่องที่หลายๆคนน่าจะชอบค่ะ
(นักเรียนตัวแทนกลุ่มที่ 2, สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2568)

...การแสดงความคิดเห็นค่ะ การนำเสนอผลงานหน้าห้องนะคะทำให้เพื่อน ๆ หรือว่าครูได้รู้ความคิดของเราด้วยค่ะ แล้วก็ความคิดเห็นของเพื่อนในกลุ่มของตัวเองด้วยค่ะ
...คิดว่า การวัดการประเมินผลเหมาะสมแล้วค่ะ ทำให้ได้เห็นว่าเราและเพื่อน ๆ ในห้องเรียนรู้สึกเห็นไปในทางเดียวกัน เพราะการแสดงความคิดเห็นเหมือนกันก็จะตัวใหญ่ขึ้นมา การประเมินทักษะความเห็นอกเห็นใจของตนเองก็ดีกว่าการทำข้อสอบค่ะ เพราะคือความคิดการกระทำของเราจริงๆไม่ใช่การจำแล้วไปสอบ

...ข้อเสนอแนะนะคะ อยากให้มีการ google from แบบตั้งคำถามเลยคะ เป็นคำถามแบบกว้างๆและให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นของตนเองลงไปคะ แบบว่าไม่สามารถลอกคำตอบกันได้ด้วยคะ
(นักเรียนตัวแทนกลุ่มที่ 3, สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2568)

...สิ่งที่เราได้เรียนมาทั้งหมดก็ทำให้เกิดความเข้าใจคะ เพราะจะมีการได้ดูสื่อ และได้แสดงความคิดเห็น ได้ฟังความคิดเห็นของเพื่อน แล้วก็การที่เพื่อนออกมาแชร์ประสบการณ์ชีวิตก็ทำให้เราเกิดความเข้าใจว่าคนที่ถูกกระทำนั้นรู้สึกไม่ดีคะ

...การประเมินผลจากการที่การที่เราได้ไปนำเสนอการแสดงความคิดเห็น
ท้ายคาบ การให้กำลังใจคนอื่นอย่างไรเมื่อเขาเจอการละเมิด และการป้องกันอย่างไร

...ไม่มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เพราะสิ่งที่ครูทำก็ทำให้เราได้รู้และเข้าใจมากขึ้นแล้วคะ
(นักเรียนตัวแทนกลุ่มที่ 4, สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2568)

...การที่ครูเปิดสื่อให้ดูและการทำงานกลุ่มคะ เพราะว่าได้แชร์ความคิดเห็นกันและก็ออกไปนำเสนอเพื่อแสดงความเข้าใจที่เราเข้าใจว่าเป็นแบบไหน การที่ได้ทำแบบวัดทักษะก็ทำให้เราได้ตระหนักในตัวเองด้วยคะ

...มีการถามหลากหลายเรื่องคะว่าอันไหนเป็นการละเมิด การรับมืออย่างไร ทำให้เราได้เห็นความคิดของเพื่อนในห้องเลยคะ

...เห็นด้วยกับเพื่อนคะตัวแทนจากกลุ่มที่ 3 ค่ะ การที่เราตอบลง Google from ทำให้เราได้แสดงความคิดเห็นของเราจริงๆเป็นความรู้ความเข้าใจของแต่ละคนทำให้ไม่เหมือนกันด้วยคะ
(นักเรียนตัวแทนกลุ่มที่ 5, สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2568)

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่า การวัดและประเมินผล สอดคล้องกับทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล ซึ่งนักเรียนสามารถสะท้อนผลการเรียนรู้ออกมาในรูปแบบของการแสดงความคิดเห็น การนำเสนอผลงาน และการประเมินตนเองด้วยแบบวัดทักษะ ซึ่งช่วยให้นักเรียนสามารถปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมในโลกออนไลน์

7. ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้

พบว่าสภาพแวดล้อมมีผลต่อการเรียนรู้ นักเรียนคิดว่าห้องศูนย์สังคมเป็นห้องที่เหมาะสมในการเรียนมากกว่าห้องเรียนของตนเอง เนื่องจากมีสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนพร้อมต่อการเรียนรู้มากกว่า ทั้งอากาศเย็น จอโปรเจคเตอร์ใหญ่ และโต๊ะเหมาะสมกับการนั่งเป็นกลุ่ม ซึ่งช่วยให้นักเรียนสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนได้สะดวกมีอะไรที่ต้องการแสดงความคิดเห็นก็พูดคุยกันได้เลย บรรยากาศในการเรียน ครูมีความเป็นกันเอง เข้าใจนักเรียน และไม่ตัดสินจากภายนอก ทำให้นักเรียนรู้สึกสบายใจและกล้าแสดงความคิดเห็น อุปสรรคหลักคือถ้าเรียนในห้องเรียนปกติของตนเองสัญญาณอินเทอร์เน็ตที่ช้า ทำให้การค้นหาข้อมูลและการเปิดสื่อล่าช้า นักเรียนเสนอให้ปรับปรุงอินเทอร์เน็ตให้ดีขึ้นและเพิ่มโปรเจคเตอร์ที่มีคุณภาพสูงขึ้นในห้องเรียน

...สภาพแวดล้อมด้านอุปกรณ์การเรียนห้องศูนย์สังคมก็มีพร้อมต่อการเรียนด้วยค่ะ สำหรับตัวครูเวลาครูเล่าเรื่องนักเรียนจะหันขวับมาเลย ขึ้นขอบการได้ฟังเรื่องจากครูทำให้เข้าใจและมองภาพชัดเจนค่ะ ครูเข้าใจสิทธิของนักเรียนไม่ตัดสินนักเรียนจากภายนอกค่ะ สบายใจที่ได้เรียนกับครูค่ะ

...อุปสรรคในการเรียนรู้ คืออินเทอร์เน็ตที่ห้องเรียนของเราเองไม่ค่อยดีค่ะเวลาค้นหาข้อมูลก็อาจจะล่าช้าค่ะ แล้วก็อากาศที่ร้อนก็ทำให้เราไม่สบายตัวไม่มีสมาธิค่ะ

...ข้อเสนอแนะสภาพแวดล้อมนะคะ อยากให้มีโปรเจคเตอร์ในห้องเรียนที่สีชัดเจนในการดูสื่อต่างๆค่ะ

(นักเรียนตัวแทนกลุ่มที่ 1 , สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2568)

...สภาพห้องเรียนเป็นสิ่งสำคัญมากๆเลยค่ะในการเรียน การเรียนที่ห้องเรียนอากาศร้อนอาจจะทำให้เรารู้สึกไม่ค่อยอยากเรียนเท่าไรค่ะ ถ้าได้ไปเรียนที่ห้องศูนย์สังคมเราได้นั่งเป็นกลุ่มเราสามารถแชร์ความคิดเห็นกับเพื่อนได้เลยค่ะ แล้วก็อากาศก็เย็นทำให้เราตั้งใจเรียนมากขึ้นได้ค่ะ ครูมีความเป็นกันเองพวกเราไม่รู้สึกรังหรือกดดันในคาบเรียนเลยค่ะ

...อุปสรรคคือสัญญาณอินเทอร์เน็ตในห้องเรียนค่ะ ที่อาจจะทำให้การเปิดคลิปต่าง ๆ ไม่สะดวกถ้าช้าได้ค่ะ

...ข้อเสนอแนะก็เรื่องอินเทอร์เน็ต ที่อยากให้มีความเร็วขึ้น เพราะว่าทำให้เราเสียเวลาในการค้นหาข้อมูลค่ะ

(นักเรียนตัวแทนกลุ่มที่ 2 , สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2568)

...สภาพแวดล้อมที่จัดการเรียนในห้องศูนย์สังคมพวกเราชอบมากเลยค่ะ การได้ไปเรียนที่ห้องนั้นทำให้เราตั้งใจเรียนมากขึ้น อาจจะด้วยเพราะอากาศไม่ได้ร้อนในห้องมีแอร์ และก็ได้นั่งกับโต๊ะเรียนที่เหมาะสมกับการทำกิจกรรมกลุ่มค่ะ ได้พูดคุยแสดงความคิดเห็นกับเพื่อนว่าคิดอย่างไร มีอิสระในการแสดงความคิดเห็น รวมถึงครูก็มีทัศนคติที่ดี มีความเข้าใจเด็กเข้าใจวัยรุ่นค่ะ

...สภาพห้องมีผลมาก ห้องเรียนของเรามีจอโปรเจกเตอร์อันเล็กนิดเดียว และก็อากาศร้อนมาก ๆ ด้วยค่ะ และก็สัญญาณอินเทอร์เน็ตค่ะ

...ไม่มีข้อเสนอแนะสำหรับครูและเพื่อนค่ะ แต่เป็นข้อเสนอแนะเรื่องอินเทอร์เน็ตให้ดีขึ้นกว่านี้ค่ะ

(นักเรียนตัวแทนกลุ่มที่ 3 , สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2568)

...การเรียนในห้องศูนย์สังคมดีกว่าในห้องเรียนค่ะ เพราะอากาศเย็นแต่ในห้องเรียนของเราร้อนมาก ทำให้เราเพลียและไม่มีสมาธิในการเรียนค่ะ การเรียนแบบได้นั่งเป็นกลุ่มทำให้ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน เพื่อนเสนอความคิดเราก็ได้รับฟัง เราพูดเพื่อนก็ฟังแบบว่าได้เห็นมุมมองหลากหลายค่ะ เวลาเรียนสนุกครูเล่าเรื่องสอดแทรกเหตุการณ์ต่างๆ แล้วก็เพื่อนๆก็ตั้งใจเรียนทำงานกันด้วยค่ะ

...อุปสรรคนะคะก็อาจจะมีสัญญาณอินเทอร์เน็ต แล้วถ้าเรียนบนห้องเรียนจอโปรเจกเตอร์ไม่ค่อยชัดเท่าไรค่ะ แต่ไปเรียนที่ห้องศูนย์คือเห็นชัดเจนภาพสวยเน็ตก็ดีกว่าอากาศไม่ร้อนค่ะ ในห้องเรียนอากาศร้อนค่ะ

...ข้อเสนอแนะเห็นด้วยกับเพื่อนตัวแทนกลุ่ม 3 ค่ะ ที่อาจจะต้องมีการเปลี่ยนอินเทอร์เน็ตให้ดีกว่านี้ค่ะ เพราะถ้าคอมช้าอินเทอร์เน็ตช้าก็อาจจะทำให้เวลาเรียนของเราลดลงค่ะ

(นักเรียนตัวแทนกลุ่มที่ 4 , สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2568)

...ห้องศูนย์สังคมเหมาะสมในการเรียนการทำกิจกรรมมากๆค่ะ อากาศก็ดี ใจใหญ่เหมาะสมในการดูคลิปสื่อต่างๆ ภาพชัดเจน การนั่งเรียนก็เหมาะสมในการนั่งเป็นกลุ่ม เวลาครูให้ทำกิจกรรมก็สามารถปรึกษากันได้เลยค่ะ แบบว่ามีอะไรก็แลกเปลี่ยนกัน และยอมรับความเห็นของกันและกันค่ะ

...อุปสรรคคือสัญญาณอินเทอร์เน็ตและกีลจ็อโปรเจคเตอร์ค่ะ ในห้องเรียนของพวกเราไม่ค่อยชัดค่ะ

...ข้อเสนอแนะคือเรื่องอินเทอร์เน็ต เพราะเป็นอุปสรรคในการเปิดคลิปสื่อต่าง ๆ ค่ะ

(นักเรียนตัวแทนกลุ่มที่ 5 , สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2568)

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการทำกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มให้นักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์กัน สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ให้การยอมรับและรับฟังกัน บรรยากาศในการเรียน ครูมีความเป็นกันเองเข้าใจนักเรียน ทำให้นักเรียนรู้สึกสบายใจและมีอิสระในการเรียนรู้

ผลจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม เป็นการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ เพื่อเสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งมีผลตามประเด็นการสังเกตที่ครอบคลุมการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. ปฏิริยาของนักเรียนที่มีต่อบทบาทการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้สอน

นักเรียนให้ความเคารพต่อครูผู้สอนและให้ความร่วมมือในการเรียนรู้รับฟังการชี้แนะแนวทางการค้นคว้าหาข้อมูล และปฏิบัติตามคำแนะนำของครูอย่างตั้งใจมีความกระตือรือร้นและให้ความร่วมมือดีในการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ทุกขั้นตอนมีความไว้วางใจครูผู้สอน โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการแบ่งปันประสบการณ์ของตนเอง บรรยากาศการเรียนรู้เต็มไปด้วยความเปิดกว้างและเป็นกันเอง นักเรียนรู้สึกปลอดภัยในการแสดงความคิดเห็น

2. ผู้เรียนมีการสื่อสารหรือปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมชั้นเรียน

นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกันตลอดกิจกรรมการเรียนรู้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นด้านสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ เคารพความคิดเห็นที่แตกต่างและรับฟังมุมมองของเพื่อนแสดงความคิดเห็นซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการถูกละเมิดสิทธิในโลกดิจิทัล การทำงานกลุ่มมีความราบรื่น ทุกคนช่วยกันทำงาน แบ่งหน้าที่อย่างเป็นระบบ ระหว่างการอภิปราย นักเรียนมีการตั้งคำถามและโต้แย้งเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน

3. นักเรียนแสดงความสนใจต่อเนื้อหาสาระที่เรียน

เนื้อหาสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์เป็นเรื่องใกล้ตัว ทำให้นักเรียนให้ความสนใจเป็นอย่างมากนักเรียนสามารถถ่ายทอดความเข้าใจของตนเองให้เพื่อนและครูรับรู้ได้ นักเรียนตั้งคำถามเกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียน เช่น การละเมิดสิทธิในโลกออนไลน์เกิดขึ้นได้อย่างไร และควรป้องกันอย่างไร มีการแสดงความคิดเห็นต่อสื่อที่ใช้ในบทเรียน เช่น กรณีของ "ออย" ใน Hormones วิว้าวุ่น Season 2 ที่แอบอ้างตัวตนในโลกออนไลน์ กรณีศึกษาเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ กระตุ้นให้นักเรียนตั้งคำถามและอภิปรายอย่างจริงจัง เช่น "ทำไมถึงต้องแสดงความคิดเห็นกันรุนแรง?" นักเรียนให้ความสนใจกับประเด็นความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัล เพราะเป็นเรื่องที่ไม่เคยได้เรียนรู้มาก่อน

4. นักเรียนมีความสนใจและแสดงความคิดเห็นต่อสื่อการเรียนรู้

สื่อที่ใช้ เช่น วิดีโอจากซีรีส์ Hormones, วิดีโอ Cyberbullying, และวิดีโอเกี่ยวกับความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัล สร้างความสนใจให้กับนักเรียน นักเรียนตั้งใจรับชมและมีอารมณ์ร่วมกับเนื้อหาในวิดีโอ เช่น เสียใจไปกับเหตุการณ์ผู้คนที่อยู่ในสื่อ หรือสงสัยในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น มีการวิพากษ์วิจารณ์และอภิปรายเกี่ยวกับสื่อที่ใช้ เช่น ทำไมตัวละครถึงตัดสินใจกระทำการต่าง ๆ และผลกระทบที่เกิดขึ้น นักเรียนสะท้อนใจจากวิดีโอเกี่ยวกับความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัล เช่น มีนักเรียนแสดงความคิดเห็นว่า "รู้สึกหดหู่มากเลยที่ชาวบ้านเขาเหมือนไม่ได้มีอะไรพร้อมสำหรับสังคมที่ต้องใช้เทคโนโลยีเลยคะ" สื่อการเรียนรู้กระตุ้นให้เกิดความคิดวิเคราะห์ เช่น การออกแบบนโยบายเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัล

5. นักเรียนมีส่วนร่วมทั้งในรูปแบบการตอบคำถาม การทำงานเป็นกลุ่ม หรือการลงมือปฏิบัติจริงในกิจกรรมการเรียนรู้

นักเรียนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของกิจกรรม เช่น การตอบคำถาม การทำงานกลุ่ม และการลงมือปฏิบัติจริงในกิจกรรมกลุ่ม นักเรียนมีการแบ่งหน้าที่กันทำงาน ค้นคว้าข้อมูล และนำเสนอประเด็นของกลุ่มมีการอภิปรายและนำเสนอแนวทางป้องกันการละเมิดสิทธิในโลกออนไลน์ เช่น การป้องกันการแอบอ้างตัวตนในสื่อออนไลน์ การใช้คำพูดอย่างระมัดระวังบนโลกออนไลน์ การช่วยเหลือเพื่อนที่ถูกละเมิดสิทธิ เช่น การรายงานเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม นักเรียนสามารถอภิปรายและเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ในทุกๆกิจกรรมการเรียนรู้

6. นักเรียนสามารถแสดงความเข้าใจในประเด็นเรื่องสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ผ่านการตอบคำถามหรือการอภิปรายในชั้นเรียน

นักเรียนสามารถสรุปและอธิบายเนื้อหาสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ให้เพื่อนและครูเข้าใจได้นักเรียนสามารถให้เหตุผลและวิเคราะห์ปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาการละเมิดสิทธิ แสดงออกถึงความเข้าใจในผลกระทบของการละเมิดสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ และแนวทางการป้องกันเสนอ

แนวทางในการรักษาสิทธิของตนเองและช่วยเหลือผู้อื่น เช่น การตั้งค่าความเป็นส่วนตัวส่วนตัวบนแพลตฟอร์มออนไลน์ การใช้โซเชียลมีเดียอย่างมีความรับผิดชอบ การให้กำลังใจเพื่อนที่ถูกกลั่นแกล้งทางออนไลน์ กิจกรรมที่ใช้แบบวัดทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลช่วยให้นักเรียนตระหนักถึงมุมมองและอารมณ์ของผู้อื่น

7. สภาพแวดล้อมการเรียนรู้

สภาพแวดล้อมในห้องเรียนเอื้อต่อการทำงานเป็นทีมและการอภิปราย นักเรียนสามารถทำกิจกรรมร่วมกันได้อย่างราบรื่นมีบรรยากาศที่ส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างอิสระ นักเรียนสามารถแสดงความรู้สึกและมุมมองของตนเองได้โดยไม่กังวล ไม่มีเสียงรบกวนระหว่างการเรียนรู้ นักเรียนรู้สึกปลอดภัยในการเรียนรู้ สามารถแบ่งปันประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดสิทธิในโลกออนไลน์ได้โดยไม่รู้สึกถูกตัดสิน

สรุปผลการประเมินการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งได้ข้อมูลจากแบบวัดทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล การสนทนากลุ่ม (Focus group) และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยแบ่งออกเป็น ผลการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ 7 ด้าน และผลของทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล 3 ด้าน ดังนี้

ผลการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 7 ด้าน ดังนี้

1. ด้านครูผู้สอน ครูให้ความรู้และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน มีความยุติธรรมและเข้าใจมุมมองที่แตกต่าง ครูใช้วิธีการสอนที่ทำให้เนื้อหาเข้าถึงง่าย และกระตุ้นให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น นักเรียนให้ความสนใจและให้ความร่วมมือต่อการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอน โดยให้ความร่วมมืออย่างดีในทุกๆ ขั้นตอน

2. ด้านผู้เรียน ให้ความสำคัญกับเรื่องสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ และการศึกษาทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ลดการเป็น "นักเลงคีย์บอร์ด" และให้ความสำคัญกับการคิดก่อนพิมพ์ ทั้งยังตระหนักว่าการเคารพกันและกันเป็นพื้นฐานของการอยู่ร่วมกันในสังคม ผู้เรียนรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง ร่วมกันดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ได้ดี มีการสื่อสารแบ่งหน้าที่และรับผิดชอบในการทำงาน

3. ด้านเนื้อหาสาระ เนื้อหาสาระสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์มีความครอบคลุม ทั้งการปกป้องข้อมูลส่วนตัวและการใช้โซเชียลมีเดียอย่างปลอดภัย ความเสมอภาคในสภาพแวดล้อมทางออนไลน์ ความยุติธรรมทางสังคมออนไลน์ ความมั่นคงปลอดภัยและการได้รับการเคารพสิทธิเสรีภาพบนโลกออนไลน์ โดยตระหนักถึงผลกระทบของการนำข้อมูลส่วนตัวของผู้อื่นไปใช้โดยไม่ได้รับอนุญาต และเห็นความสำคัญของการปกป้องข้อมูลส่วนตัวของตนเอง พร้อมทั้งเข้าใจความสำคัญของความเห็นอกเห็นใจในโลกออนไลน์

4. ด้านสื่อการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้จากเหตุการณ์จริง สื่อ เช่น ข่าว คลิปวิดีโอ ประสบการณ์จริง สะท้อนสังคมในปัจจุบัน ช่วยให้นักเรียนเข้าถึงมุมมองความคิด สามารถเข้าใจความรู้สึกและความคิดของผู้อื่น เห็นถึงผลกระทบของการละเมิดสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ และสามารถสร้างความเห็นอกเห็นใจต่อผู้ที่ได้รับผลกระทบได้ นักเรียนให้ความสนใจในการรับชมและรับฟังสื่อการเรียนรู้ มีปฏิริยาและสีหน้าร่วมกับการรับชมสื่อ รวมถึงแสดงความคิดเห็นที่หลากหลาย

5. ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้แบบที่นักเรียนได้เห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจริง ผ่านการสืบค้นข้อมูล การทำกิจกรรมกลุ่ม การอภิปรายและการนำเสนอผลงาน ส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดแก้ปัญหาไปสู่การเกิดทักษะความเห็นอกเห็นใจที่สามารถเข้าถึงอารมณ์ความรู้สึกของผู้อื่นที่กำลังเผชิญกับปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ได้

6. ด้านการวัดและการประเมินผล นักเรียนสามารถสะท้อนผลการเรียนรู้ออกมาในรูปแบบของการแสดงความคิดเห็น การนำเสนอผลงาน และการประเมินตนเองด้วยแบบวัดทักษะ ซึ่งช่วยให้นักเรียนสามารถปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมในโลกออนไลน์

7. ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการทำกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มให้นักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์กัน สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ให้การยอมรับและรับฟังกัน บรรยากาศในการเรียน ครูมีความเป็นกันเอง เข้าใจนักเรียน ทำให้นักเรียนรู้สึกสบายใจและมีอิสระในการเรียนรู้

ผลการประเมินทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 การเข้าถึงมุมมองความคิด (Cognitive Empathy) นักเรียนสามารถเข้าใจมุมมองของผู้อื่นผ่านการเรียนรู้เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิในโลกดิจิทัล มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เคารพมุมมองที่แตกต่าง ตระหนักถึงปัญหาความเหลื่อมล้ำและสนับสนุนความเท่าเทียมทางดิจิทัล

ด้านที่ 2. การเข้าถึงอารมณ์ความรู้สึก (Emotional Empathy) นักเรียนมีความรู้สึกร่วมอารมณ์ต่อเหตุการณ์ที่ได้เรียนรู้ มีความรู้สึกเห็นใจและสะท้อนใจกับเรื่องราวของผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนทางดิจิทัล รวมถึงให้กำลังใจเพื่อนที่แบ่งปันประสบการณ์การถูกละเมิดสิทธิ นักเรียนสามารถสะท้อนความรู้สึกผ่านการแสดงความคิดเห็น และตอบสนองต่ออารมณ์ของผู้อื่นได้อย่างลึกซึ้ง

ด้านที่ 3. การแสดงออกถึงการเอื้อเฟื้อ (Compassionate Empathy) นักเรียนสามารถปกป้องข้อมูลส่วนตัว การรายงานเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมที่ส่งผลกระทบต่อผู้อื่น เสนอแนวทางการช่วยเหลือผู้อื่นโดยการให้คำแนะนำแก่ผู้ที่ถูกต้อง พร้อมทั้งส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์

บทที่ 5

บทสรุป

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ เพื่อเสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล ของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จังหวัดพิษณุโลก เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จังหวัดพิษณุโลก 2) เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยจึงสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จังหวัดพิษณุโลก

จากการศึกษาข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกสภาพปัจจุบันและปัญหา ทั้ง 7 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านผู้สอน 2) ด้านผู้เรียน 3) ด้านเนื้อหาสาระ 4) ด้านสื่อการเรียนรู้ 5) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ 6) ด้านการวัดและประเมินผล 7) ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ จากผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยตัวแทนครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ได้แก่ โรงเรียนจ่านกร้อง จำนวน 1 คน โรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคม จำนวน 1 คน โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี จำนวน 1 คน โรงเรียนพุทธชินราช จำนวน 1 คน รวม 4 คน ภายใต้งัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ จำแนกเป็นรายด้านได้ดังนี้

1. ด้านผู้สอน ปัจจุบันครูมีบทบาทเป็นโค้ชและผู้ชี้แนะแนวทางให้นักเรียนเข้าใจแนวคิดด้านสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะพฤติกรรมออนไลน์ การวิพากษ์วิจารณ์ผู้อื่น ครูต้องสอนโดยผสมผสานวัฒนธรรมไทยกับหลักสิทธิมนุษยชนสากลผ่านกรณีศึกษาและข่าวสารเพื่อให้เข้าใจโลกออนไลน์มากขึ้น อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่พบคือ ครูที่มีอายุห่างจากนักเรียนมากอาจไม่คุ้นเคยกับเทคโนโลยีและ

ต้องปรับตัวให้ทันสมัย นอกจากนี้ เนื้อหาด้านสิทธิมนุษยชนหลายประเด็นยังไม่ถูกบรรจุในหลักสูตร และมีความซับซ้อน ทำให้นักเรียนบางส่วนไม่สนใจมากนัก

2. ด้านผู้เรียน นักเรียนมีความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์และสามารถวิเคราะห์เหตุการณ์ทางสังคมได้ แต่ยังขาดความตระหนักในการปฏิบัติตนให้เหมาะสม ปัญหาที่พบคือนักเรียนบางคนใช้สื่อออนไลน์ในทางที่ไม่เหมาะสม เช่น การใช้คำหยาบและการแสดงความคิดเห็นโดยไม่ไตร่ตรอง นอกจากนี้ พวกเขามักรับข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตโดยไม่ตรวจสอบข้อเท็จจริง และแม้จะรู้ว่าอะไรควรทำหรือไม่ควรทำ แต่ยังขาดความเห็นอกเห็นใจต่อผู้อื่น

3. ด้านเนื้อหาสาระ การเรียนการสอนสิทธิมนุษยชนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เน้นเรื่องสิทธิและหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญและหลักประชาธิปไตย แต่ยังไม่มีการบรรจุเนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ปัญหาที่พบคือหลักสูตรยังไม่ครอบคลุมประเด็นดังกล่าวอย่างชัดเจน จึงควรมีการปรับปรุงโดยเพิ่มเนื้อหาเกี่ยวกับการใช้สื่อออนไลน์อย่างปลอดภัย การป้องกันการละเมิดสิทธิ และเนื้อหาที่เหมาะสมกับวัยของนักเรียนเพื่อให้สามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้

4. ด้านสื่อการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ที่ใช้เหตุการณ์จริง ข่าวสาร หรือกรณีศึกษาในโลกออนไลน์สามารถกระตุ้นให้นักเรียนคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาได้ดี โดยเฉพาะสื่อที่เข้าใจง่ายและเข้าถึงได้ทันที เช่น คลิปวิดีโอหรือประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนเอง อย่างไรก็ตาม ปัญหาคือสื่อแบบดั้งเดิม เช่น หนังสือหรือสไลด์ อาจไม่น่าสนใจพอ และการเลือกสื่อควรคำนึงถึงความเหมาะสมกับวัยของนักเรียน เพราะบางเนื้อหาอาจรุนแรงหรือทำให้เกิดความเข้าใจผิดเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์

5. ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ผ่านกรณีตัวอย่าง ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในสังคม กิจกรรมแบบกลุ่ม การใช้คลิปวิดีโอช่วยให้นักเรียนเข้าใจปัญหาการละเมิดสิทธิในโลกออนไลน์ผ่านการฝึกปฏิบัติจริง อย่างไรก็ตาม การสอนแบบบรรยายเพียงอย่างเดียวมีข้อจำกัดในการพัฒนาทักษะคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา อีกทั้งสื่อและวิธีการที่ล้าสมัยอาจไม่ดึงดูดความสนใจของนักเรียน จำเป็นต้องปรับปรุงให้ทันสมัยและสอดคล้องกับพฤติกรรมการเรียนรู้ในปัจจุบัน

6. ด้านการวัดและประเมินผล มีการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนเพื่อประเมินการเปลี่ยนแปลงด้านความคิดและการกระทำ รวมถึงการสะท้อนคิดและการวิพากษ์วิจารณ์ในกลุ่ม เพื่อวัดพัฒนาการด้านความเข้าใจ อย่างไรก็ตาม การวัดผลด้วยข้อสอบหรือแบบฝึกหัดเพียงอย่างเดียวอาจไม่สะท้อนความเข้าใจที่แท้จริงของนักเรียน เนื่องจากอาจเกิดการลอกคำตอบหรือขาดการคิดวิเคราะห์เชิงลึก อีกทั้งแบบทดสอบปรนัยไม่สามารถวัดทักษะเชิงปฏิบัติหรือการนำความรู้ไปใช้จริงได้ ทำให้การประเมินผลอาจไม่ครอบคลุมทุกด้านของการเรียนรู้

7. สภาพแวดล้อม สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ส่งเสริมความเท่าเทียมในห้องเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนเป็นกันเอง ทำให้นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยน

ความคิดเห็นมากขึ้น การใช้สื่อที่น่าสนใจ เช่น วีดีโอ ช่วยดึงดูดความสนใจของนักเรียนในช่วงเริ่มต้นของบทเรียน อย่างไรก็ตาม การสื่อสารที่ไม่สอดคล้องกับพฤติกรรมของเด็กในแต่ละช่วงวัยอาจทำให้เกิดช่องว่างในการเรียนรู้ นักเรียนบางคนขาดความสนใจหรือไม่มีเป้าหมายในการเรียน อีกทั้งเวลาเรียนที่จำกัดและการขาดแคลนอุปกรณ์เทคโนโลยีเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปประเด็นสำคัญที่สอดคล้องและนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 คือ ครูทำหน้าที่เป็นผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมในการสอนสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ได้ แต่ขาดทักษะการใช้สื่อเทคโนโลยี ผู้เรียนยังขาดความตระหนักในการปฏิบัติตนและการไตร่ตรองก่อนแสดงความคิดเห็น เนื้อหาการเรียนการสอนยังไม่ครอบคลุมสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ควรปรับปรุงให้เหมาะสมกับวัยของนักเรียน สื่อการเรียนรู้ก็ควรเป็นปัญหาจากเหตุการณ์จริงจะช่วยกระตุ้นการคิดวิเคราะห์ได้ดี การสอนแบบบรรยายเพียงอย่างเดียวมีข้อจำกัด การประเมินผลด้วยข้อสอบเพียงอย่างเดียวอาจไม่สะท้อนความเข้าใจและสร้างความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นทางดิจิทัลได้ จากสภาพปัจจุบันและปัญหาข้างต้น และผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวคำถามในการสัมภาษณ์ มาดำเนินการปรับปรุงประยุกต์ใช้ ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จังหวัดพิษณุโลก

2. ผลพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จังหวัดพิษณุโลก

ผลการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จังหวัดพิษณุโลก โดยนักเรียน จำนวน 40 คน จากการทำแบบประเมินทักษะทางเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์แบบสนทนากลุ่ม (Focus group) ได้ผลการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ 7 ด้าน และทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล 3 ด้าน ดังนี้

ผลการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 7 ด้าน ดังนี้

1. ด้านครูผู้สอน ให้ความรู้และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน มีความยุติธรรม และเข้าใจมุมมองที่แตกต่าง ครูใช้วิธีการสอนที่ทำให้เนื้อหาเข้าถึงง่าย และกระตุ้นให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น

2. ด้านผู้เรียน ให้ความสำคัญกับเรื่องสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ การศึกษาทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้ความสำคัญกับการคิดก่อนพิมพ์ ทั้งยังตระหนักว่าการเคารพกันและกันเป็นพื้นฐานของการอยู่ร่วมกันในสังคมออนไลน์

3. ด้านเนื้อหาสาระ เนื้อหาเรื่องสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์มีความครอบคลุมในการปกป้องข้อมูลส่วนตัวและการใช้โซเชียลมีเดียอย่างปลอดภัย ความเสมอภาคในสภาพแวดล้อมทางออนไลน์ ความยุติธรรมทางสังคมออนไลน์ ความมั่นคงปลอดภัยและการได้รับการเคารพสิทธิเสรีภาพบนโลกออนไลน์ โดยตระหนักถึงผลกระทบของการใช้ข้อมูลส่วนตัวของผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต และสำคัญของความเห็นอกเห็นใจในโลกออนไลน์

4. ด้านสื่อการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้จากเหตุการณ์จริง ประสบการณ์จริง ที่สะท้อนสังคมในปัจจุบันช่วยให้นักเรียนเข้าถึงมุมมองความคิด สามารถเข้าใจความรู้สึกและความคิดของผู้อื่น เห็นถึงผลกระทบของการละเมิดสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ และสามารถสร้างความเห็นอกเห็นใจต่อผู้ที่ได้รับผลกระทบได้

5. ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้จากปัญหาที่เกิดขึ้นจริง ผ่านการสืบค้นข้อมูล การทำกิจกรรมกลุ่ม การอภิปรายและการนำเสนอผลงาน ส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดแก้ปัญหาไปสู่การเกิดทักษะความเห็นอกเห็นใจที่สามารถเข้าถึงอารมณ์ความรู้สึกของผู้อื่นที่กำลังเผชิญกับปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ได้

6. ด้านการวัดและการประเมินผล มีความหลากหลาย สะท้อนผลการเรียนรู้ออกมาในรูปแบบของการแสดงความคิดเห็น การนำเสนอผลงาน และการประเมินตนเองด้วยแบบวัดทักษะ ทำให้นักเรียนสะท้อนการปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมในโลกออนไลน์

7. ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ เอื้อต่อการทำกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มให้นักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์กัน สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ให้การยอมรับและรับฟังกันบรรยากาศในการเรียน ครูมีความเป็นกันเอง เข้าใจนักเรียน ทำให้นักเรียนรู้สึกสบายใจและมีอิสระในการเรียนรู้

ผลการประเมินทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 การเข้าถึงมุมมองความคิด (Cognitive Empathy) นักเรียนสามารถเข้าใจมุมมองของผู้อื่นผ่านการเรียนรู้เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิในโลกดิจิทัล มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เคารพมุมมองที่แตกต่าง ตระหนักถึงปัญหาความเหลื่อมล้ำและสนับสนุนความเท่าเทียมทางดิจิทัล

ด้านที่ 2. การเข้าถึงอารมณ์ความรู้สึก (Emotional Empathy) นักเรียนมีความรู้สึกร่วมอารมณ์ต่อเหตุการณ์ที่ได้เรียนรู้ มีความรู้สึกเห็นใจและสะท้อนใจกับเรื่องราวของผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนทางดิจิทัล รวมถึงให้กำลังใจเพื่อนที่แบ่งปันประสบการณ์การถูกละเมิด

สิทธิ นักเรียนสามารถสะท้อนความรู้สึกผ่านการแสดงความคิดเห็น และตอบสนองต่ออารมณ์ของผู้อื่นได้อย่างลึกซึ้ง

ด้านที่ 3. การแสดงออกถึงการเอื้อเฟื้อ (Compassionate Empathy) นักเรียนสามารถปกป้องข้อมูลส่วนตัว การรายงานเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมที่ส่งผลกระทบต่อผู้อื่น เสนอแนวทางการช่วยเหลือผู้อื่นโดยการให้คำแนะนำแก่ผู้ที่ถูกต้อง พร้อมทั้งส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์

อภิปรายผล

1. อภิปรายผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรู้เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จังหวัดพิษณุโลก พบว่าบทบาทของครูผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ แต่ไม่เน้นการใช้เทคโนโลยี สอดคล้องกับ ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2556) ที่ว่าผู้สอนอาจไม่จำเป็นต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญสาขาใดๆ แต่ต้องถ่ายทอดทักษะกระบวนการค้นหาความรู้แก่ผู้เรียน ตลอดจนจัดเตรียมสื่อ เอกสาร ทัศนูปกรณ์ แหล่งเรียนรู้ ต่างๆ โดยผู้สอนอาจมีการเรียนรู้ไปพร้อมๆ กับผู้เรียน ผู้เรียนยังขาดความตระหนักในการปฏิบัติตนและการไตร่ตรองก่อนแสดงความคิดเห็นเนื้อหาการเรียนการสอนยังไม่ครอบคลุมสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ และกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการสอนแบบบรรยายเพียงอย่างเดียวมีข้อจำกัด สอดคล้องกับ ตรุณี จำปาทอง (2560) ที่กล่าวถึง ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา ที่พบว่าหลักสูตรยังมีจุดอ่อน โดยครูและศึกษานิเทศก์เห็นว่า หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีตัวชี้วัด จำนวนมาก และเนื้อหากว้าง ทั้งยังซ้ำซ้อน โดยครูส่วนใหญ่ยังสอนแบบเดิมคือ เน้นการบรรยาย เนื้อหามากกว่ากระบวนการ ซึ่งอาจไม่บรรลุตัวชี้วัดที่กำหนดว่าผู้เรียนต้องรู้อะไรและทำอะไรได้ จึงควรให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง การประเมินผลด้วยข้อสอบเพียงอย่างเดียวอาจไม่สะท้อนความเข้าใจและสร้างความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นทางดิจิทัลได้ เวลาเรียนที่จำกัดและการขาดแคลนอุปกรณ์เทคโนโลยีเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ สอดคล้องไปกับ ผลการศึกษาของคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา (2564) ที่มีการระบุว่าครูผู้สอนเองยังพบปัญหาในการขาดแคลนอุปกรณ์ทางเทคโนโลยีเช่นกันและต้องเผชิญกับความท้าทายในการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพและน่าสนใจสำหรับนักเรียน นอกจากนี้ หากองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ไม่ครบถ้วน จะส่งผลให้การเรียนรู้ไม่เป็นไปตามจุดประสงค์ และขาดประสิทธิภาพ โดยการจัดการเรียนรู้นั้นมีองค์ประกอบที่สำคัญอีกหลายด้านที่ต้องใช้ร่วมกัน สอดคล้องกับ กุลิสรา จิตรขญาวณิช (2562) อธิบายว่าองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ที่สำคัญมีหลายด้าน ซึ่งจำเป็นต้องใช้ร่วมกันเพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย 7 ส่วนสำคัญ ได้แก่

(1) หลักสูตร ซึ่งเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้เรียน ผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรเพื่อให้การสอนมีประสิทธิภาพ, (2) จุดประสงค์ ที่กำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้และแนวทางการสอน, (3) การจัดการเรียนรู้ ที่เลือกวิธีการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาและผู้เรียน, (4) สื่อการเรียนรู้ ที่ช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและน่าสนใจ, (5) การวัดและประเมินผล เพื่อตรวจสอบความสำเร็จของการเรียนรู้และปรับปรุงการสอน, (6) ผู้สอน ซึ่งเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ และ (7) ผู้เรียน ซึ่งเป็นศูนย์กลางของกระบวนการเรียนรู้ หากไม่มีผู้เรียน การเรียนรู้ก็ไม่สามารถเกิดขึ้นได้

2. อภิปรายผลการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ครูผู้สอนให้ความสำคัญในเรื่องสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ มีการกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านการคิดวิเคราะห์และการแสดงความคิดเห็นในประเด็นปัญหาที่กำหนด สอดคล้องกับ อาณาภาพ เลขะกุล (2554) กล่าวว่าบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานจะเปลี่ยนจากการเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนโดยตรงมาเป็นการกระตุ้นและส่งเสริมกระบวนการกลุ่ม โดยการสนับสนุนและเป็นที่ปรึกษาในการเรียนกลุ่มย่อย กระตุ้นให้กลุ่มดำเนินการตามขั้นตอนของการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน สนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนและเน้นให้ผู้เรียนตระหนักว่าการเรียนรู้เป็นความรับผิดชอบของผู้เรียน กระตุ้นให้ผู้เรียนเอาความรู้เดิมที่มีอยู่มาใช้อภิปรายหรือแสดงความคิดเห็น ช่วยสนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถตั้งวัตถุประสงค์การเรียนรู้ได้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของบทเรียน หลีกเลี่ยงการแสดงความคิดเห็นหรือตัดสินว่าถูกหรือผิด ส่งเสริมให้ผู้เรียนประเมินการเรียนรู้ของตนเอง รวมทั้งเป็นผู้ประเมินทักษะการเรียนรู้เป็นกลุ่ม พร้อมการให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการพัฒนาตนเอง ผู้เรียนตระหนักถึงสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์และให้ความสำคัญกับการคิดก่อนพิมพ์ ทั้งยังตระหนักว่าการเคารพกันและกันเป็นพื้นฐานของการอยู่ร่วมกันในสังคมออนไลน์ สอดคล้องกับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กระทรวงศึกษาธิการ(2551) ที่กำหนดไว้ในสมรรถนะที่ 5 คือ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อให้ นักเรียนสามารถเลือกและใช้เทคโนโลยีสำหรับการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้องเหมาะสม และมีคุณธรรม เนื้อหาการเรียนรู้ครอบคลุมหลักสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ สื่อจากเหตุการณ์จริงเสริมสร้างความเข้าใจในมุมมองและอารมณ์ของผู้อื่น กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมการคิดและการแลกเปลี่ยนความรู้ผ่านกิจกรรมกลุ่ม ผ่านปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในสังคมออนไลน์ ผู้เรียนได้ร่วมกันทำความเข้าใจกับปัญหาที่อยู่ใกล้ตัวทำให้มองเห็นภาพและสามารถเข้าใจนำไปสู่การสังเคราะห์ข้อมูล ประเมินค่าข้อมูลที่สรุปและนำเสนอได้สอดคล้องกับ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550) ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานว่า เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เริ่มต้นจากปัญหาที่เกิดขึ้นโดยสร้างความรู้จากกระบวนการทำงานกลุ่ม เพื่อแก้ปัญหาหรือสถานการณ์

เกี่ยวกับชีวิตประจำวันและมีความสำคัญต่อผู้เรียน เกิดขึ้นในชีวิตจริงและเกิดจากประสบการณ์ของผู้เรียนหรือผู้เรียนอาจมีโอกาสดูแลกับปัญหานั้น เพื่อแก้ปัญหาหรือสถานการณ์เกี่ยวกับชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับ อารณ ใจเที่ยง (2553) กล่าวว่า การสอนที่คำนึงถึงประโยชน์ที่ผู้เรียนจะนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและตลอดไป เช่น การสอนโดยให้ผู้เรียนได้คิด วิเคราะห์ วิจารณ์ ได้รู้จักวิธีแสวงหาความรู้ได้ฝึกคิดแก้ปัญหา ย่อมดีกว่าวิธีสอนโดยบอกความรู้ให้หรือกระทำให้ดูแต่เพียงอย่างเดียว การให้ผู้เรียนได้นำประสบการณ์ทั้งความรู้ ความคิดไปใช้ในชีวิตประจำวันปัจจุบันและอนาคตได้ ย่อมเป็นการสอนที่มีคุณค่าแก่ผู้เรียน การวัดผลหลากหลายทำให้ผู้เรียนตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์อย่างสร้างสรรค์ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ไปสู่การเสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล 3 ด้าน คือ ด้านที่ 1 การเข้าถึงมุมมองความคิด (Cognitive Empathy) โดยผู้เรียนเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง สนับสนุนเสรีภาพในการแสดงออกอย่างเท่าเทียม ด้านที่ 2 การเข้าถึงอารมณ์ความรู้สึก (Emotional Empathy) ผู้เรียนมีความรู้สึกเห็นใจและสะท้อนใจกับเรื่องราวของผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนทางดิจิทัล ด้านที่ 3 การแสดงออกถึงการเอื้อเฟื้อ (Compassionate Empathy) ผู้เรียนรับฟังและเข้าใจปัญหาผู้อื่น สามารถช่วยให้คำแนะนำและช่วยเหลือด้วยความยินดี รวมถึงส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อช่วยเหลือสังคม ซึ่งสอดคล้อง สรานนท์ อินทนนท์ (2563) กล่าวว่า การรู้เท่าทันสื่อทำให้คนใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่างระมัดระวัง ปกป้องตนเอง ขณะเดียวกันการเอาใจเขามาใส่ใจเราทางดิจิทัล คือ การใช้สื่อออนไลน์ด้วยความเข้าใจ ตามหลักจริยธรรมบนพื้นฐานของความเป็นมนุษย์ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในคุณลักษณะพลเมืองดิจิทัล

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยสรุปข้อเสนอแนะของการจัดการเรียนรู้โดยการใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จังหวัดพิษณุโลก ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ครูผู้สอนควรศึกษาบริบทของโรงเรียน ครู และนักเรียนก่อนนำการจัดการเรียนรู้โดยการใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล

1.2 ครูผู้สอนควรปรับปรุงรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับผู้เรียนในแต่ละช่วงวัยให้มีความสอดคล้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการพัฒนาการเรียนรู้ต่อไป

1.3 ครูผู้สอนควรบูรณาการกับสาระวิชาอื่น เพื่อให้ครูผู้สอนสามารถวางแผนการทำงานร่วมกัน ตามความถนัดของตนเองหรืออาศัยความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง เพื่อการจัดการเรียนรู้โดยการใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

2.1 ควรศึกษาและพัฒนาทักษะที่จำเป็นของผู้เรียนให้สอดคล้องกับสังคมในยุคปัจจุบัน และพร้อมรับความเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

2.2 ควรมีกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่หลากหลายนอกเหนือจากครูผู้สอนและนักเรียน เช่น ผู้ปกครองของนักเรียน กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

2.3 ควรมีการศึกษาและเก็บข้อมูลในบริบทที่แตกต่างกันเชิงพื้นที่ในจังหวัดพิษณุโลก และจังหวัดต่าง ๆ เช่น การศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้โดยการใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล ทั้งโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กรมสามัญศึกษา. (2542). *การจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา
- กระทรวงการต่างประเทศ. (2551). *ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน*. กระทรวงการต่างประเทศ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กระทรวงศึกษาธิการ
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. โรงพิมพ์ ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน. (2564). *ชุดความรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน: สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ สนธิสัญญาหลักระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี*. <https://asdd.mol.go.th/news/ชุดความรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน-สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ-สนธิสัญญาหลักระหว่างประเทศด้านสิทธิ-มนุษยชนที่ประเทศไทยภาคี>
- กุลิสรา จิตรชญาภณ. (2562). *การจัดการเรียนรู้*. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา. (2564). *ถอดสูตรเรียนออนไลน์พิชิตโควิด-19? ผลวิจัยชี้เด็กหลักแสนคนขาดเครื่องมือการเรียน คณะกรรมการปฏิรูปฯ การศึกษา เสนอเร่งคืนโรงเรียนให้เด็กคือภารกิจแรก*. Eduzones. <https://www.eduzones.com/2021/10/05/thaiedreform/>
- คำประกาศ: 10 สิทธิและหลักการอินเทอร์เน็ต. (2554). *ประชาไท*. <https://prachatai.com/journal/2011/04/33874>
- จุฑาภรณ์ มาสันติเยะ. (2565). *การพัฒนามาตรวัดการเอาใจเขามาใส่ใจเราทางดิจิทัลเพื่อการวัดและประเมินผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในศตวรรษที่ 21: การประยุกต์ใช้ทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบ*. *วารสารการวัดผลการศึกษา* 29(2), 50–68.
- ชนัญสราร อรณพ ณ อยุธยา. (2564). *ลักษณะเฉพาะของสื่อดิจิทัลที่ส่งผลต่อความเห็นอกเห็นใจในโลกออนไลน์. ใน คณะอนุกรรมการเกี่ยวกับการเฝ้าระวังสื่อที่ไม่ปลอดภัยและไม่สร้างสรรค์ (บ.ก.), จดหมายข่าวคณะอนุกรรมการเกี่ยวกับการเฝ้าระวังสื่อที่ไม่ปลอดภัยและไม่สร้างสรรค์ (ฉบับที่ 7). กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์*. <https://www.thaimediafund.or.th/wp-content/uploads/2021/04/01.03.64-จดหมายข่าวคณะอนุกรรมการเกี่ยวกับการเฝ้าระวังสื่อที่ไม่ปลอดภัยและไม่สร้างสรรค์.pdf>

- ชินวัฒน์ วาสนาเรืองสุทธิ, กอบสุข คงมนัส. (2567). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมตามแนวคิด Cyber Friendly School Program เพื่อเสริมสร้างความเห็นอกเห็นใจในโลกดิจิทัล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 16(2), 241–255.
- ดร.ณิ จำปาทอง. (2560). การศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในระดับการศึกษาภาคบังคับ. *วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ.*, 10(2), 121–135.
- บุญยาพร อนุมาน. (2564). *Empathy ในโลกออนไลน์...ไมตรีที่หยิбыยื่นให้กันได้*. คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. <https://www.psy.chula.ac.th/th/feature-articles/empathy-online/>
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2551). *การพัฒนาการคิด*. กรุงเทพมหานคร: 9119 เทคนิคพรินติ้ง.
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2556). *การพัฒนาการคิด* (พิมพ์ครั้งที่ 5 ฉบับปรับปรุงใหม่). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ทางหุ้นส่วนจำกัด 99119 เทคนิคพรินติ้ง.
- ประภาภรณ์ รัตน์, สุธัญญา กฤตาคม. (2567). การเอาใจเขามาใส่ใจเราทางดิจิทัลและการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในจังหวัดร้อยเอ็ด. *วารสารเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มทร.พระนคร*, 9(2), 71–84.
- พระครูสังฆรักษ์สิริภพ ฐิตสีโล. (2561). *การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนอู่เม้าประชาสรรค์ จังหวัดนครพนม* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. (12 ธันวาคม 2560). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 134 ตอน 123 ก หน้า 1-24.
- พัชรี ศรีสังข์. (2551). *การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ไพศาล สุวรรณน้อย. (2559). *Problem-Based Learning: PBL*. <https://ph.kku.ac.th/thai/images/file/km/pbl-he-58-1.pdf>
- มนัสชนนท์ เอกโกวิวัฒน์. (2565). *การใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่างสร้างสรรค์*. คลังสารสนเทศของสถาบันนิติบัญญัติ. <https://dl.parliament.go.th/handle/20.500.13072/624936>
- มณฑรา ธรรมบุศย์. (2545). การพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้โดยใช้ PBL (Problem-Based Learning). *วิชาการ*, 2(กุมภาพันธ์), 11–17.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (2560). (6 เมษายน 2560). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 134 ตอน 40 ก หน้า 7-13.

- วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวช. (2542). *การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น : สานต่อที่ท้องถิ่น*. บริษัทเซ็นเตอร์ ดิสคัฟเวอรี จำกัด.
- วิฑูรย์ พันธวงศ์. (2565). *การจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ตามหลัก อริยสัจ 4 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- ศิริพันธุ์ ศิริพันธุ์, ยุพาวรรณ ศรีสวัสดิ์. (2554). *การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ:วิธีการ สอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก*. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏวราชนครินทร์, 3(1),104-111.
- สรานนท์ อินทนนท์. (2563). *ความฉลาดทางดิจิทัล (DQ Digital Intelligence) (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. ปทุมธานี: วอลค์ ออน คลาวด์.
- สำนักงานคณะกรรมการการรักษความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์แห่งชาติ. (2562). *พระราชบัญญัติการ รักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ พ.ศ. 2562*.
https://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2562/A/069/T_0020.PDF
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักวิจัยมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย.(2553). *การสังเคราะห์การใช้ปัญหาเป็นฐาน*. มหาวิทยาลัยอีส เทิร์นเอเซีย.
- สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2557). *คู่มือการจัดระบบการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย ราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สุติมากุล อุ่ณใจ. (2563). *สภาพการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาแบบใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมทักษะ การคิดเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนปกากะญอ โรงเรียนบ้านหนองบัว จังหวัดตาก*. วารสาร สังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ, 5(5), 413-425.
<https://cmudc.library.cmu.ac.th/frontend/Info/item/dc:157676>
- อมรา ไกยะฝ่าย, อัญญุปารย์ ศิลปนิลมาลย์, และวิศรุต พยุงเกียรติคุณ. (2567). *การศึกษาความ ต้องการจำเป็นการพัฒนาทักษะในการรับมือกับการคุกคามทางโลก ออนไลน์สำหรับ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ*. วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และนวัตกรรม มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์, 3(2), 1-11. <https://doi.org/10.14456/hsi.2024.13>

- อรมนัส วงศ์ไทย. (2561). *การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมี
วิจารณญาณและการแก้ปัญหา เรื่อง ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*
(วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- อานุกาพ เลขะกุล. (2552). *การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning).*
ฐานข้อมูลด้านแพทยศาสตรศึกษา, คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
<https://tmed.psu.ac.th/files/articles/PBL.pdf>
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. 2553. *หลักการสอน*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). โอ.เอส. พรีนติ้ง เฮ้าส์
- Allen, D. E., Duch, B. J., & Groh, S. E. (1996). The power of problem-based learning in
teaching introductory science courses. In L. Wilkerson (Ed.), *Bringing problem-
based learning to higher education: Theory and practice* (pp. 43-52).
Association for Supervision and Curriculum Development.
- Bayram, H. (2023). Reflection of problem-based learning applied in social studies
course on students' daily life. *Anadolu Journal of Educational Sciences
International*, 13(2), 412–434. <https://doi.org/10.18039/ajesi.1277139>
- Chen, C. W. (2018). *Developing EFL students' digital empathy through video
production. System*, 77, 50–57. <https://doi.org/10.1016/j.system.2018.01.006>
- Cranston, M. (1973). *What are human rights?* Taplinger.
- Duarte, A., Surugiu, R., Moraru, M., & Marinescu, V. (2023). *Digital empathy in online education:
A comparison study between Portugal and Romania. Comunicar*, 31(76), 107–118.
<https://www.revistacomunicar.com/ojs/index.php/comunicar/article/view/115344>
- Ghani, A. S. A., & Rahim, A. F. A. (2021). *Effective learning behavior in problem-based
learning: A scoping review. Medical Science Educator*, 31(3).
<https://doi.org/10.1007/s40670-021-01268-6>
- Gijsselaers, W. H. (1996). *Connecting problem-based practices with educational theory*. In L.
Wilkerson & W. H. Gijsselaers (Eds.), *Bringing problem-based learning to higher
education* (pp. 13–21). Jossey-Bass. <https://doi.org/10.1002/tl.37219966805>
- Hills, P. J. A. (1982). *Dictionary of education*. Routledge & Kegan Paul.
- Hough, J. B., & Duncan, K. (1970). *Teaching description and analysis*. Addison-Wesley.
- Illinois Mathematics and Science Academy. (2001). *Introduction to problem based
learning*. <http://pbln.imsa.edu/model/intro/index.html>

- Permatasari, B.D., Gunarhadi, G., & Riyadi, R. (2019). The influence of problem based learning towards social science learning outcomes viewed from learning interest. *International Journal of Evaluation and Research in Education*, 8(1), 39–46.
- Powell, P. A., & Roberts, J. (2016). Situational determinants of cognitive, affective, and compassionate empathy in naturalistic digital interactions. *Computers in Human Behavior*, 68, 137–148. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2016.11.024>
- Thai PBS. (2020, July 7). รู้เท่าทันสื่อ : Digital Empathy คืออะไร [Video]. <https://www.thaipbs.or.th/program/OpenThaipbs/watch/ZRucOF>
- Torp, L., & Sage, S. (1998). *Problems as possibilities: Problem-based learning for K-12*.
- Weir, J. J. (1974). *Problem solving is everybody's problem*. *Science Teacher*, (4), 16–18.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยนเรศวร

ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)
2. แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม (Focus Group)
3. การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation)
4. แผนการเรียนรู้โดยการใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์
5. แบบวัดทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล

แนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก

เรื่อง สภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล

ด้านผู้สอน

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนรู้เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลโดยมีประเด็นคำถามต่าง ๆ เพื่อนำผลที่ได้ไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ต่อไป

2. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนรู้เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ.....นามสกุล.....

ตำแหน่ง.....โรงเรียน.....

วันเดือนปีที่สัมภาษณ์...../...../.....ตั้งแต่เวลา.....ถึง.....

ตอนที่ 2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนรู้เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ข้อที่ 1 ท่านเห็นว่าบทบาทของครูในการสอนเรื่องสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ควรเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

ข้อที่ 2 ท่านมองว่าสิทธิมนุษยชนในโลกออนไลน์มีความสำคัญต่อการพัฒนานักเรียนในยุคปัจจุบันอย่างไร

.....

.....

.....

.....

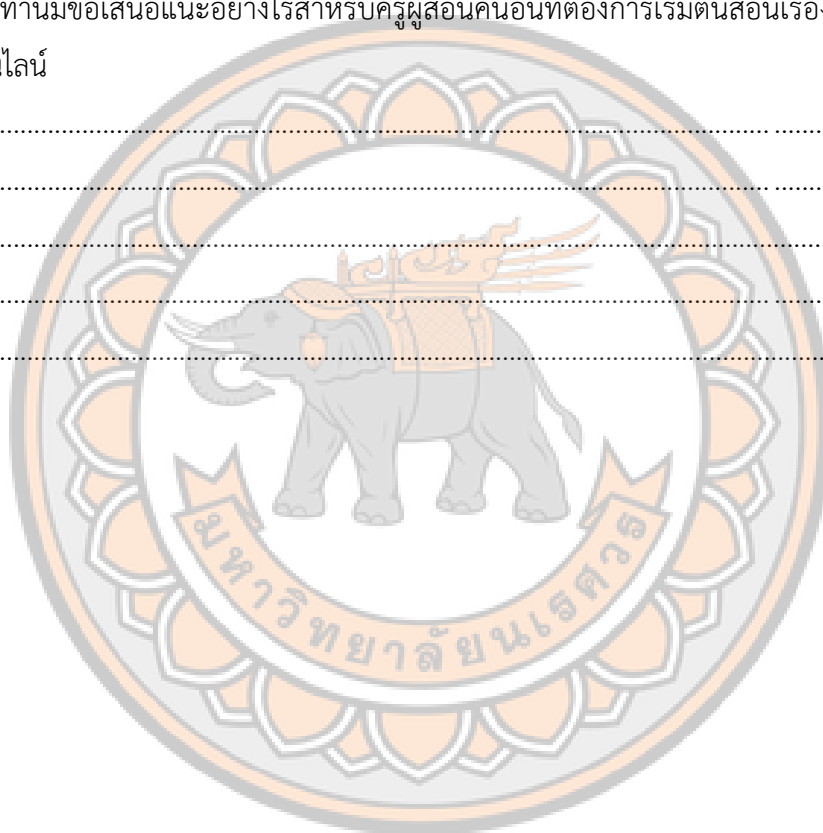
ข้อที่ 3 ท่านมีข้อเสนอแนะอย่างไรสำหรับครูผู้สอนคนอื่นที่ต้องการเริ่มต้นสอนเรื่องสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์

.....

.....

.....

.....

แนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก

เรื่อง สภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล

ด้านนักเรียน

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนรู้เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลโดยมีประเด็นคำถามต่าง ๆ เพื่อนำผลที่ได้ไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ต่อไป

2. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนรู้เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ.....นามสกุล.....

ตำแหน่ง.....โรงเรียน.....

วันเดือนปีที่สัมภาษณ์...../...../.....ตั้งแต่เวลา.....ถึง.....

ตอนที่ 2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนรู้เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ข้อที่ 1 นักเรียนมีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์

.....

.....

.....

.....

ข้อที่ 2 นักเรียนมีความตระหนักถึงสำคัญของการเคารพสิทธิมนุษยชนของผู้อื่นในโลกออนไลน์หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อที่ 3 นักเรียนให้มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

แนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก

เรื่อง สภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล ด้านเนื้อหาสาระ

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนรู้เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลโดยมีประเด็นคำถามต่าง ๆ เพื่อนำผลที่ได้ไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ต่อไป

2. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนรู้เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ.....นามสกุล.....

ตำแหน่ง.....โรงเรียน.....

วันเดือนปีที่สัมภาษณ์...../...../.....ตั้งแต่เวลา.....ถึง.....

ตอนที่ 2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนรู้เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ข้อที่ 1 ท่านเลือกหัวข้อหรือเนื้อหาสาระใดในการสอนเรื่องสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อที่ 2 ท่านให้ความสำคัญกับการสอนให้นักเรียนรู้จักวิธีป้องกันตัวเองจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับเนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ในวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

.....

.....

.....

.....

.....

แนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก

เรื่อง สภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์

ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล

ด้านสื่อการเรียนรู้

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนรู้เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลโดยมีประเด็นคำถามต่าง ๆ เพื่อนำผลที่ได้ไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ต่อไป

2. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนรู้เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ.....นามสกุล.....

ตำแหน่ง.....โรงเรียน.....

วันเดือนปีที่สัมภาษณ์...../...../.....ตั้งแต่เวลา.....ถึง.....

ตอนที่ 2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนรู้เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ข้อที่ 1 สื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ มีอะไรบ้าง ลักษณะเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

ข้อที่ 2 ท่านคิดว่าสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ที่สามารถสร้างความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลได้เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

ข้อที่ 3 ท่านมีข้อเสนอแนะอย่างไรในการปรับปรุงหรือพัฒนาสื่อการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนในบริบทออนไลน์ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

.....

.....

.....

.....

แนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก

เรื่อง สภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล ด้านกิจกรรมการเรียนรู้

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนรู้เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลโดยมีประเด็นคำถามต่าง ๆ เพื่อนำผลที่ได้ไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ต่อไป

2. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนรู้เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ.....นามสกุล.....

ตำแหน่ง.....โรงเรียน.....

วันเดือนปีที่สัมภาษณ์...../...../.....ตั้งแต่เวลา.....ถึง.....

ตอนที่ 2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนรู้เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ข้อที่ 1 การจัดการเรียนรู้ที่ท่านใช้ในการสอนเรื่องสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์มีลักษณะอย่างไร

ข้อที่ 2 ท่านสนับสนุนการมีส่วนร่วมของนักเรียนในกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อที่ 3 ท่านมีข้อเสนอแนะใดบ้างในการปรับปรุงหรือพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์

.....

.....

.....

.....

.....

แนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก

เรื่อง สภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สติธิมนุชยชนบนโลกออนไลน์

ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล

ด้านการวัดและประเมินผล

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนรู้เรื่อง สติธิมนุชยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลโดยมีประเด็นคำถามต่าง ๆ เพื่อนำผลที่ได้ไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ต่อไป

2. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนรู้เรื่อง สติธิมนุชยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ.....นามสกุล.....

ตำแหน่ง.....โรงเรียน.....

วันเดือนปีที่สัมภาษณ์...../...../.....ตั้งแต่เวลา.....ถึง.....

ตอนที่ 2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนรู้เรื่อง สติธิมนุชยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ข้อที่ 1 ท่านใช้วิธีการหรือเครื่องมือใดในการวัดความรู้และทักษะของนักเรียนเกี่ยวกับสติธิมนุชยชนบนโลกออนไลน์

.....

.....

.....

.....

ข้อที่ 2 ท่านใช้เกณฑ์อะไรในการประเมินว่านักเรียนเข้าใจและมีทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล เรื่องสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อที่ 3 ท่านพบปัญหาใดบ้างในการวัดผลและประเมินผลเรื่องสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ และคุณแก้ไขปัญหานั้นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

แนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก

เรื่อง สภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สติธิมนุชยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล

ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนรู้เรื่อง สติธิมนุชยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลโดยมีประเด็นคำถามต่าง ๆ เพื่อนำผลที่ได้ไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในรายวิชา สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ต่อไป

2. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนรู้เรื่อง สติธิมนุชยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ.....นามสกุล.....

ตำแหน่ง.....โรงเรียน.....

วันเดือนปีที่สัมภาษณ์...../...../.....ตั้งแต่เวลา.....ถึง.....

ตอนที่ 2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนรู้เรื่อง สติธิมนุชยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ข้อที่ 1 ท่านสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้อย่างไรให้อื้อต่อการสอนเรื่องสติธิมนุชยชนบนโลกออนไลน์

.....

.....

.....

.....

ข้อที่ 2 ท่านคิดว่าสภาพแวดล้อมที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ต่อการสอนเรื่องสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อที่ 3 ท่านมีข้อเสนอแนะอย่างไรในการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ออนไลน์เพื่อให้การสอนเรื่องสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล

.....

.....

.....

.....

.....

แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม (Focus group)

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์
เพื่อเสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
ด้านผู้สอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้สนทนากลุ่ม

กลุ่มที่.....จำนวนสมาชิก.....ระยะเวลา.....ถึง.....
วันเดือนปีที่สนทนากลุ่ม.....สถานที่.....

ตอนที่ 2 การสนทนากลุ่ม (Focus group)

ข้อที่ 1 นักเรียนเห็นว่าบทบาทของครูในการสอนเรื่องสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้าง
ทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล ควรเป็นอย่างไร

.....
.....
.....

ข้อที่ 2 นักเรียนมองว่าครูผู้สอนมีความสำคัญต่อการพัฒนานักเรียนในเรื่องสิทธิมนุษยชนในโลก
ออนไลน์ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลในยุคปัจจุบันอย่างไร

.....
.....
.....

ข้อที่ 3 นักเรียนมีข้อเสนอแนะอย่างไรสำหรับครูผู้สอนเรื่องสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ที่เสริมสร้าง
ทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล

.....
.....
.....

แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม (Focus group)

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์
ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ด้านนักเรียน

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้สนทนากลุ่ม

กลุ่มที่.....จำนวนสมาชิก.....ระยะเวลา.....ถึง.....
วันเดือนปีที่สนทนากลุ่ม.....สถานที่.....

ตอนที่ 2 การสนทนากลุ่ม (Focus group)

ข้อที่ 1 นักเรียนมีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลอย่างไร

.....

.....

.....

ข้อที่ 2 นักเรียนมีความตระหนักถึงความสำคัญของการเคารพในสิทธิมนุษยชนของผู้อื่นในโลกออนไลน์หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

ข้อที่ 3 นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม (Focus group)

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์
ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
ด้านเนื้อหาสาระ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้สนทนากลุ่ม

กลุ่มที่.....จำนวนสมาชิก.....ระยะเวลา.....ถึง.....
วันเดือนปีที่สนทนากลุ่ม.....สถานที่.....

ตอนที่ 2 การสนทนากลุ่ม (Focus group)

ข้อที่ 1 หัวข้อหรือเนื้อหาสาระใดที่น่าสนใจในการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ที่
เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล

.....
.....
.....

ข้อที่ 2 นักเรียนให้ความสำคัญกับการป้องกันตัวเองและเห็นอกเห็นใจผู้อื่นจากการถูกละเมิดสิทธิ
มนุษยชนบนโลกออนไลน์อย่างไร

.....
.....
.....

ข้อที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับเนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ในวิชาสังคมศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรม

.....
.....
.....

แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม (Focus group)

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์
ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
ด้านสื่อการเรียนรู้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้สนทนากลุ่ม

กลุ่มที่.....จำนวนสมาชิก.....ระยะเวลา.....ถึง.....
วันเดือนปีที่สนทนากลุ่ม.....สถานที่.....

ตอนที่ 2 การสนทนากลุ่ม (Focus group)

ข้อที่ 1 สื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล มีอะไรบ้าง ลักษณะเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

ข้อที่ 2 นักเรียนคิดว่าสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่สามารถสร้างความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลได้เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

ข้อที่ 3 นักเรียนมีข้อเสนอแนะอย่างไรในการปรับปรุงหรือพัฒนาสื่อการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนในบริบทออนไลน์ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

.....

.....

.....

แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม (Focus group)

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์
ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
ด้านกิจกรรมการเรียนรู้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้สนทนากลุ่ม

กลุ่มที่.....จำนวนสมาชิก.....ระยะเวลา.....ถึง.....
วันเดือนปีที่สนทนากลุ่ม.....สถานที่.....

ตอนที่ 2 การสนทนากลุ่ม (Focus group)

ข้อที่ 1 การจัดการเรียนรู้ที่นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์สามารถเสริมสร้าง
ความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลได้อย่างไร

.....
.....
.....

ข้อที่ 2 นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์อย่างไร

.....
.....
.....

ข้อที่ 3 นักเรียนมีข้อเสนอแนะใดบ้างในการปรับปรุงหรือพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน
บนโลกออนไลน์ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล

.....
.....
.....

แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม (Focus group)

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์
ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ด้านการวัดและประเมินผล

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้สนทนากลุ่ม

กลุ่มที่.....จำนวนสมาชิก.....ระยะเวลา.....ถึง.....
วันเดือนปีที่สนทนากลุ่ม.....สถานที่.....

ตอนที่ 2 การสนทนากลุ่ม (Focus group)

ข้อที่ 1 นักเรียนคิดการประเมินความเข้าใจในเรื่องสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ วิธีการใดที่คุณรู้สึก
ว่าเหมาะสมที่สุด

.....
.....
.....

ข้อที่ 2 นักเรียนคิดว่าการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ มีวิธีการที่
เหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

ข้อที่ 3 นักเรียนมีข้อเสนอแนะอย่างไรในการพัฒนาการวัดและประเมินผลการเรียนรู้เรื่องสิทธิ
มนุษยชนบนโลกออนไลน์ที่เสริมสร้างความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลอย่างไรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

.....
.....
.....

แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม (Focus group)

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์
ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้สนทนากลุ่ม

กลุ่มที่.....จำนวนสมาชิก.....ระยะเวลา.....ถึง.....
วันเดือนปีที่สนทนากลุ่ม.....สถานที่.....

ตอนที่ 2 การสนทนากลุ่ม (Focus group)

ข้อที่ 1 นักเรียนคิดว่าสภาพแวดล้อมการเรียนรู้อย่างไรให้อื้อต่อการสอนเรื่องสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล

.....
.....
.....

ข้อที่ 2 นักเรียนคิดว่าสภาพแวดล้อมที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ต่อการสอนเรื่องสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล เป็นอย่างไร

.....
.....
.....

ข้อที่ 3 นักเรียนมีข้อเสนอแนะอย่างไรในการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ที่เสริมสร้างความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลอย่างไรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

.....
.....
.....

การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation)

คำชี้แจง : การสังเกตพฤติกรรมการเข้าร่วมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ เพื่อเสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยผู้วิจัยเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมด้วยกันกับบุคคลหรือกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ซึ่งการสังเกตการณ์ของผู้วิจัยจะดำเนินการบันทึกข้อมูลไปตามขอบเขตในแต่ละด้านของสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตั้งไว้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

การเรียนรู้เรื่อง.....
วันเดือนปี..... เวลา..... ถึง.....

ตอนที่ 2 ประเด็นในการสังเกตการณ์

1) ปฏิกริยาของนักเรียนที่มีต่อบทบาทการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้สอน

.....
.....
.....

2) ผู้เรียนมีการสื่อสารหรือปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมชั้นเรียนในกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล

.....
.....
.....

3) นักเรียนแสดงความสนใจต่อเนื้อหาสาระที่เรียนเรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล

.....
.....
.....

4) นักเรียนมีความสนใจหรือแสดงท่าที รวมถึงแสดงความเห็นในการใช้สื่อการเรียนรู้ที่ครูนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล

.....

.....

.....

5) นักเรียนมีส่วนร่วมทั้งในรูปแบบการตอบคำถาม การทำงานเป็นกลุ่ม หรือการลงมือปฏิบัติจริงในกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ที่เสริมสร้างทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล

.....

.....

.....

6) นักเรียนสามารถแสดงความเข้าใจประเด็นเรื่องสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ผ่านการตอบคำถามหรือการอภิปรายในชั้นเรียน

.....

.....

.....

7) สภาพแวดล้อมการเรียนรู้

สภาพแวดล้อมในห้องเรียนเอื้อต่อการทำงานเป็นทีม การอภิปราย หรือการทำกิจกรรมที่ต้องมีส่วนร่วมของนักเรียน

.....

.....

.....

สภาพแวดล้อมที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

.....

.....

.....

แผนการจัดการเรียนรู้
เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์
ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567

นางสาวชลธิชา ศรีอินทร์
 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

หน่วยการเรียนรู้ที่ 11 เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หัวข้อเรื่อง สิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานในโลกดิจิทัล เวลาเรียน 1 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ

มนุษย์ที่เกิดมาในสังคมนั้นย่อมมีความแตกต่างกันไป ไม่ว่าจะเป็นฐานะ เชื้อชาติ ศาสนา ความคิด ความเชื่อ แต่ทุกคนย่อมมีสิทธิ เสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ที่เรียกว่า สิทธิมนุษยชน

2. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

2.1 ตัวชี้วัด

ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และธำรงรักษา ประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข

ม. 3/2 มีส่วนร่วมในการปกป้องคุ้มครองผู้อื่นตามหลักสิทธิมนุษยชน

2.2 จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานในโลกดิจิทัลได้ (K)
2. นำเสนอแนวทางการปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานในโลกดิจิทัลได้ (P)
3. มีส่วนร่วมในการเคารพ บ่อนกัณตนเองและผู้อื่นโลกดิจิทัลได้ (A)

3. สาระการเรียนรู้

3.1 สาระการเรียนรู้จากแกนกลาง

- 1) ความหมายและความสำคัญของสิทธิมนุษยชน
- 2) การมีส่วนร่วมคุ้มครองสิทธิมนุษยชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยตามวาระ และโอกาสที่เหมาะสม

3.2 สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

4. สมรรถนะสำคัญที่จะเกิดกับผู้เรียน (ตามแผนการจัดการเรียนรู้)

- [/] ความสามารถในการสื่อสาร
- [/] ความสามารถในการคิด
- [] ความสามารถในการแก้ปัญหา
- [] ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
- [/] ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (ที่ปรากฏจากการเรียน)

- 5.1 [] รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 5.2 [] ซื่อสัตย์สุจริต 5.3 [/] มีวินัย
 5.4 [/] ใฝ่เรียนรู้ 5.5 [] อยู่อย่างพอเพียง 5.6 [/] มุ่งมั่นในการทำงาน
 5.7 [] รักความเป็นไทย 5.8 [] มีจิตสาธารณะ 5.9 อื่นๆ.....

6. การวัดและประเมินผล

รายการวัด	วิธีวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
1. การนำเสนอผลงาน	- ประเมินการนำเสนอผลงาน	- แบบประเมินการนำเสนอผลงาน	- ระดับคุณภาพ 7 ผ่านเกณฑ์
2. การสังเกตแบบมีส่วนร่วม	- สังเกตแบบมีส่วนร่วม	- แบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม	- เกิดพฤติกรรมตามประเด็นในการสังเกต
3. คุณลักษณะอันพึงประสงค์	- สังเกตความมีวินัย ใฝ่เรียนรู้ และมุ่งมั่นในการทำงาน	- แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	- ระดับคุณภาพ 7 ผ่านเกณฑ์

7. กิจกรรมการเรียนรู้

เรื่องที่ 1 สิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานในโลกดิจิทัล จำนวน 2 ชั่วโมง

วิธีสอน : การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

ชั่วโมงที่ 1

ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา

1. ผู้เรียนดูสื่อวิดีโอ Hormones วัยว้าวุ่น Season 2 EP.10 | ออย [Full EP] <https://www.youtube.com/watch?v=dMuObJy3uJI> จากนั้นผู้เรียนแบ่งกลุ่ม 7-8 คน ร่วมกันทำกิจกรรมกลุ่ม

ขั้นที่ 2 ทำความเข้าใจกับปัญหา

2. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์และอภิปรายประเด็นปัญหาจากการได้รับชมวิดีโอ Hormones วัยว้าวุ่น Season 2 EP.10 | ออย [Full EP] ว่ามีประเด็นอะไรบ้างที่น่าสนใจ และจะหาคำตอบได้อย่างไร

3. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวางแผนการดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามประเด็นที่กำหนด

ขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า

4. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มดำเนินการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในการอธิบายประเด็นต่างๆที่กำหนดขึ้น

- 1) การกระทำของออยละเมิดต่อสิทธิมนุษยชนอย่างไร
- 2) ปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลทำให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์
- 3) การกระทำของออยส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่นอย่างไร
- 4) หากนักเรียนเป็นสไปรท์จะแก้ปัญหาที่ต้องเผชิญอย่างไร
- 5) วิธีการป้องกันการถูกแอบอ้างปลอมแปลงข้อมูลบนโลกออนไลน์
- 6) สิทธิมนุษยชนพื้นฐานที่ทุกคนควรเคารพและระมัดระวังในการละเมิดมีอะไรบ้าง
5. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มบันทึกข้อมูลและผลการดำเนินการศึกษาค้นคว้าลงในโปรแกรม Canva

ชั่วโมงที่ 2

ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้

6. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันคิดพิจารณาข้อมูลที่ค้นคว้าและรวบรวมมาได้ ว่ามีความถูกต้องเหมาะสมครบถ้วนตามประเด็นที่ต้องการศึกษาแล้วหรือไม่ หากยังไม่เพียงพอให้ร่วมกันหาอภิปรายและค้นคว้าเพิ่มเติม

ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ

7. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำข้อสรุปที่ได้มาจัดทำเนื้อหาในการนำเสนอให้ครบถ้วน

ขั้นที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน

8. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลการดำเนินการศึกษาค้นคว้าหน้าชั้นเรียน
9. ผู้เรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นปัญหาที่ทำการนำเสนอ โดยมีครูอธิบายและ
แนะนำเพิ่มเติม

8. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

8.1 สื่อการเรียนรู้

1. สื่อวิดีโอ Hormones วัยวัยรุ่น Season 2 EP.10 | ออย [Full EP]

<https://www.youtube.com/watch?v=dMuObJy3uJI>

8.2 แหล่งเรียนรู้

1. เว็บไซต์ต่างๆ ในการค้นหาข้อมูล
2. เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) เช่น Chat GPT Alisa

ข้อเสนอแนะ (หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้)

- [✓] มีความสอดคล้อง เหมาะสม สามารถนำไปใช้จัดการเรียนการสอนได้
- [] เห็นควรปรับปรุงก่อนนำไปใช้จัดการเรียนการสอน ดังนี้

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

หน่วยการเรียนรู้ที่ 11 เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

หัวข้อเรื่อง การละเมิดสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ เวลาเรียน 1 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ

สิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานในโลกดิจิทัล คือ สิทธิความเป็นส่วนตัว เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น และสิทธิในการไม่ถูกเลือกปฏิบัติ การปกป้องข้อมูลส่วนตัวและการแสดงออกอย่างเสรีในโลกออนไลน์ ต้องอยู่บนพื้นฐานของความเคารพต่อสิทธิของผู้อื่น ทุกคนควรมีสิทธิในการเข้าถึงเทคโนโลยีและข้อมูลอย่างเท่าเทียม และควรมีความรู้เท่าทันสื่อเพื่อป้องกันการละเมิดสิทธิในโลกดิจิทัล

2. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

2.1 ตัวชี้วัด

ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และดำรงรักษา ประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข

ม. 3/2 มีส่วนร่วมในการปกป้องคุ้มครองผู้อื่นตามหลักสิทธิมนุษยชน

2.2 จุดประสงค์การเรียนรู้

1. วิเคราะห์ผลกระทบของการละเมิดสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ต่อบุคคลและสังคมได้ (K)
2. นำเสนอแนวทางการปฏิบัติตนตามหลักสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานในโลกดิจิทัลได้ (P)
3. มีส่วนร่วมในการเคารพ ป้องกันตนเองและปกป้องผู้อื่นตามสิทธิมนุษยชนทางดิจิทัลได้ (A)

3. สาระการเรียนรู้

3.1 สาระการเรียนรู้จากแกนกลาง

- 1) ความหมายและความสำคัญของสิทธิมนุษยชน
- 2) การมีส่วนร่วมคุ้มครองสิทธิมนุษยชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยตามวาระและโอกาสที่เหมาะสม

3.2 สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

4. สมรรถนะสำคัญที่จะเกิดกับผู้เรียน (ตามแผนการจัดการเรียนรู้)

- [/] ความสามารถในการสื่อสาร
- [/] ความสามารถในการคิด
- [] ความสามารถในการแก้ปัญหา
- [] ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
- [/] ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (ที่ปรากฏจากการเรียน)

- 5.1 [] รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 5.2 [] ซื่อสัตย์สุจริต 5.3 [/] มีวินัย
 5.4 [] ใฝ่เรียนรู้ 5.5 [] อยู่อย่างพอเพียง 5.6 [/] มุ่งมั่นในการทำงาน
 5.7 [] รักความเป็นไทย 5.8 [] มีจิตสาธารณะ 5.9 อื่นๆ.....

6. การวัดและประเมินผล

รายการวัด	วิธีวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
1. การนำเสนอผลงาน	- ประเมินการนำเสนอผลงาน	- แบบประเมินการนำเสนอผลงาน	- ระดับคุณภาพ 7 ผ่านเกณฑ์
2. การสังเกตแบบมีส่วนร่วม	- สังเกตแบบมีส่วนร่วม	- แบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม	- เกิดพฤติกรรมตามประเด็นในการสังเกต
3. คุณลักษณะอันพึงประสงค์	- สังเกตความมีวินัย ใฝ่เรียนรู้ และมุ่งมั่นในการทำงาน	- แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	- ระดับคุณภาพ 7 ผ่านเกณฑ์

7. กิจกรรมการเรียนรู้

เรื่องที่ 2 การละเมิดสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ จำนวน 1 ชั่วโมง

วิธีสอน : การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา

1. ผู้เรียนดูสื่อวิดีโอ วิดีโอ Cyberbullying เป็นเรื่องปกติหรือ ?

<https://youtu.be/Y4ZNTc-LV7o?si=C9o2nDjUoavquGOJ> จากนั้นผู้เรียนแบ่งกลุ่ม 7-8 คน ร่วมกันทำกิจกรรมกลุ่ม

ขั้นที่ 2 ทำความเข้าใจกับปัญหา

2. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์และอภิปรายประเด็นปัญหาจากการได้รับชมวิดีโอ Cyberbullying เป็นเรื่องปกติหรือ ? ว่ามีประเด็นอะไรบ้างที่น่าสนใจ และจะหาคำตอบได้อย่างไร

3. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวางแผนการดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามประเด็นที่กำหนด

- 1) ทำไมคนถึงกลั่นแกล้งกันทางออนไลน์
- 2) แพลตฟอร์มออนไลน์ควรมีวิธีการจัดการกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างไร
- 3) แนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์
- 4) ข้อกฎหมายหรือแนวทางที่ช่วยป้องกันปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์

ออนไลน์

ขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า

6. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มดำเนินการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในการอธิบายประเด็นต่างๆที่กำหนดขึ้น

7. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและบันทึกข้อมูลการค้นคว้าวร่วมกัน

ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้

8. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันคิดพิจารณาข้อมูลที่ค้นคว้าและรวบรวมมาได้ ว่ามีความถูกต้องเหมาะสมครบถ้วนตามประเด็นที่ต้องการศึกษาแล้วหรือไม่ หากยังไม่เพียงพอให้ร่วมกันหาอภิปรายและค้นคว้าเพิ่มเติม

ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ

9. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำข้อสรุปที่ได้มาจัดทำเนื้อหาในการนำเสนอให้ครบถ้วนตามประเด็นที่กำหนด ลงในกระดาษปรีฟ

ขั้นที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน

10. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลการดำเนินการศึกษาค้นคว้าหน้าชั้นเรียน

11. ผู้เรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นปัญหา “การกระทำใดบ้างที่ถือว่าเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์” ที่ทำการนำเสนอผ่าน Word Cloud ใน www.mentimeter.com โดยมีครูอธิบายและแนะนำเพิ่มเติม

8. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

8.1 สื่อการเรียนรู้

1. วิดีโอ Cyberbullying เป็นเรื่องปกติหรือ ? <https://youtu.be/Y4ZNTc-LV7o?si=C9o2nDjUoavquGOJ>

2. Word Cloud ใน www.mentimeter.com

8.2 แหล่งเรียนรู้

1. เว็บไซต์ต่างๆ ในการค้นคว้าข้อมูล

2. เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) เช่น Chat GPT Alisa

ข้อเสนอแนะ (หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้)

[✓] มีความสอดคล้อง เหมาะสม สามารถนำไปใช้จัดการเรียนการสอนได้

[] เห็นควรปรับปรุงก่อนนำไปใช้จัดการเรียนการสอน ดังนี้

()

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3

หน่วยการเรียนรู้ที่ 11 เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
หัวข้อเรื่อง ส่งเสริมความเท่าเทียมและความหลากหลายทางดิจิทัลเวลาเรียน 1 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ

การส่งเสริมความเท่าเทียมและความหลากหลายทางดิจิทัลเป็นการสร้างสังคมออนไลน์ที่เปิดกว้างและเป็นธรรมสำหรับทุกคน ไม่ว่าจะเป็นเพศ เชื้อชาติ ศาสนา หรือสถานะทางเศรษฐกิจใดก็ตาม การเข้าถึงเทคโนโลยีและข้อมูลอย่างเสมอภาคช่วยลดช่องว่างทางดิจิทัลและส่งเสริมโอกาสในการพัฒนาการออกแบบสื่อและแพลตฟอร์มดิจิทัลควรคำนึงถึงความหลากหลายของผู้ใช้ และลดอคติทางเทคโนโลยี นอกจากนี้ การเคารพความคิดเห็นและสิทธิของทุกคนบนโลกออนไลน์เป็นรากฐานสำคัญของสังคมที่ยั่งยืนและเสมอภาค

2. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

2.1 ตัวชี้วัด

ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และธำรงรักษา ประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข

ม. 3/2 มีส่วนร่วมในการปกป้องคุ้มครองผู้อื่นตามหลักสิทธิมนุษยชน

2.2 จุดประสงค์การเรียนรู้

1. วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัลได้ (K)
2. นำเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัลในชุมชนหรือสังคมได้ (P)
3. ตระหนักถึงความสำคัญของโอกาสที่เท่าเทียมกันในการเข้าถึงและใช้เทคโนโลยีได้ (A)

3. สาระการเรียนรู้

3.1 สาระการเรียนรู้จากแกนกลาง

- 1) ความหมายและความสำคัญของสิทธิมนุษยชน
- 2) การมีส่วนร่วมคุ้มครองสิทธิมนุษยชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยตามวาระและโอกาสที่เหมาะสม

3.2 สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น -

4. สมรรถนะสำคัญที่จะเกิดกับผู้เรียน (ตามแผนการจัดการเรียนรู้)

- [/] ความสามารถในการสื่อสาร
- [/] ความสามารถในการคิด
- [] ความสามารถในการแก้ปัญหา
- [] ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
- [/] ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (ที่ปรากฏจากการเรียน)

- 5.1 [] รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 5.2 [] ซื่อสัตย์สุจริต 5.3 [/] มีวินัย
 5.4 [] ใฝ่เรียนรู้ 5.5 [] อยู่อย่างพอเพียง 5.6 [/] มุ่งมั่นในการทำงาน
 5.7 [] รักความเป็นไทย 5.8 [] มีจิตสาธารณะ 5.9 อื่นๆ.....

6. การวัดและประเมินผล

รายการวัด	วิธีวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
1. การนำเสนอผลงาน	- ประเมินการนำเสนอผลงาน	- แบบประเมินการนำเสนอผลงาน	- ระดับคุณภาพ 7 ผ่านเกณฑ์
2. การสังเกตแบบมีส่วนร่วม	- สังเกตแบบมีส่วนร่วม	- แบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม	- เกิดพฤติกรรมตามประเด็นในการสังเกต
3. คุณลักษณะอันพึงประสงค์	- สังเกตความมีวินัย ใฝ่เรียนรู้ และมุ่งมั่นในการทำงาน	- แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	- ระดับคุณภาพ 7 ผ่านเกณฑ์

7. กิจกรรมการเรียนรู้

เรื่องที่ 2 การละเมิดสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ จำนวน 1 ชั่วโมง

วิธีสอน : การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา

1. ผู้เรียนดูสื่อวิดีโอ ชีวิตที่ไม่เท่าเทียม ความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัลในสังคมไทย | NEWSGEN | WorkPoint TODAY https://youtu.be/mm7A7S7OPJg?si=AdcQe1aF3w7m_M3i จากนั้นผู้เรียนแบ่งกลุ่ม 7-8 คน ร่วมกันทำกิจกรรมกลุ่ม

ขั้นที่ 2 ทำความเข้าใจกับปัญหา

2. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์และอภิปรายประเด็นปัญหาจากการได้รับชมวิดีโอ ชีวิตที่ไม่เท่าเทียม ความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัลในสังคมไทย | NEWSGEN | workpointTODAY ว่ามีประเด็นอะไรบ้างที่น่าสนใจ และจะหาคำตอบได้อย่างไร

3. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวางแผนการดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามประเด็นที่กำหนด

- 1) ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความไม่เท่าเทียมทางดิจิทัล
- 2) ความไม่เท่าเทียมทางดิจิทัลนำไปสู่การละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างไร
- 3) ออกแบบนโยบายในการส่งเสริมความเท่าเทียมทางดิจิทัล
- 4) แนวทางการส่งเสริมความหลากหลายทางดิจิทัล

ขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า

4. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มดำเนินการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในการอธิบายประเด็นต่างๆที่กำหนดขึ้น

5. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มบันทึกข้อมูลและผลการดำเนินการศึกษาค้นคว่าลงในกระดาษ A4 ในรูปแบบ mind mapping

ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้

6. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันคิดพิจารณาข้อมูลที่ค้นคว้าและรวบรวมมาได้ ว่ามีความถูกต้องเหมาะสมครบถ้วนตามประเด็นที่ต้องการศึกษาแล้วหรือไม่ หากยังไม่เพียงพอให้ร่วมกันหาอภิปรายและค้นคว้าเพิ่มเติม

ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ

7. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำข้อสรุปที่ได้จัดทำแล้วอภิปรายร่วมกันอีกครั้ง ก่อนนำเสนอ

ขั้นที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน

8. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลการดำเนินการศึกษาค้นคว้าหน้าชั้นเรียน

9. ผู้เรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นปัญหาที่ทำการนำเสนอ โดยมีครูอธิบายและแนะนำเพิ่มเติม

8. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

8.1 สื่อการเรียนรู้

1. วิดีโอ ชีวิตที่ไม่เท่าเทียม ความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัลในสังคมไทย | NEWSGEN | WorkPoint TODAY https://youtu.be/mm7A7S7OPJg?si=AdcQe1aF3w7m_M3i

8.2 แหล่งเรียนรู้

1. เว็บไซต์ต่างๆ ในการค้นคว้าข้อมูล
2. เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) เช่น Chat GPT Alisa

ข้อเสนอแนะ (หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้)

- [☒] มีความสอดคล้อง เหมาะสม สามารถนำไปใช้จัดการเรียนการสอนได้
- [☐] เห็นควรปรับปรุงก่อนนำไปใช้จัดการเรียนการสอน ดังนี้

()

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4

หน่วยการเรียนรู้ที่ 11 เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

หัวข้อเรื่อง ความเห็นอกเห็นใจในสังคมดิจิทัลเวลาเรียน 1 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ

ความเห็นอกเห็นใจในสังคมดิจิทัลเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างสังคมออนไลน์ที่ปลอดภัยและเป็นมิตร การเข้าใจและเคารพความรู้สึกของผู้อื่นช่วยลดปัญหาการกลั่นแกล้งทางไซเบอร์และการใช้ถ้อยคำสร้างความเกลียดชัง การสื่อสารอย่างมีน้ำใจและรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างเป็นรากฐานของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ นอกจากนี้ การใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนและช่วยเหลือผู้อื่นยังช่วยสร้างวัฒนธรรมดิจิทัลที่มีความรับผิดชอบและยั่งยืน

2. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

2.1 ตัวชี้วัด

ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข

ม. 3/2 มีส่วนร่วมในการปกป้องคุ้มครองผู้อื่นตามหลักสิทธิมนุษยชน

2.2 จุดประสงค์การเรียนรู้

1. วิเคราะห์ผลกระทบของการขาดความเห็นอกเห็นใจในสังคมดิจิทัล (K)
2. แสดงความคิดเห็นและโต้ตอบในสื่อออนไลน์อย่างสร้างสรรค์ได้ (P)
3. ตระหนักถึงผลกระทบของคำพูดและการกระทำของตนเองในสังคมออนไลน์ได้ (A)

3. สาระการเรียนรู้

3.1 สาระการเรียนรู้จากแกนกลาง

- 1) ความหมายและความสำคัญของสิทธิมนุษยชน
- 2) การมีส่วนร่วมคุ้มครองสิทธิมนุษยชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยตามวาระและโอกาสที่เหมาะสม

3.2 สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น -

4. สมรรถนะสำคัญที่จะเกิดกับผู้เรียน (ตามแผนการจัดการเรียนรู้)

- [/] ความสามารถในการสื่อสาร
- [/] ความสามารถในการคิด
- [] ความสามารถในการแก้ปัญหา
- [] ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
- [/] ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (ที่ปรากฏจากการเรียน)

- 5.1 [] รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 5.2 [] ซื่อสัตย์สุจริต 5.3 [/] มีวินัย
 5.4 [] ใฝ่เรียนรู้ 5.5 [] อยู่อย่างพอเพียง 5.6 [/] มุ่งมั่นในการทำงาน
 5.7 [] รักความเป็นไทย 5.8 [] มีจิตสาธารณะ 5.9 อื่นๆ.....

6. การวัดและประเมินผล

รายการวัด	วิธีวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
1. การนำเสนอผลงาน	- ประเมินการนำเสนอผลงาน	- แบบประเมินการนำเสนอผลงาน	- ระดับคุณภาพ 7 ผ่านเกณฑ์
2. การสังเกตแบบมีส่วนร่วม	- สังเกตแบบมีส่วนร่วม	- แบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม	- เกิดพฤติกรรมตามประเด็นในการสังเกต
3. คุณลักษณะอันพึงประสงค์	- สังเกตความมีวินัย ใฝ่เรียนรู้ และมุ่งมั่นในการทำงาน	- แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	- ระดับคุณภาพ 7 ผ่านเกณฑ์

7. กิจกรรมการเรียนรู้

เรื่องที่ 2 ความเห็นอกเห็นใจในสังคมดิจิทัลจำนวน 1 ชั่วโมง

วิธีสอน : การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา

1. ผู้เรียนส่งตัวแทน กลุ่มละ 2 คน แบบสมัครใจออกมาเล่าประสบการณ์ในหัวข้อ “ฉันเคยกระทำและถูกกระทำมาก่อน” ซึ่งเป็นการบอกเล่าเรื่องราวของตนเองที่อาจจะเคยเป็นผู้กระทำและถูกกระทำการละเมิดสิทธิมนุษยชน

ขั้นที่ 2 ทำความเข้าใจกับปัญหา

2. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์และอภิปรายประเด็นปัญหาจากการรับฟังการเล่าประสบการณ์ของเพื่อนในหัวข้อ “ฉันเคยกระทำและถูกกระทำมาก่อน” ว่ามีประเด็นอะไรบ้างที่น่าสนใจและจะหาคำตอบได้อย่างไร

3. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวางแผนการดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามประเด็นที่กำหนด

ขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า

4. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์จริงที่ตนเองได้พบเจอ และค้นคว้าหาเหตุการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชนต่างๆทางออนไลน์

ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้

6. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันคิดพิจารณาข้อมูลที่ค้นคว้าและรวบรวมมาได้ ว่ามีความถูกต้องเหมาะสมครบถ้วนตามประเด็นที่ต้องการศึกษาแล้วหรือไม่ หากยังไม่เพียงพอให้ร่วมกันหาอภิปรายและค้นคว้าเพิ่มเติม

ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ

7. ผู้เรียนแต่ละคนสรุปข้อมูลที่ตนเองได้จากการค้นคว้า และบันทึกข้อความที่แสดงความถึงความเห็นนอกเหนือใจลงในกระดาษ A4

ขั้นที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน

8. ผู้เรียนแต่ละคนนำเสนอข้อความที่แสดงความถึงความเห็นนอกเหนือใจลงในกระดาษ A4 ของตนเองให้กับตัวแทนที่ออกมาเล่าประสบการณ์

9. ผู้เรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นความเห็นนอกเหนือใจทางดิจิทัล โดยมีครูอธิบายและแนะนำเพิ่มเติม

10. ผู้เรียนทุกคนทำแบบวัดทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล

8. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

8.1 สื่อการเรียนรู้

1. ประสบการณ์ในหัวข้อ “ฉันเคยกระทำและถูกกระทำมาก่อน”

8.2 แหล่งเรียนรู้

1. เว็บไซต์ต่างๆ ในการค้นคว้าข้อมูล

2. เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) เช่น Chat GPT Alisa

ข้อเสนอแนะ (หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้)

[✓] มีความสอดคล้อง เหมาะสม สามารถนำไปใช้จัดการเรียนการสอนได้

[] เห็นควรปรับปรุงก่อนนำไปใช้จัดการเรียนการสอน ดังนี้

.....

.....

()

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

แบบประเมินการนำเสนอผลงานกลุ่มของนักเรียน

รายวิชาสังคมศึกษา (ส 23102)

ชื่อเรื่อง.....

กลุ่ม ที่	ชื่อ - สกุล	รูปแบบ ผลงาน				เนื้อหา				การใช้ภาษา				เวลา				รวม คะแนน
		4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	(16)

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนนระดับคุณภาพ

14 – 16 ดีมาก

11 – 13 ดี

8 – 10 พอใช้

1 – 7 ปรับปรุง

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

()

...../...../.....

เกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพ(Rubric Score)

ประเด็นการ ประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ต้องปรับปรุง (1)
รูปแบบผลงาน	รูปแบบของผลงาน ถูกต้องตามที่กำหนด มีความสมบูรณ์ของ ชิ้นงานพร้อม นำเสนอ มีความคิด สร้างสรรค์ มีความ สวยงาม	รูปแบบของผลงาน ถูกต้องตามที่กำหนด มีความสมบูรณ์ของ ชิ้นงาน พร้อมทำการ นำเสนอ	รูปแบบผลงานไม่ ถูกต้องตามที่ กำหนด ชิ้นงานมี ความสมบูรณ์ พร้อมทำการ นำเสนอ	รูปแบบผลงานไม่ ถูกต้องตามที่ กำหนด ชิ้นงานไม่ สมบูรณ์ ไม่พร้อม ทำ การนำเสนอ
เนื้อหา	ครบถ้วน ถูกต้อง ชัดเจน เข้าใจง่าย มีการเชื่อมโยงข้อมูล ได้ดี	ครบถ้วน ถูกต้อง เข้าใจง่าย แต่ยังขาด ความเชื่อมโยงของ ข้อมูลบางส่วน	มีข้อมูลพื้นฐานแต่ ขาดความครบถ้วน หรือมีข้อผิดพลาด บางจุด	ข้อมูลไม่ครบถ้วน มีข้อผิดพลาด หรือ ขาดความเข้าใจใน เนื้อหา
การใช้ภาษา	ใช้ภาษาพูดและ เขียนได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมตามหลัก ไวยากรณ์ มีความคิดสร้างสรรค์ ในการใช้ภาษาที่ น่าสนใจ สอดคล้อง กับเนื้อหาข้อมูลที่ กำหนดครบถ้วน	ใช้ภาษาพูดและเขียน ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม ตามหลัก ไวยากรณ์ สอดคล้องกับเนื้อหา ข้อมูลที่กำหนด	ใช้ภาษาพูดและ เขียน ไม่ถูกต้องตามหลัก ไวยากรณ์ เกิด ความผิดพลาด มากกว่า 2-3 คำ/ ครั้ง	ใช้ภาษาพูดและ เขียน ไม่ถูกต้องตามหลัก ไวยากรณ์ เกิด ความผิดมากกว่า 4-5 คำ/ครั้ง
เวลา	นำเสนอผลงานตาม ระยะเวลาที่กำหนด ไม่เกิน 5 นาที	นำเสนอผลงานไม่ตรง ระยะเวลาที่กำหนด มากกว่า 6 นาที ขึ้น ไปแต่ไม่เกิน 7 นาที	นำเสนอผลงานไม่ ตรงระยะเวลาที่ กำหนดมากกว่า 8 นาที ขึ้นไป แต่ไม่ เกิน 9 นาที	นำเสนอผลงานไม่ ตรงระยะเวลาที่ กำหนดมากกว่า 9 นาที ขึ้นไป

แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

เรื่องชั้น.....ห้อง.....

คำชี้แจง สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนแล้วขีด ลงช่องที่ตรงกับระดับคะแนนดังนี้

เลขที่	ชื่อ - นามสกุล	รายการประเมิน												รวม (12) คะแนน	ระดับ คุณภาพ
		ความมีวินัย				ใฝ่เรียนรู้				มุ่งมั่น ในการทำงาน					
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4		

ระดับคุณภาพ

12 คะแนน หมายถึง ดีมาก

10-11 คะแนน หมายถึง ดี

8-9 คะแนน หมายถึง พอใช้

7 คะแนน หมายถึง ปรับปรุง

ลงชื่อ ผู้ประเมิน

()

ครูผู้สอน

วันที่/...../.....

เกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพ(Rubric Score)

แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ประเด็น การ ประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ต้องปรับปรุง (1)
มีวินัย	ปฏิบัติตามระเบียบ ข้อตกลงในชั้นเรียนได้ ตามที่กำหนด เข้าเรียน ตรงต่อเวลา	ปฏิบัติตามระเบียบ ข้อตกลงในชั้นเรียน ได้ตามที่กำหนด เข้าเรียนสาย 3-5 นาที	ปฏิบัติตามระเบียบ ข้อตกลงในชั้นเรียนได้ ตามที่กำหนด เข้าเรียน สาย 5 - 10 นาที	ไม่สามารถปฏิบัติตาม ระเบียบ ข้อตกลงในชั้นเรียน ได้ตามที่กำหนด เข้าเรียนสาย 10 นาที
ใฝ่เรียนรู้	- มีความกระตือรือร้นใน การแสวงหาความรู้ใหม่ๆ อยู่เสมอ - ตั้งคำถาม ค้นหาคำตอบ และนำเสนอแนวคิดใหม่ๆ อย่างมีเหตุผลและ สร้างสรรค์ - ใช้แหล่งข้อมูลที่ หลากหลาย ทั้งสื่อดิจิทัล หนังสือ และการเรียนรู้ นอกห้องเรียน	- มีความสนใจใน การเรียนรู้ และ พยายามศึกษาหา ความรู้เพิ่มเติม - ตั้งคำถามและ ค้นหาคำตอบได้ใน ระดับที่เหมาะสม - ใช้แหล่งข้อมูลที่ หลากหลายแต่ยัง ต้องการ การชี้แนะ เพิ่มเติม	- มีความสนใจในการ เรียนรู้ แต่ยังขาดความ กระตือรือร้นในการ ค้นคว้าด้วยตนเอง - ตั้งคำถามได้น้อย และรอให้ครูหรือผู้อื่น เป็นผู้ให้คำตอบ มากกว่าการค้นคว้า ด้วยตนเอง - ใช้แหล่งข้อมูลจำกัด เช่น อาศัยเพียงหนังสือ เรียนหรือคำอธิบาย จากครู	- ขาดความสนใจใน การเรียนรู้ และไม่ แสดงความ กระตือรือร้นในการ ค้นคว้าด้วยตนเอง - ไม่ตั้งคำถามหรือ ขาดความพยายาม ในการค้นหาคำตอบ - ใช้แหล่งข้อมูล อย่างจำกัด และไม่ พยายามใช้ แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
มุ่งมั่นใน การทำงาน	- มีความตั้งใจ มีส่วนร่วม ในงานที่ได้รับมอบหมาย ตลอดการเข้าร่วมกิจกรรม การเรียนรู้ - ภาระงานเสร็จสิ้น สมบูรณ์ก่อนระยะเวลาที่ กำหนด	- มีความตั้งใจ มี ส่วนร่วมในงานที่ ได้รับมอบหมาย ตลอดการเข้าร่วม กิจกรรมการเรียนรู้ - ภาระงานเสร็จสิ้น ตามระยะเวลาที่ กำหนด	- มีความตั้งใจ มีส่วน ร่วมในงานที่ได้รับ มอบหมาย บาง ช่วงเวลาของเข้าร่วม กิจกรรมการเรียนรู้ - ภาระงานเสร็จสิ้น เกินกว่าระยะเวลาที่ กำหนด 5 นาที	- ขาดความตั้งใจ ไม่มีส่วนร่วมในงาน ที่ได้รับมอบหมาย ในกิจกรรมการ เรียนรู้ - ภาระงานเสร็จสิ้น เกินกว่าระยะเวลาที่ กำหนด 10 นาที

แบบวัดทักษะความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลของนักเรียน

ชื่อ-นามสกุล.....เลขที่.....ชั้น.....

คำชี้แจง : โปรดให้คะแนนแต่ละข้อโดยพิจารณาจากพฤติกรรมของตนเองในสถานการณ์ออนไลน์ โดยใช้ระดับ
คะแนนดังนี้ 5 = เห็นด้วยอย่างยิ่ง 4 = เห็นด้วย 3 = ปานกลาง 2 = ไม่เห็นด้วย 1 = ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

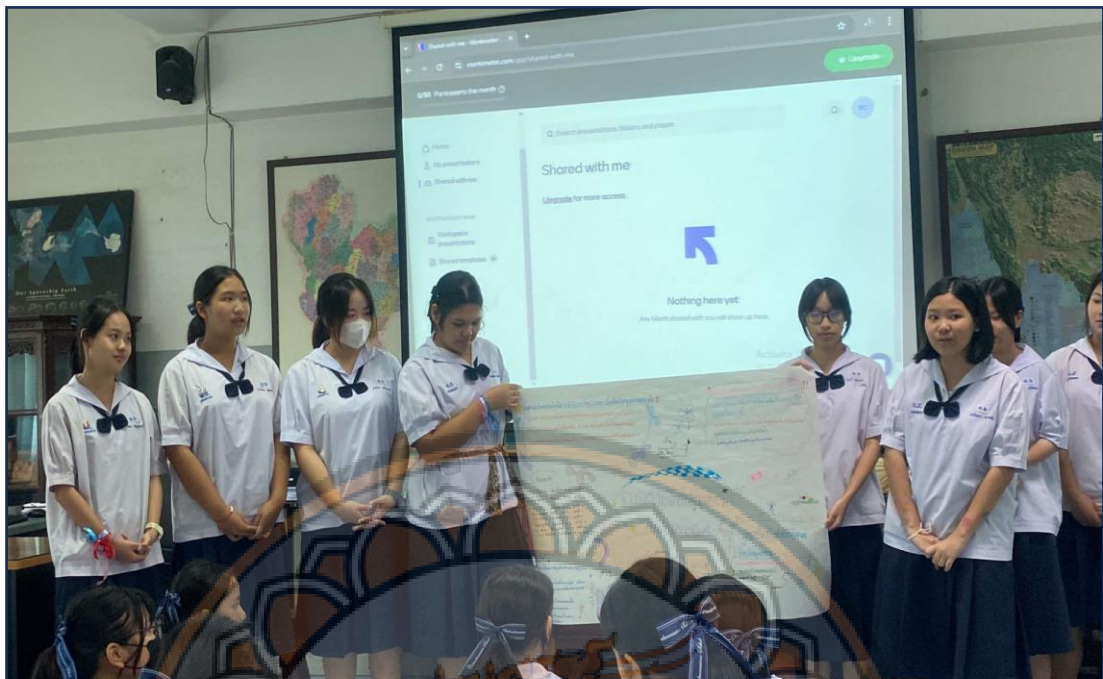
ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน				
		5	4	3	2	1
ด้านการเข้าถึงมุมมองความคิด						
1	ฉันให้ความเคารพและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น แม้ว่าจะมีมุมมองที่แตกต่างจากฉัน					
2	ฉันสนับสนุนเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของทุกคนบนโลกออนไลน์ ตราบใดที่ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น					
3	ฉันเชื่อว่าทุกคนควรได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียมกันในการแสดงออกทางดิจิทัลโดยไม่ถูกกีดกัน					
4	ฉันสามารถอธิบายให้เพื่อนหรือคนรอบข้างเข้าใจถึงผลกระทบของการละเมิดสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์					
5	ฉันสนับสนุนการแสดงออกของกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ เชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรมในโลกดิจิทัล					
ด้านการเข้าถึงอารมณ์ความรู้สึก						
6	ฉันสามารถระบุได้ว่าเนื้อหาประเภทใดเป็นการละเมิดสิทธิของผู้อื่นทางออนไลน์					
7	ฉันตระหนักถึงความสำคัญของการปกป้องสิทธิของเด็กและเยาวชนบนโลกดิจิทัล					
8	ฉันเชื่อว่าการกลั่นแกล้งทางออนไลน์ (Cyberbullying) เป็นปัญหาสำคัญที่ควรได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง					
9	ฉันพยายามทำความเข้าใจและรับฟังปัญหาของผู้อื่นที่ถูกกระทำอย่างไม่เป็นธรรมบนโลกออนไลน์					
10	ฉันให้ความสนใจและสนับสนุนเพื่อนที่เผชิญกับปัญหาหรือถูกกลั่นแกล้งทางดิจิทัล					
ด้านการแสดงออกถึงการเอื้อเฟื้อ						
11	ฉันไม่เลือกปฏิบัติต่อผู้อื่นบนโลกออนไลน์เพียงเพราะความแตกต่างทางเชื้อชาติ เพศ หรือสถานะทางสังคม					
12	ฉันไม่สนับสนุนการแชร์ข้อมูลเท็จหรือข่าวปลอมที่อาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิดหรือความเกลียดชังในสังคม					
13	ฉันหลีกเลี่ยงการใช้ถ้อยคำรุนแรงหรือล้อเลียนผู้อื่น แม้ในสถานการณ์ที่มีความเห็นต่างก็ตาม					
14	ฉันพยายามสร้างสังคมออนไลน์ที่เปิดกว้างและเป็นมิตรต่อทุกคนโดยไม่ใช้คำพูดที่แบ่งแยกหรือสร้างความเกลียดชัง					
15	ฉันพยายามส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อช่วยเหลือและสนับสนุนคนที่ต้องการความช่วยเหลือในสังคม					
รวมคะแนน						
รวมคะแนนทั้งหมด						

การแปลผลคะแนน

ช่วงคะแนน	ระดับทักษะ	คำอธิบาย
65 - 75	สูงมาก ☆☆☆☆☆	มีความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัลสูง สนับสนุนสิทธิของผู้อื่น และช่วยสร้างสังคมออนไลน์ที่ดี
50 - 64	สูง ☆☆☆	เข้าใจและเห็นอกเห็นใจผู้อื่นในระดับดี แต่ยังมีบางกรณีที่ต้องพัฒนา
35 - 49	ปานกลาง ☆☆☆	มีความเข้าใจสิทธิและความเห็นอกเห็นใจบ้าง แต่ยังมีจุดที่ต้องปรับปรุง
20 - 34	ต่ำ ☆☆	ขาดความตระหนักและอาจมีพฤติกรรมที่ไม่ส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในโลกดิจิทัล
15 - 19	ต่ำมาก ☆	ขาดความเห็นอกเห็นใจทางดิจิทัล และอาจมีพฤติกรรมที่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น

ภาคผนวก ข บรรยากาศในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

Join at menti.com | use code 2522 7459

Mentimeter

การกระทำใดบ้างที่ถือว่าเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์

6.สิทธิมนุษยชนพื้นฐานที่ทุกคนควรเคารพและมีหวังในการละเมิดมีอะไรบ้าง

สิทธิในชีวิตและความปลอดภัย

- ทุกคนมีสิทธิในการมีชีวิตอยู่และได้รับความคุ้มครองจากการถูกทำร้ายหรือสังหารโดยมิชอบ

สิทธิในเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการแสดงออก

- ทุกคนมีสิทธิที่จะแสดงความคิดเห็นและเผยแพร่ข้อมูลโดยไม่ถูกกดขี่

สิทธิในเสรีภาพและความเสมอภาค

- ทุกคนเกิดมาอย่างเสมอภาค มีศักดิ์ศรีและสิทธิเท่าเทียมกัน

สิทธิในกระบวนการยุติธรรมที่เป็นธรรม

- ทุกคนมีสิทธิได้รับการพิจารณาคดีที่เป็นธรรมและไม่ถูกตัดสินโทษโดยไม่มีเหตุผลอันชอบธรรม

สิทธิในความเป็นส่วนตัว

- ไม่มีใครควรถูกแทรกแซงในชีวิตส่วนตัว ครอบครัว ที่อยู่อาศัย หรือการสื่อสาร โดยมิชอบ

Join at menti.com | use code 2522 7459

Mentimeter

กระการทำใดที่แสดงความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นบนโลกออนไลน์

คอมเม้นท์ให้กำลังใจผู้อื่น
การกดไลค์คนอื่น
แสดงความเห็นเชิงบวก
รับฟังความคิดเห็น
ส่งเพื่อนไปทำตามความฝัน
ให้กำลังใจและช่วยเหลือ
การกด
ไม่ทิ้งเพื่อน
ให้กำลังใจให้หลังบวก
อยู่เคียงข้างกัน
แต่ไม่เข้าศัพทิดแล้วคะ
การชัพพอร์ต
อยู่ข้างๆในวันที่ท้อ
เป็นผู่ฟังที่ดี
รับฟัง
การฟังปละอบใจ
เม้นให้กำลังใจกัน
ช่วยเหลือกัน
รับฟังเหตุการณ์ต่างๆในชีวิต

ปลอบใจ
ช่วยใจ
โอบกอด
รับฟังปัญหา
ช่วยใจ
รับฟังเหตุผล
คอยให้คำปรึกษา
รับฟัง และอยู่ข้างเพื่อน
ปลอบกัน
ช่วยปลอบ
การเป็นผู่ฟังที่ดี
ป
อยู่ข้างๆกัน
ให้กำลังใจให้หลังบวก
อยู่เคียงข้างกัน
แต่ไม่เข้าศัพทิดแล้วคะ
การชัพพอร์ต
อยู่ข้างๆในวันที่ท้อ
เป็นผู่ฟังที่ดี
รับฟัง
การฟังปละอบใจ
เม้นให้กำลังใจกัน
ช่วยเหลือกัน
รับฟังเหตุการณ์ต่างๆในชีวิต

